KRISTIAN VAN RAM KAWNG ZAWH BU II

John Bunyan

Letlingtu R Lalrâwna

KRISTIAN VAN RAM KAWNG ZAWH BU II
- John Bunyan

First Edition	:	1982 C 3000
Second Edition	:	1991 C 3000
Third Edition	:	2001 C 2000

Letlingtu : R.Lalrâwna

A man : Rs. 60/-

Published by Lucy Lalnunpuii
Printed at the Franco Press, Electric Veng, Aizawl.

THU HMAHRUAI

Kristian Vân Ram Kawng Zawh hi Bible tih lohvah chuan lehkhabu chhiar hlawh ber a ni an ti thin a. A ziaktu John Bunyan-a hian Bu I leh Bu II (Part I leh Part II) a ziak a. Bu khatna hi chu hun rei tak chhung zilai bu -ah hman a nih avangin kan chhiar bel viau theuh âwm e. Amaherawhchu a Bu II-na hi chhiar kan la tam vakin ka ring lo va. Chuvângin mi tam zawkin an lo chhiar ve theihna tûr a nih beiseiin tlin leh tlin lovin ka han let ve ngawt a. Phuai deuh lai pawh tam viau mah se, chhiartuten min ngaihnathiam ka ngên hmasa.

He Vân ram Kawng Zawh Bu II-ah hian Kristiana nupui Kristiani leh a fatehovin Vân Ram kawng an zawh thu a chuang a. Kan Kristian nunah hian kan tawh leh tawnte a mang lo thluah hlawm a. Kristiani te nufa za pawh hian an pa, Kristiana kalna kawng chu han chhui ve mah se, a tawh ang chiah chiah lo deuh, hun harsa leh hmun hrehawm danglam tak takte an pal tlang a. Chuvangin Vân Ram pana an zinna chanchin hi Kristiante tân chuan a ngaihnawmin nun châwmtu-ah a tangkai êm êm a. Chhiar ngei chi a ni.

May 17, 1981 R Lalrâwna

BUNG I

Thian duh takte u,

Kristianan Vân Ram kawng a zawh dân leh kalkawnga hlauhawm tam tak a pal tlang dân ka mumanga ka hmuh thu ka hrilh che u kha ngaihnawm in tih hle ka ring a, keia tân tak pawh hian thil sawi nuam a tling a. A nupui fanauten an zui ve duh lohzia leh chuti chung pawha anin Boralna khuaa chhiatna râpthlâk tak lo thleng tûr tuar ngam lova a in leh lo a chhuahsan tâk tho dân ka hmuh thute pawh ka hrilh tawh che u kha.

Khatia Kristianan a chhuahsan tâk hnu khân a nupui fanaute chanchin kha hriat zui ka duh hle nâin ka buai ve êm avângin ka va tlawh thei lawk lo va. Tlai khaw hnuah tlawh ṭulna dang a lo awm remchâng hlauh bawk a, tlawh tûrin ka kal ta a. Tichuan ka puanthuah nên ka inak chhuak a, ramhnuai mêl khat âwm vêla hlaah chuan mut hmun ka rem a, ka han mu chuan mumang ka nei leh ta a.

Ka mumangah chuan, ngai teh, putar pakhat hi ka mutna hmunah hian a lokal a; ka kalna tur kawngah chuan eng emaw chen a kal ve dâwn avângin thova a rual chuan kal ve ta hian ka lo inhmu a. Chutia kal dûn ta chu tîtî khawchâng eng eng emaw kan sawi ta hlut a. Kristiana zinna chanchinte pawh kan sawi kai ta zêl a. 'Tiang chuan alâwm chu pa nêna kan inkawp ṭan tâk dân chu.

Kei chuan, : “Ka pu, kan kalna kawng vei lam liama khua khu eng khua nge ni?" tiin ka han zâwt a.

Fingvâra (chu chu a hming a ni) chuan, "Boralna khua a nih khu. Mihring chu an tam khawp mai, mahse mi dukdak

lo leh zawmthaw tak tak hlîr an ni," a ti a.

Kei chuan, "Chu khua chu a nih ka ring rêng a ni. Ṭum khat chu kei pawhin ka tlawh tawh asin, chuvângin a chanchin i sawi pawh chu a dik ngei tih ka hria alâwm," ka ti a.

Fingvâra chuan, "Dik teh rêng mai. Anni chanchin han sawi hi a, thu dik tak sawi chu kan ni si a, mawi-hnai deuh zawka sawi dân thiam tal ila ka ti ngawt ṭhin asin," a ti a.

Kei chuan, "Anih leh ka pu, hei pa ṭha leh rinawm tak niin ka hria che a, chuvangin thil ṭha lam sawi chu i duhzâwng tak a nih ka ring bawk a, ka thil hriat châkzâwng zâwng ka'n zâwt phawng phawng mai ang chia. Hmân deuh khân Boralna khuaa mi, a hming Kristiana, vân ram pana kal a awm a, chu mi chanchin chu i hre mial lo maw?" ka ti a.

Fingvâra chuan, "Hre tehlul mai e! A zinna kawnga thil hlauhawm leh harsatna tam tak a tawh thu te, mi'n an lo auh nawmnah thu te, an indo thu te, lung ina tân thu te, a mangang a ṭah thu leh lungngaia a rûm thu te pawh ka hria asin. Heta a awm lai kha chuan mi tin mai khân mi â-ah an ruat a, a nupui fanau leh a in leh lo a han chhuahsan tâkah phei kha chuan mi zawng zawng hian an dem êm êm ṭheuh mai a. Chuvangin a mipui mimir khân a chanchin an bengkhawn viau hlawm a, mahse a thil tih dân leh a vân ram kawng zawh dân chanchin ngaihvena zui zêl ta chu mi tlêm tê chauh an ni. A zin kawng kha râlṭi hle mah se, duhsaktu ṭha tak tak a nei zêl a. Tûnah chuan hmun nuam takah a awm tawh e an tia lawm. Mi tam tak zawngin a harsatna tawh leh tawnte tawh ve inzuam uk si lovin a dinhmun awhawmzia chu hahîpin an sawi leh zuk nia!" a ti a.

Kei chuan, "A awmnaah chuan nuam taka khawsa tûra an ring chu an ring dik khawp alâwm. Tûnah chuan Nunna Tui luanna ramah, lungngaih mangannain a chîm phâk lohvin a awm tawh tiin an sawi hial lo maw?" ka han ti a.

Fingvâra chuan, "Sawi teh rêng e! Mite sawi dân chu a mak khawp asin! Ţhenkhat chuan silhfên vâr taka inthuama rangkachak ţhi awrha tuikeplunga chei mawi rangkachak lallukhum khum chunga lêng vêl ţhin te'n an sawi a. Ţhenkhatin a zin kawnga a hnena rawn inlâr ţhin Mi êng takte nen khân inhmêlhriat tawha, he laia ţhenawm khawvêng kan innêl ang maia innêl tawn ni tawh âwmtein an sawi bawk. Tin, a awmna Lalber chuan a rorêlna in bulah chênna in ropui leh nuam tak mai a pe a, ni tin Lalber nên chuan an ei-in an in dûn a; khawlaiahte lêngin an tîtî dûn ţhin a; rorêlna hmuna Rorêltute zawng zawng pawh chuan amah chu an lâwm êm êm ţhin a ni tih hre chiang hle ni âwma insawi an bawk a.

"Mi ţhenkhat phei chuan Kristiana chu Lalber nên chuan an inlainat êm êm mai a. Chuvâng chuan vân ram kawng a zawh ţan dâwn lai vêla a ţhenawm khawvêngten an hmuhsitna te kha Lalber chuan Ama chunga an tih ang chiahah a ngai a. Chuvâng chuan an hmuhsitna chhan leh vangte rawn zâwt fiah turin a lokal thuai dâwn niin an sawi hial a ni. Chuti taka Lalberin Kristiana a lainat chu a mak lêm lo, ani pawh Lalber a hmangaih avânga engkim huama zin chhuak ta ngawt mai a nih ve rêng kha," a ti a.

Kei chuan, "Chutia Kristiana chu a thawh rimna ata hahchâwla, mittui tam tak sênga a thawh rah chu lâwm taka a seng thei ta te, a hmêlmate hriamhrei ţha ber pawhin a khawih phâk tawh loh avâng leh amah hawtute pawhin an tihbuai theih tawh loh avângin ka lâwmpui ngawt mai. Tin, hêng lai thleng thlenga ani chanchin hriat tûr a awm avang pawh hian lâwmawm ka ti rêng rêng. A kalsan tâkte rilru pawh a tidanglam hle lo vang tih tunge sawi thei? Taka-na, ka pu, hriat lai hian ka'n zâwt mai ang chia - a nupui lehfate chanchin kha i hre mial lo maw? An khawsak dân tûr kha ka lo ngaihtuahpui teh ţhin asin!?" ka ti a.

Fingvâra chuan, "Tu maw? Kristiana leh a fate maw? A tîrah khân Kristiana khân mittui nên theihpatâwpin a thlêm hlawm a, mahse annin mi â lailet dêrah ruatin an zâwm duh lo va. Mahse an han inngaihtuah nawn chuan an inlamlêt a, puanthuah an têl a, Kristiana kalna lamah khân an kal ve leh ta a nih kha," a ti a.

Kei chuan, "A va han tihzia âwm ve! Chu, Kristiana nupui leh a fate chu an vaiin an kal vek a maw?" ka ti var a.

Fingvâra chuan, "Kal vek e. An kal lai tak pawhin ka awm ve alawm. Ka hre chiang bawk a, an chanchin pawh chiangkuang takin ka hrilh thei vek ang che," a ti a.

Kei chuan, "Pa pângngai chuan thu dik min hrilh châwk ang chu maw?" ka ti a.

Fingvâra chua, "E, Chutih kawngah chuan hlâuthâwng duh suh. Chu nu leh a fapate pali chu an kal ngei asin. Hei kan kal dûn thui viauvin ka ring a, an chanchin chu ka hrilh fai kêlh dâwn che nia.

"A pasalin Lui râl a kai tâk achinah chuan Kristiani (chu chu a fate nêna vân ram kawng an zawh ṭan ni aṭanga a hming a ni a) chuan Kristiana chanchin chu engmah a hre thei lo va. Chuvâng chuan thil eng eng emaw a ngaihtuah kual ṭan ta a. A hmasa berah chuan a pasal a chân tâk avânga an inkâra hmangaihna hrui zawng zawng lo chat ta chu a han ngaihtuah phawt a. Nang pawhin khawvêl dân chu i hria ang a, hei, duh takte han ṭhen meuh chuan âwm lo pui pui thlenga ngaihtuah a awl êm ṭhin hi. Kristiani pawh chuan a pasal avâng chuan mittui a sêng hnem teh asin. Chu mai pawh chu a ni lo, Kristiani chuan a pasal bula awm dân a thiam loh avânga a pasal chu kal bo ta ni te hian a ring a. A laka ṭawngkam mawi lo leh huatthlala tak tak a lo chhâk chhuah ṭhinte kha a hre chhuak leh uar uar a, chu chuan a rilru hi a tina vawng vawng mai a, a inthiam lo leh inchhîr lutuk chu a â lo chauh hi a ni

ṭhin a.

"A pasal mangang awm ngaihna hre lo rûm leh mittui tla zawih zawih te, a fate nêna a hnêna kal ve tûra a sâwm ngawih ngawih laia anin a rilru a tihkhauh tlat si-ziate kha a ngaihtuah chhuak a. Phur rit tak phur chung pawha engmah dang sawi loa a laka thinurna chhe tê pawh a neih duh hauh lohzia te kha kâwlphê anga rangin a thinlungah chuan a lo lang uar uar mai a. Lungchhe taka a pasal ṭap ṭhin a ngaihtuah châng phei chuan a thinlung hi a puak keh ta ni mai hian a hre ṭhin a. **'Chhandama ka awm theih nan engtinnge ka tih ang?'** a tih ri te kha a bengah chuan a châm reng a.

"Tichuan a fate hnênah chuan, 'Fate u, boral vek tûr kan ni tlat mai! Keimah phiangsen hi ka lo sual êm avângin in pa kan chân tawh a, a hnêna kal ve tûra min sâwm leh, a duh lo bertu ah ka ṭang a, in nunna kawng ka dâl a lo ni e,' a ti a. Chuveleh a fate chu an vaiin an ṭap a, an pa hnêna kal ve an ngên ta a. Kristiani chuan, 'Aw! A ni a ni zo ta si a! Lo kal ve ta mai ila chu ṭha tûr! Mahse hei tûnah kal lo thei kan ni ta si lo va, engtin tak chuan kan ti dâwn chu niang maw! Hmânah khân ka lo â emaw ti taka inngaihtuah buainate kha a ât vangah te ka lo ruat ṭhin a. Tûnah zawng thil dang vâng a lo ni tih ka hre chhuak ta e. Ani chu nunna êng pêkin a awm a, chu mi azârah chuan thihna ata chhanhimin a lo awm ta zawk a nih hi,' a ti a. Chutah an vai chuan an ṭap leh ta a, 'Aw, kan va han vânduai tak êm!' tiin an au chhuak ta hial a.

"A zân lehah chuan Kristiani chuan mumang a nei a. A mumangah chuan lehkhabu hlai pui mai hi a hmaah hian a lo inkeu duai mai a, chutah chuan a thiltih tawh zawng zawng kha chhinchhiah vek a lo ni a, a han en chuan a chung chu rip hlein a hmu a. A muhil lai chu, **"Lalpa, kei mi sual hi min khawngaih rawh,'** tiin a au chhuak ta a. A au chu a fate pawh chuan an lo hria a.

"Chu mi hnu chuan Kristiani chuan a khum sîrah ramhuai pahnih dingin a hmu a, chu mite chuan 'He nu hi engtinnge maw kan tih dâwn le? A men pawhin a mutthilh pawhin khawngaihna dilin a au châmchi mai si a, hetia a tih hi kan khap loh chuan a pasal ang khân kan chân leh mai ang. Chuvângin nakina thil lo thleng tûr a ngaihtuahna hi engemaw ti kawng zâwng tala kan tihreh sak a ṭûl a ni. Chutilochuan tûma dan rual lohvin vân ram kawng zawhtu-ah a ṭang ve leh mai ang,' an ti a.

"Thlan tla hluam leh khûr zawih zawih chungin a lo ṭhangharh a, mahse rei lo tê-ah a muhil leh ta a. A han mutthilh leh chuan a pasal Kristian kha vân mite zingah, hmun nuam taka awm hian a lo hmu a. Lalṭhutthlênga ṭhu, a lu pawh chhimbâlin a hual vêl chêk maia hmaah chuan dingin ṭingṭang hi a lo tum a, Lalber ke nghahchhan bulah chuan kûnin, 'Ka Lalpa, he hmun min hruai thlen avâng hian lâwm thu ka hrilh a che,' a ti a. Chutah a bul vêla vân mi dingte chu an au ta chiam a, an ṭingṭangte pawh an tum a. Nimahsela Kristian leh a ṭhiante chauh lo chuan khawvêla mi tumahin an thu sawi awmzia chu an hre lo.

"A tûk zîngah chuan Kristiani chu a tho va, Pathian hnênah a ṭawngṭai a. A fate a biak vêl lai chuan mi pakhat hian kawngkhâr a rawn kik dawt dawt a, Kristiani chuan, 'Pathian hminga lokal i nih chuan lo lût rawh' a ti a. Kawngkhâr kiktu chuan, 'Amen' a ti a; kawngkhâr chu a hawng a, a lo lut a. 'He inah hian thlamuanna awm rawh se,' a ti a.

"Chutia a tih zawh chuan, 'Kristian, eng vânga lokal nge ka nih i hria em?' a ti a. Kristiani zak lutuk chu a hmai a sen awp awp mai a, a khûr titih hial a, mahse khawi aṭanga lo kal nge a niha, eng thu nge a rawn hrilh dâwn tih chu a hre châk hle bawk si a.

"Chu pa chuan, 'Ka hming chu Thurûka a ni a, chung

lama mite zinga chêng ṭhin ka ni. Ka awmnaah chuan nang hi lo kal ve duh deuh ni âwmin an sawi che a. Tin, i pasal chunga thil i tihsual leh amah dodâl zâwnga i rilru i tihkhauh tlat te, i fateho an mâwl ang anga engmah hre thei lo tûra i vawn beh tlatna kawngah i thil tih dik lohzia te inhre chhuaka inchhîrin, he lama lo kal ve pawh duh ve ta hial che ni âwmin an sawi bawk a. Chuvang chuan Lal Zahngaitheia chuan, Ani chu eng anga sualna nasa pawh, eng lai pawha ngaihdam inpeih reng Pathian a ni tih leh, mi ngaihdam hi a lâwmzâwng tak a ni tih rawn hrilh tûr leh chawhlui kîlpui atân a sâwm che a. A ina ei tûr tuihnai tinrêng chuan a châwm ang chia; tin, i pa Jakoba ro pawh i khâwm ve nghâl ang.

" 'Chutah chuan i pasal Kristiana pawh kha, a ṭhiante tam tak nen an awm a; a zawngtute hnêna nunna pe ṭhintu hmêl chu an hmu fo ṭhin asin. I pa kawngkhâr kâna i ke pên ri an hriat hun chuan an lâwm ngawt ang le,' a ti a.

"Chung thu chu a hriat chuan Kristiani chu a lâwm hle a, zahthlâk a ti bawk si a, tichuan bawkkhupin chibai a bûk ta a. Mikhual vêk chuan, 'Kristian, i pasala Lalpa hnên aṭangin lehkhathawn ka rawn kensak che asin,' a ti a. Ani chuan a la a, a han hawng a. A rim chu a tui hian a tui chêk mai a, a thu ziaknate chu rangkachak vek hi a lo ni nghe nghe a. Chu lehkhaah chuan Lalberin, Kristiani chu a pasal hniak hnung zuia Khawpui Hlun chu pan ve tûr leh chatuana hlim taka a hnêna chêng ve turin a duhna thu a chuang a. Chu thu chuan Kristiani rilru chu a hneh êm êm mai a, mikhualpa hnênah chuan, 'Ka pu, Lalber chu chibai kan bûk ve theih nan kei leh ka fate hi min hruai ve nghâl ta che?' a ti ta hial a.

"Mikhual chuan, 'Kristian, *'thil rêng rêng hi a thlum hma hian a kha ṭhin'* an ti ngai zu nia! Vân ram thleng tura i pasalin harsatna tam tak a lo tâwn tlang tawh ang bawk kha nang pawhin i sut tlang a ngai dâwn a ni. Chuvangin i pasal

tih dân ang bawkin, sâwta phai zawl piaha kawngkhârah sâwn va kal phawt mai rawh, saw kawngkhâr saw luh tlang ngei ngei a ngai tlat a ni. Tluang taka i kal theih zêl ka duhsak a che. Tin, hei, lehkha hi la la, ṭha takin vawng tlat rawh. Nang leh i faten in thinlung chhûngril bera in vawn bel hliau hma loh chu chhiar nawn leh ṭhin ang che. Hei hi vân ram kawng i zawh chhûng zawnga i hlate zînga pakhat ve tûr a ni a, tin, kawngkhâr piahta zâwka i pêk tûr a nih bawk hi,' a ti ta a,"a ti a.

BUNG II

Ka mumanga ka hmuh dâṇ chuan chu putar chu ama thu min hrilh chuan a rilru a khawih ve hle niin ka hria a. Tichuan a sawi zawm ta zêl a, "Chutah Kristiani chuan a fate a ko khâwm a, 'Fate u, in hriat ṭheuh angin, in pain min awm lohsan tâk chungchângah hian ka rilru a hah leh hnuhhnawh hle mai a. Hlim takin a awm ka rinhlelh vâng ni lovin thlamuang taka a awm ka rin vâng zâwk a ni. Tin, keiniho chungchâng hi ka ngaihtuah hian kan chung a pik hle dâwna ka hriat avângin ka rilru a mangang hle bawk a. I pa a mangan êm êm laia ka lo hre thiam lo ṭhinte kha tûnah chuan ka inchhîrin bân a chen ta tak meuh mai! Khatia a kalnaa kal ve tûra min sâwm laia ka rilru ka tikhauh tlata, hnial tura nangni pawh ka lo fuih ṭhin che u te kha pawi ka ti tâwp thei thlâwt lo mai. Nizân ka mumang kha mang ta lo ila, tûkin khân kan mikhual khân min rawn tlawh hlauh ta lo bawk sela chuan ka inngaihtuahna avâng hian ka thi nghâl hial âwm asin. Hawh u, fate u, insiam ilang, vân ram panna kawngkhâr chu i pan phawt mai ang u. Tichuan i pa pawh kan hmu thei ang a, a hnênah kan chêng ve tawh ang a, chu ram dân ang chuan i pa ṭhianteho nên pawh thlamuang takin kan awmho thei tawh ang,' a ti a.

"An nu-in chutiang rilru chu a pu ta a ni tih an hriat chuan a fate chu an lâwm êm êm mai a, an mittui a tla ta hial a. Chutah mikhualpa chuan a chibai a, a kalsan ta a. Anni pawh chu zin chhuak tûr chuan an inpuahchah ta nghâl a.

"An chhuak ṭêp tih chuan Kristiani ṭhenawmnute pahnih an lo kal a, kawngkhâr an rawn kik a, Kristiani chuan a hmaa a tih ang bawk khân, 'Pathian hminga lo kal in nih chuan lo

lût rawh u,' a lo ti leh a. Chutiang ṭawngkam an la hriat ngai loh avâng leh tûn hmain Kristiani chutiang thu a pak chhuak an la hriat ngai loh avângin a ṭhenawm-nute chuan mak an ti hle a. Mahse an lût ta tho va. An va luh chuan Kristiani chu an in chhuahsan tuma lo insiam uaih chuan an va hmu ta a. 'E, ṭhenawm-nu, engtizia ta nge ni le?' an ti a.

"Kristiani chuan a upa zâwk Pi Dâwihzepi hnênah chuan, 'Zin tumin kan inbuatsaih a ni,' a ti a. (Pi Dâwihzepi hi Kristianan Tlâng chhoh an tih bula a tawh Dâwihzepa, 'sakeibaknei a awm, kir leh mai rawh' tia Kristiana sawi ṭhaihtu fanu kha a ni)

"Dâwihzepi chuan, 'Chuti mai tûr em ni ang ṭhenawm-nu ? I fate avâng ngawt pawh hian intipachang la, i thil tum chu ṭhulh mai teh; a nu tling lo hna êm mai!' a ti a.

"Kristiani chuan, 'Mai mai a, ka fate pawh ka hruai vek dâwn alâwm. Tumahin awm an duh bîk hlei nêm,' a ti a.

"Dâwihzepi chuan, 'A tu hian nge maw bum che le aw? Nge, mawlhtu che ṭha tê a awm? Mak ka va han ti tak êm!' a ti a.

"Kristiani chuan, 'Ṭhenawm-nu, ka hriat zât chauh pawh hi hria la, nang pawhin kal i duh ve ngei ang ka ti ngam a ni,' a ti a.

"Dâwihzepi chuan, 'Eng thil thar nge i hriata, ṭhiante pawh kalsan duh hial ta mai che le? Tuma hriat phâk loh ram pan tûr hian tu'n nge maw lo thlêm thlu che le aw!' a ti a.

"Kristiani chuan, 'Ka pasalin min kalsan achin kha chu hrehawm hi ka ti ta êm êm mai a, lui râl a kai hnu phei kha chuan a zual ta lehnghâl a. Min tihrehawmtu ber chu a mangan êm êm laia nasa taka ka lo dodâl tlat ṭhin kha a ni. Tûnah hian khatih laia a dinhmun ang chiahah khân ka ding ve ta thung a, vân ram kawng zawh mai loh chu tih tûr dang ka nei tawh lo.

Nizân phei chu e, ka mumangah ka lo hmu a; karei, a awmna han nawmzia chu! Chu ram Lalber ângchhûngah chuan chêngin a bulah chawhlui te pawh a kîl ve ṭhin a. A ṭhiante chu vân mi hlîr an ni a. A chênna atâna in an pêk lah chu ropui lutuk tlat mai hi a ni a. Chu in ngaihtuah chuan leia lal in ṭha berte pawh hi bawlhhlawh awm khâwm ang chauh a ni. Kei pawh chu ram Lal chuan kal ve tûrin min sâwm a, ka kal phawt chuan min lo lawm hle pawh a intiam asin. Tin, tûkin khân a mi tirh pawh a lo kal a, sâwmna lehkha mi rawn pe a,' tih pah chuan lehkha chu a rawn phawrh a, a han chhiar a. 'Engtin emaw chu i ngaih le?' a ti a.

"Dâwihzepi chuan, 'Harsatna tuipuia zuang lût tûr hian nangni nupa hi engin nge maw pual â che u le! I pasal lah khân a chhuah phat aṭangin harsatna a tâwk nghâl tih chu a kalpui ngei Tihmawha leh Thlêmsama te sawi kan hriat kha nang pawhin i la hre rengin ka ring si a. Anni erawh chu an fing a, kal zêl hlauhawmzia an hria a, an lo kîr leh ta a nih kha. Tin, i pasal chuan Sakeibaknei a tawh thu te, Setana nêna an inbeih thu te, Thihna Hlim Kawr a zawh thu leh hlauhawm tam tak a tâwn tlang thu te, Lawilo Dâwrpuia manganna tam tak a tawh thute pawh kha i theihnghilh ta mai em ni? Pachang meuh pawhin khati khawp khân harsa a ti a ni si a, nang hmeichhe âwm nêm tak hian sut tlang ve theih i inring em ni? Chu bâkah i fate an duhawm tehlul hlawm nên, nangmah ringawt chuan engpawh lo huam 'a mah la, i fate avâng tal pawh hian i in chu chhuahsan teh suh khai,' a ti a.

"Nimahsela Kristiani chuan, 'Ṭhenawm-nu min thlêm duh lo mai rawh. Tûnah hian hlâwkna nasa tak mai dawng thei tûr dinhmunah ka ding a, hetiang hun remchâng hi bawh zui ngam tûr khawpa thinlung khauh ka put loh chuan mi â ber ka ni hial ang. Thil hrehawm tam tak kalkawnga ka tawh tûr i sawite khân min tizâm chuang hlei nêm, zâm ahnêkin kawng dik ka zawh ngei a ni tih min hriattir zâwk a ni.

Hrehawm tawrh hmasak hi a hnua nawmna a ni a, a hrehawm poh leh a nawmna a sâng ṭhin. Engpawh ni se Pathian hminga lo kal in ni lêm lo bawka, mi hnial sei lovin min ṭinsan zâwk mai teh u,' a ti ta a.

"Chutah Dâwihzepi chu a insûm zo lo va, a hau ta a. A ṭhiannu hnênah chuan, 'Hawh ṭhian Ngilnei, ti rawh i hâwnsan daih ang. A bula kan awm pawh a duh lo va, kan thu kan hla benga rawnga a thun duh bawk si lo, a awm awmin awm mai teh se,' a ti ta a. Mahse Ngilneii chu a la ding rih a, a ṭhiannu chu a zui mai duh lo va. A ṭhiannu a zawm mai duh lohna chhan chu pahnih a awm a: **pakhatnaah** chuan Kristiani chu a ngaimawh ve hrim hrim a, a rilruin, 'Hetia ṭhenawm-nu ber a kal si chuan tawi tê tal ka zui ve a ka ṭanpui ve loh chuan,' a ti a; **pahnihnaah** chuan ama chungchâng pawh a ngaihtuah ve rêng rêng a ni (Kristiani thu sawi khân a rilru a hneh êm êm tlat). Tichuan a rilru tê tê chuan, 'Tihian Kristiani hi ka tîtîpui sei deuh ang a, a thu sawi aṭanga thutak leh nunna ka hmuh chhuah phawt chuan lungsi takin ka zui ve nghâl mai ang,' a ti a.

"A ṭhenawm-nu Dâwihzepi chu ti hian a chhâng ta a, 'Ṭhenawm-nu, tûkin hian Kristiani va hmu lawk tûra rawn zui che chu ka ni ngei mai a, mahse hei i hmuh angin, ani chuan kan ram hi a chhuahsan hlen vang vang dawn a ni a. Chuvâng chuan zîng ni sat zual hma hi chuan thui lo tê tal chu thlah ka duh a ni,' a ti ta a. Amaherawhchu a zui duh chhan pahnihna kha chu a hrilh duh lo va.

"Dâwihzepi chuan, 'E e ê! Nang pawh chu kal bo nachâng hre tûr khawp chuan i lo â ve rêng rêng a ni tih ka hre ta e! Mahse nang zawng fîmkhur la, a hun takah i la harh chhuak leh êm ang chu. Thil hlauhawm chîm phâk lohva kan awm hi chuan kan him a ni mai a, hlauhawm kâra kan awm zet erawh hi chuan a hlauhawm thei teh ṭhin a nia!' a ti a.

Tichuan Dâwihzepi chuan an in lamah a hâwnsan ta a, Kristiani te pawh chu zin tûr chuan an chhuak ta a.

"In a thlen chuan Dâwihzepi chuan a ṭhenawmnu Hmufiahlovi te, Ngaihsami te, Rilrulêlovi te leh Hriatneilovi te chu a ko khâwm a. Kristiani chanchin leh zin a tum dânte chu a hrilh hlawm a. Dâwihzepi chuan, 'Ṭhenawmte u, ih e u, tûkin chu tihtûr ka nei meuh lo bawka, Kristiani inah ka va lêng e ka ti a; an in ka va thlen chuan tihdân pangngaiin kawngkhâr ka han kik a, 'Pathian hminga lo kal in nih chuan lo lût rawh u,' min lo ti a. Engmah buaina an nei lêm lo vang chu tiin ka lût mai a. Ka va lût chu le, ani chu kan khua hi chhuahsan tumin a fate nên an lo insiam mawlh mawlh mai a. Eng tizia nge ni ta tia ka han zawh chuan ani chuan a pasal anga vân ram kawng zawh a tum thu min hrilh a. Tin, a mumang neih thu leh a pasal awmna ram Lalber chuan a hnên pan ve tûra a sâwmna lehkha a hmuh thute min lo hrilh zuk nia!' a ti a.

"Hriatneilovi chuan, 'Engtin a? A kal i ring em ni?' a ti a.

"Dâwihzepi chuan, 'Ring teh rêng mai! Kalkawnga harsatna a tawh tûrte pawh ka han hrilh sa-sawi teh a, mahse chu chuan a tum a tiruh zual sauh emaw tih mai tûr a ni, chuvângin eng-le khaw-le, a kal ngei chuan ka ring. Harsatna thu ka han sawite pawh chuan, 'Thil rêng rêng hi a thlum hma hian a kha hmasa châwk rêng a nia. A harsat poh leh pal tlang hnu chuan a nawmna a zual ṭhin,' tiin min chhâng thên mai zu nia,' a ti a.

"Hmufiahlovin chuan, "A va han mâwlin a va han vâr lo tak êm! A pasalin harsatna a tawh zozaite pawh khân a tiharh zo ngang lo a ni anga maw? Kei chu, a pasal pawh kha lo kîr leh ta ang se, a lo thlâwna khatiang harsatna tâwk tûr kha chuan a kal leh duh ka ring miah hlei nêm,' a ti a.

"Ngaihsami chuan, 'Chutiang mi â bâwrâw lutukte chu

kan khua aṭang hi chuan kal bo daih rawh se! Kawlpui kan khêng thla ta a ni mai alâwm ! Heta a awm reng chuan a rilru a sawh sawn duh âwm si lo va, tunge maw a bulah pawh awm reng peih ang le? A tûm reng emaw, kawm châkawm loh zetin a awm reng emaw a ni ang a, anih loh leh thu eng emaw pui pui, mi fing pângngai tân pawha a awmze hriat theih mang hleih loh tûrte hi a sawi fo emaw a ni ang a. A kal ta chu pawi ka ti ther tê lo mai! Duh leh kal daih rawh se, an inte chu mi ṭha zâwkin rawn luah nghe nghe sela a ṭha ang chu. Khati ang mi â lutuk awmna kha zawng nawm pawh a nuam thei ngai law,' a lo ti ve a.

"Rilrulêlovi chuan, 'Khai, chutiang thu mai mai chu i sawi tawh lo vang u. Nimin chu Pi Sihhnipi te inah ka va lêng ve a. Tisachâknalâwmi te, Bawlhhlawhi te, Zauthauva te leh mi dang pali panga dâwn laite nên kan awm a. Ri mawi chi tinrêng tumin kan lâm vêl a; a nuam thei ang berin kan khawsa a ni mai e. Kan tleirawl ṭha leh hi a ni ringawt mai a, a nuam teh asin! Pi Sihhnipi pawh a lo ti-mi ve khawp alâwm maw le, Zauthauva lah chu a lo hmêl ṭha êm êm mai bawk si a,' a ti a.

"Chutih lai chuan Kristiani leh a fate chu an chhuak tawh a, Ngilneii pawh kha a kal ve ta zêl a. Kalkawngah chuan Kristiani chuan, 'Ngilnei, tawi tê pawh ni se, hetia min kalpui duh hi ka beisei pha rêng rêng lo va, chuvângin i chungah ka lâwm tak zet zet a ni,' a han ti a.

"Nula Ngilneii (nula chauh a la ni a) chuan, 'In hnêna kal ve zêl hi a ṭhat ring chiah phei ila chuan kan khuaa kîr leh te chu ka duh hauh hlei nêm,' a ti a.

"Kristiani chuan, "Chuti chu Ngilnei, min thurualpui mai rawh. Kan thlenna tûr chin pawh ka hre chiang a, Spain ram rangkachak zawng zawng aia hlu zâwk awmna ram a ni a. Keini nufa min rawn chahtu Lalpa hi mi ngilnei tak mai a

ni a. Chuvângin ka sâwm vâng maia kal ve pawh ni la, a lo hnar hauh lo vang che. I kal ve duh phawt chuan min chhawmdâwltu-ah i ṭang hlauh mai ang a, tichuan engkim kan inṭawm vek dâwn nia. Ti rawh, hawh, lo kal ve mai rawh,' a ti a.

"Ngilneii chuan, 'Min hnar dâwn lo tih chu engtin nge ka hriat chian theih ang? Min hrilh chiang theitu zawng awm se î-hê lovin ka kal ve mai ang maw le! A kawngte chu duh leh hrehawm ang hmiang, min pui theitu'n min pui zêl ang chu!' a ti a.

"Kristiani chuan, 'Duh tak Ngilnei, ti hian i ti ang hmiang : Kawngkhâr thleng sâwn min kalpui lang, chutah kan zâwt chiang ang a, i phûrzâwng a nih loh tâk leh min kîrsan leh mai ang a. Tin, tlâwmngaih chhuaha Kawngkhâr thlenga min va thlah man pawh a âwm tâwk ka pe ve mai tûr che lah ni,' a ti a.

"Ngilneii chuan, 'Anih leh Kawngkhâr thleng chuan ka kal ve phawt mai ang e, a bâk chu a ṭûl dân azir ni se, Lalpan ka awm dân tûr min ruat sak zêl ang a, Vân ram Lalber a ni bawka, min khawngaih êm ang chu maw,' a ti ta a.

"Kristiani chu a lâwm ta êm êm mai a. Kalpui tûr ṭhian ṭha tak a neih dâwn vânga lâwm chauh pawh ni lovin, chu nula chu chhandamna kawng zawh tûra a thinlung a hneh tâk vâng pawh chuan a lâwm tak zet a ni. Tichuan an kal ho ta a. Chutia an han kal ho chuan Ngilneii chu a ṭap ta a. Kristiani chuan, 'Ka nau, eng tizia nge i ṭah tâk mai?' a ti a.

"Ngilneii chuan, 'Kan khaw ṭawp tak maia la awm, ka chhûngte leh kan lainateho chanvo tûr ka ngaihtuah hian ka ṭap lo thei lo a ni! Ka lung tichhe zualtu phei chu, an chunga thil lo thleng tûr hrilhtu tûr an awm hauh lo mai hi a ni,' a ti a.

"Kristiani chuan, 'Vân ram zawng mite chuan mi an

khawngaih ṭhin rêng a ni. Ka pasal Kristianan min kalsan dâwn laia keini chhûngkua min vei ang chiah khân nang pawhin i vei ve hlawm a nih chu! A thu sawite kha benga rawnga thun chu sawi loh, engah mah ka ngaihsak duh loh avâng khân a lungngai thei êm êm mai ṭhin a. Nimahsela a mittuite chu, a Lalpa, kan Lalpa chuan a thlâwnin a fârtir lo va, malsâwm sakin hei nang leh kei leh ka fate chuan a malsâwm rah chu kan seng dawn ta a nih hi. Chutiang bawk chuan nang pawh Ngilnei, i mittuite chu a far thlawn rêng ka ring lo. Ṭawngna mahah pawh an tih ṭhin kha - '*Mittui tla chunga tuhtute chuan hlim taka zai chungin an seng ang. Ṭap chungin buh chite feh chhuahpuimah sela, an buhphalte nen hlim takin an lo haw leh ang tiin,'* a ti a.

"Ngilneii chuan he hla hi a han sa a:

Lalpa chu mi hruaitu ni se,
Anin rem a tih chuan
Kawngkhar hlunah min luhtirin
A tlang thianghlim min thlen se.

A kawng thianghlim leh zahngaihna
Vah bosan tawh hnu leh
Eng anga sual pawh ni ila,
Aw, min lohnar lul lo se.

Ka ṭhen tak ka chinlai lenrual
Leh lungduh zawngte kha
I lam hawi turin, aw Lalpa,
An thinlung siam ang che.

BUNG III

Ka ṭhian putar khân ti hian a sawi zawm zêl a, "Lungngaihna Chirhdûp hmun an va thlen chuan Kristiani chu a hrilhai ta hle mai a. 'He lai hi a nih ngei dâwn hi ka pasal duh tak maiin chirhdiak a kai chiamna hmun kha !' a ti ta ngawt mai a. He lai hmun hi vân ram zawng mite tâna a ziaawm theih deuhna tûrin Lalber pawhin siam ṭha tûrin thu a pe ṭhin tak nâa, a hma aiin a chhe zâwk a ni tih Kristiani chuan a hre thei nghâl mai a," a han tih chuan kei chuan, "Chu, a dik em?" tiin ka lo zâwt a.

Putar chuan, "Dik teh rêng mai. Lalber mi rawihte anga khawsa, 'Lalpa lamlian kan sial ṭha dâwn e' ti ve bawk si, mahse lung changte la khâwm lova bawlhhlawh leh ran êk rawn la khawm tâwkte hi an tam mai a. Siam ṭhat ahnêkin an tichhe zual sauh zêl a. Ṭhat ngaihna awm hek lo.

"Chu lai an thlen chuan Kristiani leh a fate chu an han ding khâwm laih a. Nimahsela Ngilneii chuan, 'Hawh u, i kal phawt mai ang u, kan fîmkhur hle mai dâwn nia,' a han ti a. Tichuan an rah tûr chu ngun taka en chungin an kal ta a. Chuti chung pawh chuan Kristiani chu, vawi engemawzât, chirhdûpah chuan a tlu lût ṭhelh a. Chutia an kal tâkah chuan rei lo têah an kal kai ta mai a. An kai lai chuan, *'A ring nu pawh a eng a thâwl e, a hnêna Lalpa-in thu a sawi kha a thleng dawn si a,'* ti hian aw an hria a.

"Tichuan an kal leh ta zêl a. Ngilneii chuan Kristiani hnênah chuan, 'Kawngkhârah sâwn nangmah anga lawm hlawh chu inbeisei ila chuan, hêng Lungngaihna Chirhdûp pal tlang te mai mai hi chu ka va han pawiti lo êm !' a ti a.

"Ani chuan, 'Kan zin kawng kan zawh tâwp hma hı zawngin harsatna tam takin min tlâkbuak reng dâwn a, mahnı tâwk tê têin harsatna kan nei ṭheuh tih chu mahni vêkin kan hria alâwm, ti rawh Ṭhiani?

"Han ngaihtuah la, keini ang ropuina famkim leh chatuan hlimna zawngtute chuan thil harsa leh hlauhawm tak takte pawh kan tâwk tûr a ni rêng a; tin, min hawtu leh min îtsîktute pawh awmin, kan harsatna tûr kawng pawh an zawng reng dâwn lo vem ni?' a ti a," a ti a.

Ka mumangah chuan Fingvâra khân min lo kalsan ta a, mahse ka mumang chu ka la man zawm ta zêl a. Tichuan ka mumangah chuan Kristiani leh Ngilneii leh naupangte chuan Kawngkhâr chu thleng tain ka hmu a. Chutah chuan engtin nge mi kan koh anga, min rawn bia se engtin nge kan lo chhân ang, tih ngaihtuahin an inrâwn tê tê a. Tichuan Kristiani chu upa ber ani bawk a, kawngkhâr kik tur leh mi lo chhâwn tûr chuan an ruat ta a. Kristiani chuan a han kik a, a pasal tih ang bawk khân a kik nawn a kik nawn a, mahse tumah rêngin an rawn chhâng lo. Chhân ahnêkin ui bauh ni âwm tak an hre ta zâwk a. Tih ang ngei chuan ui lian zet mai hi a lo lang ta a, an hlau ta êm êm mai a. A rawn zuan mai ang tih an hlauh avâng chuan kawngkhâr pawh chu an kik nawn leh ngam ta lo va. An rilru chu a chî-âi ta hle mai a, tih ngaihna dang lah an hre si lo. An han kik leh dâwn chuan ui chu an hlau si, an kîr leh dâwn chuan kawngkhâr vêngtu khân a rawn hmu palh ang a, eng emaw tih tumah a ruat ang a, an chungah a thinur ang tih an hlau bawk si. A tâwp a tâwpah chuan kik leh phawt mai chu ṭhain an ring a, a hma aia nasain an han kik leh a. Chutah zet chuan kawngkhâr vêngtu chuan a lo hria a, "Tu nge ni?" a rawn ti a. Ui bauh pawh chu a reh ta nghâl a; tin, kawngkhâr pawh chu a rawn hawnsak ta a.

Kristiani chuan chibai a bûk a, "Lal kawngkhâr kan han

kik avâng hian Lalpa chu, keini a chhiahhlawhte chungah chuan thinur lul suh se," a han ti ta a.

Kawngkhâr vêngtu chuan, "Khawi aṭanga lo kal nge in nih a, eng nge in duh le?" a ti a.

Kristiani chuan, "Kristiana lo chhuahna ram aṭanga lo kal kan ni a, ani kal chhan ang bawk kha kan rawn kal chhan chu a ni. Vân ram kawng kan zawh zêl theih nân khawngaih takin he Kawngkhâr hi min hawnsak thei la kan va ti êm! Tin, kei hi chung lama han awm ta, **'Kristiana'** an tiha nupui kha ka ni," a ti a.

Chumi a han hriat chuan kawngkhâr vêngtu chuan mak a ti hle mai a, "Hmân ni lawka vân ram kawng zawh duh lo êm êmtu ngei khân vân ram kawng chu i zawh anga maw?" a ti a. Kristiani chuan a lu a bu zauh va, "Aw, ni e, hêng ka fate zawng nên hian," a ti a.

Kawngkhâr vêngtu chuan a kutah chuan a kai a, a hruai lût ta a. Tin, *"Naupang tê-te ka hnenah han kaltir ula, hnar suh u"* tiin naupangte pawh chu a luhtîr a, kawngkhâr chu a khâr leh ta a. Chumi zawh chuan kawngkhâr chung lama tawtawrâwtpu awm chu a ko va, Kristiani te lawm nân tawtawrâwt hâm turin a hrilh a. Ani chuan tawtawrâwt chu a han hâm a, chu ri mawi tak chuan an awmna chu a khâwk ta rum rum mai a.

Chutih chhûng zawng chuan Ngilneii chu pâwnah chuan a ding reng a. Hnar hlauva khûr zawih zawih chungin a ṭap a ṭap mai a.Nimahsela Kristiani khân, a fate nêna an luh hnu khân Ngilneii tân chuan a dîlsak a, "Ka pu, pâwnah sâwn ka ṭhiannu a ding reng asin. Keimah ang bawka he lam rawn pan ve hi a ni a, kan rawn inthurual tlâng a. Kei hi chu ka pasala awmna ram Lalberin min kohna hmu ka ni a, ani erawh chuan a hrang a hraia kohna a hmuh chiah loh avângin sâwm ni veah a inngai lo va, chuvângin a inthlahrung hle mai," a han ti a.

Ngilneii chuan, kawngkhâr chu an hawnsak ve duh lo mai ang tih hlau va, awm ngaihna pawh a hre tawh lo va. Minit khat lek pawh hi dârkâr aia rei mah ni hian a hre tawh a. Kristianin a sawi zawh pawh chu nghâk zo lovin kawngkhâr chu a han kik ve ta ngawt a. A kik rin êm avâng chuan Kristiani phei chu a phu zawk mai a. Chutah kawngkhâr vêngtu chuan, "Chu tu nge ni?" a han ti a. Kristiani chuan, "Ka ṭhiannu chu," a lo ti thuai a.

Kawngkhâr chu a hawng a, a han en vêl chuan Ngilneii chu thi chhâwngin a lo let reng mai a. Kawngkhâr an hawnsak dâwn lo emaw a tih avângin a hlauthâwng a, a lo chau hman dêr tawh hi a lo ni a. Tichuan a kutah a chelh a, "Nula, tho rawh ka ti a che," a ti a.

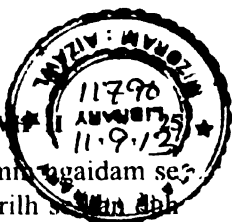
Ngilneii chua, "E khai! Ka pu, ka va han thi teuh êm ve le!" a ti a. Ani chuan tûn hmaa mi pakhat thu sawi a rawn chham chhuak a,

> *"Ka thlarau chu ka kawchhungah hian a chau êm êm a, Lalpa chu ka hre reng a, ka ṭawngtaina te chuan a hnen a thleng a, a biak in thianghlimte pawh.*

"Hlau suh langin i kein ding rawh. Eng ti tûrin nge hetah hian i lo kal a?" a han ti a.

Kawngkhâr vêngtu chuan a kutah chuan a chelh leh a, hruai luh pah chuan, "Tupawh kei mi ringa ka hnên lo thleng tawh phawt chu ka dîlpui ṭhin asin," a ti a. Tin, a kiang vêla dingte hnênah chuan, "Ngilneii hi a chau êm a, a chau tihreh nân a hnim turin thil eng emaw han la teh u," a ti a. Mura têl khat an rawn lâksak a, a han hnim chuan rei lo tê-ah Ngilneii chu a lo harh leh ta a.

Tichuan an kalna tûr kawng kawtchhuahah chuan Kristiani leh a fate leh Ngilneii chu Lal chuan a lo lawm lût a, aw zaidam takin a lo be hlawm a. Anni chuan, "Kan sualnate

avângin pawi kan ti êm êm a, Lalpa chuan min ngaidam se tiin kan dil a, tin, eng nge kan tih tûr min hrilh bawk a ni," an ti a.

Ani chuan, "Thu leh thiltihin ngaihdamna ka siam ṭhin; thu chuan ngaihdamna thutiam ka nei tawh a, thiltihah pawh ka tih zawh tawh ang bawk khân a ni. Ngaihdamna thu chu keima hmui ngei aṭang hian dawng ula, thiltiha ngaihdamna erawh chu nakinah târ lanin a la awm ang," a ti a.

Tichuan ka mumangah chuan an hnênah thu ṭha tam tak sawi hian ka hmu a, anni pawh chu an lâwm êm êm a. Chutah kawngkhâr chung lamah chuan a hruai chho va, eng thiltih avângin nge anni chu chhandam an nih, tih te a entîr a; an thil hmuhte chu kalkawngah anmahni thlamuantu atân an la hmu leh ṭhin ang tih a hrilh bawk a.

Thlang lama ni lum aina hmuna an awm lai chuan a kalsan ta a, anni pawh chu an tîtî zui ve leh a, Kristiani chuan, "Aw Lalpa, heti lai kan thleng ta hi chu ka va lâwm tak êm!" a ti a.

Ngilneii chuan, "Nang mah mah i lâwm chuan kei phei chu lâwm avânga zuanga, beng thleng thlenga bawp khai âwm ka ni e," a ti a.

Kristiani chuan, "Kawngkhâr pâwna kan din laia ka han kik pawha chhânna rêng a awm loh lai kha chuan kan thawh rimna zawng zawng kha a thlâwn dâwn ta a nih hi ka ti rilru hman tawh a.Ui lian pui mai a lo kala a rawn bauh khur khur mai phei kha chuan ka thlaphâng teh asin âw," a ti a.

Ngilneii chuan, "Kei chu, kawngkhâr vêngtuin a hruai luh tâk che u a, keimah chauhva pâwna ka lo awm rân mai lai kha ka thlaphân ber lai a ni. Khatih lai tak kha chuan *'hmeichhe pahnih, buh râwt sawmnaah chuan buh râwt sawmin an awm ang a, pakhat chu kal bopuiin a awm ang a, pakhat chu hnutchhiahin a awm ang'* tih ziak kha a lo thleng ta a nih hi ka

ti rilru a, 'Ka va han vânduai tak êm!' tiin ka au chhuak hman ṭhelh asin.

"Han kik leh pawh kha ka ngam tawh meuh lo va, mahse kawngka lu chunga inziak kha ka han hmu a, tichuan ka intipachang a, ka kik leh ngei tûr a ni, ka kik loh chuan ka thi mai dâwn emaw a ni âwm si a, tiin ka han kik leh ta a ni. Mahse ka hlauh êm avangin thi leh dam kâra lêng an tih ang hi ka ni ta ber a ni ang chu... engtin nge ka kik tih pawh ka inhre lo rêng rêng," a ti a.

Kristiani chuan, "Chu, i kik dân pawh i hre meuh lo a maw? I kik ri aṭang ngawt pawh khân hawnsak i duhzia chu a hriat khawp mai le. Kei phei chu, i kik ri khân min tiphu zawk nghe nghe a! Khatiang khawpa kawngkhâr kik nasa pawh kha ka la hre ngai rêng rêng lo. Kawngkhâr kha i rawn nam hawng ang a, i lo lût ngei dâwn a nih hi ka lo ti hman tawh asin," a ti a.

Ngilneii chuan, "Ka dinhmun anga ding tân kha chuan tih loh theih a ni lo. Ti khân kawngkhâr kha min khâr hnan ta mai si a, ui kawlh lah kha ka bulah khân a la awm rûn bawk si a. Keini ang hmeichhia-ah pawh a dâwihzep leh âwm-nêm ber mai chi ang tân chuan tlâwm leh zah dâwn lova kik chiam mai loh theih em ni ang? Anih leh Lalpa khân engtin nge a ngaih min hrilh teh! A thin a ur viau lo maw?" a ti a.

Kristiani chuan, "E, a ur lo a ni ang, i kik thâwm ṭha tak mai a han hriat pawh khân a nuih sak kha. Thinur âwmin a lang lo ve. Mak ka tih êm êm mai erawh chu, khatiang ui kawlh a kawl tlat mai kha a ni! Lo hre sa phei ila chu kan kal ngam tawpin ka inring lo. Mahse kal ta na nâ nâ chu le, hei kan thleng a ni ta mai a, a lâwmawm ngawtin ka hria," a ti a.

Ngilneii chuan, "Rem i tihzâwng a nih chuan a lo kal leh hunah eng vânga khati ang ui tenawm deuh maite a hung chhûnga kawl reng nge a nih ka lo zâwt teh rêng ang. Ngaih

loh lamah a ngai bîk lâwng chu maw," a ti a.

Naupangho chuan, "Ni e, lo zâwt ngei ngei ang che. That daih tûrin i ngên nghe nghe dâwn nia. Chutilochu kan chhuah leh hunah min lo seh ang tih ka hlau riau," an ti nak nak a.

Nakin deuhvah chuan kawngkhâr vêngtu chu a lo kal leh ta ngei a, Ngilneii chuan a hmaah bawkkhupin chibai a han bûk a, "Lalpa chuan amah fak nâna ka awkâ ka hlan hi min lo pawm sak rawh se," a ti a.

Ani chuan, "I hnênah thlamuanna awm rawh se. Tho rawh," a ti a. Ngilneii erawh chu a kûn ngaiin a la kûn reng a, "Aw Lalpa, nang zawng mi dik tak i ni e. Nimahsela i rorêl dân hi ka zâwt duh che a ni. Eng vângin nge i kawt laiah hian heti ang ui hlauhawm tak hi i kawl tlat mai le? Keini ang hmeichhia leh naupangte tân chuan hmuh mai pawha hlauva tlân chhiat a ṭûl si a, kawngkhâr pawh kan rawn thleng ngam dâwn hlei nêm," a ti a.

Ani chuan, "Kha ui kha maw? Mi dang ta a nih kha. Saw laia in lian tak neitu ta saw a ni a, kan ramri bulah a han dah tlat ṭhin alâwm maw le! Vân ram zawngtute chuan a bauh hi an hre ṭhin a, a châng phei chuan kan in hungna pal thleng thleng hian a lokal ṭhin a, mi fel tak takte pawh a tithlabâr hle ṭhin asin. Amaherawhchu a tihthlabâr ṭhenkhatte chuan huaisen phah nan an hmang ve hlauh thung.

"A neitupa chuan keini hma ngaia a dah zawng a ni hauh lo va. Vân ram zawng mite a lo tihṭhaih tûr leh he kawngkhâr hi rawn kik ngam lova siama ka hnêna lo kal tûr apiang lo dang tûra a dah a ni. A châng phei chuan a lo zuang chhuak a, ka mi duh tak takte pawh a rawn tibuai ṭhin, mahse zâwl ka dawh hrâm hrâm a; vân ram kawng zawhtute chu a hun takah ka lo ṭanpui zâwk ṭhin. Chuvângin ui chuan a duh ang ang chuan a nghaisa thei mai bîk lo a ni. Nangni pawhin

chûng chu lo hre lâwk ni ula chuan ui mai maite chu in hlau duh bîk hauh lo vang le. Tih êmah chuan kutdawhte pawh hian thilpêk dawng ngei dâwna an inhriat chuan an va luhna tûrah chuan uiten lo bauhvin lo seh dâwn hial ṭhin mah se, an pal tlang hrâm ṭhin asin. A rêng rêng thu-ah mi hrang ui mah ni se, a bauh ringawt pawh vân ram zawng miten hlâwk phah nâna an hman dâwn te chuan he laia a awm ve chu engah nge maw kan han remtih loh viau lêm ang le? Ka mite chu Sakeibaknei lakah pawh ka hum ṭhin a, eng aiah nge ui mai mai lakahte chuan ka han hum loh tehluh ang ni?" a ti a.

Ngilneii chuan,"E, a ni dâwn tak e! Ka lo hre lo êm atin a ni! Engkim fel takin i ti vek a lo nih zâwk chu!" a ti a.

Kristiani chuan an zin kawng chanchinte a sawi a, an kal leh zêlna tûrte pawh chu a zâwt pah luam a. Kawngkhâr vêngtu chuan ei leh in tûrte a buatsaih sak a, an kete a silsak a. Kristiana a lo sâwngbâwl dân ang chiah khân anni pawh chu duat takin a lo enkawl a, an kal zêl dân tûr te pawh chu a kawhhmuh vek a.

Tichuan ka mumangah chuan an kal chhuak leh ta hian ka hmu a. Khua pawh a ṭhain a nuam hle a. Kristiani chuan he hla hi a han sa a.

Van ram kawngte ka zawh ṭan ni kha
Malsawmin awm rawh se.
He kawng min kawhhmuhtu pawh kha
Malsawmin awm bawk rawh se.

Chatuan nunna ka zawn hma kha
Hun rei tak ni mah se,
Theihtawpa chakin ka kal ang,
Kal loh ai chuan tlai a ṭha zawk

Kan mittui lawmah a chang ta,
Kan hlauh pawh rinnaah;

Chutin kan kal ṭan dawn pawhin
Kan tawp dan tur a entir.

Kristiani leh a ṭhiante kalna tûr kawng sîr hungna bang piahah chuan Huan pakhat a awm a. Chu huan chu ui hlauh-awm tak neitupa ta kha a ni a. Chu Huan chhûnga thei kung ṭhenkhat chu a hungna bang pâwn lamah chuan a lo zâr chhuak duai hlawm a. A rah chu a îtawm êm avângin an lo va, an tâna ṭha lo tûr thleng rawkin an ei ta ṭhin a. Kristiani fate pawh chuan an hmuh chuan, naupang tih takah an ît ta êm êm mai a, an lo va, an ei ta mai a. An nu-in a han khak deuh pawhin an sâwt chuang lo va. A tâwpah chuan Kristiani chuan, "E khai, fate u, thil in tisual alâwm! Kha thei kha kan ta a ni hlei nêm!" a ti ta a. Dik chiah chuan ani Kristiani pawh chuan chu thei chu hmêlma ta a ni tih a hre bik lo, hria sela chuan hlauthâwngin a thi thei hial ang.

Tichuan an kal ta zêl a, lo fîng hnih emaw âwm vêl an kal ang tih chuan anmahni tâwk tûrin mi bawlhhlawh tak pahnih hi chak fahran maia lo kalin an hmu a. Chu veleh Kristiani leh a ṭhiannu Ngilneii chuan hmai khuhnain an hmai an khuh thuai a. An hmaah chuan naupangte chu an kal a, tichuan an kal ta zêl a, a tâwpah chuan chûng mi bawlhhlawhte nên chuan an intâwk ta nge nge a

Mi pahnihte chuan Kristiani leh Ngilneii te chu an rawn pan a, pawm an tum ta mai a. Kristiani chuan, "Min khawih su! In duh leh in kal tumnaah chuan kal ṭha reng reng ula a ni mai!" a han ti a. Nimahsela chûng mi pahnihte chuan Kristiani thusawi chu an benga rawngah thun duh hek lo, an bawh buai lui ta a. Kristiani chu a thinrim êm êm mai a, theihtâwpin a ṭang a, a kein a tlawh âwrh âwrh mai a. Ngilneii pawh chu a theih ang angin a ṭang ve a. Kristiani chuan, "Kiang ru' kal vat ru, in zak chai lo'm ni? Vân ram zawng mi kan ni a, sum leh pai engmah kan nei lo, suam tlâk pawh kan nih loh hi.

Kan ṭhenrual ṭhate thilpêk ringa nung ve mai chauh kan ni," a ti a.

Mi sual pakhat chuan, "In sum duhin kan bei lo che u. Duh ṭha tê kan nei a, chu chu min pêk chuan kumkhuain hmeichhe din hmun dik takah kan dah ang che u," a ti a.

Kristiani chuan duh chhe tê kan nei a tih kha a han ngaihtuah a, "In duh thu in sawi chu hriat pawh kan hre duh lo va, engah mah kan ngai lo kan pe bawk hek lo vang che u. Kan hmanhmawh, kan tih tûr hi thihna leh damna thu a ni tlat, khawtlai thei kan ni lo," a ti a. Kal pelh an han tum a, mahse anni chuan an dang ta tlat mai a.

Mi bawlhhlawhte chuan, "Tihnat che u kan tum hlei nêm, kan duh chu thil dang daih a ni," an ti a.

Kristiani chuan, "Kan taksa leh nunna duha lokal in ni tih kan hria e. Kan tûn hnu hnu tiĉhhe thei tûr thanga kan awha ai chuan hemi hmuna thih hi kan thlang zâwk," a ti a. Chu veleh, "Philhmang! philhmang!" tiin an au ta chiam mai a. Chuti anga au chu, chu lai ram dânah chuan hmeichhe ṭanpui ngaiten an tih ṭhin a ni rêng a. Chutia an au chung pawh chuan mi pahnihte chuan an hnaih zual zel a, hneh lâk an tum tlat a. Chuvâng chuan anni chu an au ring zual sauh va.

Kawngkhâr aṭang khân an la kal hla vak hman lo ka tih tàwh kha, an au thâwm chu mi ṭhenkhatin an lo hria a, Kristiani aw ngei nia an hriat avâng chuan chhan turin an lo tlân thuai a. An va thlen chuan Kristiani te ṭhiandûn chu an lo ṭang nasa hlẹ mai a, naupang mangang lah chu an ṭap chêl chûl mai bawk a.

Lo kal zînga pakhat chuan, "Kha, eng nge in tih? Ka Lalpa mite tihkhawloh in tum a ni maw?" vîn zet hian a han ti a, man a han tum a. Mahse an tlân chhia a, kawng hungna bangah khân an zuang liam a, ui neitupa Huanah khân an tlân lût a, ui kawlh khân a lo hum ta a.

Chhantua chuan thil awmzia a han zâwt fiah a. Anni chuan, "Kan va han lâwm tak êm! Lo kal lo ula chu min hneh lâk ngei dâwnin kan hria a, kan hlau teh asin! A hun taka min rawn ṭanpui avâng hian lâwm tak zet mai," an ti a.

An inbeih buai dân an sawi hlut hnu chuan Chhantua chuan, "Hmeichhe âwmnêm tê tê in ni si a, Kawngkhâr in awm lai khân Lal hnênah hruaitu tûr in dîl lo kha mak ka lo ti deuh rêng a. Lo dil ta ula chuan, an pe ngei ang che u a, heti-ang buaina leh hlauhawm dang tam tak pawh in pumpelh thei tûr hi a ni nâ a le," a ti a.

Kristiani chuan, "A ni tak maw! Kawngkhâra duhsakna leh malsâwmna kan dawn zozaite avâng khân thil hlauhawm lo thleng tûr âwm rêng kan lo ngaihtuah lo a ni. Chu lovah, Lal in bul maiah te chuan heti ang mi sual hi an awm ang tih tunge ring ang ni? Lal hnênah chuan hruaitu tûr chu lo dîl ila chu kan tân a ṭha ngawt ang; mahse Lal teh rêng pawh chuan, kan tâna ṭha tûr hre reng chung si-a keimahni min hruaitu tûr a tîr tlat lo hi chu a mak mang e," a ti a.

Chhantua chuan, "Dil loh na nâ nâ, inpêk thu awm hek lo. Chutilochuan min an ngainêp mai ang asin! Kan thil mamawhte chu kan mamawh ngei a ni tih kan hriat hnua kan dawn chuan, a hlutzia kan hre chiang a, a ṭûlna takah chauh kan hmang ṭhin a ni. Lal chuan hruaitu lo pe ta che u sela, dîl nachâng in hriat loh avânga in tih dik lohna hi in hre dâwn hauh lo va. Chuvângin in ṭhatna tûrin engkim a thawh sak che u a, tûn hnu-ah in fimkhur tawhna tûrin a zirtir che u a nih hi," a ti a.

Kristiani chuan, "Lal hnênah chuan kan kîr leh ang a, kan âtnate chu puangin hruaitu chu kan va dîl dâwn em ni ang?" a ti a.

Chhantua chuan, "Kîr leh zawng a ṭûl lo vang. In inchhîrzia thu chu keiman ka lo thlensak mai ang che u. In

kalna apiangah tlâkchham rêng in nei lo vang. Lalpan vân ram kawng zawngtute tân chawlhhna in a siam apiangah lo dawngsawngtu tûr leh lo buaipui zêltu tûr che u a ruat vek a. Amaherawhchu ka sawi tawh ang khân mamawh in neih apiang chu, tê lua pawh awm lovin, a hnênah dil zêl ula, a lo tihsak vek ang che u," a ti a. Chutia a sawi zawh chuan a kîrsan leh ta a. Kristiani teho pawh chu an kal ta zêl a.

Ngilneii chuan, "Tûnah chuan a reh ta huai mai le! Thil hlauhawm chu kan pêl zo tawh châwk ang a, buaina dang chu kan tâwk tawh êm lo vang chu maw," a ti a.

Kristiani chuan, Ngilneii hnênah chuan, "Nang zawng i ṭha êm a, engmah hlauhawm awm tûra rin nachâng pawh hre lo mah la, i thiamawm e. Kei zawng ka sualna hi a tam tawh êm avângin kan chhuah ṭan tirh lai pawh khân thil hlauhawm kan tâwk ngei ang tih chu ka hria asin maw le. Mahse invên dân lam rêng ngaihtuah nachâng ka lo hre lo va, keima thiam loh vek a ni e. Ka demawm ngawt mai," a ti a.

Ngilneii chuan, "Engtin nge in aṭanga kan chhuah hmain hlauhawm a awm tih i hriat theih bîk a?" a ti a.

Kristiani chuan, "A chhan chu maw, ka'n hrilh ang che chu. Kan in kan chhuahsan hma khân zan khat chu mumang ka nei a. Ka mumangah chuan mi pahnih, hmêl chhe êm êm mai, khawvêlah anni anga hmêl chhia kha an awm pawh ka ring lo, ka khum ban bulah hian an lo ding a. Ka chhandamna tûr kawng mi dâl dân tûr hi an lo zawng a. Mangang êm êma ka awm lai khân 'He nu hi engtin nge kan tih ang? A muthilh pawhin, a harh pawhin, ngaihdam dîlin a au châmchi mai si a. Hetia a tih hi kan phal reng chuan a pasal ang khân kan chân leh mai ang,' an ti a. Chutia an tih avâng ngawt pawh chuan fimkhur a ṭûl hle a ni tih nang pawhin i hre thei mai ang a. Chuvângin lo inrâlrin theihna hunah kha chuan theihtâwpa inrâlrin dân tûr ngaihtuah nachângte chu hriat âwm tak zawng

a ni maw le," a ti a.

Ngilneii chuan, "Hetia kan fimkhur loh vânga thil theihnghilh kan neih hian kan famkim lohzia min hriat chhuahtir a, a khawngaihna zauzia kan hriat theih nâna Lalpa remruat pawh a ni maithei asin. Hei kan dîl leh ngen vâng ni hauh lovin a khawngaihna chuan min ûm zui zêl ạ, keini aia chak, thil hlauhawm pui pui lakah pawh, ama thuin min chhanhim zêl a ni tih pawh kan hria alâwm," a ti a.

BUNG IV

Kal paha an titî zêl lai chuan, rei vak lovah, vân ram kawng zawhtute chawlh nâna sak, in pakhat hi an lo hnaih hle tawh a. Chu in chu Kristiana zinna chanchin ka sawinaah kimchang deuhva ka sawi tawh, Hrilhfiahtua In kha a ni.

Chu in an va thlen chuan kawngkhâr bulah chuan an ding a, an beng an han chhi a. In chhûngah chuan titî mur mur hian an hria a, Kristiani hming te pawh chu lam ri nawk hian an hria a. Kristiani leh a faten vân ram kawng an zawh dâwn a ni tih chu an chhuah hma pawhin a thang hle tawh a ni tih ka sawi tawh kha.

Chu ina mite pawh chuan Kristiana kal tûr an hnial nasatziate pawh kha an lo hre ve vek si a, chuvângin an rawn zin chhuak ve a ni tih an hriat chuan an tîti tui ber pakhat a ni ve ta rêng a, mahse kawngka bul maiah anni chu an ding reng a ni tih erawh chu an hre hauh lo va.

Tichuan Kristiani te chu kawngkhâr bulah an ding reng a, inchhûnga mite tîtî chu an ngaithla a. Kristiani chuan kawngkhâr chu a han kik a. Nula pakhat hi a lo kal a, kawngkhâr chu a rawn hawng a. Kristiani te a han hmuh chuan, "Hetah tunge in biak duh le?" a rawn ti a.

Kristiani chuan, "He in hi vân ram zawngtute tâna sak niin kan lo hria a, keini hi vân ram zawngtute kan ni a, min duhsak theih beiseiin kan rawn pan a ni e. Hei, in hriat angin khua lah chu a tlai tawhin kal zêlna chi lah a ni tawh si lo va," a ti a.

Nula chua, "In hming min hrilh ula, in chhûngah kan Lalpa ka va hriattîr phawt ang e," a ti a.

Kristiani chuan, "Ka hming chu Kristiani a ni. Hmân kuma he kawng rawn zawh tawh, **Kristiana** an tiha nupui kha ka ni. Heng naupang palite hi a fate an nih hi. Tin, he nula pawh hi vân ram kawng zawh tûra lo kal ve bawk a ni," a tı a.

Chu nula hming chu Sualkailovi a ni a. In chhûngah chuan a tlân lût a, in chhûnga mite hnênah chuan, "Kawngkhârah sâwn tute nge awma in rin? Kristiani leh a fate leh an ṭhiannu zuk ni reng a! Heta lo thlen beisei hian an nghâk reng mai," a ti a. An hlim lutuk chu an zuang tho va, an hotupa chu an va hrilh a. Ani chu kawngkhâr pan chuan a lo kal a, "Nang hi, Kristiana nupui, vân ram kawng a zawhsan tâk kha maw i nih a?" a han ti a.

Kristiani chuan, "Nı e. Mahnı pasal te manganna pawh hriat thiampui duh lova amaha kaltîr hialtu kha ka ni e. Hêng naupang palite hi a fate an nih hi. He kawng lo hi chu kawng dik dang a awm lo tih tûnah chuan ka hre tawh a, kan lo kal ve ta a nih hi," a ti a.

Hrilhfiahtua chuan, "Mi pakhat hian a fapa hnênah, 'Ka fapa, vawiinah hianka grêp huanah va thawk rawh,' a ti a. Ani chuan a pa hnênah chuan, 'Ka duh lo,' a ti a, a chhâng a. Nimahsela a rilru chu a lo lamlêt a, a kal ta a,' tia mi pakhat chanchin an ziak ang kha a lo thleng ta a nih hi," a ti a.

Kristiani chuan, "A nih chuan a ṭha a nih chu. Pathian chuan thlamuang taka amah ka tawh theih nân sual bawlhhlawh kai lovin min siam rawh se," a ti a.

Hrilhfiahtua chuan, "Chuti chu engati nge kawngkhâr bulah chuan i din reng a? Vân ram kawng i rawn zawh ve thu hi kan lo hria a, i chanchin kan lo sawi mêk asin. Abrahama fanu, lo lût rawh," a ti a. In chhûngah chuan a hruai lût ta dial a.

In chhûngah chuan an han ṭhut hahdamtir a. Chutih lai chuan vân ram kawng zawhtute lo buaipuitu tûra an ruatte

chu anmahni rawn chiau-au tûrin an lo kal a, Kristianin vân ram kawng a rawn zawh ve a ni tih an hmuh chuan an lâwm êm êm mai a, an nui hawm hawm hlawm a. Naupangte chu an fiam vêl a, an lâwm hle a ni tih entir nan an biangahte chuan an han piai-sak ang nawk nawk a. Ngilneii pawh chu nêl takin an kâwm bawrh bawrh a. Chu ina mite zawng zawng pawh chuan an lâwm ṭheuh a ni tih te an hrilh bawk a.

Zanriah an la peih loh avângin Hrilhfiahtua chuan a pindan ropui tak maiah chuan a hruai a. Kristiana a hmuhtîr tawh thil, mi pakhat rip chhûnga khung te, mumang nei mi pakhat te, a hmêlmate su tlang vektu te leh thil dang tam tak, Kristianan a hmuh tawhte kha a entîr ve leh a.

Chutia a entîr zawha Kristiani leh a kalpuite pawhin a awmziate an hriat fiah vek hnu chuan Hrilhfiahtua chuan pindan pakhatah hian a hruai leh a. Chu pindanah chuan mi pakhat, bawlhhlawh hai khâwmna keng, khaw dang hawi thei lova hnuai lam chauh bih reng hi a lo awm a. A lu chungah chuan mi pakhat hi a ding a, a kut chuan vân ram lallukhum hi a keng a. Chu mi chuan a lallukhum ken leh a hnuaia mi bawlhhlawh hai khâwmna chu thlengsak a lo tum a. Mahse ani lah chuan engah mah a ngai lo a ni ang chu, melh pawh a melh chhin duh eih lo va. Chhuat laia bawlhhlawh leh vaivut nawite chu a hui khâwm zêl zâwk a.

Kristiani chuan, "Ka pu, he mi awmzia hi chu ka hriat ka ring, 'khawvêl mi' entirna a ni mai lo maw?" a ti a.

Hrilhfiahtua chuan, "I ti dik chiah mai! A bawlhhlawh hai khâwmna pawh kha tisa thil chauh ngaihtuah mi a nihzia entirna a nih kha. In hmuh ang khân lallukhum kenga kotu aw ngaih pawimawh ai chuan bawlhhlawh hai khâwm kha a duh zâwk tlat mai a, khati ang khân mi ṭhenkhat chuan vân lam thil hi thawnthu ang lekah an ngai a, he khawvêl thil chauh hi chaw tak khûka khûkpui tlâkah an ngai hlauh ṭhin a ni tih

entîrna a nih kha. Tin, kha mi khân lei lam chauh a en tlat mai a ni tih in hmuh pawh kha, mihring rilru chu khawvêl thilin a chiah hneh tawh khawp hi chuan an thinlung chu Pathian hnên ata a hruai bo ta daih ṭhin a ni tih entîrna a nih kha," a ti a.

Kristiani chuan, "Aw, hetiang bawlhhlawh hai khâwmna ata hi min thiar fihlîm se ka va ti êm!" a ti a.

Hrilhfiahtua chuan, "Chuti ang ṭawngṭaina chu hlamchhiah a ni fo rêng a ni. Mi sângsâwm zîngah pawh 'Khawvêl thila hausakna hi chuan min vûr duh suh' tia ṭawngṭai hi chu pakhat pawh an awm meuh nâ'ng. Bawlhhlawh leh vaivut te hi mi tam berte ngaihsân leh an dîl ber zuk ni tlat a," a ti a.

Chu thu an hriat chuan Ngilneii leh Kristiani chuan, "A ni chiah alâwm! A dik lutuk tlat," an ti a, an ṭap ta hial a.

Chu mi zawh chuan Hrilhfiahtua chuan chu ina pindan ṭha berah chuan a hruai leh a. In chhûngah chuan thil ṭangkaipui theih âwm chi zawng tûrin a han hrilh a. An han hawi vêl chiam ṭhin a, maimawm lian pui mai tih loh chu thil dang engmah an hmu lo va, chu lah chu eng teh chiamah mah ngaih nachâng an lo hre si lo va.

Ngilneii chuan, "Ka pu, engmah ka hmu hauh lo mai a," a ti a. Kristiani erawh chu a ngawi reng a.

Hrilhfiahtua chuan, "Han en leh teh," a ti a.

Ngilneii chuan a han en leh a, 'Ka pu, maimawm râpthlâk zet, banga bet ṭui mai tih loh chu engmah dang a awm lo," a ti a. Hrilhfiahtua chuan, "He pindan zau puiah hian maimawm pakhat chauh maw awm?" a ti a.

Kristiani chu hmeichhia a ni nâ-in thil man chak mi a ni a, chuvângin thil awmzia a hre chhuak thuai a, a lungchhia chu a mittui a parawl ṭeuh tawh a. "He pindana awm hi thil pakhat chauh a ni awzâwng lo mai. He maimawm aia

maimawm hlauhawm, tûr hlauhawm zâwk daih pai kan awm alâwm le!" a ti ta a.

Hrilhfiahtua chuan ani chu lainat êm êm hian a han en a. "Ni, i ti dik khawp mai!" a ti a. Chutia a han tih chuan Ngilneii chu a zak ta hle mai a, a hmaite chu a sen ta awp awp a. Naupangte pawh chuan zah nachâng an hria a, an hmai an hup ve ta a.

Hrilhfiahtua chuan, "Maimawm kha Lalber inah, a kea inham tângin a awm tih in hmu a. He thil ka entirna chhan che u hi, eng anga sual tûr hlauhawm pawh pai mah ula, rina-in in inham tâng thei a, tichuan Lalber ina pindan ṭha berah pawh in chêng thei a ni tih entirna a nih kha," a ti a

Kristiani chuan, "Chutiang sî sê chuan ngaihtuah nachâng ka lo hre hauh lo asin. Ka lo ngaihtuah dân chuan keini hi maimawm ang mai kan ni a. Pindan eng anga ṭhaah pawh awm ila kan hmêl chhiat dân chu a ngai reng a ni tho âwm e, tih hi a ni a. Mahse he maimawm ṭihbaiawm tak mai ka hmuh hi chuan tûn hmaa ka hmuh ka ngaihtuah phâk hauh loh thil eng eng emaw ka hre chhuak ta e. He maimawm hi a hmêl mawi lo hle mah se, banga a inham tân tlat avângin Lalber ina pindan ṭha berah a awm reng thei ang hian keini pawh rinna nghet tak neia kan beih fan fan chuan Lalber inah chuan kan chêng ve thei ngei ang tih ka hre thiam ta e. Pathian chuang engmah hi a thlâwn mai chuan a lo siam lo tawp a lo nih hi," a ti a.

An vai chuan an lâwm hle ṭheuh chuan an lang a, mahse an mittui a parawl ṭeuh thung a. An han inen a, Hrilhfiahtua chu kûnin chibai an bûk ta a.

Ani chuan, pindan pakhat, arpui leh a notê te awmnaah hian a hruai leh a. Chu arpui leh a notête chu ngun taka en tûrin a hrilh a. Nakinah chuan arte pakhat chu tuikuanga tui in tûr chuan a va kal a, a in apiang chuan a vanvadâk a, vân

lam a hawi ziah ṭhin a. Hrilhfiahtua chuan, "He artê tihdan hi lo en chîk teh mah u. Tui a dâwt apiangin vân lam a hawi ziah hi. Nangni pawhin malsâwmna in dawn apiangin chûng malsâwmna rawn thlentîrtu awmna vân lam chu hawi ula, lâwm thu sawi ziah rawh u. Anih leh, chîk takin han en leh teh u," a ti leh a. An han en leh chuan arpui chuan a notê-te koh dân leh hruai dân fel tak kawng li a nei a ni tih an hmu ta a. A hmasa berah chuan arpui chuan a notê-te kohna narân, nilênga a hman ṭhin chu a nei a; a pahnihnaah chuan kohna danglam bik tak, a châng chauhva a hman bîk a nei leh a, a pathumnaah chuan awp khâwm tura kohna a nei leh a, a tâwp berah chuan thil hlauhawm a awm hun apianga inrâlring tûra a hrilhna a ni a.

Hrilhfiahtua chuan, "He arpui hi in Lalpa nen tehkhin ula, a notê-te hi a thu zâwmtute nên tehkhin rawh u. Arpuiin tihdân bîk siam a nei ang khân Lalpa pawhin a mite enkawl dân kawng bîk riau a nei a. A kohna narân a hman chuan engmah pêk a nei lo va, a kohna bîk deuh tak a hman erawh chuan thil pêk tûr a nei tihna a ni a; tin, a thla zâr hnuaia awp khâwm a duh chânga kohna a nei bawk a, hmêlma an hnaih chânga inrâlring tûra hrilh dân bîk pawh a nei a ni. Duh takte u, nangni chu hmeichhia in ni a, in tân hriat thiam a awl bîk dâwn avângin he pindanah hian ka hruai lût che u a nih hi," a ti a.

Kristiani chuan, "Ka pu, thil dang pawh min entir ta che," a ti a. Tichuan Hrilhfiahtua chuan ran talhna inah a hruai leh ta a. Ran talhtu chuan berâm hi a lo talh dâwn mêk a. Berâm chu a ngawi reng mai a, thih thlengin chhel takin a tuar ta a. Hrilhfiahtua chuan, "He berâm aṭang hian tawrh chhel zir rawh u. Dik lo taka puh chhiatna emaw in tawh pawhin phunnawi hauh lo leh chhel takin in tuar tûr a ni. Khatia chhel taka tuara, han phunnawi leh î pawh nei lova a thih tâk dân te kha ngaihtuah ula, a vun lih thleng pawha a phal vek mai te

kha hre reng ang che u. Nangni pawh in Lalpa chuan, 'Ka berâmte' a tih ṭhin che u kha," a ti a.

Chu mi zawh chuan huan pakhatah hian a hruai leh a. Chutah chuan pangpâr chi hrang hrang hi tam deuh mai a awm a. "Hêng pangpârte hi in hmu em?" a ti a.

Hrilhfiahtua chuan, "Hêng pangpârte hi en teh mah u, an kûngte hi a inang lo va, an ṭhat dân te, an rawng te, an rim te, an thianghlim dân te pawh a inang hek lo. A ṭhente phei chu an ṭha bîk lehnghâl. Nimahsela huan pu-in a ruatna hmunah an awm ṭheuh mai a, an intibuai ve ngai hek lo," a ti a.

Tin, lo pakhat, buh leh buhtun chînna hmunah hian a hruai leh a. Mahse an han en nâk chuan buh leh buhtun chu a vui hmuh tûr rêng awm lo hian ah chhum hi a lo ni vek mai a. A kûng chauh chu a ding ṭhulh mai a. Hrilhfiahtua chuan, "En teh u, he lovah hian lei ṭha an pe a, an let a, buh pawh an chîng ve a; mahse rah seng tûr rêng a awm si lo! A kûng hi engtin nge kan tih tâk ang?" a ti a.

Kristiani chuan "A ṭhen chu hâl ral la, a ṭhen chu bawlhhlawh paihnaah paih mai la a ṭha ang," a ti a. Hrilhfiahtua chuan, "Thlai kan chîn chuan kan duh ber chu a rah hi a ni. Nimahsela hei, a vui emaw, a rah emaw hmuh tûr rêng a awm loh avângin nangni pawhin hâl tlâkah leh bawlhhlawh paihnaah paih bo tlâk chauhvah in ngai a ni a. Chuvângin nangni pawh fimkhur takin awm ang che u, rah chhuah lova hâl ral mai tlâk lek hian in awm dah ang e," a ti a.

Tichuan an kir leh ta a. Kalkawngah chuan Sava tê a hmuia maimawm lian tak pu hi an hmu a. Hrilhfiahtuan, "En teh u, hei hi," tia a han kawhhmuh chuan an en ṭhap a. Ngilneii chuan mak a ti hle a. Kristiani phei chuan, "Chu sava chu a mawi tehlul nên a thiltih dân chu a va han duhawm lo êm ! A mawi êm avâng hian sava dang zawng ai pawhin miin an

ngainain an duat ṭhin a ni ngai a. Tin, chhang nawi emaw, a nih loh vêk pawhin tu tân maha pawi lo tûr chi chauh emaw a ei ṭhin ka lo ti a, ka rin ang rêng a lo ni lo mai a!" a ti a.

Hrilhfiahtua chuan, "He sava tê hi mi ṭhenkhat intisakhaw mi tak si-te awmdân entirtu a nih hi. En ngawt chuan he sava ang mai hian an hmêl a mawiin an duhawm a, an kam te pawh a thlum; sakhaw ngaihsak ber ni âwm tak hian an lang a, sakhaw ngaihsak mi chauh lo chu an pâwl duh lo va, ei leh in tûr thilah pawh fîmkhur êm êm ni âwm hian an lang a. Pathian Biak in te hi an tlawh zûr zut mai a. Lalpan tih tûr a pêkte chu rinawm taka tı ṭhin angin an lang a, mahse anmahni chauhva an awm hi chuan he sava tê ang maı hıan an hmuh hmuh an manin an ei mai a, serh leh sâng nei lo tawpin an khawsa a, sualna tui chu an in a, dık lohna chu an lem ṭhin a ni," a ti a.

Tichuan in an thleng leh ta a, mahse zanrıah an la peih rih loh avângin Kristiani chuan Hrilhfiahtua hnênah chuan an tâna thil ṭangkai tûr chi a entîr leh theih loh pawhin hrılh tûr talin a ngên a.

Chutia Kristianin a ngen tâkah chuan Hrilhfiahtua chuan fuihna thu ṭha tak tak a hrilh ta a, "Vawkpuı chuan a thau poh leh chirh a ngaina a, bâwngpa pawh hi a thau hle chuan talh tûra an kaih lai pawhin tha za takin a la lîm thei a, chuti ang deuh chuan mihring pawh hi an hrisêl poh leh sual lam an âwn hma ṭhin a ni.

"Hmeichhia chuan thil fel leh mawihnai hi an duh ṭhin a; Pathian mit hmuh pawha mawi leh fela inthuam theih phei chu ropui tak a ni asin.

"Kum tluana inring renga awm tum ai chuan zan hnih khat lek invênga awm hi a awl zâwk. Chuvânga a tâwp thlenga ṭha taka tih han tum nghâl ngawt ai chuan ṭha taka bul han ṭan phawt mai hi a awl zâwk a ni.

"Thlipuiin lawng a nuai lai chuan lawng pute chuan lawng chhûnga thil hlu lo deuh deuhte chu an theh chhuak ṭhin, mahse tunge a hlu berte theh hmasa ngai ni? Pathian hre lo chauhvin chuti ang chuan an ti ṭhin a ni.

"A pawp tê tak tê avângin lawng lian pui pui pawh a pil thei ṭhîn ang hian sualna pakhat lek pawhin boralna a thlen thei ṭhin a ni.

"A ṭhian theihnghilhtu chuan a ṭhian chu a duhsak tak tak lo tihna a ni a, a chhandamtu theihnghilhtu erawh chuan amah leh amah a inkhawngaih lo tawp tihna a ni.

"Suala awm reng chung sia nakina hlimna leh lâwmna chan inbeiseitu chu hnim hlîng nei chunga buh tak seng tumtu ang chauh a ni.

"Ṭha taka nun duh chuan a thih hun tûr ngaihtuah sela, chu chu a ni tin nun kawng hruaituah hmang rawh se.

"Se sea thu lâk chîng mi leh ngaihdân sawhsawn zung zung mi-te hian khawvêlah hian sual a awm a ni tih an tilang a ni.

"Khawvêl, Pathianin a ngaihnêp mah hi mihring tâna ngaihsânawm a tlin chuan Pathianin a ngaihsân Vân ram chu engti ang taka hlû leh ropui ni ang maw!

"Buaina tam takin a chîm ṭhin nun mah hi kan thlâkhlelh chuan *Chung lam Nunna* chu eng ang fakauva thlâkhlelhawm ni ang maw!

"Mite ṭhatna chu mi tinin an au chhuahpui pawh a ni ang, mahse tunge Pathian ṭhatna chu au chhuahpui ngai?

"Keini takngial pawh hian chaw kan eiin ei bâng nawi kan neih ṭhin hi' Isua Krista hnênah chuan khawvêlin a dawn sên loh khawp duhsakna leh malsâwmna a awm zu nia!" a ti a.

Chumi a hrilh zawh chuan Hrilhfiahtua chuan huan-ah

a hruai leh a. Thing kûng pakhat, a chhûng lam chu mawih kawrawng vek tawh, mahse la ṭhang zêla hnahte pawh la nei hluah hluah si hi a entîr a. Ngilneii chuan, "Hei hian eng nge a entîr le?" a ti a.

Hrilhfiahtua chuan, "He thing, a pâwn lam chauh ṭha, a chhûng lam erawh mawih ral vek tawh hi Pathian huang chhûnga mi tam takte nên tehkhin theih a ni. An hmui chauhvin Pathian rawng an bâwl a, a tân engmah an thawk tak tak duh si lo. An hnahte chu a duah hluah a, mahse an thinlung chhûng chu ramhuai meitalh bâwm chhûnga meitalh ang chauh an ni ṭhin," a ti a.

Zanriah chu an peih ta a, ei mai tûra an siam fel hnu chuan an zînga pakhat chuan lâwm thu a han sawi a, tichuan an kîl a, an ei ta a. An dân pangngaiin Hrilhfiahtua chuan a ina lo thlengte chu chaw a eipui lai chuan ri mawi chi hrang hrang hian an awi ṭhin a. Anniho pawh chu ri mawiin an awi a. Zai thiam tak mai pakhat hian he hla hi a han sa a,-

Ka rin pui ber Lalpa a ni,
Amah min chawm ṭhin a;
Mamawh nei ṭhin mah ilangin
Eng nge ka tlakchham ang?

Zai leh tum rîk lamte an tih zawh chuan Hrilhfiahtua chuan Kristiani chu engin nge vân ram kawng zawh tûra a rilru han khawih danglam hmasa ber tih a zâwt a.

Kristiani chuan, "A hmasa berah chuan ka pasal ka ṭhen tâk kha a ni. Ṭhen hlen tûra ka han ngaihtuah hian ka lungngai êm êm mai a, mahse chu chu khawvêl nihphung pângngaia amah ka ngaihna vâng mai a ni a. Chumi hnu chuan vân ram kawng a zawh dân leh harsatna a tawhte chu ka han ngaihtuah leh a, keiin nasa tak maia ka dodâl ṭhin dânte pawh ka ngaihtuah zui ta zel a. Tichuan ka inthiam lo ta ngawih ngawih mai a, tuia zuan thlâk mai duh hial khawpin ka inthiam lo ta

a. Chutih lai tak chuan, vânneihthlâk tak maiin ka mumangah ka pasal chu hmun nuam taka awmin ka hmu ta hlauh mai a. Chu bâkah ka pasal awmna ram Lalberin a hnêna kal ve tûra min sâwmna lehkha ka hmu leh ta hlauh bawk a. Tichuan ka mumang leh ka lehkhathawn hmuh chuan he kawng zawh tûr hian min nawr chhuak ta a ni ber e" a ti a.

Hrilhfiahtua chuan, "In ın i chhuahsan hma chuan hnialtu che i tâwk nual lo maw?" a ti a.

Kristiani chuan, "Tâwk e, ka ṭhenawmnu Dâwihzepi (a pa pawh Sakeibaknei sawi ṭhaiha, ka pasal hruai kîr tumtu kha maw le) chu mi chuan mın rawn hnial nasa mai a. A theih ang kawng kawngin mi hmin a tum a, ka thil tumte chu thil âtthlâk leh hlauhawm tak ni tein a sawi hnâwm vêl a; a châng leh ka pasalin, manganna leh harsatna a tawhte kha sawi chhuakin mi tihṭhaih thûl; mahse eng emaw ti ti chuan ka pal lui thei ta hrâm a. Amaherawhchu mumang duhawm lo zet maı ka nei a. Ka mumangah chuan ramhuai râpthlâk pui pui pahnih hi ka lo hmu a, chu mite chuanka kal zêlna kawngah pawh mı tihbuai dân tûr dap zêl dâwnin ka hria a. Chu mite zet chuan ka rilru an tibuai khawp mai. Tûnah pawh hian ka mitthlâ-ah an la châm reng mai a. Mi kan tawhte rêng rêng pawh hı mi tihbuai tum tûrah leh kalkawng mi botirtu tûrah ka ruat a, ka hlauh phah vek mai zu nia! Ih e Lalpa, nang chu ka'n hrilh mai ang chia, han tlângzarh chi pawh a ni law. Kawngkhâr leh he in inkârah pawh hian mi pahnih hian min tikhawloh tumin min sual chiam mai a. Ka mangang lutuk chu, 'Philhmang! Philhmang!' tiin ka au chhuak hial nghe nghe asin! Chu mite pahnih pawh chu ka mumanga ka hmuhte kha ni thânin ka hre tlat a ni," a ti a.

Hrilhfiahtua chuan, "A bul i ṭan dân rêng mai a ṭha a, a tâwpna phei chu a ṭha lehzual ngei ang," a ti a. Ngilneii lam chu a hawi a, "Nula, nang engin nge he lam kawng hi han

zawh ṭantir che?" a ti a.

Ngilneii chu a zak a, a hmai a sen ta awp awp mai a; a khûr bawk nên, a chhâng hlei thei ta lo va. Hrilhfiahtua chuan, "E, hlau ma ta che, ring la, tin, i rilru ang chu min hrilh mai rawh," a ti a.

Ngilneii chuan, "Ka pu, a dik a dikin, ka hriatna a tlêm êm mai a, chuvâng chuan ngawih ka chuh ta mai a nih kha. Tin, ka han sawi ve ûk si ang a, sawi leh zêl tûrte ka haihchham mai ang tih ka hlau bawk nên. Chu bâkah, kei chu ka ṭhiannu Kristiani anga inlârna emaw, mumang emaw, sawi tûr nei ka ni bawk si lo va, chhûngkhat lainate thu min râwn ka hnial avânga ka inchhîr leh tâkna tûr âwm lah chu ka hre bawk si lo va," a ti a.

Hrilhfiahtua chuan, "Anih leh tûna i awm anga awm tûr hian eng berin nge tîr che?" a ti leh a.

Ngilneii chuan, "Hetia ka lo kal vena chhan chu heti ang hi a ni: Ka ṭhiannu hi kan khua chhuahsan tuma a insiam vêl lai takin mi pakhat nên kan va lêng hlauh va. Kawngkhâr kika in chhung kan va luh chuan a lo insiam mêk a ni tih ka va hmu ta a. Eng nge ni tih a tum tih te kan han zâwt a. Ani chuan a pasal hnêna kal ve tûra koh a nih thu te, a mumangah a pasal chu hmun nuam êm êm maiah, vân mite nêna chêng zaa, lallukhum khuma ṭingṭang nên hlim taka zai ṭhin nia a hmuh thu te, Lalber nên a ei leh in ho ṭhin nia a hmuh thute min hrilh a. Tin, Lalber chuan a hnêna awm tûra a hruai thlen avâng chuan amah an fak ṭhin ni te-in a sawi bawk a. A thu sawi chuan ka rilru a khawih ta êm êm mai a. Tichuan ka rilru ka siam a. A thu sawi chu a dik ngat chuan ka nu leh pa, kan in leh lo leh ka pianna ram ngei pawh hi chhuahsanin Kristiani rual hian, a theih phawt chuan ka kal ve ngei ang maw le, ka ti rilru ta a.

"Chutah a thu sawite chu a dik ngei em tih ka zâwt a,

tin, kan khua hi boral ngei dâwna ka hriat avângin Kristiani chu a ruala kal ve a remtih leh tih loh ka han zâwt a. Nimahsela kan khuaah khân chhûngkhat laina eng emaw zât ka kalsan a, chûngte chuan boral an hmabâk ngei dâwna ka hriat avângin ka rilru chu a nuam lo ang reng hle a. Engpawh ni se keima duh thlana kal ka ni a, hetia Kristiani ruala ka kal zêl theih phei chuan a pasal leh a Lalpa awmna hmun nuam tak chu kan la thleng ngei dâwn a. Chuvângin hrehawm ka ti lo ve," a ti a.

Hrilhfiahtua chuan, "Thutak i ngaihsân êm avângin a bul i han ṭan dân pawh chu a ṭha tih a hriat mai e. Ruthi ang chiah kha zuk ni chia. Ani pawh Naomi leh a Lalpa, a Pathian chu a hmangaih êm avângin a nu leh pa leh a pian leh mûrna ram chu kalsanin tûn hma lama a la hriat ngai loh mite awmna ramah chuan a kal ta a nih kha. Lalpa chuan i thiltih chu rûl che sela; Lalpa, Israelte Pathian, amah ringa a thlazâr hnuai i rawn pana chuan malsâwmna famkimin vûr che rawh se," a ti a.

Zanriah an ei kham chuan mutna tûr an buatsaihsak a, hmeichhiate chu a malin an mu a, naupangte erawhchu an mu ho va. Ngilneii chu khumah chuan a han mu tak nâ a; mahse tûn hmaa bo leh mai a hlauh ṭhinnate zawng zawng kha a reh tâk duak avângin a lâwm lutuk a, a muhil thei ta rêng rêng lo mai a. Amah duhsak êm êmtu Pathian chu mu chung chuan a fak mawlh mawlh reng a.

A tûk zîngah chuan ni chhuah rualin an tho va, kal leh tûr chuan an inpuahchah leh ta a, mahse Hrilhfiahtua chuan a chelh riha, "Heta ṭang hi chuan fel thakin in chhuak tûr a ni," a ti a. A tîra kawngkhâr lo hawnsaktu nula hnênah khân, "He mite hi huanah te, Bual inah te hruai la, lo bual fai teh, kalkawnga chirh leh bawlhhlawh ilo an kai zawng zawngte pawh silfai sak vek ang che," a ti a.

Tichuan Nula Sualkailovi chuan anni chu a hruai chhuak ta a, Huanah chuan a lenpui a, Inbualna hmunah pawh chuan a hruai a. A pu chuan hmeichhia tupawh, vân ram zawng mi, chu ina lo thleng tawh phawt chu inbual fai zêl tura a duh thute chu hrilhin intifai tûrin a tîr hlawm a. An vaiin, naupangte nên vek, Bual In aṭanga an lo chhuak leh chu an faiin an rimte pawh a tui ta chêk mai a, anmahni pawh an harhin an thothâng pawh a ṭha ta vâk mai a. In an lo thlen leh chuan an hmêlte pawh chu an kal hma ai chuan ṭha tak a ni tawh a.

Hrilhfiahtuan a lo hmuh chuan, "E, tûnah zet chuan thla vâng lai hmêl ang phuk mai lah ni tawh che u!" a lo ti a. Chu Bual Ina inbual tawh apiangte an chhinchhiahna hmanrua chu a lâktîr a, an kal zelna tûrah pawh, inbual tawh an ni tih an lo hriat theih nân a chhinchhiah ta ṭheuh va. Chu chhinchhiahna chu Israel fate, Aigupta ram aṭanga an chhuah dâwna an Kalhlên Kût chhinchhiahna ang kha ni a, an chalah hian an nem sak a. Chu chhinchhiahna chuan an hmêl chu nasa takin a timawi zual a, an ngaihno beinate chu a belhchhahin Angelte hmêl ang maia mawi an lo pu ta a ni.

Anmahni buaipuitu nula hnênah chuan Hrilhfiahtua chuan, "Biak bûk hnung lama pindan tê-ah khân va kal ta la, he mite tân hian silhfên va lâksak teh," a ti a. Ani chu a va kal a, kawr vâr a rawn la a, Hrilhfiahtua bulah chuan a dah a. Hrilhfiahtua chuan anni chu ha tûrin a hrilh a. Chûng silhfênte chu puan zai sîna siam, vâr tak leh thianghlim tak mai hi a ni a.

Chûng chu Kristiani te ṭhiandûn chuan an han inbel a. Chutia silhfên thar an han inbel tâk avânga ropuina an chan chu mahni inhmu thei si lovin mi dang ta chu an inhmuhsak thei lawi si a. A tîrah phei chuan an inhlau tawn ṭhelh nghe nghe a. Chuvâng chuan ṭha zâwk leh ropui zâwkah an inpuh tawh a. Pakhat chuan, "Kei aiin i ṭha zâwk," a ti a, pakhat

zâwk pawh chuan, "Mai mai a, kei aiin i mawi zâwk daih alâwm!" a lo ti ve bawk a. Naupangho lah chuan an mawizia an han hmuh chuan mak an ti êm êm mai bawk a.

Chumi zawh chuan Hrilhfiahtua chuan chhiahhlawh pakhat Lungliana an tih chu a ko va. Khandaih te, thîr lukhum te, phaw te a lâktîr a, "Hêng ka fanute hi an chawlh lehna tur In, 'Mawi' an tih thlengin hruai ang che," a ti a. Ani chuan râlthuamte chu a la a, hma a hruai a, an kal ta a. Hrilhfiahtua chuan, "Tluang takin kal ang che u," tiin a thlah hlawm a. Tin, Hrilhfiahtua chê-kawi hote pawh chuan an duhsakna ṭawngkam ṭha tak tak chu an hlân hlawm a, an inṭhen ta a.

Anni chu an kal ta a, kal chung chuan he hla hi an sa a :-

Kan chawlh hmun pahnihnaah hian,
Kan hriain kan hmu ta;
Mi dang tana hmuh theih ve loh,
Chatuan thil ṭha zawng chu.

Bawlhhlawh khawmtu, maimawm, arpui,
Ar note te pawh kha
Kan tan zirtirtu ṭha an ni,
An hniak hnung zui nâ'ng e.

Kan hmu ran talhtu, huan mawi leh
Seng tur chawi lo sâwmfâng,
Sirva hram thiam nunrâwng tak leh
Ril nei lo thing lian pui.

Min zirtir e fimkhur dân thiam,,
Taihmâk, tuarchhel, ṭawngṭai;
Ni tin mahni kraws pu chunga
Lalpa rawng bawl turin.

BUNG V

Ka mumangah chuan an kal ta zêl hian ka hmu a, Lungliana khân hma a hruai zêl a. Tichuan Kristiana phur rıt a tlâka, thlâna a lum luhna hmun kha an thleng ta a. Chuṭah chuan rei vak lo an châwl a. Pathian hnênah lâwm thu an sawı a, Kristiani chuan, "Thu leh thiltiha ngaihdamna kan hmuh thu, kawngkhâra min lo hrilh kha ka hre chhuak zawk maı a! Thua kan hmuh dân chu ngaihdamna chu thutiam vângin a ni a, thiltiha kan hmuh dân erawh chu min tihsaktu vâng ni thânin ka hria a. Thua kan hmuh dân chu ka hrethiam a, mahse thiltıha kan hmuh dân hi ka hre chiang thiam mang hauh lo mai a. Nang, i hre chiang deuh châwk ang a, min han hrilh teh khai," tiin Lungliana chu a han ngên a.

Lungliana chuan, "Thiltih avânga ngaihdamna chu heti ang hi a ni : Mi pakhatin mi dang tân a thawhsak a, a thawhsaka chu ngaihdamin a awm ta a, ngaihdama awma chuan a hlawh chhuah a ni ve rêng rêng lo; hei, kei pawhin ka dawn ang hi. Ti hian han sawi fiah lehzual ka'n tum ang e. Nangniho Ngilneii leh naupangte nên, in vaia ngaihdam in nih theih nân hian mi dangin an thawhsak che u a. Chumi thawktu chu kawngkhâra lo hruai lûttu che u kha a ni. Kawng hnih laiin a thawhsak che u asin. In tân felna a thawk chhuak tawh a, in intlen fai nân a thisen a chhuak tawh bawk a ni," a ti a.

Kristiani chuan, "Chutia a felna thawh chhuah chu keini tân a nih si chuan anin engnge a chan ve tâk ang?" a ti a. Lungliana chuan, "A felna thawh chhuah chu kiam thei rual a ni hlei nêm. Nanga tâna mamawh leh ama tâna ṭûl zât aia tam ngial a ni alâwm!" a ti a.

Kristiani chuan, "Khawngaihin han sawi fiah lehzual teh," a la ti ṭâlh a.

Lungliana chuan, "Nia maw le. A hmasa berin a chanchin kan sawi tûra hi mi narân ang a ni lo tih ka hrilh duh phawt che u a. Mi pakhat ni si, nihphung chi hnih nei a ni a. A nihphung chi hnihte chu awlsam taka hriat hran mai theih, mahse thliar hran theih hauh si loh a ni. A nihphung chi hnihah chuan felna awm ve ve a, felna chu a nih phung atân neih mâkmawh a ni. A nihphung aṭang chuan felna chu lo la bo dawn ta ang ila chuan a nihphung pawh chu a boral ve mai ang. Chûng felnate chu a neitu kan ni lo va, nimahsela pêk kan nih chuan dik takin kan awm ang a, dik takin kan nung nghâl mai ang. A nihphung pahnihte chu lo infîn khâwm ta mah se, a felna chu a bo chuang lo vang. Chu felna chu mihrinna tel lova Pathian felna ringawt ni mai si lo, Pathianna tel lova mihring felna mai ni bawk si lo, Pathian nihphung leh mihring nihphung inzawm khâwmin felna a neih chu a ni zâwk. **Felna famkim, Pathian leh mihring kâra palai hna thawk tûra Pathian mi ruata felna** ti ila a dik ber ang. Ani chuan felna kawng hrang tam tak a nei a. A felna pakhatna chu lo awm ta lo sela, a Pathianna chu a bo dâwn tihna a ni a, a felna pahnihna chu awm ta lo se, mihring a nihna lam chu a bo thung si lawi ang a. Tin, a felna pathumna pawh chu a bo chuan palai hna chu a thawk thei lo bawk ang. A felna dang leh chu Pathian thil tum puang chhuak tûra thu âwihna hna hlen chhuaka mi sualte tâna thawh hi a ni. Chuvâng chuan alâwm *'Mi pakhat thu âwih loh avâng khân mi tam tak chu mi sual an lo ni ta a, chuti ang bawkin mi pakhat thu âwih avângin mi tam tak chu mi fel an lo ni ang.'* an lo tih ni," a ti a.

Kristiani chuan, "Anih leh a felna dangte chu kan tân a ṭangkai lo vem ni?" a ti leh a.

Lungliana chuan, "Ṭangkai tho ve, a nihna leh a hnathawh tifamkimtu a ni alâwm. Mi dang hnêna hlan chhâwn

theih loh chi ni mah sela, thiam chantîrtu hnathawh kha hman tlâka siamtu a ni tlat. A Pathianna avânga a felna chuan thu âwih theihna a siamsak a, mihring a nihna lama a felna chuan a thu zâwmtute apiang thiam chantir theihna a pe bawk a, tichuan a Pathian felna leh mihring felna inkawp chuan a hna thawh tûra ruatte thawk thei tûra thuneihna chu a pe ta a ni.

"Tichuan Krista chu Pathian a nih avângin a tân felna a ṭûl ve lo va, mihring a nihna atân pawh Krista chuan felna a mamawh lo, chumi tel lo pawh chuan mi famkim a ni tho. Chutiang bawkin Pathian leh mihring ni kawp tûr pawhin thiam chantir tûra felna chu a tân a ṭûl ve lo, chumi tel lo pawh chuan Pathian leh mihring a ni kawp thei tho. Chuvâng chuan Krista chuan Pathian a nihna leh mihring a nihna atâna ṭûl hauh lo felna a neih chu mi dang tân a hlân thei ta a ni. Chu felna chu Lal Isua Kristan dân hnuaia kûn chunga a thawh chhuah a ni a, chuvângin mihring hnênah a hlân ta bawk a. Dân chuan mihringte chu dik taka thil ti tûr chauhvin a tîr lo va, hmangaihnaa thawk tûr pawhin a phût bawk a ni. Dânin a tuk ang chuan kawr pahnih nei chuan a nei lo hnênah pakhat pe ve tûr a ni tih a ni. Kan Lalpa chuan kawr pahnih (a felnate chu) a nei a, pakhat chu a ma tân, a dang chu a nei lo apiangte hnênah phal takin a lo pe ta a ni. Chutichuan Kristian, nangni Ngilneii leh in naute nên pawh hian thiltih avânga ngaihdamna in lo chang ta a ni, nangmahni thawh chhuah ni lovin, mi dangin an thawhsak tawh che u vâng a ni. In Lalpa Krista chu a thawk chhuaktu a ni a, a thawh chhuah sa chu a dîltu apiang hnênah a thlâwnin a pe ṭhin a ni.

"Mihringte hi dân avângin sualna hnuaiah kan kûn tawh a, chu ânchhe lak ata chu kan fihlîm theihna tûr chuan tlan chhuah kan ngai a. Kan bawhchhhiatna zawng zawng pawh a man pêk a ngai tlat. Nimahsela Lalpa chu hetah hian lo kalin in thih aiin a thi a, chhanhima in awm theih nân a thisen a hlân ta a ni. Tichuan a thisenin a lei tawh che u a, in nun sual

leh bawlhhlawh te, a hmêlhem laite pawh chu felnain a khuh bo vek tawh a. Chutiang chuan alâwm keiniho zawng zawng hian thiltih avânga ngaihdamna kan lo chan theih tâk ni. Amaherawhchu chu ngaihdamna a lo awm theih nân chuan Pathian hnênah a man pek ngai a awm a, mahse Lalpa chuan a thisenin min rulh sak tawh. Chuvâng chuan nangni pawh Pathian hnêna âwm tlâk in lo ni tawh a, he khawvêla rorêl tûra lo kal hunah pawh a ngaihhnathiam ngei ngei ang che u," a ti a.

Kristiani chuan, "A va han ropui êm! Tûnah chuan thu leh thiltiha ngaihdam kan nihna chungchângah zir tûr tam tak a awm a ni tih kan hre ta e. Ngilnei, chûng chu hriat reng i tum tlat ang aw; fate u, nangni pawhin hre reng ang che u.

"Anih leh ka pu, chu chu em ni ka pasal Kristiana phur rit tibotu chu? Amah pawh a lâwm êm avângin vawi thum lai a zuan phahna kha?" a ti a.

Lungliana chuan, "Aw, ni e. Chumi rinna tak chu alâwm, a phur ri phuartu hrui, thil dang engmahin a tihchah theih hauh loh tihchahsaktu chu! Ani pawh kha rinna a ngah tâwk leh tâwk loh fiah nân a phur rit kha Kraws thlengin phurhtîrin a awm asin," a ti a.

Kristiani chuan, "Ka rin ang chiah a lo nih chu. Tûn hma lam khân lâwmin ka hlim ve viau ţhin nâ a, tûnah zet chuan a lêt sâwm aia nasain ka hlim ta! Tûn hmaa ka thil hmuh leh hriat, ka rilru hneh êm êm ţhintute kha chu tûnah chuan ka ngainêp zo ta vek mai. Tûna ka hmuh ang leh hriat ang hi chu han tem ve nâ se chuan khawvêla phur rit ber phurtu pawh hlim leh lâwmin a khat ve mawlh ang le," a ti ta a.

Lungliana chuan, "Heti ang thil hmuh leh ngaihtuahnate hian hlim taka awm theihna leh phur rit zângkhai theihna chauh min thlen lo va, hmangaih thiamna thinlung pawh min pe tel a ni. Chuvângin mi tupawhin, ngaihdam a lo nih theih dân te,

thutiam mai ni lova chhandamna thawh chhuahsaka a awm dân te, ṭum khat chauh pawh chîk taka a ngaihtuah phawt chuan a tâna thawhsaktu chu a hmangaih lo thei dâwn em ni?" a ti a.

Kristiani chuan, "A dik chiah a ni. Kei pawh ka tân a thisen a chhuak a ni tih ka ngaihtuah chuan ka rilru a na ngawt mai! Aw, hmangaihtu leh malsâwmna hnâr, ka phu rual loh malsâwmna lêt sâng sâwma min vûrtu tân chuan inpumpêk tûr ka lo va ni êm! Heti ang ngaihtuah hian ka pasal pawh kha ṭap lo ziazâng a lo nih loh hi! A ruala kal tûr te khân min duh a, min sâwm tak ngawih ngawih a, mahse keimah phiangsen lah chuan barah pawh khawn duh lovin amah khân ka kaltir ta mai si a, ka va lo nikhua lo tak êm! Aw Ngilnei, nang pawh i nu leh pa te kha lo kal ve se. Dâwihzepi pawh khân han hre ve se ti raw! Pi Suallâwmnaduhi tak tak pawh khân asin ngaihthlain hre ve se ka tih ni! Han hre chiang ve chiah se zawng an rilru a khawih ve ngei ang a; tin, kal an hlauhna leh khawvêla nuam chen an thlâkhlelhna mai mai kha zawngin in lam chu a pantîr tawhin ka ring lo, vân ram kawng zawh hi an duh ve ngeiin ka ring tlat a ni," a ti a.

Lungliana chuan, "I phûr lai a nih vângin chutiang thu chu i han chhâk chhuak mai a, mahse i ni zui reng thei dâwn em, inngaihtuah chiang mah teh! Chu bâkah, hetiang thu hian mi tin thinlung a khawih vek lêm lo, Lal Isua thisen chhuak lai ngei hmutute pawhin, an vai chuan an tawrhpui hauh loh kha. A nâk aṭanga thisen lo luang chhuak, leia lo far ngei hmu pha khawpa ding hnaite pawh khân amah an hlat êm êm tho va, lungchhiat ahnêkin nuihzatbûrah an la zâwk a. A zuitu nih aiin amah dovin an rilru an tikhauh zâwk a nih kha. Tûna ka thu hrilh che u in hre thiam mai pawh kha vân lam thiltihtheihna in thinlunga a tuh vâng chauh a ni zâwk.

"Arpuiin a kohna narân hmanga a notête a koh chuan ei

tûr a kawhhmuh lêm loh kha hre reng ta che u. Tûna in chhar chhuah pawh hi duhsak bîkna vâng chauh a ni e," a ti a.

Tichuan ka mumangah chuan kal ta zêlin ka hmu a. Kristianan Hretlêma te, Thatchhiaa te, Uanga te muhîla a hmuha, a kalsan tâkna hmun kha an va thleng a. Anni chu kawng sîr hla lo têah chuan thîr khaidiat hian an lo khai hlum reng mai a.

Ngilneii chuan an hruaitupa hnênah chuan, "Sawta mi pathumte saw eng mi nge maw an niha, eng vânga khai hlum nge maw an nih le?" a ti a.

Lunglianan, "Sâwng mi pathumte saw maw? Mi suaksual an nih saw. Vân ram kawng zawh hi an duh lo rêng rêng a, zawh tumte pawh an dan theih ang ang chu an dang zêl a. Thatchhiatna leh âtna bûr an ni a, an thlêm thlûk theih apiang chu thlêm thluin anmahni angah an siam ṭhin, 'nakinah engkim a la ṭha vek mai ang,' tiin mite an zirtir ṭhin a ni. Kristianan a kal pelh lai kha chuan an muhîl mai kha a ni a, mahse hei nangnin in rawn hmuh ve meuh chuan khai hlumin an lo awm reng tawh a nih hi," a ti a.

Ngilneii chuan, "Anih leh an ngaih dân ang ṭâwmpui ve tûr chuan thlêm thlûk theih an nei rêng em?" a ti a.

Lunglianan, "Nei e â, mi tam tak chu kawng an botîr asin. Ṭuanfûma chu an tih ang ti ve tûrin an thlêm thlu tawh a. Tuarzuauva te, Lungmâwla te, Nuamtinûma te, Mutduha te leh nula pakhat Hawihhailovi pawh anmahni ang bawkà awm tûrin an hmin tawh asin. Chu mai pawh chu a la ni hlei nêm, in Lalpa chanchinte hi a chhe thei ang ber hian an sawi a, 'thawh tûr chauh ngah mai' ti te hian a rêl bawrh bawrh ṭhin a. Vân ram chanchinte pawh, 'mite sawi ang chanve pawh a tling awzâwng lo ve,' tiin an sawi hnâwm bawk ṭhin a. Lalpa rawngbâwltute lah chu mi khirhkhân, mi kherhkhiap, kawhmawh bâwl chîng mi tiin ui êk pu takngial pawh tluk

lovah an chhâl ṭhin a. Tin, Pathian hnêna ei leh bâr tûr thilte chu favai hram mai ni âwmin an sawi a, a mi leh sate thlamuannate chu thil ho lutuk leh zêl-din thu bâwl mai mai niin an sawi bawk a, vân ram zawng mite thawh rimna leh an hrehawm tawrhte pawh chu a lothlâwn mai mai tûr niin an sawi ṭhin a ni," a ti a.

Kristiani chuan, "Zuk ni hrep hlawm tak a. Chutiang mi an nih hrim zawngin ka khawngaih thlâ pawh an la leh ta lo ve, an hmuh tûr tak an hmu a lo nih zâwk chu. Hetia kawng pui kama an inkhai reng pawh hi miin an rawn hmu ang a, fîmkhur phah nân an rawn hmang hlauh ang a, a ṭhat viau zâwk chu. Amaherawhchu an thil sual tihte chu thîr phêkah emaw, dâr phêkah emaw ziaha, mi sualte pawhin an hmuha an hlauh theih nân, he laiah hian târ ni sela a ṭha viau dâwn lâwm ni le?" a ti a.

Lungliana chuan, "An târ asin, bang bul hnai deuhvah khân va kal la, i hmu mai ang," a ti a.

Ngilnei chuan, "Kei pawh ka khawngaih teuh lo mai. Duh leh ti sâwn inkhai reng se, an hming pawh a chhiat ngai ngaiin chhe reng se, an sualna chuan kumkhuain thiam loh chantîr reng se a ni mai. Kan thlen ve hmaa an lo khai hlum hman hlauh hi a vânneihthlâk a nih hi, lo khai hlum lo se keini ang hmeichhe âwmnêm tê tê hi eng angin nge min lo tihbuai dâwn pawh kan hria em ni?" a ti a. Tichuan an thil hmuh chu ti hian hlain an phuah ta a.

Nangni pathum khai hlum mêkte u,
Thu dik dotute ṭihkhaiah chang r'u;
He kawng rawn zawhtute chuan nêl suh u,
Van ram zawng mite ṭhian an nih loh hi.
Aw ka thlarau hlau fo rawh,
Heti ang mi bawlhhlawhte hi.

BUNG VI

Tichuan tlâng pakhat "**Chho**" an tih bulṭhut an thlen thleng chuan an kal ta zêl a, chumi an thlen chuan Lungliana chuan Kristianan chu mi hmun a thlen laia a thil tawhte kha a hrilh hlawm a. Lui tê pakhat awmnaah hian a han hruai phawt a. "En teh u, he lui tui hi alâwm **Chho** tlâng a lâwn hmaa Kristianan a in kha. Chutih lai chuan a la fîm ṭha a, mahse hei, tûnah zawng vân ram kawngzawhtuten an in ṭhin hi lo haw tlattute an awm a, chûng mite chuan an dai nut ṭhin avângin a bawlhhlawh zo tawh a nih hi," a ti a.

Ngilneii chuan, "E, mi îtsîk an va han tina âwm ve maw le!" a lo ti a.

Anmahni hruaitu-pa chuan, "Nu viauvin a lang nâ a, han thâl chhuaha bêl ṭha deuhva dah chuan a bawlhhlawh zawng hi a mawngah a tla khâwm ang a, a fîm ṭha leh mai ang," a ti a. Chuvâng chuan Kristiani te ṭhian dûn chuan an thâl a, bêllâm chhûngah an dah a, a bawlhhlawh tlâk fîm hun an nghâk a, tichuan an in ta a.

Chu mi zawh chuan tlâng bulṭhuta kawng pêng ṭhuam, Dâna leh Vervêka te kal bo tâkna kha a entir leh a. "Heng kawngte hi kawng hlauhawm a nih hi, Kristiana kal lai pawh khân mi pahnih chu an bo hlen daih asin. Hei tûnah zawng, in hmuh ang hian bante an phun a, khaidiatte an zam a, khuar-khurumte pawh an lo siam ta a. Mahse heti chung pawh hian he tlâng chhîp panna kawng chho tak maia kal ai hi chuan tiin mi tam tak chu hêng kawngahte hian ẓuk la kal lui hrâm ṭhîn a," a ti a.

Kristiani chuan, "Mi suaksualte kawng tak hi chu âw, a

râpthlâk ṭhin mang e. Egntin nge maw sâwng kawngahte chuan an kal theih zawk le - an insawh tliak rem rum lo chu a va mak êm!" a ti a.

Lungliana chuan, "Mak deuh a ni, an kal tho mai! Lalber chhiahhlawhten an lo hmuh châng hi chuan an ko va, kawng an bo a ni tihte an han hrilh a, a hlauhawmzia leh fimkhur a ṭûlzia te pawh an hrilh bawk ṭhin. Mahse bara khawn ahnêkin 'Lalber hming chhâl meuh pawhin thu min hrilh mah ula, kan ngaithla dâwn chuang lo, kan thu thuin a ni kan awm dâwn ni,' an tihsan mai ṭhin a ni. Piah deuh hlek thlenga in en chuan ban phun leh khaidiat zam te, khuarkhurum laihte bâkah pawh sâwn tlâk palh dâlna tûr an siamte pawh saw i va hmu thei ang a, an fîmkhurzia chu in hre thei mai ang. Mahse, chuti chung pawh chuan he lama kal hi zuk la thlang zâwk fo va!" a ti a.

Kristiani chuan, "An thatchhe êm hlawm a nih chu! He lai tlâng chho han tuna, han kal han deuh mai pawh chu an peih thlâwt lo zu nia! Ngawi teh, '*Mi thatchhe kawngah chuan hling bukte a awm ṭhin a, nimahsela tlâng sâng lama lâwn chhohva, khawpui thlenga kal ai chuan awh theihna tur thang tam tak awmna kawnga kal chu an thlang zawk ṭhin,"* tih kha a lo thleng ta a nih ber chu," a ti a.

Tichuan an kal zêl a, tlâng Chho chu an lâwn ṭan ta a, Tlâng chhîp an lâwn chhuah hma chuan Kristiani chu a chau ṭan titih ta mai a, "Tlâng lâwn hahthlâk tak zawng a lo ni rêng a nih hi! Mahni thlarau nunna aia tisa nawmna ngaihtuah zâwktute tân zawng a phei lam hi thlan a lo awl viau dâwn a nih hi maw," a ti a.

Ngilneii pawh chuan, "Kei pawh ṭhut chawlh rih ka va đuh êm!" a ti a. Naupang tê ber pawh chu a ṭâmchhâwl ta bawk a. Nimahsela Lungliana chuan, "He laiah chuan la ṭhu rih lo ve, lo kal zêl rih rawh u, khi lai maiah khian khualzinte

tâna chawlhna tûr in, Lalber sak chu a awm a nia," a ti a Naupang chu a kutin a kai a, a hruai chho ta a.

Chawlh hmun an thlen chuan, an chau tawh bawk a, han ṭhut hahdam diai mai chu an duh ṭheuh va. Ngilneii chuan, "Thawk rimte tân chuan chawlh hahdam chu a va nuam tak êm! Vân ram zawngtute tân he chawlh hmun lo siamtu Lalpa pawh hi a va han ṭha tak êm! He chawlh hmun hi ka la tlawh hauh lo nâ a, a chanchin hi chu ka lo hre nual tawh a. Chuvângin kan muthilh loh nân fimkhur ṭheuh ang u. A muthilh avângin Kristiana pawh khân a buai phah hle tih ka hre tlat a ni," a ti a.

Lungliana chuan naupangho hnênah chuan, "Naute u, lo kal teh u. Engtin nge in awm le! Vân ram kawng zawh chu nuam in ti em?" a han ti a.

A tê ber chuan, "Ka pu, kei chu ka bei a dawng teuh tawh kher mai, mahse ka chauh êm êm laia mi han kai hlauh mai kha chu ka lâwm tak tak a ni! Ka nuin, 'Vân ram kawng chu leilâwn tun anga chho a ni a, Hrem hmun kawng erawh chu tlâng pang âwiha kawng chhuk ang hi a ni e' a tih ka la hre reng mai. Chuvângin kei chuan kawng chhuka kala thih ai chuan kawng chho deuhva kala dam chu ka duh zâwk daih," a ti a.

Ngilneii chuan, "Thu fingah chuan *'Kawng chhuka kal chu a awl nge nge e'* an ti ṭhin asin," a ti a.

Mahse Jakoba (chu naupang hming chu a ni a) chuan, "Ka ngaih dân chuan tûnah hian tlâng pang kawng chhuka kal a harsat ber hun a thleng mêk niin ka hria," a ti a.

An hmahruaitupa chuan, "I chhâng dik chiah mai! Naupang fel tak i nih dâwn hi maw le!" a ti a. Ngilneii chu a nui ta a, naupang erawh chu a zak viau thung a.

Kristiani chuan, "Hawh teh u, in ke a kham ve hle âwm

si a, ke kham tihreh nâna chawlh hahdam pahin eng emaw tê tê in ei duh lâwm ni? Hrilhfiahtua khân, a in kan chhuahsan dâwn ṭep khân thei tui deuh mai min paitîr a, khawızu leh in tûr dang pawh, tlêm min pai bawk asin," a ti a.

Ngilneii chuan, "A koh hran che avâng khân eng emaw chu a pêk che ka ring rêng a ni," a lo ti a.

Kristiani chuan, "Nia min pe asin. Mahse e Ngilnei, kan in aṭanga kan chhuah dâwn lai pawhin i hnênah ka sawi kha, kan hnêna i kal ve duh phawt chuan kan hmuh ang leh dawn ang ang chu kan inṭawm tlâng zêl ang, ka tih kha," a ti a. Ngilneii leh naupangte chu a sem a, an ei ta a.

Kristiani chuan Lungliana hnênah chuan, "Ka pu, i ei ve duh lâwm ni?" a ti a. Ani chuan, "A ngai lo ve. Kei chu kîr leh mai tûr ka nia lâwm. Nangni zawng la kal zêl tûr in nih kha; ti khân in ei bâng pawh kawl ṭha zêl ula, nakinah in la ṭangkaipui khawp ang. Keinite chu, kan awmnaah khân kan ei reng reng alâwm," a ti a.

Tichuan an eiin an in ta a. An han titî leh hlek tih chuan an hruaitupa chuan, "Khai le, in inpeih tawh chuan i kal leh tawh ang u hmiang, khua a tlai zêl e," a ti a. A tho va, an kal ta a. Naupang chu an kal hmasa a. Nimahsela, Kristiani chuan a in tûr paina bûr kha a theihnghilh chu lo niin, naupang pakhat kha a va lâktir leh a.

Ngilneii chuan, "He lai hi thil theihnghilhna hmun a nih âwm hi maw le! Kristiana khân a lehkhabu a theihnghilh tawh a, hei tûnah Kristiani lah hian a bûr a theihnghilh leh bawk si a. Eng vâng nge ni ang, ka pu?" a ti a.

An hruaitu chuan, "A chhan bulpui ber chu muthilh vâng emaw, haihawt vâng emaw a ni ber mai. Ṭhenkhat chu mut hun lovah an muhîl a, an thil ṭha an theihnghilh phah a, ṭhenkhat lahin an haihawt avângin an thil hriat reng tûr pawh an theihnghilh bâwk ṭhin a ni. Vân ram kawng zawhtute chu

inring rengin an awm tûr a ni. Chuti anga an tih loh avâng chuan alâwm an hlimnate chu vawi tam mittui tlâknaah a chan ṭhina, an hlim nite chu khawdurin a rawn hliah fo ṭhin ni! He lai hmuna Kristiana chunga thil lo thleng kha hre reng rawh u khai," a ti a.

Kristianan Ringhlela leh Dâwihzepa a tawha, annin 'Sakeibaknei a awm e' tia kîr leh tûra an sawi ṭhaihna hmun kha an va thleng a. An hma lam kawng sîr hmun langsâr deuh maiah hian thil phêk hlai tak hi a lo intâr voh mai a; chutah chuan hla châng khat hi a inziak a, chumi hnuaiah chuan an thu ziak târ chhan chu an ziak bawk a.

Chu hla châng chu hei hi a ni.

He thil tar hmu apiang chuan:
An thinlung leh a lei veng ṭha rawh se,
Chuti lo zawng mi ṭhenkhat
Bo pil ta ang khan an bo ve ngei ang.

Hla châng inziak hnuaiah chuan, "He hmun hi dâwihzep luat vâng leh rinhlelh avânga vân ram kawng zawh zêl ngam lote hremna atâna siam a ni. He laiah hian Dâwihzepa leh Ringhlela pawh, vân ram kawng zawhtu Kristiana chu namên lova an lo dan avângin thîr lingin an lei an deh sak a ni," tih ziak a chuang bawk a.

Ngilneii chuan, *"Nang lei bum-hmang, mi chak thal zum ang i ni, eng thil nge an pek ang chia, eng nge an tih sak ang che?"* tia mi pakhat chungchâng an sawina thu fing ang mai kha zuk nia!" a ti a.

An kal leh ta zêl a, tichuan sakeibaknei awmna hmun an va thleng ta a. A kal hmasa naupangho kha an tîm dial dial a, hnung lam an chuh ta nak nak a. Lungliana chu a nui ta a; mi chak tak a nih avângin sakeibakneite chu hlau ve hek lo. "Naute u, eng tizia nge? Hlauhawm awm loh lai chuan hma

lam in chuh a, sakeibaknei an lan veleh hnung lam in chuh tâk?" a ti a.

Châwl chuang lovin an kal zêl a, Lungliana chuan a khandaih a phawi a, a mi hruai, vân ram zawng mite tâna vai kaw zêl tûrin a inrâlring reng a. Nakin deuhvah chuan mi pakhat hi a lo lang a, ani chu sakeibakneite ṭanpuitu tûr ni âwm tak hi a ni a. Khualzin hruaitu hnênah chuan, "Eng vânga hêng thleng thlenga lo kal nge i nih?" a lo ti a. Chu pa chu mi lian chi an tih mai ṭhin hi a ni a, vân ram zawng mite nghaisak leh thah a chîn êm avângin Ṭihbaiawma te an ti a, a châng chuan Nunrâwnga te an ti bawk ṭhin.

Lungliana chuan, "Hêng hmeichhia leh naupangte hi vân ram zawng mite an ni a; he lam hi an kalna tûr a nih avângin ka rawn hruai a ni. Nang leh sakebakneite chu awm mah ula an kal tho dâwn," a ti a.

Ṭihbaiawma chuan, "Hei hi an kawng a ni lo an kal thei lo vang. Anmahni dang tûra lo kal ka nih hi. Hêng sakei-bakneite pawh hi ka pui zêl dâwn a ni," a ti a.

A dik a dikin chûng sakeibakneite chu an hlauhawm êm avâng leh a puitu mi lian chu a rorum hmêl êm avâng chuan chu lai kawng chu tuma zawh lovin a ṭhing rei tawh viau va, hnim pawh a hnim hle tawh a.

Kristiani chuan, "He kawng hi hun rei tak chhûng zawh lohvin lo awm tawh mah se, mite pawhin pumpelhahte lo hêl tawh ṭhin mah sela, kei chu Israel chhûngkua-ah nu ka lo nih tawh avângin kei zawngin ka zawh lo thei lo a ni," a ti a.

Ṭihbaiawma chuan sakeibaknei hming chhâla chhia chham meuhvin an kal chu a phal ta lo bur mai a, kîr leh tûrın a hrilh ta a.

Lungliana chuan Ṭihbaiawma chu a bei ta a. A khandaih chuan a han sât vak a, a tawlh kîrtir hial a. Ṭihbaiawm chuan,

"Keima ram chhûngah nang tehlul hian min that ang a maw?" a ti a.

Lungliana chuan, "Lalber kawng pui alâwm kan zawh, Nangman Lalber kawngah hian i sakeibakneite i rawn dah zawk a nih hi. Sakeibakneite chu awm mah sela, hêng hmeichhia leh naupangte hi an chak lo hle nâ a, an kal tlang ngei tûr a ni," a ti a. Chutia tih pah chuan a han sât leh vak a, mi lian chu a ṭhingṭhi rup mai a. A lukhum pawh chu a sât phel phawk a, a han sah leh phei chuan a bân lehlam a sah thlâksak ta hial a. Chutah mi lian chu, râpthlâk tham zet mai hian a au ta ruah ruah mai a. Hmeichhiate phei chuan an hlau viau va, mahse engmah ti thei lova leia a let ta tual mai an han hmuh chuan an lâwm leh ta hle a. Sakeibakneite lah chu thîr khaidiata thlun tlat an nih hlawm avângin engmah han ti thei tûr chi an ni lo va.

Chutia anmahni lo dan tumtu Ṭihbaiawma a thih tâkah chuan Lungliana chuan, "Hawh u, min rawn zui rawh u le, sakeibakneite hi zawng hlauh tûr an ni law, engtin mah a ti lo vang che u," a ti a. Tichuan an kal ta zêl a. Nimahsela sakeibaknei an han kal pelh dâwn meuh chuan Kristiani te ṭhian dûn chu an khûr dar dar mai a, naupangte pawh chu an dâng sâwp sâwp hlawm a; mahse hliam tuar hauh lo chuan an pêl thei ta a.

BUNG VII

Tluang takin an kal ta zêl a. Chûng laiah chuan zân kal te a râlmuan vak loh avângin an hmanhmawh hle a, rei lo têah khualbûk awmna an thleng ta thuai a. Kawngkhâr an thlen chuan an hruaitupa chuan a han kik a, kawngkhâr vêngtu chuan, "Tu nge ni?" a lo ti var a. Ani chuan , "Keimah ka nia," a ti a. Kawngkhâr vêngtu chuan a aw chu a lo hre ṭhang tawh bawk a, chuvângin kawngkhâr lam chu a rawn pan thuai a. (Lungliana hian vân ram zawng mite a hruai fo tawh ṭhin avângin kawngkhâr vêngtu nen hian an lo inhre ṭhang tawh rêng a ni). Lungliana hnênah chuan, (Hmeichhia leh naupanagte kha a hmuh loh avângin) "Eng tizia nge ni ta Pu Lunglian? A tlai tawh tehlul nên a?" tiin a han zâwt a.

Ani chuan, "Vân ram pan tûr, khualzin ka rawn hruai a nih hi. Kan Lalpa min chah dân chuan heta riak tûr hi an ni a. Saw laiah sâwn sakeibaknei neitupa mi liana khân min lo tibuai alâwm maw le. Rei fê kan han intâwng ngial a, chutah ka that thei ta hrâm a; tichuan anni hi him takin ka rawn thlen thei ṭâwk a nih hi." a ti a.

Kawngkhâr vêngtu chuan, "E, zânin chu i riak ve dâwn lâwm ni? Lo lut ta che," a ti a. Lungliana chuan, "Riak lo ve, zânin ngei hian kan Lalpa hnên ka thlen leh a ṭul tlat a ni," a ti a.

Kristiani chuan, "Ka pu, chutia nang berin min kîrsan leh mai te chuan! Kan tân i rinawmin kan hma lah i ngai; tha thawh a ṭûl leh huai takin i bei zêl a. Chu bâkah thu ṭha tinrêng min fah bawk nên. Min kîrsan mah la kan chungah i ṭhatna hi eng tikah mah kan theihnghilh ngai rêng rêng lo vang," a ti a.

Ngilneii pawh chuan, "Kan kalna tûr kan thlen thlengin

min hruai thei la ka tih tehlul nên chuan aw! Kan zinna kawng hi a khirhin a râlṭî si a, keini ang hmeiche âwm nêmte chu ṭhian emaw, vêngtu emaw nei lo chuan kan thleng zo ngût lo vang ka ti!" a ti a.

Naupang tê ber Jakoba chuan, "Ka pu, lo kal ve zêl mai rawh. Kan chak si lo, kawng a hlauhawm si. Min vêng zêl dâwn nia," tiin a sâwm a.

Lungliana chuan, "Lalpa thu min pêk ka zawm a ṭûl miau mai si a. In zin kawng tluana hruai tûr che-u in min tîr sela chuan phûr takin ka hruai zêl mai tûr che u hi a ni a. Tin, nangni pawh in bengvâr tâwk lo a ni, he mi thlenga hruai tûr che u-a min tirh lai khân kawng tluana kalpui tûr che u-a dîl nachâng in hre lo va, dîl ula chuan a phal dâwn tehrêng nên. Eng pawh ni se, tûnah zawng kîr lo thei ka ni tlat lo, ka kîrsan phawt mai ang che u. Kristian, Ngilnei, dam takin; ka naute u, nangni pawh dam takin u," a ti a, a kîrsan ta a.

Kawngkhâr vêngtu Inringa chuan Kristiani chu khawii khua nge a nih tih leh tute nge a chhûngte tih te a han zâwt a. Ani chuan, "Boralna khua aṭanga lo kal ka ni a, hmeithai ka ni. Ka pasal chu a thi tawh a, vân ram zawng mi, Kristiana an tih kha a ni," a ti a.

Kawngkhâr vêngtu chuan, "Chu, Kristiana kha i pasal a lo ni reng a ni maw?" a ti a. Kristiani chuan, "Aw, ni e, Hêngte hi a fate an nih hi," a ti a. Tin, Ngilneii chu a kâwk a, "Hei, ani pawh hi kan khuaa mi bawk a nih hi," a ti a.

A dân pângngai angin kawngkhâr vêngtu chuan dâr a han vua a, nula pakhat hi kawngka bulah chuan a lo kal a. A hming chu Inngaitlâwmi a ni a. Kawngkhâr vêngtu chuan, "Va kal ta la, in chhûnga mite hnênah Kristiana nupui Kristiani leh a fate, vân ram kawng zawh tûrin an lo thleng ve e, tih va hrilh rawh," a ti a. Ani chu in chhûngah chuan a lût a, a va hrilh a. A han sawi ṭan tirh mai aṭang pawh chuan an lâwm

lutuk chu an au ta hlut mai a.

Kawngkhâr vêngtu awmnaah chuan an lo tlân khâwm thuai a. A puipa deuhte chuan, "Kristian, lo lût rawh. Nang hi maw mi ṭha tak mai Kristiana nupui chu? I va han nihlawh êm! In vai khân lo lût rawh u," an rawn ti a. Tichuan Kristiani chuan hma a hruai a, an inzui lût ta dam dam a.

An va luh chuan pindan zau takah hian an ṭhuttîr a. Anmahni hmu tûr chuan in neitupa chu an han ko va, ani chuan a rawn chibai dan dan a, an han inhmêlhriattîr tawn hlawm a. Ani chuan, "Pathian zahngaihna dawng tûra bêl ruatte u, in zavaia chungah kan lâwm e. Heta awm hi chu in ṭhiante vek kan nih hi," a ti a.

Kristiani te chu kalkawnga sakeibaknei an hmuh leh Ṭihbaiawma te insual an hmuh khân a tichau zual hle a. Zân te a rei ta bawk a, mut hahdam theih a nih chuan mut mai an duh thu an han sawi a. Mahse an thlen inte chuan, "Mu mai lo ve, chaw tlêm tal ei rih ula, in harh phah deuh vang a, a ṭhaa ang," an ti a. Kawngkhâr vêngtu khân an lo thlen tûr thu a hriat lâwk avângin berâm no sa a lo siamtîr diam hi a lo ni a. Tichuan fakna hlate an sa a, an ṭawngṭai a, an mu ta a.

Kristiani chuan, "Riahna tûr pindan duh min thlantîr phal chuan he mi ina ka pasal Kristiana a lo riah ve ṭuma a mutna pindan ngeiah riah ka duh mang e," a han ti a. Chu pindanah chuan an hruai a, chutah chuan an vaiin an mu ta a.

Mu chung chuan Kristiani leh Ngilneii chu an titî a. Kristiani chuan, "Kan pain vân ram kawng a zawh ṭan tirh laite kha chuan zin ve hi ka inring lo teh asin âw!" a han ti a.

Ngilneii chuan, "Heti anga a pindan luah hnu ngei luaha, a mutna khum ngeia han mut phei hi chu i inring lo tawp ang ti raw?" a lo ti ve a.

Kristiani chuan, "Teh nâng le! Chu chang a ni nêm, hlim

taka a hmêl han hmuh leh te, a Lalpa faka kûn ho te phei chu suangtuah pawha ka suangtuah phâk ngai rêng rêng loh, mahse tûnah zawng chuti ang chu ti thei ngei tûrin ka inbeisei tlat a ni," a ti a.

Ngilneii chuan, "Ngawi teh chu, eng thâwm nge ni, i hre ve lo maw ?" a ti a.

Kristiani chuan, "Hria e. He mi hmun kan thlen theih avâng hian an lâwm a, ri mawi an tum a nih chu," a ti a.

Ngilneii chuan, "A va mak ve! Keini thlen vânga chuti ang ri mawi han tum tâk chuh! Kan thinlungah a va han châm rei dâwn ve le! Vânah te pawh ri mawi kan la hre zêl dâwn a ni âwm si a!" a ti a.

Chutia rei vak lo an titî hnu chuan an muhil ta a. A tûk khua a lo vâr chuan Kristiani chuan Ngilneii hnenah chuan, "Eng tizia nge, nizân chu i muhîl i nuih chhuah vak mai chu le? Mumang ṭha tê i mang a ni lo maw?" a han ti a.

Ngilneií chuan, "Mang e maw le. Mang ṭha deuh mai ka nei alâwm. Chu, ka nui chhuak tak tak a maw?" a ti a.

Kristianı chuan, "Nui e maw le, za deuh mai hian i nui chiam alâwm. Eng nge ni i mumangah chuan i hmuh, mi'n hrilh teh," a ti a.

Ngilneii chuan, "Ih maw, ka mumangah chuan hmun fianrial deuh maiah hian keimah chauhvin ka lo ṭhu a. Ka rilru khauhzia ngaihtuah hian ka lo ṭap chiam mai a. Rei pawh ka la ṭhu lo tih chuan keimah mi rawn en tûr leh ka thu sawite ngaithla tûrin mi tam deuh mai hi an lo kal a, min rawn din hual a. Ka thu sawiah chuan ka rilru sakzia leh khauhzia ngawt chu ka sawi ka sawi mai a. A ṭhen chuan min nuih a, a ṭhen chuan mi â-ah min ngai a, a ṭhente phei chuan min be chhawhchhi vêl a. Chutih lai chuan vân lam ka han en a, mi pakhat thla nei hian mi rawn pan nal nal hian ka hmu a. ka

hnên a lo thlen chuan, 'Ngilnei, i eng nge na?' tiin mi rawn zâwt a. Ka buainate ka han hrilh chuan, 'I hnênah thlamuanna awm rawh se,' a ti a. A rawmawl chuan ka mittuite chu min hrûksak a, rangkachak leh tangkaruate-in min chei ta a. Ṭhite min awrhtîr a, bengbehte min behtîr a, **Kraun** mawi tak mai min khumtîr bawk a.

"Chutah ka kutah min kai a, 'Ngilnei, min zui rawh le' a ti a. Tichuan chung lam a pan ta a. Kei chuan ka zui zêl a, rangkachak kawngkhâr awmna kan thleng ta a. Kawngkhâr chu a han kik a, a chhûnga mite chuan an rawn hawng a, chu pa chu a lût ta a, kei pawh chuan ka zui zêl a, lalṭhutthleng awmna hmun kan va inzui thleng a. Chu lalṭhutthlêngah chuan mi pakhat hi a ṭhu a, chu mi chuan, 'Ka fanu, i lo kal maw? Ka va han lâwm tak che êm!' a lo ti lehnghâl a. Ka han hawi vêl a, a hmunte chu a êng êm êm mai a, ni a lo chhuak ta beuh emaw tih mai tûr hi a ni a. I pasal pawh kha hmu thân hian ka lo inhria asin; mahse chumi zawh chuan ka ṭhangharh ta mai a. Chu ka nui chhuak ngei amaw?" a ti a.

Kristiani chuan, "Nui chhuak e maw le! Chuti ang taka han inhmuhte chu a hlimthlâk âwm êm a, nuih âwm rêng pawh a ni alâwm. Ngawi rawh, ka'n chhunzawm ang e, ı mang chu mang ṭha tak a nih ngei ka ring, a chhan chu a chanve chu a dik ngei tih a hriat tawh a, a chanve dang pawh chu a dik chhoh leh ngei ka ring tlat a ni. *Ngawi teh, 'Mumangah te, zâna inlârnaah te, an muthilh ngheh êm êm lai te pawhin Pathian chuan mihringte hnênah vawi hnih vawi thum thu a sawi ṭhin a, mahse mite chuan a ngaihna an hre si lo va,"* tih ziak a nih kha! chuvângin Pathian nêna inbe tûr hian khuma kan mut men reng a ṭûl hranpa lo va, kan muthilh hlân pawh hian kan thinlung chu a harh thei fo va, chutih lai chuan Pathian chuan kan thinlungah thu-in emaw, thu fing awmze nei tak hmangin emaw, eng eng emaw hmangin kan men lai ang mai hian, thu a sawi thei tho a ni," a ti a.

Ngilneii chuan, "Chuti, ka mang kha a lo thlen dik dâwn chuan ka la hlim nasa mai dâwn tihna zu nia! Ka va han lâwm tak êm!" a ti a.

Kristiani chuan, "Ti teh, thawh a hun tawh viauvin ka ring. Eng nge ni kan tih tûrte pawh hria ila a ṭha ang," a ti a.

Ngilneii chuan, "Ngawi teh, he ina nula Fîmkhuri te, Ngaihsaki te, Hmangaihi te hi an nêlawmin mi an duat thiam si a; kei chu han belh chian deuh ka châk mai ka ti. Min chelh phawt chuan hawh u, i châm leh rih mai ang u," a ti ta a.

Kristiani chuan, "An tih dân dân athu a ni ang chu, ngaichãng rih phawt ila," a ti a. Tichuan an tho va, an insiam fel phawt a, an chhuk thla ta a. Zâna an mut ṭhat leh ṭhat loh te an inzâwt a.

Ngilneii chuan, "Mu ṭha thei e. Ka riahna zawng zawngah a la nuam ber âwm e," a ti a.

Fîmkhuri leh Ngaihsaki chuan, "Châm ve deuh rih in hnial loh chuan kan neih ang tâwk tâwkte pawh kan han hlui ve tûr che u hi a ni a," an ti a. Hmangaihi chuan, "Ni e, kei pawh la châm rih ula ka ti êm mai," a lo ti ve hlut a.

Anni pawh chuan an remti a, thla khat aia rei mah tûr an châm ta a. Chuta an châm chu an hlâwk phah hle ṭheuh va.

Fîmkhuri chuan Kristianin a fate a enkawl ṭhin dân a hre duh deuh va, chuvângin naupangho han kawm chian a duh thu, Kristiani hnênah chuan a hrilh ta a. Ani pawh chuan a remtihzâwng tak a lo ni a. Tichuan Fîmkhuri chuan a naupang ber Jakoba chu, ti hian thu a han zâwt ṭan ta a, "Jakob, lo kal teh, tuin nge siam che min hrilh thei em?" a ti a.

Jakoba chuan, "Pathian, Pa leh Fapa leh Thlarau Thianghlim chuan min siam," a ti a.

Fîmkhuri chuan, "I ti dik chiah mai, naupang fel tak i nih hi.Anih leh tuin nge chhandam che min hrilh leh thei ang

em?" a ti leh a.

Jakoba chuan, "Pathian, Pa, Fapa leh Thlarau Thianghlimin," tiin a chhâng leh a.

Fîmkhuri chuan, "A, a la hre ta fo, i va han fel tak êm! Anih leh engtin nge Pathian, Pa chuan a chhandam che?" a'n ti leh zêl a.

Jakoba chuan, "A zahngaihnain min chhandam," a ti leh e.

Fîmkhuri chuan, "Engtin nge Fapa chuan a chhandam ve che?" a ti a.

Jakoba chuan, "A felna te, a thihna te, a thisen leh a nunna ngeiin min chhandam a ni," a ti leh a.

Fîmkhuri chuan, "Pathian Thlarau Thianghlim chuan engtin nge a chhandam che?" a ti leh a.

Jakoba chuan, "A tih-ênna te, a siam ṭhatna te leh a humhimna te hmangin min chhandam ve thung a ni," a ti a.

Chutah zet chuan Fîmkhuri chuan Kristiani hnênah chuan, "I fate i han enkawl ṭhat dânah hian i fakawm ngawt mai ka ti. A tê ber pawhin ka thu zawh a chhâng dik vek mai a, chuvângin ani hi chu thil dang zawh sei pawh a ngaiin ka hre lo ve. A naupang ber dawttu hi ka'n zawt ve thung ang e. "Nang lo kal teh Josef, (chu chu a hming a nia) thu ka lo zâwt ve ang che aw," a ti a.

Josefa chuan, "Ni e maw le," a ti a.

Fîmkhuri chuan, "Mihring hi eng nge a nih le?" a han ti a.

Josefa chuan, "Mihring chu, ka nauvin a sawi tawh ang khân, Pathian thilsiam, rilru leh thil ngaihtuah thiamnate pawh nei a ni," a ti a.

Fîmkhuri chuan, "Anih leh chhandam tih thu hi eng tiziaa lo ri tel leh tlat nge maw ni le?" a ti a.

Josefa chuan, "Sualna avângin mihring chu hrêngah a tâng a, lungngaihnaa khat a nih avângin chhandam tih thu hi a lo ri tel ta a ni," a ti a.

Fîmkhuri chuan, "Pathian pakhata Mi pathum awmte chuan min chhandam a ni tih hi eng nge a awmzia?" a ti a.

Josefa chuan, "Sualna hi a râpthlâkin a nasa êm mai a, chumiin a man tawh mihringte chu Pathian chauh lo chuan an chhan chhuak thei tawh lo va. Amaherawhchu Pathian chuan mihringte chu a hmangaih êm avâng leh an chunga a ṭhat êm avângin a chhan chhuak ta a. Chuvâng chuan Pathiana Mi pathumte chuan mihringte chu a chhandam kan ti ta a ni," a ti a.

Fîmkhur chuan, "Anih leh mihring khawngaihthlâk tak maite han chhan chhuah kher chu eng nge maw tum chhan a neih le?" a ti a.

Josefa chuan, "A hming ropui nân te, a zah ngaihna leh a dikzia tihlan nân te, a thilsiamte chatuana an hlimna tûr tein," a ti a.

Fîmkhuri chuan, "Tute nge a chhandam tûrte chu?" a ti leh a.

Josefa chuan, "A chhandamna pawmtu apiangte chu," tiin a chhâng a.

Fîmkhuri chuan, "I fel ngei mai, Josef. I nuin a zirtîr ṭha hle che a nih dâwn hi; tin, nang pawhin i nu thu hrilh che i ngaithla ngun hle ṭhin a ni tih a hriat khawp mai," a ti ta hlut a.

Chumi zawh chuan a upa ber dawttu Samuela hnênah chuan, "Samuel, nang lo kal ve teh le, thu ka zâwt ve ang che, i duh em?" a ti a.

Samuela chuan, "Min zawh duh athu a ni ang chu," a ti a.

Fîmkhuri chuan, "Vân ram hi eng nge ni ngai le?" a ti a.

Samuela chuan, "Hmun nuam êm êm, Pathian chênna hmun a ni," a ti leh a.

Fîmkhuri chuan, "Anih leh Hremhmun hi eng nge ni ve thung?" a ti leh a.

Samuela chuan, "Hmun hrehawm lutuk, sual leh ramhuai chênna hmun, thihna ram a ni,"a ti a.

Fîmkhuri chuan "Anih leh eng vângin nge vân ramah kal i duh?" a ti a.

Samuela chuan, "Vân ram kal ka duhna chhan ber chu - Pathian ka hmuha, ning lova a rawng ka bâwl theih nân te, Krista chu ka hmuha, chatuana a rawng ka bâwl theih nân te, he leia ka neih theih loh Thlarau Thianghlim khata ka awm theih nân te," a ti a.

Fîmkhuri chuan, "Nang pawh naupang ṭha tak i nih hi. A zir pawh i zír ṭha hle a ni ang," a ti a. A upa ber chu a han ko ve leh a, a hming chu Matthaia a ni a. "Lo kal teh, Matthai, thu ka'n zâwt ve teh ang che," a ti a.

Matthaia chuan, "Min zâwt rawh, ka châkzâwng tak alâwm," a lo ti thuai a.

Fîmkhuri chuan, "Anih leh ka'n zâwt nghâl mai ang chia, Pathian awm hmain eng thilte nge awm le?" a ti a.

Matthaia chuan, "Engmah a awm lo. Pathian chu chatuana awm reng a ni a. Ni khat ni thleng khân amah lo chu thil dang engmah rêng a awm lo. *'Ni ruk chhungin Pathianin lei leh vân leh, tuifinriat leh a chhunga awm zawng zawngte hi a siam a ni,'* tih a nih kha," a ti a.

Fîmkhuri chuan, "Bible hi eng angin nge i ngaih," a ti leh a.

Matthaia chuan, "Pathian Thu Thianghlim a ni," a ti a.

Fîmkhuri chuan, "Bible-ah chuan i hriat thiam loh thilte

a chuang rêng em?" a ti a.

Matthaia chuan, "Chuang e, tam tak a chuang," a ti a.

Fîmkhuri chuan, "Chuti i hriat thiam loh lai i chhiar chângte chuan engtin nge i tih ṭhin?" a ti a.

Matthaia chuan, "Pathian chu kei aiin a fing zâwk tih ka hria a, chuvâng chuan ka tâna ṭha tûr thilte chu min hriattîr tûrin ka ngên mai ṭhin," a ti a.

Fîmkhuri chuan, "Mitthi thawhlehna chungchâng hi eng angin nge i ngaih?" a ti a.

Matthaia chuan, "Mitthite chu thlâna phûm tawh ni mah sela an tho lehin ka ring a, thi ve lote pawh hi chuti ang deuh chuan tihdanglama an awm ka ring. Ka rinna chhan chu kawng hnih a awm a, pakhatnaah chuan Pathian thutiam a nih avâng a ni; tin, pahnihnaah chuan, Pathian chuan a tih theih tlat avângin ka ring a ni," a ti a.

Naupangho hnênah chuan Fîmkhuri chuan, "I nu hian engkim a zirtîr theih che u avângin a thu leh hla hi in ngaichâng reng tûr a ni. Tin, mi dang pawhin thu ṭha an hrilh phawt che u chuan in ngaithla hrâm ṭhîn tûr a ni; thu ṭha fahtu che u chuan in hma ngai tak lo chuan an hrilh dâwn si lo che u a. Lei leh vânte hian eng nge an zirtîr che u ngun takin ngaihtuah ṭhin ang che u. Tin, in pain vân ram kawng a zawh phah tâk hialna lehkhabu kha ngun takin chhiar bawk ṭhîn ang che u. Kei pawhin heta in châm chhung chuan ka zirtîr ṭhîn ang che u a, Pathian lam thu chu zawh duh in neih phawt chuan min zâwt zêl dâwn nia," a ti a.

BUNG VIII

Chumi hmunah chuan chûng vân ram zawng mite chu chawlhkâr khat lai an châm leh ta a. An châm chhûng chuan mi pakhat hian Ngilneii chu a tâna ṭha tur ngaihtuah ni âwm tak hian a rawn tlawh ṭhin a. A hming chu Daihzaia a ni a. A khawvêl mi hle nâ a, sakhaw mi zet ni âwm tak hian a lang a. Ngilneii chu a rawn tlawh zûr zût ta mai a, a ngainatzia thute pawh chu a hrilh ta zauh zauh va. Ngilneii chu a hmêl a ṭhain ngaihno a bei êm mai lah tak a, tlangvâl tân zawng ngainat mai âwm pawh a ni ve rêng a ni.

Ngilneii chu a taima bawk a, kut âwl rêng a nei ngai lo. Ama silhfên tûr a buatsaih loh vêk pawhin mi mangang an awm tâkin pêkah a ti a, mawza te a phiar a, incheina tûr thawmhnaw eng eng emaw siamin a buai êm êm reng mai a. Daihzaia chuan Ngilneii hna thawk reng mai chu mak a ti hle a, a thil siamte chu a thehthangna a hriatpui lo nâ a, taima êma a hriat avângin a rilru tê tê chuan, 'He nula hi chu a khawsak a ṭha êm a, nupui atân a ṭha mang e,' a ti ṭhin a.

Chumi ina nulate chuan Daihzaia chanchin chu an hriat zâwk avângin Ngilneii chuan Daihzaian neih a duh thu te chu hrilhin amah Daihzaia chu tlangvâl lên cheh tak mai leh sakhaw mi âwm taka lang der thiam mi a ni tih an hrilh a. Tin, thil ṭha erawh hi chu a hre pha lo rêng rêng nia an rin thu te pawh an hrilh vek a.

Ngilneii chuan, "Chuti, ngaihsak duh tawh loh tawp tûr a nih chu! Ka nun kawng chhuk chho ka zawhna min tibahlah theitu tûr chu engmah hi neih ka duh law nia," a ti a.

Fîmkhuri chuan, lo pâk teh chiam a ngaih a rin loh thu

leh mi retheite tân a thawh ang hna chu Ngilneii chuan a thawh zawm zêl chuan Daihzaia chuan ani chu rawn beisei zêl ngama a rin loh thu a hrilh a.

Daihzaia a lo lên leh ṭum chuan Ngilneii chuan a hna thawh ṭhin pângngai, mi retheite tâna eng eng emaw siam hna chu a lo thawk mawlh mawlh a. "Kha, i hna chu i la buaipui ta reng a ni maw? Tu tân nge maw ni zozai le?" a ti a.

Ngilneii chuan, "E, ka tân emaw, mi dang tân emaw pawh a ni ang chu," a ti a.

Daihzaia chuan, "Ni khatah eng zât nge i hlawh theih ṭhin?" a ti a.

Ngilneii chuan, "Hlawh tih lêmah, hêng ka thawhna chhante chu - thil tih ṭhat ka lo ngah theihna tûr leh chatuana nun ka neih theihna tûra lungphûm rinawm tak ka lo phûm lâwk theih nân a ni," a ti a.

Ani chuan, "Anih leh khâng kha engtin nge i thehthang ṭhin?" a ti leh a, Ngilneii chuan, "Saruaka awmte ka silhtîr ṭhîn," a ti a. Chu veleh Daihzaia chu a meng kun ta lap mai a. Ngilneii chu a tlawh leh ngai ta lo va.

Eng vânga Ngilneii chu tlawh leh ngai ta lo nge a nih an han zawh pawhin, 'Ngilneii chu a hmêl zawng a ṭha êm êm, mahse a rilru a kim hlel deuh a ni,' tiin a chhâng mai ṭhin a ni.

Daihzaian Ngilneii a rawn hnâr ngai tâk loh hnu chuan Fîmkhuri chuan, "Kha, ka tih rêng kha, Daihzaia chuan a ṭinsan vat mai che alâwm. I chanchin erawh chu a mawi lo thei ang berin a sawi thung ang chu. Daihzaia zawng sakhaw mi deuh ni âwm tak te hian a han awm der vêl ṭhin a. Nang lah kha hmangaih êm êm che ni âwm khân a lang bawk a, mahse in mizia rêng a inang lo mai a, han inkawp thei tûr ziazâng in ni lo ve," a ti a.

Ngilneii chuan, "Han sawi han sawi chi lah a ni law, tûn

hmate pawh khân inlêng chu ka nei ve nual bawk asin, mahse ka duhdân hi min ṭâwmpui thei ṭhîn lo va, chuvângin ka hmêlah sawi hnawm tûr hre hran lo mah se kan inbe rem tak tak thei ṭhîn lo a ni," a ti a.

Fîmkhuri chuan, "Tûn lai chhanah *Mi khawngaih* tih te hi chu a hming chauh a ni tawh a. I tih anga thil tih ngeia tilang tûr phei hi chu khawimaw kârah mi an awm zeuh zeuh chauh a ni," a ti a.

Ngilneii chuan, "Ka duh ang mi ṭâwmpui tûr ka hmuh loh leh pasal nei lovin kan lêng tar ang a, hetia awm hi pasal ve chhangah kan ngai mai a ni ang chu. Ka zia lah ka thlâk thei si lo, min thurualpui thei tûr lo chu ka dam chhûng chuan kawppuiah ka duh dêr bawk si lo va, a ngaihna tak a awm lo a nih hi.

"Ngawi teh, nupa inthurual loh chu a buaithlâk âwm a nia! Ka laizâwnnu Thilphali pawhin pasal dukdak vak mang lo a nei a. An inthurual thei ta lo. Ani ka laizâwnnu lah chuan a tihdân pângngai angin mi retheite hnêna thil pêk hi nuam a tiin chhunzawm zêl a tum si a, a pasal lah chuan a âwih riau si lo va. Tichuan a pasal chuan a hau ta hrep mai a, a tâwpah phei chuana hnawtchhuak ta nghe nghe a," a ti a.

Fîmkhuri chuan, "Chu pa chu a inti-sakhaw mi ve viau si lo maw? Ka ring deuh tlat," a ti a.

Ngilneii chuan, "Teh rêng mai e! Â, tûn lai chuan khawvêl hi chuti mai chuan an khat a ni titih tawh mai alâwm. Kei zawng, chuti ang mi mai mai tân chuan ka inphal thei ngang lo a ni," a ti a.

Chutih lai chuan Kristiani fa upa ber Matthaia pum a nâ a, a vial a vial mai a. An awmna aṭanga hla vak lovah chuan Daktawr thiam tak mai, Thiambîka an tih chu a awm a, mi fak pawh a hlawh hle a. Kristiani chuan ani chu va koh a rawt a,

an ko ta a. Ani chu a lo thleng thuai a. Naupang damlo chu a han en vêl a, a pum lam a fel meuh lo a ni tih a hre thei mai a. A nu hnênah chuan, "Tun hnaiah Matthaia hian eng engte nge a ei ṭhin?" a han ti a.

Kristiani chuan, "Eng engte nge a ei tih lêmah thil thianghlim lo a ei ngai hlei nem," a ti a. Dâktawr chuan, "A, eng emaw tak ei a nei a ni a," a ti a. Dâktawr chuan, "Â, eng emaw tak ei a nei a ni. Chu chu a pai ṭawih zo lo va, a kawchhungah a tâng tlat a nih hi. Eng emawti taka sawisak a nih loh chuan a bo mai dâwn lo va. Chuvângin a kua ṭhuah sak a ṭûl a ni. Chuti lo chuan thih pawh a thih phah thei hial ang," a ti a.

Chutah Samuela chuan, "Ih e, ka nu, kawngkhâr kan pelh hnu lawka kawng sîr vei lama huan awm, leh lampanga bang awm kha i hria em? Kha mi bang chunga thei kûng rawn zâr chhuak rah kha ka u chuan a lo va, a ei asin. Chu chu a ni mai lâwng maw?" a han ti a.

Kristiani chuan "Ni e, a ei tak e! Ani hi zawng a sual êm alâwm maw le! Hauh pawh ka hau nghe nghe a, mahse sâwt hek lo, a ei ṭãlh pek a nih kha," a ti a.

Thiambika chuan, "Thil hrisêl maṅg lo ei a nei niin ka hre rêng a ni, chu thei chu a ni ngei ang, a ṭha lo teh asin aw! Belzibula thei a nih chiava chu! Chu thei ei lo tûra fimkhur nachâng in hriat nâna zilhtu che u tumah an awm lo chu mak ka ti mang e â! Mi tam takin an thih phah tawh asin!" a ti a.

Kristiani chu a ṭap ta a. "Aw, fa sual neih zet hi chu a va pawi tak êm ! Kei lah nu fimkhur lo ka lo ni bawk si! Engtin nge maw kan tih tâk ang le?" a ti a.

Thiambika chuan, "Hawh, lo kal teh. Chuti lutuka thlaphân tur chu a ni hlei nêm, a ṭha ve leh mai ang. Amaherawhchu a kua ṭhuah ila; tin, luak thei bawk se chuan a ṭha ber ang," a ti a.

Kristiani chuan, "Ka pu, khawngaihin theihtâwp min chhuahsak rawh aw, a man chu eng zât pawh ni rawh se, pawi ka ti hauh lo a nia," a ti a.

Thiambika chuan, "E, damlo enkawl man te chu a âwm tâwk a awm alâwm," a ti a. Kawṭhuahna hlo chu a siamsak ta a. Ani sawi dân chuan a kawṭhuah hlo chu kêl chal thisen te, bâwng no vâp te, husâwp tui sâwr te leh thil dang eng eng emaw chawhpawlh a ni a. Thiambîka chuan a han pe a, mahse a chak tâwk lo va. A chak tâwk lo a ni tih a hriat chuan damdawi dang a'n siamsak leh a. A damdawi hnuhnung zâwk chu Krista taksa leh thisena siam, a mûm hi a ni a, thu tiam pahnih khat a telh a, a al tâwkin chi a al bawk a. Chu damdawi chu chaw ngeiin, ṭum khatah mûm thum zêlin, inchhirna mittui no khat nêna ei tûr a ni a.

Damdawi a han siam zawh chuan Thiambîka chuan a rawn la a, mahse Matthaia chuan a lo ei hreh hle mai a. A pum nâ lah chu nâ a ti khawp a, puak keh takngial dâwn hian a inhria a. Dâktawr chuan, "Ti teh le, damdawi chu han ei teh," a ti a. Ani chuan, "A khai, ka duh lo, ka pumin a ngeih lo vang," a ti ta tlat mai a.

A nu chuan, "Ni lo ve, i ei ngei ngei tûr a ni," a ti a. Mahse ani chuan, "Ei mah ila, ka luak chhuak leh tho tho vang," a ti a, a ṭang ta tlat a.

Kristiani chuan, Thiambîka hnênah chuan, "Ka pu, damdawi hi a tui lo viau em ni? Engtin nge a awm a?" a ti a.

Ani chuan, "Tui lo lo ve," a ti a. Kristiani chuan a han liak chhin a, "E Matthai, khawizu ai pawhin a thlum zâwk daih alâwm. Kei i nu hi min hmangaiha i naute leh Ngilneii hi i hmangaih a nih chuan i ei ngei tûr a ni," a ti a.

Pathian malsâwmna dîla an ṭawngṭai hnu chuan harsa ti tak chungin damdawi chu a ei ta a. Chu damdawi chu a ngeih

kher mai a, a kua te chu a ṭhuah nghâl a. A muthilh theih phah a, hahdam takin a awm ṭan ta a. A thlanten a rawn leih a, a pum nâ te pawh chu a lo reh ta a.

Rei lo tê hnuah chuan a tho va, tiang hawlin a vâk vêl thei ta mai a. Pindante chu a fang kual a, Fimkhuri te, Ngaihsaki te, Hmangaihi te pawh chu a titîpui a, a nat dân leh a lo dam tâk dânte chu a sawipui ṭhin a.

Matthaia a lo dam tâk hnu chuan Kristiani chuan, "Ka pu, kan tihah hle mai si che a, ka fapa i enkawl man chu eng zât nge ni ang?" tiin Thiambîka chu a zâwt a. Ani chuan, "Dân an siam ang chuan ani ka enkawlna man hi chu Dâktawr Hotu ber hnêna i pêk tûr a ni ang," a ti ta daih mai a.

Kristiani chuan, "Anih leh ka pu, ka fapa i pêk damdawi mûm kha eng eng atâna ṭha nge ni rêng?" a ti leh a.

Thiambîka chuan, "Tinrêng damdawi a nih kha. Vân ram kawng zawhtute natna rêng rêng chuan a ngeih vek mai a ni. Uluk taka han siam phei chuan rin aia rei daih a ṭha thei nghe nghe asin," a ti a.

Kristiani chuan, "Ka pu, bâwm sâwm leh pahnih lai min siamsak ta che. Hetiang hi ka neih ngat chuan damdawi dang rêng ka ngai dâwn si lo," a ti a.

Thiambîka chuan, "He damdawi hi invên nân pawh a ṭha a, dam loh tawh hnua inenkawl dam nân lah a ṭha hlei hlei bawk. Miin a hman dân tûr dik taka a hman ngat phei chuan kumkhuain a na leh tawh ngai lo vang ka ti ngam a ni. Nimahsela Kristian, pêk dân tûr ka hrilh che ang chiah khân i pe tûr a ni, chutianga i tih loh erawh chuan a ṭha chuang hauh lo vang," a ti a. Tichuan Kristiani hnênah chuan, damdawi chu a tân leh a fate tân leh Ngilneii tân a pe a.Tin, Matthaia chu thei narân ei mai mai tawh lo tûrin a hrilh a. A chibai hlawm a, a hawsan ta a.

Fîmkhurin naupangho hnênah thil ṭangkai tûr chi zawh duh an neih phawt chuan a hnêna zâwt tûra a hrilh kha, a damkawr ber Matthaia chuan, "Engati nge damdawi tam ber hi han tem hian a khâk tlat?" a ti a.

Fîmkhuri chuan, "Pathian thu leh a hnathawhte chu mihring thinlung hian phûr takin a dawngsawng thei ṭhin lo tih entîrna a ni," a ti a.

Matthaia chuan, "Mei alh chuan vân lam a kâwk a, ni chuan lei lamah a zung mawi tak leh a lumna te chu a rawn tîr thla thung a, hêngahte hian keinin eng nge zir tûr kan neih?" a ti a.

Fîmkhuri chuan, "Mei alh, vân lam kâwk ṭhîn aṭang hian hlim tak leh châk êm êmin vânah kan la lâwn dâwn a ni tih kan hre thei a. Tin, niin a lumna te, a zung mawi tak te lei lamah a rawn tîr chhuk ṭhin hi chuan khawvêl chhandamtu chu hmun chungnung bera awm ṭhîn ni mah sela, a zahngaihna leh keimahni min hmangaih êm avângin leiah a lo chhuk thla hial a ni tih min hriattir a ni," a ti a.

Mathaia chuan, "Chhûm hian khawi lama mi nge tui a pai?" a ti leh a. Fîmkhuri chuan, "E le, tuifinriat aṭangin," a ti a.

Matthaia chuan, "Anih leh, chutah chuan eng nge keinin zir tûr kan neih?" a ti leh a.

Fîmkhuri chuan, "Pathian rawngbâwltute chuan an thu zirtîr tûrte Pathian hnên aṭangin pûr an chaw ṭhin tûr a ni tih kan zir thei a ni," tiin a chhâng ve leh a.

Matthaia chuan, "Anih leh, engati nge chhûm chuan a tui pai chu leiah a han leih buak leh si?" a ti leh ṭâlh a.

Fîmkhuri chuan, "Rawngbâwltute chuan Pathian hnên ata thu an hriatte chu khawvêlah an puang chhuak tûr a ni tih entir nân a ni," tiin a chhâng a.

Matthaia chuan, "Eng vângin nge chhimbâl hi ni zung

aṭanga a lo insiam?" a ti leh a. Fîmkhuri chuan, "Pathian zahngaihna Thuthlung chu kan tân Krista-ah chuan nem nghehin a awm tih entîr nân," a ti a.

"Eng vângin nge tuihnâte hi tuifinriat ṭanga lei kal tlanga, kan tâna a lo puh chhuah ṭhin?" Matthaia chuan a ti leh a.

Fîmkhuri chuan, "Pathian khawngaihna chu Krista taksa kal tlangin kan hnênah a lo thleng a ni tih entîrna a ni," a ti a.

Matthaia chuan, "Anih leh, engatinge tlâng sâng tak chhîp aṭangtea a lo puh chhuah si?" a ti a.

Fîmkhuri chuan, "Pathian Thlarau zahngaihna chu mi ropui leh thiltithei tak takte hnênah a lo thleng ang a, tin, mi rethei leh hnuaihnûng zâwkte hnênah pawh a thleng ṭhin ang tih entîrna a ni," a ti a.

Matthaia chuan, "Anih, eng tizia nge sathau khâwnvârah hian a lachhumah chauh mei alh hi a awm bîk?" a ti leh a.

Fîmkhuri chuan, "Pathian zahngaihna chuan kan thinlung a chhun ên loh chuan keimahniin nunna êng kan nei thei tlat lo tih entîr nân a ni," a ti leh a.

"Chuti lo ni se, a nih leh eng tizia nge sathau khawnvârin êng a pêk chhuah theih nâna a sathau leh lachhum an ṭan rual ral ṭhak ṭhin?" Matthaia chuan a ti a.

Fîmkhuri chuan, "Keimahnia Pathian khawngaihna awm chu kiam chuang lova vawng ṭha reng tûr chuan kan taksa leh kan thinlung hi a ṭûl chuan ral raih khawpa ṭan rual a ngai a ni tih entîr nân a ni," a ti a.

Matthaia chuan, "Engati nge tui sava, Pelekan hian ama âwm a chuk pem ṭhin?" a ti leh a.

Fîmkhuri chuan, "A notê-te an ṭhan duan theihna tûra châwm nân a hmang ṭhin a ni, chu chu Krista chuan a mite chu a hmangaih êm êm a, ama thisen ngei hmangin a tlan

chhuak ta a ni tih entîrna a ni," a ti leh a.

Matthaia chuan, "Âr khuang aṭang hian eng nge zir theih kan neih?" a ti a. Fîmkhuri chuan, "Petera'n a Lalpa a phatsan thu leh a inchhîrzia kha zirin hre reng la a ṭha ang. Tin, âr khuang chuan khua a vâr dâwn a, ni thar dang a lo thleng leh dâwn a ni tih min hriattir bawk. Chuvângin hun hnuhnunga Rorêlna Ni râpthlâk tak chu a lo thleng dâwn a ni tih hriat reng nân pawh hmang la a ṭha ang," a ti a.

BUNG - IX

Chutih lai chuan an thlen inah chuan thla khat zet an lo châm dêr tawh mai a, chuvâng chuan kal ṭan leh zai a rêl ta a. Chutia chhuah an tum leh thu chu an thlen inte hnênah chuan an han hriattir a. Josefa khân, "Ka nu, chutia kal kan tum leh tawh chuan kawng tluana min hruaitu atân Lungliana kha rawn tîr tûrin Hrilhfiahtua hnênah i lo dîl theihnghilh mai ang e," a ti a. Ani chuan, "Ni tak e, i va han fel tak êm! Ka lo theihnghilh leh deuhthaw tawh asin," a ti a. Tichuan dîlna chu a ziak a, kawngkhâr vêngtu Inringa chu a pe a, chu lehkha chu Hrilhfiahtua hnêna tlânpui tura chhiahhlawh pakhat tîr tûrin a ngên ta a.

Hrilhfiahtua chuan lehkha chu a lo chhiar a, a kengtu hnênah chuan, "Va kîr ta la, 'Ka rawn tir ang e, a ti,' va ti rawh," a ti a.

Kristiani te chuan chhuah an tum hnai tawh tih an thlen in-ten an hriat chuan an ina cheng zawng zawng chu an ko khawm vek a. Vân ram zawng mi, khual ṭha tak mai an hnêna a rawn tirh avangin Pathian hnênah lâwm thu an sawi a. Chumi zawh chuan Kristiani hnênah, "Vân ram zawng mite hnêna kan thil entir ṭhin ang chu kawng tluana in vawn reng atan kan han entir ve dâwn che u em maw ni le?" an ti a.

Kristiani leh a fate leh Ngilneii chu pindan pakhatah hian an hruai a. Thei rah pakhat hi an han entîr a, Kristiani hnênah chuan, "Hei eng thei nge nia i rin?" tiin an han zâwt a. Ani chuan, "Ka hre thiam lo ve a, thei rah ei chi a nih loh vêk chuan tûr a ni ang," a ti a. Evi'n a ei a, a pasal a pêk ve tâk, Eden huan aṭanga hnawh chhuaha an awm phah tâkna thei

ngei kha a ni tih an han hrilh chuan Kristiani chuan mak a ti hle a.

Chumi zawh chuan hmun pakhatah hian an hruai leh a. Chutah chuan Jakoba mumanga leilâwn kha an entir a. A en lai pawh chuan vântirhkoh ṭhenkhat chuan an la zawh mêk a. Kristiani te chuan an thlir reng a, vântirhkohte chu an lâwn chho zêl a. Thil dang entir tûra hmun danga hruai leh an tum lai chuan Kristiani fapa Jakoba khân, "Ka nu, hmuhnawm ka ti êm mai, la en rih han dîl teh," a ti a. Tichuan an kir leh a, an duh ang tâwk chuan an en leh ta a.

Hmun pakhatah hian an hruai leh a. Chutah chuan rangkachak thîrchakai hi a lo inkhai a. Kristiani chu la tûrin an hrilh a. "Hei hi i kawl reng dâwn nia. I puan in i thlun nghehna tûr a ni a, buaina chhûmpui kârah pawh hemi nên hi chuan nghet takin in ding thei dâwn a ni," an ti a. Chumi an han nei zet chu an lâwm kher mai.

Chumi zawh chuan inthawi nâna Abrahaman a fap Isaaka a hlanna tlângah khân an hruai leh a. A maichâm te, thing te, mei te, chemtê te an entir a. Chûng chu tûn thlengin hmuh turin a la awm a. Chumi an hmu zet chu an lâwm ngang a ni ang, kut phar chhuak meuhvin "Aw, Abrahaman a Lalpa a hmangaihzia leh A tâna engmah ui a neih lohzia tak hi chu âw!" an ti a.

Chûng thil an entir zawh vek hnu chuan Fîmkhuri chuan chaw eina pindanah a hruai a. Chutah chuan bengbung ṭha zet mai, bu khat hi a awm a, a han tumsak a. An thil entîrte chu ti hian hlain a han saksak a:

Evi thei kan eitir che u kha
Fimkhur nan hmang ula,
Angel varte kalna
Jakoba leilawn pawh in hmuh kha.
Thir-chakai dawng mah ula

A la tawk mai rih lo,
Abrahama anga in thil hlu ber
In hlan hma zawngin.

Chutih lai chuan mi pakhat hian kawngkhâr a rawn kik a, kawngkhâr vêngtun a'n hawn chuan Lungliana a lo ni reng mai a. A lo lût an han hmuh chuan an lâwm kher mai! Mi lian Thisenchhuahhmanga a thah lai te, Sakeibaknei lak ata anniho a chhanchhuah lai te kha an hre chhuak leh uar uar a. Lungliana chuan, "Kan Lalpain in in atân grêp tui sâwr ûm khat min thawn a. Kalkawnga in rilṭâm loh nân vai-kan leh thei tui tak pahnih min kentir bawk a. Tin, naupang-ho tân pawh theipui leh grêp min thawn bawk asin," a ti a.

Tichuan kal zai chu an rêl ta a. Fîmkhuri leh Ngaihsaki chuan an thlah a. Chu in hungna kawngkhâr an va thlen chuan Kristiani chuan kawngkhâr vêngtu chu, mi kal an awm hnaih leh hnaih loh a han zâwt a. Ani chuan, "Tûn hnai maiah chuan an awm lo va, hmân ni deuh erawh kha chuan mi pakhat a lo kal a; chu mi chuan, 'Tlêm lai khân he Lalber kawng puiah hian suamhmangin khualzin tute emaw an suam vak mai,' tih thu a sawi a. Mahse tûnah chuan chûng suamhmangte chu an man tawh a, an chungchâng thu an ngaihtuah mek a ni âwm e.

"Chuvângin nangni tân chuan a hlauhthâwnawm tawh lo vang," a ti a. Nimahsela Kristiani leh Ngilneii chuan an hlau ta deuh va. Matthaia khân, "Ka nu, hlau ma ta che, Lunglianan min hruai dâwn a, anin min kalpui chhûng chu engmah hlauh tûr a awm hlei nêm," a lo ti thuai a.

Kristiani chuan kawngkhâr vêngtu hnênah chuan, "Ka pu, kan lo thlen tirh ata vawiin ni thlenga kan chunga i ṭhatna avâng hian lâwm thu kan hrilh a che. Ka fate lah chu i hmangaihin an chungah i ṭha êm êm bawk si. Kan zavaia chunga i ṭhatna leh ngeineihna zozai hi rûl zo lo che mah ila, kan lâwmzia entir nân hei tê hi ka pe ang che, khawngaihin

min dawnsak ta che," a ti a, rangkachak tangka pakhat a pe a.

Ani chuan lâwm taka dawn pahin, "I silhfênte chu vâr reng sela, i lu chuan hriak thih tûr tlachham ngai suh se, Ngilneiin pawh dam reng se, a thihtih apiangah tluang zêl rawh se," a ti a. Tin, naupangho hnênah chuan, "Tleirâwl lai tisa châknate chu tlânsan ula, mi fing leh huaisente tih dân angin Pathian lam thilte chu ûm zâwk rawh u, tichuan in nu thinlung hi lâwmnain in chhûng khat ang a; tin, mi ṭhate fak in hlawh bawk ang," a ti a. Anni chuan kawngkhâr vêngtu hnênah chuan lâwm thu an sawi leh a, an inchibai a, an kal ta a.

Tichuan ka mumangah chuan tlâng pang an thlen thlengin kal ta zêl hian ka hmu a. Chutah Ngilneii chuan a thil tih tum, a theihnghilh tih a han hre chhuak a, "I hi, Kristiani leh a nauteho hnêna ka thil pêk tum ka theihnghilh tlat mai, ka va kîr leh lawk tâ'ng e," a ti a. Chutah a va kîr leh lai chuan an hma lam kawng sîr ding lam ngaw aṭang chuan he hla mawi taka an sak ri Kristiani chuan a han hria a:

Ka dam chhung zawngin Lalpa,
I malsawmna hlu kan dawng.
Nangma In ropui chu
Kan chantuan In tur a ni.

A han ngaihthlâk zel chuan chu hla chu aw dang hian, hla vêkin ti hian rawn chhâwnin a hria a:

Lalpa kan Pathian chu a va ṭha em!
A ngilneihna chu chatuan daih a ni.
A thu tiam chu a sut leh ngai lo va,
Chatuanin a ding reng ṭhin.

Kristiani chuan Fîmkhuri hnênah chuan chu hla mawi tak satu chu tunge ni tiin a han zâwt a. Ani chuan, "Kan ram Sava a nih chu, chûng hla chu ṭhâlah lo chuan an sa zen zen lo va, ṭhâlah erawh hi chuan pangpârte an lo vul a; tin, ni êng te a mawiin khua te a lo nuam bawk ṭhin a, nilêng lêng hian an

hrâm ṭhin a ni. Ngaithla tûr hian kei pawh ka kal fo ṭhin, khawhar pawh min hnêm thei ngawt asin. Chu bâkah ramhnuai leh hmun fianrial, ram reh leh khawharthlâk taka lêngte tân pawha chên nâna îtawm taka siam ṭhîntu chu hêng sava hi an ni alâwm," a ti a.

Chutih lai chuan Ngaihsaki pawh kha a lo kîr leh tawh a. Kristiani hnênah chuan, "En teh hei, kan awmna ina in thil hmuh zawng zawng ziak chhuahna ka va lâk che alâwm. In thil hmuhte kha i theihnghilh dâwn pawhin hei hi i en ang a, tichuan i hre chhuak leh ṭhin dâwn a ni. Chu chu nangma insiamṭhatna tûr leh i inhnemna ṭha tak a nih ka beisei tlat a ni," a ti a.

BUNG - X

Tlâng aṭang chuan chhukin Zahna Kâwn an pan thla ta zêl a. Tlâng pang chu a âwih hle a, a kawng phei lai pawh chu a nâl khawp mai a, mahse fîmkhur deuhva an kal zêl avâng chuan an kal tluang thei viau zêl a. Kâwn lai tak an thlen chuan Ngaihsaki chuan, "He Kâwn hi alâwm i pasal Kristianan ramhuai lalpa Setana a tawha nasa taka an insual chiamna kha. An inbeih dânte kha chu i la hre vek châwk ang a. Mahse Lunglianan min ho bawk a, keiniho tân chuan engmah hlauhthâwn tûr a awmin ka hre lo," a ti a.

Fîmkhuri leh Ngaihsaki chuan an kal dân tûr zawng zawng chu an hruaitu Lungliana kutah chuan an dah vek a. Tichuan ani chuan hma a hruai a, mi dangin an zui a, anni pahnih chuan hnu an dâl a, an kal ta zêl a.

Lungliana chuan, "He Kâwn hi kan hlauh a ṭûl lo ve. Keimahni kan intina chawp te a nih ngawt loh chuan min tina tûr engmah a awm lo. Kristiana kha chuan he lai hmunah hian Setana kha a tâwk a, nasa takin an inbei teh meuh mai, mahse kha pawh kha tlâng pang kawng chhuk tak maia a tlûk vâng chauh kha a ni. He lai hmuna tawlh tawh phawt hi chuan do tûr leh sual tûr hi an nei châwk rêng a ni. Chuvâng chuan alâwm he lai Kâwn pawh hi hming mawi lo tak an lo vuah hial ni! Mi tam tak chuan khawi lai hmunah emaw, miin thil hlauhawm lo tâwk ta se, chu laiah chuan ramhuai emaw, phûng emaw awm ngei tûrah an ruat ta mai ṭhîn a. Mahse chuti ang chu a ni awzâwng lo. Anmahni thil tih dik loh vânga tuar an ni zâwk ṭhin.

He Zahna Kâwn pawh hi Kâwn dang ang bawka hmun ṭha leh chhawrbâwk theih tûr a ni a, kan zawn hmuh theih phawt chuan Kristianan he lai hmuna harsatna namên lo tak

mai a tawhna chhan pawh kha kan hre thei mai thei a nia," a ti a.

Jakoba chuan a nu hnênah, "En teh, saw laia saw lung phun a awm. Thil ziak ni âwm tak pawh awm thânin ka hria. Hawh u, kal ila, i va en teh ang u," a ti a. Tichuan an kal ta a. Lung phunah chuan ti hian a lo inziak a:

He mi hmun a thlen hmaa
Kristiana tlûkna te, he lai hmuna
nasa taka an inbeihna te
kha tûn hnu-a lo la kal
zêl tûrte tân zilhna leh inrâl-
rinna lo chang rawh se

An hruaitu chuan, "Kha maw, ka tih rêng kha! He lai hmuna Kristianan harsatna a tawh chhante chu hmuh tûr a awm ngei ang ka tih kha!" a ti a. Kristiani lam chu a hawi a, a hnênah chuan, "Nimahsela Kristiana kha dem tûr a ni hauh lo, mi bâk a sâwn bîk chuang rêng rêng law nia. Khawvêlah hian he tlâng ang hi chu a vâng kher asin; tlâng tam ber hi chu, a lâwn chhoh hi a chhuk leh lam aiin a harsa zâwk ṭhin a, mahse he tlâng hi chu a lâwn lam aiin a chhîp aṭanga chhuk thlâk hi a harsa zâwk tlat zuk nia! Eng pawh ni se, Kristiana chuan huaisen takin a do va, a hmêlmate a hneh tawh a; chuvângin Pathian pawhin hahdam takin a lo chawlhtîr tawh a. Tin, Kristiana chawlhtîrtu chuan keini pawh hi harsatna kan tawh hunah ani aia kan chan a chauh bîk loh nân min awmpui ṭheuh rawh se.

"Zah Kâwn chanchin chu, han sawi leh ṭhin ila. Hêng lai vêlah na nâ nâ hi chuan hmun nuam ber leh ram ṭha ber a ni asin. A leite hi han en ula a ṭha a ni tih a hriat reng mai a, tlâng pâwng nuam tak tak kâra phai zâwl lo cham dûrh mai te ringawt pawh hi tûna keini kal hun ang, nipui ṭan tirh, khaw thengthâwt nawm laia kal ve hi an awm chuan nuam an tihzia an hrilhfâk ve ngei ang, amaherawh - tûn hmâa Zahna Kâwn

chanchin lo hre tawh an nih chuan, le, thu dang.

"En teh u, phaitual hnim hring dup leh lili pâr vul chûk maite saw, a va han mawi kher êm! He lai ram hi a ṭhat êm avâng leh a hlâwk êm avâng hian mi taima leh thawk rim peih tam takte chuan hlâwkpui nân an hmang ṭhîn rêng a ni. Pathian chuan mi chaponate chu a dodâl a, inngaitlawmte chu malsâwmna nasa tak a vûr ṭhin avângin. Mi ṭhenkhat phei chuan vân ram thlen hma chuan kawng hi heti ang veka nuam hi ni tawh mai sela, tlâng chho tak taka lâwn hah ngai tawh lovin kal thei mai se an ti hial ṭhin a ni. Nimahsela kawng chu kawng a ni a, kan thu ni hek lo, a tâwp thlen hun zawng a la awm na chêk ang," a ti a.

Chutia kal paha an titî mawlh mawlh lai chuan mipa naupang pakhat, a pa berâm rual vêng lai hi an va hmu a. A silhfênte chu a mâwlin han en ngawt chuan a tlâwm hle a, mahse a hmêl chu a hlimin a duhawm riau mai a. Amah chauh chuan a ṭhu a, tui tak mai hian a zai a.

Lungliana chuan, "Chu, han ngaithla teh u, berâm vêngtu chuan eng hla nge a sak?" a ti a. An han ngaihthlâk chuan -

Lalpa chu an hruaitu atâna hmangtute chuan,
Mualphona tûr rêng an nei lo.
Riangvai leh mi chanhai tân pawh
Tlûk chhiat rêng a hlauhawm lo'ng

Ka chan tâwkah ka lungawi ṭhin,
Ka neih chhun chu tlêm mah se,
Lungawi zêl ka tum tawh e, Lalpa,
Chuti ang mi chu i chhandam ṭhin avângin.

Vân ram kawng zawhtute tân chuan
Sum ngah hi phur rit a ni,
Leiah hian rethei mah ila,
Vânah ka la hausa dâwn si a.

tih hla hi a lo sa a. An hruaitu chuan, "Chu, in hria maw? Mi ṭha fa, silhfên mawi leh ṭha tinrêng inbel theite ai pawhin a nun chu a hlim zâwk ngei ang ka ti ngam a ni. Eng pawh ni se kan titî pângngai kha i han chhunzawm leh teh ang u.

"Tûn hma chuan he Zahna Kâwnah hian kan Lalpain bûk ṭha taka a nei a. A boruak hi a nawm êm avângin hêng tlâng phûl vêla lên vahte hi nuam a ti êm êm ṭhin asin. A thu hrimah, he lai hmun hi chu a fianrialin thil ri bengchheng hriat tûr a awm ngai lo va. Hmun danga an awm laia eng eng emaw ngaihtuaha an rilru tihah êm êm ṭhînte pawh hian he lai an thlen hi chuan kawl pui khêng thla ang huai ni ta hian an inhre ṭhin a. Khawvêl dam chhûng khawsak lungkham buaina chuan a chîm pha tawh lo rêng rêng a ni. Chuvângin he Zahna Kâwn tluka hmun fianrial leh nuam si hi a awm lo kan ti thei ang chu. Chuti ang taka hmun fianrial leh khawvêl thilin a chîm phâk loh hmun chu a nih avângin vân ram zawng mite chauh lo phei chuan an tlawh ngai hlei nêm. Amaherawhchu, Kristiana khân he Zahna Kâwnah hian Setana a tâwk tlat mai a, an insual chiam a nih nghe nghe kha. Mahse hmân lai chuan miten *angel*-te an tâwk ṭhin a, tuikeplungte an chhar a, nunna thu hial pawh an lo dawng ṭhîn zuk nia!

"Kan Lalpain tûn hma chuan bûk a nei a, lên vêl te pawh nuam a ti êm êm tih ka hrilh tawh che u maw kha? Chu chang a ni hlei nêm. He hmun ngainaa he laia tâp rei peih deuhte tân an inenkawlna tûrin tangka eng emaw zât a dah a, chu chu vân ram pan tûra anmahni tiphûrtu ah leh kalkawnga an hman atân a ti a ni," a ti a.

Chutia an kal zêl lai chuan Samuela chuan, Lungliana hnênah chuan, "Ka pu, he lai Kâwnah hian ka pa leh Setana an insual vak tih kan lo hria a, khawi lai tak hi nge an insualna chu? A kâwn lah a zau hle si a?" a ti a.

Lungliana chuan, "I pa leh Setana insualna hmun maw?

Kan hma lawk, kawng zîm lai tak, Haihawtna hlo phûl awmna piah lawkah sâwn a ni. He Kâwn huam chhûng rau rauvah chuanhmun râlṭi lai ber a ni rêng a. Chuvângin mı tam takin harsatna an tâwk ṭhin a. Amaherawhchu vân ram zawng mı tam tak, he laia harsatna tâwk ṭhinte hı chuan, duhsakna an dawn sa an theihnghilh vâng te, an hnaisailohzia an inhriat chian tâwk loh vâng tea chûng harsatna chu tâwk a ni ber. Tûnah pawh hian kal hmasate sûlhnu, harsatna an tawh dân emaw, Setana nêna an inbeihna hmun chhinchhiahna lungphun emaw tal chu kan hmu ngeiin ka ring a nı," a ti a.

BUNG - XI

Chu mi hmun an pelh chuan Thihna Hlim Kawr Ruam chu an lût ṭan ta a. Chu ruam chu ruam dang ai chuan thui pawh a thui zâwk a. Thil ṭha lo tinrêng luan khâwmna leh ramhuaiho chênna ber a niin an sawi nghe nghe ṭhin. Nimahsela Kristiani te chu chhûn ên laia an kal hlauh avângin harsatna nei hauh lovin an kal tlang thei ta mai a.

He mi Ruam an luh tirh lai hian thih ngama nâ ni âwm takte rûm thâwm nasa tak an hria a. An rûm dân leh an chiau nasat dânah chuan an na hle a ni tih an hre nghâl mai a. An hlau va, naupangte phei chu an khûr ta a; a nutling pahnihte pawh chu an dâng sâwp sâwp mai a, nimahsela anmahni hruaitupa chuan engmah hlau lo tûrin a fuih a, a ṭawng thlamuan zêl a.

Thui pawh an la kal hman lo tih chuan an awmna lai lei chu a chhûng kawrawnga, nghîng ta dur dur hian an hria a. Rûlin 'sû' a han tih ri ni âwm tak te pawh hi an hre ta nual mai a, mahse engmah hmuh tûr a awm lêm si lo. Naupangho chuan, "He lai ruam chu kal a va han nuam lo êm! Kan zawh chhuak dâwn tawh em?" an ti nak nak a. Lungliana chuan huaisen taka kal zêl tûr leh an rah tûr leite pawh chu ngun taka en zêl tûrin a fuih a. "In fimkhur hle loh chuan tlâkhawlhte in dai palh ang e," a ti a.

A hlauh êm avâng a ni ang chu, Jakoba phei chu a awm a nuam lo va, a khua a sik titih ta a. A nu khân Hrilhfiahtua in aṭanga thil in tûr a pai kha a han tulh a; tin, Thiambîka damdawi siamsak kha mûm thum a pe bawk a, chuvâng chuan a ṭha leh ta thuai a.

Tichuan an kal ta zêl a. Chu mi ruam chanve vêl chu an

kal tawh ang tihah chuan Kristiani chuan, "Kan hma lam kawngah sâwn eng emaw ni, ka la hmuh ngai hauh loh thil ka hmu tlat mai ka ti!" a han ti a. Josefa chuan, "Eng nge ni ka nu?" a lo ti var a. Ani chuan, "Eng emaw ni, hmêl chhe pui mai!" a ti a. Josefa chuan, "Engtin maw ka nu? Eng ang chiah nge ni?" a ti leh a. A nu chuan, "A, a an ber pawh ka hre lo ve, ka sawi thiam lo," a ti a.

An hnaih ta hle mai a. Kristiani chuan, "Tûnah zet chuan kan hnaih ta khawp mai!" a ti leh a.

Lungliana chuan, "A nih leh in hlauh deuh chuan ka bulah hian lo kal ula," a ti a. Ramhuai chuan a rawn pan zêl a, Lungliana pawh chu amah tâwk tûr chuan a pên chak ve zêl bawk a. Nimahsela an han intawh dâwn tak tak chuan an hmuh theih loh tûrin a ral ta daih mai a. Chu tah zel chuan a hmaa fuihna thu an dawn, *"Diabola chu dodâl rawh u. Tichuan a tlân bosan ang che u,"* tih thu kha an hre chhuak leh ta a.

Chutia an thil hlauh tak mai a bo tâk avâng chuan an harh ta deuh huai a, an kal leh ta zêl a, mahse an la kal thui vak lo tih chuan Ngilneii chuan an hnung lam chu a han hawi a, Sakebaknei ni âwm tak hi a lo kal hian a va hmu a. A rawn pên ri tlut tlut mai a, chutah thûm fê hian a han rûm lehnghâl, chu ruam chu a khâwk ta rum rum mai a. An hruaitupa tih loh chu an zâm chhe ta hle hlawm a. Chutia hnung lama awm ta chu an hruaitu chuan hnuhnun a chuh a, a hma lamah anniho chu a kaltîr a. Sakeibaknei chuan a rawn pan hnai zêl a, Lungliana lo inrâlring a hmuh chuan Sakeibaknei chuan a huphurh ve a ni ang chu a tawi hrut hrut a, a rawn zui thui zêl ngam ta lo va.

Tichuan an kal leh ta zêl a, an hruaitu bawk khân hma a hruai leh ta a. Rei vak lo hnuah chuan kawng vâng tan zâwng hian khuarkhurum zau fê hi a lo awm a. Kân tûra an inbuatsaih lai tak chuan chhûm a lo zîng chuai chuai a, a thim ta tlat mai

a, engmah rêng an hmu thei ta lo va. Kristiani te chuan, "Chheheu! Engtin nge kan tih tâk ang le?" an ti a. Nimahsela an hruaitupa chuan, "E, hlau rêng rêng suh u, tikhân ding ula, engtin nge hêng khaw thim hi A tihkian tih chîk takin hmuh lo tum zâwk rawh u," a ti a.

An kawng kha han zawh zêl chi ni ta hek lo, chu laiah chuan an ding ta a. Chutia an din lai chuan an hmêlmate lo tlân thâwm ni âwm takte hriain an inhria a; meidîl alh ri hlup hlup te pawh an hria a, hrem hmun meikhu lo chhuak ngut ngut te pawh an hmu bawk a. Chutah zet chuan Kristiani chuan, "He Thihna Hlim Kawr chanchin hi an sawi chu ka hre tawh ṭhin a, mahse mahni ngeiin han tlawh ve chiah hma chuan a hriata hriat ngawt chu a lo la chiang lo hle a lo nih hi! Mite pawh hian an sawi fo ṭhin nâ a, mahni ke ngeia an zawh chhuah ve phawt hma chuan an lo hriat chian bîk dâwn loh hi! ***A tuartu ngeiin mahni thil tawrh hrehawmzia chu kan hre chiang ber a, kan lâwmna pawh mi hrang chuan min ṭawmpui pha tak tak lo*** an lo tih ṭhin reng hi. Kan pa lah khân zân thim hnuaiah a pal tlang kha a ni a, hêng ramhuai zozaite hian amah pawh sawm tum ang hrimin an tiṭhaih ngei âwm si a, ka va han khawngaih tak êm! Tûnah zet chuan ka pasal thil tawn lo hrehawm tûrzia chu ka hre thiam ta ngawt mai! He laia kal hi thil hlauhawm tak a lo nih hi!" tiin Ngilneii chu a han hrilh a.

Lungliana chuan, "He laia awm hi sumdâwng tûra veivâk, tuipui zau tak chunga awm emaw, lipui chhûng thûk taka awm emaw kan ang a, anih loh leh tuifinriat lai taka awmte pawh a an theih bawk a. A châng chuan tlâng lian pui pui maiin min delh a, lei hnuai thûk takah kan awm kumkhua tawh dâwn emaw tih mai theih te a ni bawk ṭhin. Nimahsela, ***'Tupawh thim zinga kal, êng nei si lote chuan Lalpa hming chu ring sela, an Pathian hnênah chuan innghat ṭhin rawh se,'*** tih a nih kha.

"Eng pawh ni se, uan thu hauh suh ah, he Thihna Hlim Kawr hi vawi tam ka lo pal tlang tawh a, tûn ṭum aia a hrehawm zâwk châng lah a tam, nimahsela in hmuh angin hei tûn thlengin nungdamin ka la awm hi. Mahse mahni inchhanhim thei ka nih loh avângin chapo ziazâng ka ni lo tih crawh chu ka hrilh duh che u a ni. Tûnah pawh hian tluang takin kan pal tlang theih ngei ka beisei tlat a. Hawh u, i ṭawngṭai teh phawt ang u, Ani chuan heti ang min tuam vêltu thim chhah tak tihkian chu sawi loh, Hrem hmun lalpa Setana leh a ṭhuihhruaite zawng zawng pawh a hnawt bo vek thei asin," a ti a.

Tichuan ring taka auvin an ṭawngṭai ta a. Pathianin an vêl chu a rawn ti-êng a; a hma lam kha chuan khuarkhurumin a dang tlat a nih kha, mahse khua a han ên chuan an kawng dâltu tûr chu engmah rêng a awm ta hauh lo va. Nimahsela Thihna Hlim Kawr Ruam chu an la kal chhuak ta lo cheu va, chuvâng chuan an kal leh ta zêl a. Thil rim chhe tak tak leh tenawm deuh deuh maite an tawng pah zêl a, anmahni tibuai theitu a la tam nangiang. Ngilneii chuan Kristiani hnênah chuan, "Kawngkhâr te, Hrilhfiahtua In te leh nizâna kan riahna In a nawm vei nên, he lai lah chu heti khawp hian a hrehawm mai si a," a han ti a.

Naupang pakhat chuan, "Chên kumkhua nân tih loh hetia kal tlangna mai atân te chuan a hrehawm lutuk hlei nêm. Kei chu ka rin dân chuan hetiang hmun hrehawm tak kan pal tlangna chhan hi kan chênna tur In nawmzia kan hriat chian lehzual theihna tûr a nih ka ring asin," a lo ti thuai a.

An hruaitu chuan, "Samuel, i ti ṭha e, i thu sawi chu a puitling kher mai," a ti a. Ani chuan, "Chuti maw? Ka ngaih dân chuan he lai hmun hrehawm kan pelh hun hi chuan tûn hmaa kan la tawn ngai loh khaw êng mawi tak hnuaiah, kawng nuam êm êm mai kan zawh theih ka ring tlat alâwm," a ti a. An hruaitu chuan, "Ni e, kawr ruam hrehawm tak hi zawng

kan kal chhuak ṭêp tawh a nia," a ti a.

Tichuan an kal zêl a. Josefa chuan, "Thihna Hlim Kawr Ruam tâwp hi kan la hmu phâk na cheu nge?" a ti a.

An hruaitu chuan, "Chuti ang ngaihtuah lovin i kalna tûr kha en ngun zâwk rawh. Kawng bula thang an kam chukna hmun kan thleng ṭêp a nia," a ti a. An kalna tûr kawng chu ngun taka en reng chung chuan an kal ta zêl a, mahse thang a tam êm avâng chuan an kal ṭha thei mang lo va. An piah deuh vei lamah chuan mi pakhat thanga âwk ni ngei tûr, khuar-khuruma tla zep reng mai hi an va hmu a. An han en chian chuan a taksa chu a kak diai duai mai a. An hruaitu chuan, "Fîmkhurlova a nih khu! He kawng hi a zawh ve bawk a, mahse a fîmkhur loh êm avângin tihhlumin a awm a, ti khuan hun rei tak chhûng chu a awm tawh a ni. Ani hi an mana an thah ṭum chuan mi pakhat, Fîmkhura a awm ve a, mahse ani zawng a fîmkhur êm avângin an man theih loh tûrin a insaseng thei hlauh thung a ni.

"He laiah hian vân ram kawng zawhtu eng zâta tam nge an thah tawh hriat phâk a ni hlei nem! Chuti chung pawh chuan vân ram kawng zawhtu tam tak hi chu an â khawp a, hruaitu nei hlei lo hian an pâwng kal ve leh ngawt ṭhin a, a pawi teh a nia! Kristianan amaha he lai hmun a pal tlang thei mai te kha a mak asin! Nimahsela ani chu mi rilru lian tak a lo ni hlauh va, chuti ni lo se chuan a kal tlang bîk lo mai thei a ni," a ti a.

Thihna Hlim Kawr Ruam chu an zawh chhuak lek lek tawh tih chuan Kristianan pûk pakhat a hmuh, a kal pelh tâk mai kha an va hmu a. Chu pûk aṭang chuan mi lian pakhat hi a lo chhuak a. A hming chu Hriamlêna a ni a. Hriamlêna hian vân ram zawng mi, mi âwm nêm deuhte chu ṭawngkam mawi lo tak takte hian lo au nawmnahin a lo tibuai ṭhin a. Chumi ṭum pawh chuan Lungliana chu a hming pumin a rawn au va, "Heti anga ti tawh lo tûr hian vawi eng zât nge khap i nih

tawh?" a han ti khur khur mai a. Lungliana chuan, "Eng thil maw?" a ti a.

Mi liana chuan, "'Eng thil maw?' i ti e lo? Eng thil nge i tih tih te chu i hre vek alâwm! I hnathawh hi ka tihtâwpsak tawh dâwn che," a ti leh a. Lungliana chuan, "Chutia inhmu chhe mai lo chuan kan inhriat thiamna lai tûr chu, a chhan leh vâng i han inhrilhfiah teh rih zâwk ang," a ti a. Chutih lai chuan Kristiani te kha chu hlauvin an khûr zawih zawih tawh a, tih ngaihna an hre bawk si lo.

Hriamlêna chuan, "Kan ram hi i rawk ṭhin a, i chêt dân hi rûkru huatthlala ber chêt dân chiah a ni," a ti a. Lungliana chuan, "I thu sawi leh ui bengah hlin tûr ka hre nek lo ve. Ka sualna chiah chu mi hrilh fak ta che," a ti ve ta ngat mai a.

Chutah mi liana chuan, "Mi hruai bo i chîng a, hmeichhia leh naupangte i khâwm a, khawi lai ram ramah emaw i hruai a; kan hotupa khua-leh-tui i tiheu nasa a ni ," a ti a.

Lungliana chuan, "Kei chu Vâna Pathian rawngbâwltu ka ni a, mi sualte sim tûra thlêm hi ka hnathawh a ni. Mipa pawh, hmeichhia pawh, naupang chenin, thim zîng ata ênga hruai chhuak ṭhin tûr leh Setana kut ata Pathian hnêna hruai tura thu pêk ka ni. Chu chu i hua-a, min lo tibuai a nih ngai chuan inbei ang hmiang, i duh athu a ni mai alâwm," a ti a.

Mi liana chu a lo chho zêl a, Lungliana pawh chuan a pan ve ta a; a kal pah chuan khandaih a phawi a. Hriamlêna pawh chuan talhtum a rawn thawh chhuahpui a. Thu dang sawi set set lo chuan an inbei ta nghâl mai a. A vawi khat vuakha-ah Hriamlêna chuan Lungliana chu a khûp khing khatah hian a han va chawrh mai a, Kristiani te ṭhiandûn leh naupangho chu an ṭap ta chêl chûl mai a, mahse Lungliana chu a lo tho leh a, huaisen takin ṭan a han la ve leh a, mi liana chu a bânah a hliam ve ta a.

Dârkâr khat zet an inbei a, an hah dûn hle mai a.

Hriamlêna phei chu mi lian a ni bawk a, mei pui a han thaw chhuak ta emaw tih mai tur hian a hnâr aṭang chuan a lo khu chhuak luih luih mai a.

An hah bawk a, an han châwl lailâwk tê tê a. Lungliana chu a ṭawngṭai a. Anni pahnih an insual chhûng zawng chuan Kristiani te chu an ṭap tluan chhuak zak hi a ni hrim mai a.

An chawlha thâwk an han lâk deuh hnu chuan an inbei leh ta a. Lungliana chuan mi liana chu awp rawk khawpin a han sât a. Ani chuan, "Ngawi rawh, ṭan ka'n la ve leh ang chu maw le," a ti a. Lungliana pawh chuan a'n lâktir leh rih a, chutah an inbei leh ta a. Hriamlêna chuan a talhtum chuan, zak kau zawkin, Lungliana chu a han vua a. Ṭhelh hlauh lo se chuan Lungliana lu bûr chu a keh sawm vek ang chu; mahse a ṭhelh hlauh mai a. Chutia a vuak ṭhelh lai hun remchâng chu chuhin Lungliana chuan a han bei lêt ve a, a nâk ruh pangana hnuai chiah-ah hian a han vit thawih mai a. Chuvâng chuan mi liana chu a chau ta a, a talhtum pawh chu a lek peih ta lo va. Lungliana chuan a han sât nawn leh a, a lû a sah bun sak ta a. Kristiani te chu an lâwm ta êm êm mai a. Lungliana pawh chuan, a mi hruaite a chhanhim theih avâng chuan Pathian hnênah lâwm thu a sawi a.

Chumi zawhah chuan lung an phun a, chutah chuan Hriamlêna lû chu an târ a, a hnuaiah chuan khualzinte chhiar atân heti hian an ziak a:

Hei hi Vân ram zawngtute
Lo tibuai ṭhîntu lu a ni.
Kei Lungliana, Vân ram zawng mite hruaituin
An hmêlma hi ka bituma,
Ka tihtlâwm hma zawng chuan
An kawng a lo dâl a, Min tin a lo hau hrep ṭhîn.

BUNG XII

Ka mumangah chuan an kal zêlin ka hmu a. Vân ram zawng mite tâna khaw thlîr theihna hmun lam chu an pan chho ta zêl a, (chu lai chu Kristianan a ṭhianpa Rinawma a hmuh ṭanna kha a ni) Chutah chuan an ṭhu a, an châwl hahdam ta a. Hmêlma hlauhawm tak laka chhanhimin an awm tawh bawk a, an eiin an in a, hlim takin an awm ta a.

Chutia an eia an in lai chuan Kristiani chuan an hruaitu chu a inhliam leh hliam loh a zâwt a. Lungliana chuan, "Ti laia pem hlek tih loh chu engmah dang inhliamna ka nei lo, hei lah hi eng han tih phahna tham tûr a ni si lo va, inhliam loh ai mahin a lâwmawm zâwk ang chu. A chhan chu ka Lalpa leh nangniho ka hmangaihzia che u ka tihlan theihna leh A zahngaihna zârah nakina ka lâwmman titamtu a la ni hlauh dâwn asin," a ti a.

Kristiani chuan, "Anih ka pu, Mi liana, khatia talhtum nêna a rawn thawh chhuah uaih mai pawh khân i hlau chuang lo a ni maw?" a ti a.

Ani chuan, "Keima chaknaa innghat lova engkim chunga thuneitu hnêna innghah hi ka tihtûr a nih avângin ka hlau rêng rêng lo," a ti a.

Kristiani chuan, "Anih leh a vuak hmasak bera a vuak thlûk tâk mai che khân engtin nge i ngaih?" a ti leh a.

Lungliana chuan, "Ka Lalpa pawhin khati ang te chu a tuar ve tho alâwm, mahse a tâwpah chuan ka zâm chuang rêng rêng lo," a ti a.

Matthaia chuan, "Kan chunga Pathian ṭhat dân makzia

êm êm hi han ngaihtuah ve teh mah u, kan hmêlmate kut ata min chhan chhuaka he Thihna Hlim Kawr râpthlâk tak min hruai tlang dânte hi ! Hetiang hmun hlauhawm leh râlṭî-ah pawh min vên him zêl avâng hian min hmangaihzia chu a lang chiang êm êm mai a, chuvângin kei zawng Pathian chu rinhlelh rual niin ka hre ta lo ve," a ti a.

An chawlh hahdam hnu chuan an tho a, an kal ṭan leh ta a. An hma lawkah chuan Oak thing hi a ding a. A bul an va thlen chuan putar pakhat, tui zet maia lo muhîl bawrh bawh hi an va hmu a; a silhfên leh a kawnghrên atang chuan Vân ram zawng mi a ni tih an hre thei nghâl mai a.

Lungliana chuan a kai tho va. A lo harh veleh chuan chu putar chuan, "Eng tizia nge ni ta? Tute nge in nih a, hetah eng nge in tih dâwn?" a han ti thuai a.

Lungliana chuan, "Lo tho teh khai! Chutia lung lohva lâk mai tûr a ni hlei nêm! Tumah dang kan ni law, i ṭhiante vek kan nih hi," tiin a chhâng a.Chutia a chhân hnu chuan putar chu a lo tho va, a inrâlring a, tute nge an nih hriat a la tum cheu va. An hruaitu chuan, "Ka hming chu Lungliana a ni a, hêng vân ram zawngtu, Vân khawpui pan mêkte hruaitu hi ka ni," a ti a.

Rintlâka (chu chu a hming a ni a) chuan, "Chuti chu, min ngaidam rawh u. Hmân deuhvah Rintlêma tangka rûk-sakute zinga mi kha in ni emaw ka ti a nia. Mi rinawm tak in nih hlawm avângin ka thlamuang sawt mai a," a ti a.

Lungliana chuan, "E, rûkru pawh chu lo ni ta tehrêng ila, engtia min tih nge i tum a, eng han tih theih nge maw i inrin rêng rêng le?" a ti a.

Rintlâka chuan, "Ka tih dân tûr maw? Ka la thâwk theih feih feih chhûng chuan ka bei ang a, chuti ang taka ka beih ngat chuan chuti taka ka chan a chauh bîk ka ring hlei nêm! A thu hrimah Krista hnung zuitute chu anmahni an inpe a nih

ngawt loh chuan tumahin an titlâwm tak tak thei ngai lo," a ti a.

Lungliana chuan, "I ti dik khawp mai. I thu han chhâk chhuah dânah chuan pasalṭha leh mi huaisen tak i nih dâwn hi maw le," a ti a.

Rintlâka chuan, "Mi tam tak chuan sam taka hneh theih mai tûrah min ngai ṭhin a, mahsela nang chuan pasalṭha dik tak ni tûrah min dah nachâng i hria a, chuvângin vân ram zawng mite khawsak dân tûr hrechiang mi tak i ni tih ka hre ta e," a ti ve a.

Lungliana chuan, "A, hei kan ınhmu hlauh chu a lâwmawm mang e ka ti. Mahse i hming kan la hre lo tlat mai a. Khawii khua aṭanga lokal nge i nıh tih nên khawngaihin min hrilh thei lâwm ni?" a han tı a.

Rintlâka chuan, "Ka hming chu ka hrilh lo vang che. Kan khua erawh chu, Tlâktlailo a ni a. Boralna khaw piah lam, lam deuh hleka awm a ni," a ti a. Lungliana chuan, "Aw, chu khuaa mi chu i lo ni reng a ni maw? Hre deuh thân cheın ka inhre rêng a ni. I hming pawh Rintlâknihnaa a ni lâwm ni kha?" a han ti a, Chu putar chu a zak deuh va, a hmaite chu a sen ta ṭâwn ṭâwn a. "Ka hming Rintlâknihnaa ni lovin, Rintlâka a ni zâwk. Ka hming min sak-sak ang ngei hian awm thei ila ka ti ngawt ṭhin mai," a ti a. Amah vêk chuan, "Anih leh ka pu, chuti ang khua aṭanga lo kal chu ka ni si a, eng tiziaa chuti ang hming chu pua mi ring thei mai nge i nih?" a ti leh a.

Lungliana chuan, "Khawvela thil engkim hretu kan Lalpa zârah i hming hi chu ka hriatna a rei tawh alâwm. Amaherawhchu in khua chu Boralna khua ai pawha lâk tlâk loh zâwk mah a ni si a, chuvângin Vân ram kawng zawh duh an awm pawh ka lo ring ngai hlei nêm!"a ti a.

Rintlâka chuan, "A ni ngawt mai. Keini ang, khaw te bengngawng, khaw chengker leh lâk tlâk loh te hi zawng a chhûnga chêngte pawh kan mâwl teh a nia! Nimahsela mâwl

tak zîngah pawh dikna êngin a chhun var tlatte pawh a awm theih ve tho va, chuti ang mi chu ka ni hlauh a ni chêk a ni ang chu," a ti a.

Lungliana chuan, "Pu Rintlâk, i thu sawi chu a dik khawp ang, ka rinzâwng tak a ni, ka rin ve tawh hi chu a dik duh viau a nia," a ti a.

Chu putar chuan Kristiani te chu a han chibai thliah thliah a, an hming a zâwt a, an kal dân chanchinte pawh a zâwt ta hlut a.

Kristiani chuan, "Ka hming chu i hriat tawh hial ka ring deuh; Kristiana kha ka pasal a ni a, hêng naupang palite hi a fate an nih hi," a ti a. Chutia Kristiani a han insawi chhuah tâkah chuan chu putar chu a lâwm ta êm êm mai a. A nui a, a châng leh a han zuang leh rih vêi ṭhin a. A duhsakna thu tam tak sawiin malte a sâwm ta a.

Rintlâka chuan, "I pasal chanchin chu ka hre ṭeuh asin. A zin dân te, dodâltu a tawh dân leh chu mite nêna an inbeih chiam thute pawh ka hria alâwm. I beng verhzâwng tak a nih ka ring bawk a, ka'n sawi zêl ang a, a rinna nghehzia te, a huaisenzia te, a chhelzia te, a taimâkzia te hi mi hrilhfâk a tling a. Chuvâng chuan a hmingthang êm êm mai a, hêng lai vêlah hi chuan a hming hi a khahin a khat a ni hrim alâwm," a ti a,

Tin, naupang palite pawh chu an hming a zâwt hlawm a, anni pawh chuan an hrilh nak nak a. Chutah Matthaia hnênah chuan, "Matthai, nang chu chhiahkhawntu Matthaia ang kha nih tum ang che, suahsual lamah ni lovin dikna lamah ni zâwk se. Samuel, nang pawh Zâwlnei Samuela anga rinna nghet leh ṭawngṭai ngaina mi nih tum ang che. Josef, nang pawh Potiphara ina awm Josefa ang khân awm la, thil ṭha lo leh thlêmna chu tlânsan zêl ang che. Nang pawh Jakob, mi dik tak Jakoba ang kha nih tum la, kan Lalpa Unaupa Jakoba ang

khân awm tum ang che," a ti a.

Chu mi zawh chuan Ngilneii pawh chu mahni khua, in leh lo leh a chhungte zawng zawng kalsana Kristiani te nufa zui ta a ni tihte an han hrilh a. Chumi thu a han hriat chuan putar chuan, "Ngilneii maw ni i hming? Ngilneihna avângin nung damin i awm ang a, kalkawnga i harsatna zawng zawngah pawh ngilneihna azârah chhanchhuahin i awm ang a, Ngilneihna tuikhur tui chu tlânin hlim takin i la awm ngei ang," a ti a.

Chuti ang taka ṭawngkam ṭha leh malsâwmna thu, chu putarin a chhâk chhuah tâk hlut avâng chuan Lungliana chu a lâwm hle a, an ṭhian ṭha chu hlim hmêl pu tak chungin a kâwm a. An kal za ta nghe nghe a.

Kal pah chuan an titî zêl a. Lungliana chuan putar hnênah chuan mi pakhat, an ram lam aṭanga Vân ram zang tûra lo kal, Hlauthâwnga chanchin a hriat leh hriat loh a han zâwt a.

Rintlâka chuan, "Aw, hre teh rêng mai e, mahni thu duh mi tak a nih nghe nghe kha. Vân ram kawng zawh mi ka hmuh tawhah chuan a la buaipuiawm ber âwm e," a ti a.

Lungliana chuan, "A chanchin i sawi dik theih mai dânah chuan i hre chiang hle a ni tih ka hre nghâl mai e," a ti a.

Rintlâka chuan, "Hre satliah mai pawh ka ni hlei nêm, hun rei fê chu kan inkawp ngial tawh asin! Hetia vân ram kawng kan zawh ṭan dâwn pawh hian nakinah kan chungah engte nge lo la thleng ang tia a ngaihtuah ṭan lai pawhin ka awm ve reng alâwm," a ti a.

Lungliana chuan, "Kei pawh, kan pu In aṭangin Vân khawpui kawngkhâr thlengin ka hruai asin," a ti ve a.

Rintlâka chuan, "A ni maw, chuti chu buaipui awm i ti ve hle lo maw?" a ti leh a.

Lungliana chuan, "Ti bawk e. Mahse a tawrh lam kan

chak a, a tih theih viau zêl e. Eng pawh ni se, kan hna hian a zir bawk a, khati ang mi kha chu tawn châng a awm lo thei thin lo," a ti a.

Rintlâka chuan, "Chuti chu a chanchin tlêm tal min hrilh teh khai. I hruai lai chuan engtin nge a khawsak rêng?" a ti a.

Lungliana chuan, "Nia maw le. A hmasa berin vân ram kawng zawh duhna a nei tâwk lo mai ang tih a inhlauthâwng phawt mai a. Miin kalkawnga harsatna awm thei âwma an sawi a hriat phawt chuan a hlau zêl bawk a. Lungngaihna Chirhdûpah te khân thla khat aia rei mah, lungngaia rûm rûm chungin a tâng a, mi eng emaw zâtin an rawn kal pêl a, chûngte pawh chu a hmu reng, ṭhenkhat phei chuan puih pawh an hnial lo, mahse amah chechâng ngam tlat hek lo. Han kir leh mai tum azeng chu a ni lawi si lo! Tin, Vân khawpui chu a thlen loh vaih chuan thi dâwn ngeiin a insawi a, mahse chuti e ti lo chuan kalkawngah harsatna chhe tê pawh tâwk se, a hnual êm êm si a, tuten emaw an lo tihbuai deuh hlek phei chuan a tlu dâwn zêl mai ṭhin zu nia!

"Lungngaihna Chirhdûpah khân rei ngial a tâng ka tih tawh kha, tûk khat chu, khua a ṭha kher bawk a, engtin chiah nge a lo chhuah tih pawh ka hre lo, a lo chhuak ve hlawl mai a. Mahse chu pawh chu a chhuak tak tak lo vang â tiin a la inhlauthâwng ta fo mai a. Chu mai pawh la ni ta lo chuan, Lungngaihna Chirhdûpa la awm reng ni-ah a inngai a nih loh vêk pawhin a chirh chu a la kai luai reng niin a inhria ni âwm hian ka hre ṭhin. Tichuan Kawngkhâr kha a han thleng ve ta a; Kawngkhâr ka tih chu i hre mai ang a, he mi kawng tawntirh lama mi kha a nia; khatah pawh khân kik mai ngam lovin rei ngial a ding leh a, kawngkhâr an han hawn pawh chuan a tawlh kir leh ang lawi si a! Ani chu lût ve tlâk lova inchhâlin mi dang a kian tlat zêl a. Chuvâng chuan mi tam takin an luh khalh a. Lût ngam si lo, kîr leh ngam bawk si lo chuan, hlauva

khûr zawih zawih chungin a ding reng mai a. A hmu tawh phawt chu khawngaih lo an awm pawh ka ring lo. A tâwpah chuan kawngkhâra tuboh inkhai kha a la a, zawi tê hian vawi hnih khat emawin a han chhu ri kauh va, chutah mi pakhat hian kawngkhâr chu a rawn hawnsak a, mahse chu mi ṭum pawh chuan a han tawlh kir leh rih a.

"Kawngkhâr hawngtupa chu a lo chhuak a, 'I va han hlauhthâwn hmêl ve! Eng nge i duh a?' a rawn ti a. Chu veleh leiah chuan a tlu ta a. Chutia chauva a tlu ta mai a hmuh chuan kawngkhâr rawn hawngtu chuan mak a ti hle mai a. 'I hnênah thlamuanna awm rawh se. Tho teh khai! Hei kawng ka hawn sak che alâwm. Lo lût teh, i nihlawh dâwn êm asin,' a ti a.

"Chu aw a hriat chuan a lo tho va, khûr zawih zawih chung chuan a lût ve ta hrâm a, mahse a la zak ta cheu va, dah pawh a dâk chhuak ngam lo va. In chhunga mite chuan an dân pangngaiin an lo lâwm êm êm mai a; an tih dân ṭhin chu i hriat kha. Tichuan kal zêl turin an hrilh a, a kalna tûr kawng zawng zawng pawh an kawhhmuh vek a. Hlauthâwng tak chung chuan eng emaw ti tiin kan awmna in thleng chuan a lo kal ve mai bawk a; mahse kan pu Hrilhfiahtua in a lo thlen pawh chuan kawngkhâr hmasaa a tih ang bawk khân, kir leh tum chuang si lo, in chhûnga mite ko ngam bawk si lo chuan pâwn khaw vawtah rei ngial a awm leh a. Zân pawh a rei tawhin khua lah chu a vawh lai tak a lo ni vei nên, a hrehawm âwm teh a nia! Tin, kan pu hnêna pêk tûr lehkha ṭha tak, amah lo ngaihsak tûr leh a Inah chuan nuam taka lo khawsaktir tûra hriattirna lehkha leh, amah mi rilru derdêp leh zâm hma tak mai a nih avânga hruaitu âwmkhauh leh rinawm tak lo ngaihtuahsak tûra ngenna pawh a kawl nghe nghe a, mahse chuti chung pawh chuan kawngkhâr chu zuk la kik ngam chuang lo va!

"Tichuan le, kawngkhâr bulah chuan a tei a tei ta mai a.

Rilṭâmin a thi thei hial mai âwm mang e tih tûr khawpa rei a tâp a.

"Mi tam tak, kawngkhâr rawn kika lût ta maite pawh a hmu ṭhin, mahse lût ve ngam chuang hek lo. A tâwpah chuan tukverha ka va dâk chhuak hian kawngkhâr bula a tei a tei chu ka va hmu ta a. Ka chhuak a, eng ti mi nge a nih ka va zâwt a. Mi chhân zai rêl ta lo chuan a ṭap titih ta mai a, mahse a duh chu ka hriat nghâl avângin in chhûngah ka lut leh a, kan Pu hnênah chuan ka va sawi a. Ani chuan va thlêma in chhûnga hruai lût tûr chuan min lo tîr a; kan va inthlêm sasawi teh alâwm! A tâwp a tâwpah zawng ka hruai lût thei ta hrâm a. Kan Pu hnên ka va hruai thlen chuan ani chuan a lo ti ṭha êm êm mai a. Ei leh in tûrte pawh a buatsaihtir ta nghâl a.

"A ei kham chuan a lehkha ken kha kan Pu hnênah chuan a han pe a, ani chuan a han chhiar a; a thil mamawh tûr chite pawh chu ngaihtuahsak a ni ang tih a hrilh nghâl a.

"Chutah chuan hun eng emawti chhûng chu a han châm khawmuang ve rih a, Kan Pu chu mi khawngaihna ngah tak mai a ni a, mi âwmnêm leh thil hlauthâwng hma deuh chite phei hi chu a khawngaih lehzual ṭhin a. An tlângnêl thuai theihna tûrin amah ngeiin a kâwm ṭhin a, fuihna thu ṭha tak takte hi a fah ṭhin a. Hlauthâwnga pawh chu a kâwm a, huaisen tûr leh intipachang reng tûrin a fuih a. Chu mi hnu phei chuan amah pawh a lo tlângnêl ta bawk a, huai pawh a huai ve ta sawt a.

"Chumi hmuna thil en tûr chi awm zawng zawng a en kim vek hnua Vân ram pana chhuak leh tûra a inpeih diam hnu chuan kan Pu chuan, Kristiana a paitir ang bawk khân in tûr bûr khat leh ei tûr tui tak takte a pai ve a. Tichuan kan chhuak dûn ta a. Kei ka kal hmasa a, anin min zui a. Pa ṭawng tlêm tak mai a ni a, kalkawngah erawh chuan a "hei-hah" dap dap ṭhin a.

"Tichuan kan kal ta zel a. Mi pathum an khai hlumna hmun kan va thleng chu khai hlumin a awm ve mai ang tih a hlau leh ta! Mahse Kraws awmna leh Thlân awmna kan va thlen erawh chuan a hlim ve leh ta deuh va. Han din chilha han thlir deuh rih hi a duh tih ka hre reng mai a, chuvâng chuan kan han ding hlek nghe nghe a; chupawh chu a lâwm phah hle a ni, Hlauthâwng rêng rênga khawsa e ti lo chuan Tlâng chho te pawh kha lâwn harsa a ti lêm hauh si lo va. Sakeibakneite pawh kha zuk hlau mang hauh lo va! A ḥlauh ber chu Vân rama an lo lawm luh duh loh a ni ka tih tawh kha.

"Mawi In kan han thleng chu, kha, a la inrâlring hman meuh lo a ni chêk ang chu, kan han luhpui a, nulahote kha ka han hmêlhriattir e ka ti a, mahse a zak a, a inkiltawih ta tlat mai a, kawm hleih theih pawhin a khawsa ta lo va. Mal tlat keuh keuh duh viau e ti lo chuan mi titî te chu a ngaithla châk viau ang lawi si a, puan zâr phên aṭang te hian a lo ngaithla ru ṭhin. Tlai khaw hnuah min hrilh alâwm; In pahnih, kawngkhâr bula mi leh Hrilhfiahtua Inte chu châm chilh deuh atan a duh hle mai a lo ni a, mahse a sawi ngam lo lek hi a lo ni a.

"Mawi In aṭanga kan chhuah hnu chuan Tlâng pang zêlah khân kan chhuk ta zêl a, Zahna Kâwn kan thleng ta a. Chutah pawh chuan harsa ti miah lovin a kal thei zêl a. Khati ang taka Zahna Kâwnah meuh pawh bahlah miah lova kal tlang thei mai kha mi dang ka la hmu miah lo asin. A tâwpa hlimna a chan theih dâwn phawt chuan eng anga harsa pawh tâwn tlang dâwn se a pawiti chuang miah lo ni âwm a ni. Tin, mak ka tih êm êm mai pakhat chu, kha Kâwn kha a tân Zahna Kâwn ni lovin Zahngaihna Kâwn a ni zâwk ta hial emaw ni, kha laia a kal anga pheikhai zâng leh nuam ti âwmin a kawng tluan thu-ah pawh hmun dangah chuan zuk awm rêng rêng lo va!

"Zahna Kâwnah chuan eng emaw chen chu a châm a,

leiah a mu mai ṭhin a, mahse hrehawm a ti rêng rêng lo. Pangpârte chu a fâwp vêl ṭhin a. Zîngah hian hma takah a tho ṭhin a, kâwnah te chuan nuam ti âwm êm êm hian a leng vêl ṭhin zu nia!

"Thihna Hlim Kawr Ruam kan han lût ṭan zet erawh chu a dân a dang kher mai! Kan inhruai tlang dûn lo mai âwm mang e âw ka ti rum rum mai a. Kir leh phei chu a tum lêm law, mahse kal zêl kha thih hreh tak mai hian a hreh a; a hlauthâwng lutuk chu thih hi a inpeih sa reng mai ni âwm hian ka hre ṭhin. ***'Ai, ramhuaiin min man dawn,'*** ti ringawt hian a au leh chiam mai ṭhin a. Khap ka'n tum sa teh ṭhin a, mahse a sâwt hlek lo va. A au thâwm chu ramhuai khân hre tak tak phei se chuan min rawn tibuai tûra lo thawh chhuah chu a phûr phah sawt ang chu.

"He mi ruam kan kal laia mak ka tih êm êm mai pakhat, ka chhinchhiah tlat chu, ni danga kan kal ṭhin ang lo tak maiin ruam chhûng zawng zawng chu a reh ṭhuap mai a, Hlauthâwngan he ruam hi a kal pelh hma chuan kan hmêlmaten min tihbuai loh nân kan Lalpa hian thu a pe ni hial te'n ka ring hial a ni!

"A zawng a zã chuan sawi dâwn ila, ninawmmah pawh a kal thei ang a, kam hnih khat lek chauh erawh ka'n hrilh leh teh hrâm ang che. Lawilo Dâwrpui kan han thleng a, Dâwrpuia mi zawng zawng mai kha chhâw a ti êm êm mai a, chuvâng chuan a sual duh dâwn ta mai emaw ka ti deuh va. Chhe-hei! keini pahnih hi kan lu-ahte min vaw chawrh duh mai âwm mang e âw ka ti rilru hial a. Mutthlûkna hmunah te kha chuan a harh leh ang viau lawi bawk si. Lui pakhat leilâwn awm rêng rêng lohna hmunah thung kha chuan a han hlauthâwng êm êm khawp a! ***Tûnah zet chuan hla te khua aṭanga ka pan, hmuh ka chak êm êma hmêl chu hmu lovin he tuiah hian ka tla hlum ngei dâwn a nih hi,'*** a ti a ti ringawt mai a.

"Hetah pawh hian ni danga ka la tawh ngai rêng rêng loh thil mak tak kan tawng pek a. Tûn hma zawng ai khân Thihna Lui chu a kâmin tui a tlêm tlat mai a, chuvâng chuan ngalrêk thleng lekin a dai kai ta mai zu nia! Tichuan kawngkhâr lam chu a pan ta a, kei pawh chuan Kawngkhârah chuan an lo lawm luh ngei ka duhsakna thuin ka thlah a. Ani chuan, 'Ka thleng thei êm ang chu maw?' a la ti ta cheu va. Tichuan kan inṭhen a, ka kîrsan ta a,"a ti a.

Rintlâka chuan, "A tâwpah chuan a hlawhtling ta nge nge zuk ni ve mai âwm a," a ti a.

Lungliana chuan, "Nih phei chu ni ve mai e. A, kei chu a tir aṭang pawhin ka hlauhthâwnsak lo rêng a. Amah kha pa rilru lian tak a ni tlat mai a, a hlauthâwng hma ṭhin êm khân amah leh amah a intidere zo ṭhin a, a tân phur rit insiam chawpin mi dang tân pawh buaipuiawm taka a han khawsak chângte a awm e kan ti mai pawh a.Chutih thu lovah chuan mi tam tak ai chuan chungnung tak a ni asin. Thil sual tih hi a hreh êm êm a, mite dodâltu nih lek phei chu thih hreh tak hian a hreh a, chuvangin a tâna thil ṭha tur leh a tâna tih thiang ngei ngeite pawh tih lovah a tlâk ṭhin a ni," a ti a.

Rintlâka chuan, "Anih leh chuti anga mi ṭha tak ni si, eng vânga hlauthâwng rêng rênga khawsa kumkhua mai nge maw a nih le?" a ti a.

Lungliana chuan, "A chhan pahnih a awm a, pakhat chu Pathian fing tak mai chuan chuti anga a awm chu a remti a ni. Tin, a chhan pakhat dang leh chu mihring zingah hiam hlim taka tawtawrâwt tum ṭhinte an awm a, a ṭhen erawh chu lungngaiin an ṭap ṭap thung ṭhin. Hlauthâwnga pawh chu a lungngai chite zinga mi chu a ni a. Chuti ang mi chuan tawtawrâwtte pawh hi han hâm ve teh rêng mah se, mite ham aia lung tichhe chiin an hâm ṭhin a. Ṭhenkhat chuan khawhar hla leh thil tum-rîk, lungtichhe thei chite hi a mawi ber e an ti

ṭhin a. Mahse kei chuan thil ṭha leh hlu hi chu a bul ṭanna a harsa ngei ngei tûrah ka ngai tlat a ni. Ṭingṭang tumtu chuan ṭingṭang a tum chuan a ri hniam ber hi a tiri hmasa ber ṭhin a, chuti ang bawkin Pathian pawhin amah nêna kan inrem theih nân chuan thil hniam ber aṭangin a rawn thlang hmasa phawt ṭhin a ni. Hlauthâwnga erawh hi chuan a ri hniam ber chauh mai hi a tum thiam tâwk a ni a, (ri hniam chu lungngaihna lam entirna a ni deuh bik a) chu chu a fel lohna lai tak a ni rêng a ni," a ti a.

(He lai tehkhin thu ang deuh ka han hman kherna chhan hi chu Thupuan Bu-ah chuan chhandam fate chu thil ri thei tumtute anga tehkhin an ni a, tawtawrâwtte hâma, ṭingṭangte tuma, lalṭhutthleng hmaa hlate sa ṭhin niin sawi an nih avâng khân chhiartute rilru chawh thawh theih zâwk ka inbeisei vang a ni),

Rintlâka chuan, "I sawi hmang aṭang chuan chu pa chu mi tum ruh tak mai a ni tih a hriat theih mai âwm e ka ti. Harsatna leh sakeibakneite pawh a hlau lo va, Lawilo Dâwrpuiah meuh pawh a zâm chuang hauh lo mai a; tin, sualna te, thihna leh hremhmun te a ṭih viau pawh kha Vân Khawpui kal thlen theih loh a hlauhthâwn vâng chauh niin ka ring a ni," a ti a.

Lungliana chuan, "I sawi dik khawp mai. Chung chu alâwm a tibuaitu ber chu. Vân ram kawng zawh a huphurh vâng pawh a ni law, a rilru ngheh loh vâng chauh a ni zâwk. Ka rin dân chiah chuan a kalna tûr kawng chu mei alh pal pawhin lo ping tlat mah se, a su tlang tho vang, amaherawhchu amah tihnualtu ber, a thinlung chhûnga hlauhthâwnna inphûm tlat mai chu tu han tihkiansak theih rual ni si hek lo," a ti a.

Kristiani chuan, "Ngawi teh, keimah ang hi tumah an awm ve ka lo ring ngai lo a, mahse Hlauthâwnga nên chuan kan inang âwm hle mai ka ti, amaherawhchu kawng hnihah inan lohna kan nei. Pakhatnaah chuan a buaina chu thup theih rual lohva nasa a nih avângin a lang chhuak ta a; kei erawh

chuan ka buainate chu ka la thup thei hrâm zêl a. Tin, pahnihnaah chuan a buainate chuan a chîm hneh êm avângin in chhûnga miten an lo lawm luh theih nâna kawngkhâr han kik takngial pawh kha a ngam lo va, kei erawh chu ka buainate chuan ring lehzuala kawngkhâr kik tûrin mi ṭhoh tlat thung a ni," a ti a.

Ngilneii chuan, "Kei pawh, rilru tak tak han sawi tâkah chuan, Hlauthâwnga anna lai tak chu ka nei ve tho asin. Ka'n tihna chhan chu e, thil zawng zawng chân aiin Vân ram thleng zo lova awma, mei dîla awm hi ka hlau ber ṭhin a. 'Aw, khawvêl pum pawh hi chân dawn mah ila, chu chawlhhmunah chuan, lâwm taka ka chawlh theihna tûr hmun ka neih dâwn phawt chuan ka tân a tâwk ni mai tûr,' ka ti hial ṭhin a ni," a ti a.

Matthaia chuan, "Kei pawh chhandamna ka la pawh phâk lohzia mi hriatchhuahtirtu chu hlauhthâwnna hi a ni a. Chuti anga mi ṭha pawh hlauhthâwnnain a châm chilh tlat si chuan kei tehlul hi eng aiah nge min châm chilh loh bik ang?" a ti a.

Jakoba chuan, "Hlauhna a awm loh chuan zahngaihna pawh a awm thei ngai hlei nêm! Amaherawhchu hlauhna tih lêmah Hrem hmun hlauhna ang ni lo, Pathian hlauhna leh ṭihna avâng zâwk hian a nia zahngaihna chu a lo awm ṭhin ni," a ti a.

Lungliana chuan, "I tidik chiah mai Jakob, ***'Pathian ṭih hi finna bul a ni'*** tih a ni reng alâwm. A bilha tho lo erawh hi zawng eng ruai a an tak tak theih tawh thung loh. Chuvângin Hlauthâwnga chanchin zawng i sawi thui tawh lo teh ang. Amah thlah nân he hla hi ka'n sa ang e:-

"Aw Hlauthâwng, i Pathian chu i ṭih
Mahse hlauh loh tûr ṭha zawng pawh
I hlauh vek avângin
Ṭûl lovah i mangang thlâwn e.

Leilâwt leh mei dil te i hlau ţhin maw?
Nangmah iangin mi dangte paw'n
An hlau ve hlauh ang e,
An tân a pawi dâwn êm a nia,'

tiin a han zai a.

BUNG XIII

Ka mumangah chuan an titî chu la chhunzawm zêl hian ka hmu a. Lunglianan Hlauthâwnga chanchin sawi a tihtâwp tâk avâng khân Rintlâka chuan mi dang chanchin a sawi ta zâwk a. Chu mi hming chu Mahnithuduha a ni. Rintlâka chuan, "Vân ram zawng mi ni âwm tak chuan a inchhâl ve bawk a, mahse kawng tawntirh lama Kawngkhâr kha a rawn lût tlang lo ni ta âwm thânin ka hria," a ti a.

Lungliana chuan, "Chu lai chu i titîpui rêng em?" a ti a. Rintlâka chuan, "Titîpui e. Vawi hnih khat mai pawh a ni hle nêm. Mahse ka han titîpui pawh chuan amah hi a induh tâwk khawp a, a thu ang tê lo hi chuan a awm duh chuang tlat lo. Tumah hi a pawisa lo va, mi thu leh hla rêng rêng hi engah mah a ngai lo va, entîrna nên lama an han târlan pawh hian bar-ah a khawn duh chuang tlat lo. Ama duhdân ang tê chauhvin a khawsa a, thil dang tihtîr theih a ni lo rêng rêng zu nia!" a ti a.

Lungliana chuan, "Anih leh, a ngaihdân te pawh i hre châwk ang a, eng nge a thil pawm-dân tlângpui ni âwma i hriat?" a ti a.

Rintlâka chuan, "Ani chuan vân ram zawngtute tihdân tawh phawt hi chu a chhia emaw, a ṭha emaw zawm vek thiang ah a ngai mai a. Chuti ang a nih phawt chuan chhandam ni ngei dâwnin a inring tlat mai a ni," a ti a.

Lungliana chuan, "A va mak teh tlat ve! 'Vân ram kawng zawhtu mah ni se mihring chu, ṭha bera kan ngaihte pawh hian, ṭhatna lai an nei ang bawk hian sualna laite pawh an nei ve tho ṭhin a, chuvângin kan ngai thiam vek tûr a ni e,' ti ni se

a ngaihthiam theih deuh tûr pawh hi a ni a. Dik takin tumah hi sualna laka fihlîm hlauh thei chu kan awm lo va, chuvângin fimkhur takin hma lam pan kan tum hrâm hrâm ṭhin a nih hi. Mahse ani ngaihdân i sawi chu a dik theiin ka hre lo; ka dawngsawng sual te a nih loh chuan, thil dik lo pawh pawmzam zêl mai tûrah a ngai a ni ti rawh?" a ti a.

Rintlâka chuan, "Ni e, i hre sual lo, chuti ang chuan a ngai tlat mai a," a ti a.

Lungliana chuan, "Anih chuti anga ngaihdân siam tûr chuan ṭan chhan a nei rêng em?" a ti leh a.

Rintlâka chuan, "E le, Pathian lehkha thu a ṭanchhan ve tlat mai!" a ti a.

Lungliana chuan, "A ni maw! Anih leh Pu Rintlâk, Pathian lehkha thua mi, a han tlawhchhan deuhte chu min han hrilh teh," a ti a.

Rintlâka chuan, "Nia maw le. Mahnithuduha chuan heti hian a tia lâwm - 'Mi nupui chhuhsak te chu a pawi lo, Pathian vohbîk Davida meuh pawhin mi nupui a chhuh mai kha! Nupui pakhat aia tam neih lah chu Lal Solomona tihdân a ni a. Aigupta rama Pathian ngaihsak mi hmeichhiate leh Sari te pawh khân dâwt an sawi ve tho avâng leh Rahabi pawhin Israel enthlatute a lo hum rûk avânga a chhanhim tâk ziate kha ngaihtuahin dâwt sawi pawh hi a pawi lo,' a ti a. Tin, 'An Zirtirtuin a tirh vâng maiin Zirtirte pawh khân mi sabengtung no thlun an la ringawt mai a nih kha, chuvângin engah nge kan tih ve theih loh bîk ang?' te a ti a. Chu bâkah, 'Jakoba pawhin a pa tihderin a malsâwmna leh ro khâwmtu nihna a chang te a nih kha. Chuvângin kan tih ve mai hi a thiang a ni,' a ti thên mai a ni," a ti a.

Lungliana chuan, "Mai mai a! Chûngte chu ṭanfunga han hman chi a ni hlei nêm! Chuti ang chuan a ngai tak tak a maw?" a ti a.

Rintlâka chuan, "Ngai e maw le! Chuti ang Pathian lehkha thu eng eng emaw chu thur chhuaka mite a hnial lai keimah ngei pawhin ka hria alâwm. A sawi uar nâk alai a," a ti a.

Lungliana chuan, "Chuti ang ngaih dânte zawng khawvêlah hian sawi pawh sawi rîk tlâk a nih loh chu," a ti a.

Rintlâka chuan, "Ka thu sawi chu i hre chiang meuh maw? Mahnithuduha chuan, 'Thil ṭha lo chu tu tân pawh tih a thiang vek e,' a tihna chu a ni bik law, mahse Pathian lehkha thua thil dik lo titute chu mi fel tak tak an ni si a, anni ang tluka felte chuan thil sual pawh lo ti ta se a pawi lo ve, a tihna a ni ber mai," a ti a.

Lungliana chuan, "Ani ngaihdân chuan mi ṭha tak takte pawhin thil an lo tihsual ve tawh ṭhin avângin ani tân pawh thil sual ṭih chu a thiang vek a. Tin, naupang pakhat chu kawnga a kal laiin thliin a chhêm a, a meng ṭha thei lo va, lung a chhuih lehnghâl a, tichuan kawng sira chirh-diakah chuan a tlu lût ta a. A tlûk tâk si-ah chuan chhuah leh zai rêl rêng rêng lovin, chirhdiaka vawkpui inbual ang maiin nuam ti takin a chêng zui ta a. Chûngte pawh chu a ngaithiam êm êm ta zêl mai a ni phawt âwm a. Chuti ang tluka ngaihdân dik lo chu a awm thei dâwm em ni? Tisa châkna hian mit a lo tidel thei hle a nih dâwn hi maw!

"A, eng dang a ni lo ve, Pathian lehkha thu - ***'An âwih lo va, thu-ah chuan an tlu si ṭhin; chuti anga ti tur chuan ruat an ni reng bawk a'*** tih kha a dik chiah a lo nih hi! Sakhaw mi takte pawh an sual ve tho tih changchawia an sualna lai tak entawn tum tlat mai chu kawng dik aṭanga pên bona hmâwr a ni ngei ang le! Pathian vohbîkte thil tihsual thîka thil sual tih vea, chuti chunga anni anga ṭha tura inngaih ve leh thlâk rawk mai chu ui hian 'naute êk ka liah fai avângin naute anga duhawm ka ni e' ti sela chutí ang chauh chu a ni. Chuvângin

chuti anga ngaitute chuan Pathian rinna leh hmangaihna tak tak an neih a ka ring thei mawlh lo a ni.

"Nang pawhin Mahnithuduha chu i hnial hrep ka ring a, engtin nge a han insawi thiam vêl rêng rêng le?" a ti a. Rintlâka chuan, "E, ani chuan, 'Mahni ngaihdân ang lo tawpa lan tum ṭâlh ai chuan mahni ngaihdân ang anga khawsak mai chu ṭha zâwk fê a ni,' a ti mai," a ti a.

Lungliana chuan, "A chhân dân che chu a dik lo chhia-va a nih chu! Mahni pawhin a ṭhat loh ring na nâ nâ a, tisa châkna tipuitling tûra a ṭha lo zâwk kawng zawh pawh pawi tih loh tlat mai te chu a dik nâ'ng. Chu a hnu-hmanah han sawi mawi zui lehnghâl te phei chu a ṭha lo lehzual ang. Tisa châkna tihpuitlin chu tlûkna a ni a, sawi mawi zui chu thanga awhna a ni," a ti a.

Rintlâka chuan, "Mahnithuduha rilru ang pu hi chu mi tam tak an awm a, mahse ani anga a lang a pauva sawi chhuak zêl mi erawh hi chu an tam lo. Chu chu alâwm vân ram kawng zawh pawh hi mi'n an ngaihsân loh phah vekna chu," a ti a.

Lungliana chuan, "I tidik ngawt mai; a runthlâk teh zawng a nih hi. Mahse Pathian ṭihtute zawng an zîng ata an lo la chhuak mai ang," a ti a.

Kristiani chuan, "Khawvêlah hian ngaihdân mak pui pui hi a tam khawp a, ka hriat ve pakhat phei chu - thil sual tihte chu, thih dâwn ṭêpa kan sim phawt chuan a tâwk mai tih hi zu nia!" a lo ti a.

Lungliana chuan, "Chuti ang ngaihdân pawh chu ngaih dân fing a nih loh chu. Entir nân - mi pakhat hian a nunna chhanhim nân kâr-khat chhûngin mêl sawmhnih a kal ṭûl ta sela, a ni hmasa ber aṭanga kal ṭan lova a ni hnuhnung ber a nghah thlen kher chuan a dik hauh lo vang," a ti a.

Rintlâka chuan, "I sawi chu a dik chiah a ni. Vân ram

kawng zawh mi tam ber hi chu chuti ang ngaihdân nei chu zu ni tlat a! Hei, in mi hmuh angin tar tia han chhâl ve mai tûr khawp thlengin he kawng dungah hian ka lo veivâk ve tawh ṭhin a, mi leh sa pawh ka hmu tamin ka lo tâwk tam ve tawh hle a. Ka mi hmuhte zînga ṭhenkhat chu a tîr chuan an phûr êm êm mai a, khawvêla mi zawng zawng hi an rawn kal chhuak vek mai dâwn em maw tih tûr khawp hi an ni a. Mahse ni rei lo tê hnuah an hnual leh a, tichuan Lalpa Tiam Ram chu thleng zo lovin thlalêrah an vâkvai a, an tlu hlum ta mai mai ṭhin a ni.

"Tin, ka mi hmuh ṭhenkhatte erawh chu a tîrah chuan pau-khauh teh chiam âwmin an lang lo va, ni khat hrehawm pawh tuar peih hmêl an pu meuh lo; mahse a rei telh telh a, an chhel tawlh tawlh a, a tâwpah chuan vân ram kawng zawhtu mi ṭha tak an lo ni thung ṭhin a ni.

"Tin, mi dang, hmanhmawh taka tlân rum rum, mahse rei lo tê hnua lo tlân lêt leh ta chûk chûkte pawh ka hmu thluah mai.

"Mi ṭhenkhat, a tirah chuan vân ram kawng zawh mite nun han sawi mawi hluak a, a hnu lawkah, a ni lova luak chhuaka sawi chhe leh site pawh ka hmu bawk.

"Tih, mi ṭhenkhat, vân ram pana an chhuah tirh laia 'Vân ram chu a awm ngei e,' tia sawi uar hle si, mahse an thleng dâwn ta maw tihah an kîr leh a, 'Vân ram an tih chu a lo awm awzâwng hlei nêm maw le,' ti leh ta mai tâwkte pawh zuk hre thluah ia.

"Tin, ṭhenkhat chu intihuaisen âwm fahrana khawsa, anmahni lo dodâltu an awm phawt chuan sawisak hrep tum ni âwm taka inhrosa vêl ṭhin, mahse miin an tihṭhaih mai mai pawha zâm chhe leh mai si, a zawh hi vân ram kawng a ni tih pawh hre chang tawh lêk lova tlânchhe ta mai an sawi pawh ka hre nual asin," ati a.

Chutia titî bawrh bawrh chunga an kal zêl lai chuan mi pakhat hi anmahni tâwk zâwngin a lo tlân a. An hnênah chuan, "Pute u, hei in chhangchhe ang reng si a, in nunna in la duh a nih ngai chuan kawng ata hi insaseng vat rawh u, in hma lawkah sâwn suamhmang an awm a nia!" a rawn ti a.

Lungliana chuan, "Hmana Rintlêma suamtu mi pathumte kha an nih dâwn chu. Duh leh lo kal ang hmiang, kan inpeih reng alâwm," a ti a. Tichuan chûng suamhmangte chu tâwk tûra inpeih reng chung chuan fîmkhur takin an kal ta zêl a. Kawng kawi leh kawng sîr vêlte chu ngun takin an en pah reng a, mahse Lungliana a tel ve avâng chuan an bei huphurh deuh nge ni tih tûr dang an nei, an lo lang ta rêng rêng lo va.

BUNG XIV

An chau ta bawk a, Kristiani chuan a fate nêna an thlenna tûr khualbûk zawn mai a rawt ta a. Chutah Rintlâka chuan, "Kan hma lawkah sâwn thlen in tûr ṭha tak pakhat a awm asin, a neitupa chu Gaia (Rom 16:23) a ni a, Tirhkoh ṭha tak a ni lehnghâl a," a ti a. Chutia ani tar meuhvin a sawi mawi viau bawk si avâng chuan chu in chu pan an remti tlâng ta a. Khualbûk an va thlen chuan kawngkhâr pawh kik lêm lo chuan an lût mai a. Khualbûk kawngkhâr hi chu an kik ngai lêm lo rêng a. In neitupa chu an han ko va, chu mi zân chuan an riah theih dâwn leh dâwn loh an han zâwt a.

Gaia chuan, "Ka in hi vân ram kawng zawhtute tân chauhva ka tih a ni a, chuti ang mi in nih hrim chuan riak thei tuk e a," a lo ti a. Chutia khualbûk neitupain Vân ram kawng zawhtute a lo duhsak viau mai a ni tih an han hriat chuan Kristiani te chu an lâwm êm êm a. Tichuan an luah theih tûr pindante chu an han zâwt a, ani chuan pindan pakhat chu Kristiani leh a fate leh Ngilneiin tân chuan a han kawhhmuh a; tin, a dang pakhat chu Lungliana leh Putar pakhat tân khân a ruat sak ta a.

Lungliana chuan, "Anih leh Pu Gaia, zanriah lam te hi, eng nge chanchin? Hêng vân ram kawng zawhtute hi an lo kal nilêng ṭhak mai a, an chau khawp asin," a han ti a.

Gaia chuan, "Hei, khua a tlai deuh lam tawh tlat mai a, duh anga tuihnai ei tûr han lam pawh a rem tawh mang si lo va, chuvângin a awm ang ang chu in ei ve rih mai a ni ang chu," a ti a.

Lungliana chuan, "Eng lai mahin nangin ei tûr tuihnai i

tlâkchham kan hre ngai lo bawk a, chuvângin a awm ang ang ei chu kan hnial awzâwng lo mai," a ti a.

Tichuan Gaia chu, chaw chhûmtu Rawngbâwlthiama awmnaah chuan a chhuk a, an mikhualte tâna chaw chhûm tûrin a zuk hrilh a, a lo chho leh a. "Ti teh u, rawng an bâwl chhûngin i lo titî khawchâng teh ang u. In lo kal hlauh chu ka va han lâwm êm! Hetia in rawn innghahna tûr in ka lo nei ve mial mai te hi lâwmawm ka ti ngawt asin. Hawh u, i lo inkâwm hlim ang u," a ti a. Anni pawh chuan, "Ni e maw le," an ti a. An titî-ho ta a.

Gaia chuan, "Hei, kan pi hi, tu ṭhiannu nge ni? A nih kan nula ve hi tu fanu nge ni?" a han ti a.

Lungliana chuan, "Kan pi hi chu Kristiana, hmân deuhva vân ram kawng zawh tûra lo kal kḥa, kha mi ṭhiannu kha a ni a, hêng naupang palite hi a fate an ni. Tin, nula hi chu an rawn kalpui, an ṭhiannu a nih hi. An lo kal dâwn ṭêpa an rawn sâwm chhuah ve a ni . Mipa naupangte hian an pa hi an ngai êm êm mai ṭhin a, chuvâng chuan hei a kalna kawng rawn zawh ve an duh ta hial a nih hi. Kristiana mutna hmun te, a hniak hluite an han hmu te chu an lâwm êm êm mai a, a mutna khuma an han muta, a rahna hnu ngei an han rah ve ngat mai te phei chuan an lâwmzia chu sawiin a siak lo a ni ber e," a ti a.

Gaia chuan, "Anniho hi, Kristiana nupui fanaute an nia maw? E, zuk ni tak a! Kristiana chu ka hriat mi tak a ni alâwm. A pa pawh ka hria a, a pu pawh ka hria. Antiokei khaw chhuak an ni a, mi ṭha tak chhung an ni hlawm asin. Pi leh pu aṭanga mi fel tak chhûng an ni (I pasal pawhin a hrilh tawh châwk ang chia). Chu mai pawh ni lovin vân ram zawngtute Lalpa tâna mi ṭha leh huaisen, a kawngte humhalhtu leh Amah hmangaihtute tâna mi ṭangkai tak an ni ṭhin tihte pawh ka hria alâwm. I pasala lainate zinga mi chu mi tam tak, thu dik tan avânga rorêlna hmaa huai taka ding ka hre tam mai. An

thlahtu chhûngkaw hmasa berte zinga mi Stephana chu lunga den hlum a ni a, chutih hunlai vêla mi bawk Jakoba chu khandaiha sah hlum a ni bawk a. Paula leh Petera te phei kha chu sawi ngai lovah lo dah ta ila, Ignatius-a chu sakeibaknei zingah paih luh a ni a, Romanus-a pawh an hlep ral ṭhak bawk a, Policarp-a pawh an hâl hlum a, ṭhenkhat chu bâwmrângah an khung a, thotle chaw atân ni saah an pho hlum a, ṭhenkhat erawh chu nung chungin saiipah an khung a, tuipuiah te an thlâk bawk a. A, i pasala chi leh-kuangte zinga mi, vân ram kawng zawhtute nun an ngaihsân vânga hliam nasa tak leh thihna thlenga chhel taka tuartute chu han chhiar sên mai rual pawh an ni nâ'ng!

"Eng pawh ni se, heti anga fapa duhawm tak tak mai pali lai, i pasalin kalsan tûr a lo nei a ni tih ka hmuh hian ka lâwm tak meuh meuh va; an pa hming timawi tûra a tâwp thlenga a hniak hnung an zui theih ngei pawh ka beisei tlat a ni," a ti a.

Lungliana chuan, "A ni ngawt mai, ti rawh ka pu, hei tûnah chuan an tlangvâl ve dâwn tawh a, an pa kalna kawng rawn zawh ve pawh hi anmahni duhthlan ngei niin ka hria asin," a lo ti a.

Gaia chuan, "Ni, chu chu alâwm ka sawi fo ṭhin. Kristian chhûngkua chu lo punga khawvêl dâp chhuak tûr hi an ni rêng a ni. Chuvângin Kristiani pawhin a fapate nupui atân nula hual tûr melh ṭan se a ṭha ang, tichuan an pa hming leh an thlahtute hming hi khawvêlah hian a dai tawh ngai dâwn lo nia," a ti a.

Rintlâka chuan, "Ni e, anni chhûngkua leh an chi hi an mang mai teh zawngin a pawi dâwn êm mai!" a lo ti ve a.

Gaia chuan, "Mang ngawt zawng a theih loh vang, a kiam erawh chu an kiam thei ang. Eng pawh ni se, Kristiani chuan ka thu-râwn chu bengkhawn phawt mai sela, an

chhûngkaw zîk a bulh lohna tûr kawng ṭha ber a ni ngei ang," a ti a.

Kristiani hnênah chuan, "Kristian, Ngilneii nên, nangni ṭhiandûn ka han hmu kher che u hi chu lâwmawm ka ti ngawt mai. Ka thu leh hla benga rawnga i thun duh dâwn phawt chuan Ngilneii nêna in inlamhnaih lehzual hi ṭha ka ti a. Chuvângin rem ka lo ruatpui ve ngawt mai ang che u, Ngilneii hian a remtih ve chuan i fapa upa ber Matthaia nên hian innei mai sela a ṭha ang. Chu chu he leiah hian in chi a lo pun zêl theihna kawng ṭha tak pawh a ni ngei ang," a ti a. Tichuan an inneih dân tûr chu an sawi fel nghâl titih ta mai a, chutah hun remchâng hmasa bera innei tûr chuan thu an pawtchat ta a.

Gaia vêk chuan, "Hmeichhiate hian dem hi an hlawh ṭhin êm mai a, chuvangin tûnah hmeichhheho thlavâng ka'n hauh ve rih phawt ang e. Hmeichhia vângin khawvêlah hian ânchhia leh thihna lo awm mahse, hmeichhia avâng vêkin asin damna leh nunna te pawh hi a lo thlen leh si ni! ***'Pathianin a fapa, hmeichhe hrin, a tir chhuak ta a,'*** tih ziak a nih kha. Thuthlung Hlui hun lai chuan khawvêla sualna thlentu hmeichhia, anmahni hringtunu chu an haw êm mai a. Amaherawhchu Pathianin khawvêl chhandamtu tûr pêk tiamna thu a thlun tawh avângin khawvêl chhandamtu tûr hringtu nih chu an châk leh ṭheuh lawi si a nih kha. Ka'n sawi zawm zêl ang a, he leia chhandamtu a lo kal lai pawh khân, amah lâwmtu berte chu hmeichhia an nih kha, mipate leh angelte pawhin chu chu an hriatpui vek a lâwm. Mipain lâwm thu tlêm azâwng tal pawh an hlan rêng kan chhiar ngai lo va, hmeichhiate erawh chuan an zui a, an theih ang tâwk tâwkin a rawng an bâwlsak ṭhin a ni tih kan chhiar thung kha. Tin, a mittuia chhandamtu ke sil fai saktu pawh hmeichhia a ni a. A ruang phûm tûra buatsaiha, hriak rimtui hnawihtu pawh hmeichhia an ni tih kan hriat kha. Krawsa pana A kal lai pawh khân a ṭahtute chu hmeichhia an ni a, Kraws thlenga zuitute pawh hmeichhia

bawk an ni. Tin, Kraws aṭanga A ruang an lâknaah pawh khân hmeichhia an tel a, an phûm laia thlâna ṭhut chilhtu pawh hmeichhia an ni asin. A thawhleh tûk zinga hmu hmasa bertu pawh hmeichhia a ni a. A zirtirte hnêna A thawh leh thu thlen hmasa bertu pawh hmeichhia bawk an ni. Chuvângin hmeichhiate hian duhsakna sâng tak an dawng a ni tih a hriat theih a ni; tin, chu chuan mipate ang bawkin hmeichhiate pawh hian zahngaihna zârah nunna chu an ṭâwm ve a ni tih a tilang a ni," a ti a.

Chaw chhûmtu chuan zanriah ei a peih tawh a ni tih a han hriattir a. Mi pakhat hi dawhkân puan te phaha, thlengte rem fela, chawhmeh leh chi ilo vêlte lo chhawp fel vek tûrin a rawn tîr a.

Mi pakhatin zanriah ei tûr chutia a han siam vêl chu Matthaia chuan a lo en reng a. "An chaw ei siam vêl ka hmuh chuan ka ril a ṭâmin chaw ei min tichâk sawt mai a," a han ti a.

Gaia chuan, "Pathian thu an hril ṭhin te, Pathian lehkha thu te leh inkaihhruaina dânte hi Lalpain A In-a ruai ropui tak min ṭheh sak tûr nêna tehkhin chuan dawhkân puan phah te, thlêng an rem fel te leh chi leh chawhmeh an han chhawp ang chiah hi a ni a. Chuvângin hêng hian i rilṭâm a tizual ang khân Pathian thu chuan Lalberin A Ram thianghlimà Ruai ropui tak a ṭheh tûr i ei châkna chu tizual rawh se," a ti a.

Tichuan an zanriah ei tûr chu an rawn hlui ta a. A tirah chuan sa dâr leh a âwm an rawn chhawp hmasa ber a, chu chuan chaw an ei hmain, an ṭawngṭai ang a, Pathian hnênah lâwm thu an hrilh phawt tûr a ni tih a entir a. Davida pawh khân a dâr leh a bânte chuan chung lam banin Pathian a be ṭhin a; tin, a thinlung awmna a âwmah chuan a ṭingṭang chu pawmin Pathian a fak ṭhin a ni. An thil rawn chhawpte chu a tharlâmin a ṭha bawk a, tui an ti êm êm mai a, an ei ṭeuh

hlawm a.

A dawt lehah chuan bawnghnute dip, ţha tak mai hi an rawn la leh a, chu erawh chu, Gaia chuan, "Kha kha chu naupanghovin ei rawh se, an ţhan duan nân," a ti a.

Chumi hnu deuhvah chuan bawnghnute khal leh khawizu hi thlêngin an rawn chhawp leh a. Gaia chuan, "Hei pawh hi inthlahrung hauh lovin ei rawh u. Hei hian a tiharh sawng sawng ang che u a, in finna leh hriatthiam theihna thinlung chu a rawn tichak dâwn nia. Kan Lalpa pawh khân a naupan lai chuan, heiti ang hi a ei ţhin asin; *"Bawnghnute khal leh khawizu a ei ang a, tichuan sual lam hawisana thil ţha thlan nachâng a hriat theih nân,'* tih te pawh a awm kha," a ti a.

Chumi zawh chuan thei tui tak mai hi thleng khat ţeuh hian an rawn dah leh a. Matthaia chuan, "Rûlin kan thlahtute a thlêmna kha heti ang thei hi a ni si a, kan ei duh dâwn em ni?" a han ti a.

Gaia Chuan, hla-in ti hian a han chhâng a,

"Thei rah hmangin bum zawng kan ni nã e,
Mahse kan nun tibawrhbângtu chu thei rah a ni lo, sualna a ni zawk;
Ei thiang lo thei ei chuan min tichhe ţhin,
Ei thiang thei rah ei chuan min siam ţha thung.
Chuvângin Lalpa vohbîk, a koh hrante u, uqiin hi in ula;
Hmangaihnaa rilţâmte u, thei hi ei rawh u."

Matthaia chuan, "Hmân ni lawk khân ka thei ei avângin ka na tawh a, chuvângin kei chu ka ei hreh deuh tlat tawh," a han ti a.

Gaia chuan, "Thei ei thiang lote chuan a tina rêng ang che chu, mahse Lalpain thei ei thiang a tih hi chuan a tina ve

lo vang che," a ti a.

Chutia an ṭawng bawrh bawrh lai chuan thlêng dang an rawn chhawp leha, 'tah chuan thingsemîm a kâwr sak tak mai hi a awm a. Ṭhenkhat chuan, "Hêng ang thingsemîm kâwr sak tak mai hi chuan ha ṭha mang lo chu a tichhe duh viau asin maw le, naupang ha phei chuan a tuar duh lo khawp a nia," an ti a. Chutah Gaia chuan hla bawkin a han hrilh fiah leh a.

"Thil harsa hi thingsemim ang a ni,
(Bumtu-ah kan chhâl lo'ng)
A kâwr sak chuan chhungmu tui tak a tuam si.
A kâwr kha kheh la, ei tûr tui tak i hmu ang.
Heta hi i tân an rawn la e,
Kheh la ei mai rawh."

Chaw eina dawhkân bulah chuan ṭhuin rei fê an titî-hova, an hlim êm êm hlawm a. Putar khân an thlen inpa hnênah chuan, "Thlen inpa, i thingsemim hi a kâwr a sak bawk a, kan ei chhûng hian hla thu har deuh mai pakhat ka'n zâwt ang chia, mi hrilhfiah sak teh ang che aw:

Miten lunglai mâwlah an chhâl e.
Mahse a sem chhuah tam poh leh, a nei tam tlat si

tih hi," a ti a.

An vai chuan an ngaithla ṭhap mai a. Gaia chuan engtin tak hrilhfiah ang maw an ti hlawm a. Ani chu a han ngawi deuh vung vung a, hla thu vêkin ti hian a han chhâng a,

"M retheite hnêna a thil semtu chuan,
A lêt sâwm tamin a la têl ngei ang," tiin

Josefa chuan, "Ka pu chu, i hrilhfiah thiam ka lo ring hauh lo asin," a lo ti a.

Gaia chuan, "Heti ang lam hre thei tûr hian ka zir hrep tawh a, thiam tak tak tûr chuan a tiha tih tluk rêng a awm lo.

Kan Lalpa hnên aṭangin mi khawngaih theih dân ka zir tawh a; a ṭak taka ka han tih ve chinah chuan ka hlâwkpui êm êm a ni tih ka hre chhuak tawh a ni.

"Sem darh chu pun lehzualna a ni a,
Mamawh tâwk aliam kawmpui chu tlâkranna a ni.
(Thufingte 11:24)
Mi intihausa hle si, engmah nei lo an awm a,
Intirethei hle si, mahse hausa tak an awm bawk.

tih ziak a nih kha," a han ti a.

Samuela chuan a nu hnênah chuan, "Ka nu, kan thlen inpa hi mi ṭha tak niin ka hria, hawh u hetah hian i châm reng mai ang u, tichuan kan kal chhuah leh hmain ka u Matthaia leh Ngilneii pawh chu inneihtir mai ila, a ṭha mai lo'ng maw?" a ti ta a.

An thlen inpa Gaia chuan a lo hre ru hlauh mai a, "Ni e, ti rawh Mâma, kei pawh ṭha ka tihzâwng tak a ni," a lo ti ve a.

BUNG XV

Thla khat aia rei mah an châm ta tih chuan, Matthaia leh Ngilneiin pawh chu an inneihtîr ta a. An châm chhûng chuan Ngilneii chuan, a tihdân pangngaiin kawr leh silhfên dang eng eng emaw a siam a, mi retheite hnênah a sem ṭhin a, vân ram kawng zawh mite hming a tiṭha hle nghe nghe a.

Kan thu puiah khân han kîr leh ta ila. An kal hah bawk a, zanriah an ei kham meuh chuan naupangho chuan mut an duh ta a. Gaia chuan an mutna tûr pindante kawhhmuh a han tum a, mahse Ngilneii chuan, "Keiman ka'n muttir ang e," a lo ti thuai a.Tichuan a muttir ta hlawm a. Tui takin an muhil ta bawrh bawrh a. Mi dangte erawh chu an inkâwm tui bawk a, an inṭhen hun tûr an huphurh bawk nên, an titî tlaivâr ta ṭhak thung a.

An Lalpa chanchin te, anmahni chanchinte leh an zinna chanchinte an sawi luam hnu chuan Gaia hnêna thu har pui pui zâwt ṭhîntu, putar Rintlâka kha a lo muthlu a, Lungliana chuan, "Ka pu, i mut a chhuak ta elo? Han intiharh teh khai, hei i hriat duhzâwng tak tûr thu khirhkhân zawh tûr ka hria a nia," a ti a. Rintlâka chuan, "Nia maw le, han sawi ta che," a ti a.

Chutah Lungliana chuan, ***"Hnehtu nih tum chu hnehin a awm hmasa tûr a ni a. Ram danga chên duh chu mahni in chhung lumah a thi zet têr a ni,"*** tih hi a han ti a.

Ṛintlâka chuan, "E, chu zet chu thu har a tlin chu! Hrilh fiah a har chauḥ pawh, ni lovin a zawma zawm phei chu tih rual a ni dâwn em ni? Thlen inpa nangin i hrilhfiah thiam ber ang, han hrilhfiah teh khai, kan lo ngaithla ang e," a ti a.

Gaia chuan, "Mai mai ṭhin a, nangmah alâwm an zawh che, i chhân tûr a ni ang chu," a ti a.

Putar chuan,

"Mi thinlung hneh tûr chuan
Mahni inhnehna nun neih a ngai a.
Zahngaihna kuanga lût tûr chuan
Sual thihsan phawt a ngai a ni," a han ti a.

Gaia chuan, "I sawi dik khawp mai. Chu chu thurin dik tak leh a taka kan lo tawn tawhte pawh hian min hriattir ṭhin rêng a ni. A chhan chu, pakhatnaah chuan zahngaihnain mihring thinlung a rawn hneh phawt loh hi chuan sual do tumna rêng a awm ngai tlat lo.Chu bâkah sualna hi Setanan mihring thinlung a phuar beh tlatna hruizên a ni a, chuvângin chu sual hrui chu phelh a nih phawt loh chuan mihring chu han chechâng thei ziazêng ni hek lo.

"Pahnihnaah chuan, mahni khawlohna bâwiha la awm mêkte hi zahngaihna tih-lanna hmanrua an ni e ti ila, mi â nilêng lo chuan an ring duh dâwn em ni?

"Chutia kan sawi tâk azârah chuan thawnthu pakhat ka'n hriat chhuah zawk chu: ka'n hrilh mah ang che aw. Vân ram kawng zawh mi, mi pahnih an awm a, pakhat chuan a naupan lai aṭangin a zawh ṭan a, pakhat erawh chuan a tar hnuin a zawh ṭan ve thung a. A naupang zâwk chuan thlêmna tawh tûr a nei hnem hle mai a, a putar zâwk erawh chu a upat tawh avângin a chak lo va, thlêmna tawh tûr pawh a nei tlêm deuh va. Tichuan a tlangvâl zâwk pawh chu putar rual chuan a kal ve ta zêl a. Thlêmna tam takin chîm buai mah se, putar tluka zângkhai chuan kal ve thei ta tho zû nia! Anih leh chu, an pahnih chuan vân ram kawng zawh chuan an kal ve ve chu a ni a, a tu chuan nge zahngaihna ropuizia hrechiang zâwk ang?" a ti a.

Rintlâka chuan, "A tlangval zâwk chu a ni ang chu.

Thlêmna su tlang nasa bertu chuan a chhel ber a nihzia a lantîr a, thlêmna tâwk ve lote ruala an kal ve zêl theih ngat phei chuan zahngaihna an dawn nasatzia chu a lang chiang lehzual a ni.

"Tin, kawng khat takah chuan tarte hian thil ngaih ṭhelh pakhat an nei ve fo mai, an kum a lo tam tawh avâng hian thlêmna hi hneh zo vek tawhah an inngai châwk ṭhin a, chuti anga an ngaih phawt chuan mahni an inbum mai a ni ṭhin.

"Amaherawhchu kawng leh lamah chuan tarte hi chuan thil tam tak an lo tawngin an lo pal tlang tawh a, chuvângin an hriatna a zau ṭhin a. Naupang zâwkte kaihruaitu atân pawh an ṭhat berna lai a tam thung a ni. Nimahsela tar leh ṭhalai an chhuah dun chuan tar chuan thlêmna tawh tûr a neih tlêm deuh avângin a tân zahngaihna ropuizia hmuh fiah a harsa bîk tlat a, ṭhalai zâwk erawh chuan zahngaihna hmuh fiah theihna tûr dinhmun ṭha a nei tlat thung a ni," a ti a.

Chuti anga titî bawrh bawrh chung chuan an ṭhu tlaivâr ta ṭhak a. Mi dangte pawh chu an lo tho ve a. Chutah Kristiani chuan a fapa Jakoba chu Zâwlnei Isaia lehkhabu Bung 52-na chhiar tûrin a han tîr a. Jakoban a chhiar zawh chuan Rintlâka chuan, ***"Eng vângin nge chhandamtu chu lei ro tak aṭanga thing zunga lo puak chhuak ang leh, pianhmang ṭhatna leh hmêl mawina rêng rêng nei lo nia chhâl a nih?"*** tiin a han zâwt.

Lungliana chuan, "I zawhna hmasa zâwk kha chu, ti hian ka'n chhâng ang a....Krista lo pian lai khân Judahote khân an sakhua kha an la urhsûn tawh lo êm êm mai a, an sakhaw biak dânah khân takna leh tuihnâng engmah a awm tawh lo, tihna a ni ang. Tin, a pahnihna chu, ring lo mite ngaihdân sawina a ni. Anni chuan kan Lalpa thinlung chhûngril hmuh fiah theihna tûr mit nei hek lo; chuvângin a pâwn lam landân tlâwm tak chauh kha an hmu thei a, chuvângin an hmu mawi

thei mawlh lo a ni.

"Mi ṭhenkhat lunghlu chhara, mahse lunghluin tuamtu kâwr sak tak a nei tih hre lova, lung satliah anga ngaia paih leh ta mai ang hi an ni e," a ti a.

Gaia chuan, "Tih teh u, hei kan awm kim lai tak a ni a, tin, Lungliana khandaih hman thiamzia kan lo hre bawk a, han inphih harh zet ila, saw laiah sâwn i va vâk chhuak teh ang u. Thil ṭha deuh mai tih tûr ka hria a nia. Heta ṭanga mêl khat âwm vêla hlaah sâwn mi lian pakhat, Miṭhathattua an tih chu a awm a, a rûkin rûkru rual hotu a ni nghe nghe a. Lalber kawngpui hi a tirâlṭi riau mai ṭhin a, kan tihboral theiha he kawng ata kan thiar fihlîm theih chuan a ṭha dâwn êm asin. A awm duh ṭhinna lah ka hre vek bawk si a," a ti a.

An remti tlâng bawk a, an kal ta a. Lungliana chuan a khandaih leh thîr lukhum leh phaw a keng a, mi dang chuan fei leh tiang an keng a.

Mi liana awmna an va thlen chuan mi pakhat hi a man bet reng a ni tih an va hmu a. Chu mi hming chu Rilruchaklova a ni a. Rilruchaklova chu mi liana chhiahhlawhte kawng aṭanga an man, an pu hnêna an rawn hruai hi a lo ni a. Mi liana chuan a ruh chawpa la ei ngei rilrûk chungin a lo dap vêl mêk a; chu pa lian pui chu hringei ang ziazânga khawsa hi a ni rêng a.

Hriamhrei keng chunga Lungliana leh a ṭhianpa pûk kotlânga an lo kal a han hmuh chuan, "Eng nge in duh?" tiin a lo zâwt khur khur a.

Lungliana chuan, "Nangmah hi kan duh che! Lalber kawngpuia vân ram kawng zawhtu lo kalte i lo man ṭhin a, tam tak i thah tawh avângin phuba la tûrin kan lo kal a ni. I pûk aṭang khân lo chhuak rawh," a ti a. Tichuan a râlthuam a han inbel ṭha tê tê a, a lo chhuak a. Chutia a lo chhuah chuan an inbei chu a ni nghâl ta mai bawk a. Dârkâr khat aia rei mah an inbei hnu chuan an hah ta hle mai a. Chuvâng chuan an

han châwl lailâwk rih a.

Miṭhathattua chuan, "Eng vângin nge ka huang chhûng i rawn dai?" a han ti a. Lungliana chuan, "Vân ram zawngtute thisen i chhuah nasat êm avângin phuba la tûrin ka lo kal a ni ka tih tawh kha," tiin a chhang a. Tichuan an inbei zui leh ta a. Mi liana chuan Lungliana chu a han nawr tawlh deuh va; mahse ani chuan ṭanhmun a siam leh thuai a; a pau a tikhauh va, a han bei leh chiam mai a. Miṭhathattua lu-ah leh a nâkahte chuan a sât ta sawk sawk mai a, ani chuan a hriamhrei ken ve pawh chu a thlauh phah ta hial a. A han sât leh vak a, tichuan a thi ta a.

Lungliana chuan a lu chu a tan a, an thlenna khualbûkah chuan an haw pui ta a, Rilruchaklova pawh kha an chhan chhuak a, an thlen in lamah chuan an hruai haw ve ta nghâl a. In an thlen chuan Mi liana lu chu an chhûngte hnênah chuan an entîr a. Mi dangte lu an sawisak ang bawkin, vân ram kawng zawh mite lo tihbuai tumtute ṭihkhaiah tiin an târ ta a.

Chu mi zawh chuan Rilruchaklova chu, eng tiziaa chûng mi sualho kuta lo tlu lût ta mai nge a nih an han zâwt a. Rilruchaklova chuan, "In mi hmuh ang hian kei chu mi bawrhsâwm tak mai ka ni a, ni tin hian ṭum hnih khat tal chu thih ngamin ka awm ziah mai ṭhin a. Chuvâng chuan in-a ka awm reng chuan ka ngaih a ngam thei tak tak dâwnin ka hre ta lo va. Tichuan vân ram kawng zawh tûrin ka pian leh mûrna hmun, ka pa te khua Chianglo an tih ṭhin aṭang chuan ka âr kawh chhuah ta ngawt mai a, eng emaw ti ti chuan he lai hmun hi chu ka han thleng ve mai bawk a. Ka taksa a âwm nêm ang bawk hian ka rilru pawh hi a chak lo êm êm mai a, mahse thi-fa hnuk-chatin ka ṭang ang a, ka bawhvah theih ṭêk ṭêk chhûng chu bawkvâk talin vân ram kawng hi ka zawh ang, ka ti a. Kawngkhâr hmasa ber ka thlen chuan in neitu chuan min lo ngaihsak êm êm mai a. Ka ruangâm derdêp tak

leh ka rilru chak lo êm êm maite pawh chu a ngaihmawh duh hauh lo va. Ngaihmawh ahnêkin ka zin kawnga ka mamawh tûrte min pe a, a tâwp thlenga kal thei ngei tûra min duh saknate min hlân hial a ni.

"Hrilhfiahtua in ka thleng ve leh a, ani pawh chuan min lo khawngaih êm êm mai a. Tlâng Chho phei kha chu ka tân kal harsa lutuk dâwna min hriatsak avângin a chhiahhlawh pakhat chu min kalpui tûrin a tîr; ani chuan min paw chho ta lehnghâl a, a tihzia ka ti teh asin! Tin, vân ram kawng zawhtu mi dangte pawhin min chhâwk hlawm a. Ka ruala muang tê têa kal chu an tih ve meuh loh avângin, 'Rilru chak lote fuih harh chu an Lalpa duh zâwng tak a ni' tia min fuih chung zêlin anmahni tha tlin tâwka chaka kalin min pêl ta ṭhin a ni.

"Inhauhna Kawtthlêr ka lo thlen chuan Mi liana nên khân kan intâwk a, ani chuan insualpuiah min cho nghâl ta mai a. Mahse kei chu ka chhia-ṭhat êm avângin han bitum ngam zia-zâng ka ni si lo va, a mei khup zâwka ṭan mai loh chu ka tân tih theih awm hek lo. Tichuan a lo kal hnai a, min rawn man ta a. Amaherawhchu keima duh thua a pûk thlenga zui ka nih loh avângin min thah êm chu ka ring phal lo va, chuvângin eng tikah emaw chuan nungdama chhuah leh hrâm hi chu ka inbeisei tlat a. Chutia ka beiseina chhan chu, vân ram zawngtu chu tupawhin tharum thawhin lo man mah se, ***ani chuan a Lalpa hnênah a thinlung zawng zawng chu a nghah chuan a hmêlmate kutah chuan a boral lo vang tih dân thu-ah a chuang e*** tia an sawi ka lo hriat tawh vâng a ni.

"Hei le, kei chu suam nek hnu te pawh ka ang viau ang a, suam lah min suam ngei rêng a; mahse min hmuh angin hei, dam zawng ka la dam ṭê ṭêk a, ka tânna ata pawh ka chhuak ta chu a ni a. Chuvângin min chhanchhuaktu ka Lalpa leh nangni a hmanruate chungah hian ka lâwmzia hi sawiin a siak lo tak meuh a ni. Amaherawhchu min tibuaitu leh harsatna

dang hi ka la tâwk leh ngeiin ka ring a, mahse tûnah hi chuan heti ang hian ka rilru ka siam tlat tawh. Ka theih chhûng chu a tlânin ka tlân ang a, ka peih loh leh zêl hun a thleng a nih pawhin bawkvâk talin ka kal hrâm ang chu ka ti ta a ni.

"Eng le khaw le, in mi hmuh ang hian hei kei chu rilru chak lo tak, kal tûr hmabâk thui tak la nei si ka ni a. Mahse ka tum hi ka han tiruh ve ringawt mai a, kawnga kal mêk mah ni ila, ka rilru hi chu Lui râl lehlamah daih a nia ka dah tlat ni. Chuvâng chuan min hmangaihtu hnênah hian lâwm thu ka sawi mawlh mawlh ṭhin a ni," a ti a.

Rintlâka chuan, "Tlêm laia vân ram kawng zawhtu pakhat Hlauthâwnga nên khân in inhre lo maw?" a han tı a.

Rilruchaklova chuan, "Hre tehlul mai e. Tlâktlailo khua aṭanga lo kal a nih kha. Chu khua chu Boralna khaw piah deuhva awm a ni a. Kei pawh chuti ang vêla hla aṭanga lo kal bawk chu ka ni, mahse kan inhre khawp asin. Tin, dik taka han sawi râlah phei chuan ani kha ka pami tûr, ka pa unaupa chiah a ni a. Kan mizia pawh a inang a, a ruangâm erawh kei ai hian a la tawi ve leh chhâwng a. Kan kîmtlângah pawh kan inang kher asin," a ti a.

Rintlâka chuan, "I hriat ka ring rêng a ni. Tin, in vun ngho dânah leh in mitmengah te, in ṭawngkau chheh dânah te in inang êm mai a, chuvângin in inhnaih ka ring rêng a ni," a ti a.

Rilruchaklova chuan, "Keini pahnih min hre tawh hi chuan chuti chuan zuk ti châwk a. Tin, keimah ngei pawh hian a chanchin ka hriat tawh phawt hi chu ka awm dân nên hian inang hlein zuk hre ve ṭhîn ia." a ti ve a.

Gaia chuan, "Ka pu, lo kal teh, kan inah lo thleng phawt la a ṭha ang. Inthlahrung miah lovin i duh apiang lam la, chhiahhlawhte pawh hi i duh ang angin i tîr dâwn nia, phûr takin an tihsak zêl ang che," a ti a.

Rilruchaklova chuan, "Chuti ang ţaka min han duh sak mai leh! ka va han lâwm tak êm! Chhûm dum kârah ka tân ni êng mawi tak a lo chhuak ta zuk nia! Hetia ka han awm thei ta mai hi, Miţhathattuan min lo dana, kir leh tûra min tih lai te khân min lo duhsak hle a nih dâwn hi maw? A nih loh leh ka thlen inpa Gaia hnêna kal leh tûra min duh vâng hian a ni maw, ka iptê te kha a lo dap?" a ti a.

Chutia titî bawrh bawrh chung chuan kawngkhâr chu an theng ta a. Chutih lai chuan mi pakhat a lo tlân a; an awmna aţanga mêl khat leh a chanve vêla hlaah vân ram kawng zawhtu mi pakhat, Diklova chu ţêkin a dêng hlum hlauh mai, tih thu a rawn hrilh a.

Rilruchaklova chuan, "A thi a maw? A va han pawi tehlul êm! Hei lai ka lo thlen hma deuh hian mi rawn ûm phâk a, kan kal dûn zêk tawh asin. Miţhathattuan min man lai pawhin a awm ve a, mahse ani zawng a zuan zâng a, a bibo thei a. Mahse chu, a bibo thei zâwk chu a thi a, man tâwktu kei chu nung damin ka awm ta thung zuk nia," a ti a.

Heti hian hla pakhat a han chham a,

Thlafam dairial chan mai hmabâkte pawh hi
Chhanchhuahin an awm fo.
Kei ţawng manin awm mah ila, ka tân himna a lo ni.
Ka ţhian tlân chhuak ta erawh a boral thung.
Pathian remruat dân mak tak,
Thihna tûr anga lang hi, nunna zâwk a lo ni,"

tiin.

Matthaia leh Ngilneii pawh kha chutih hun lai chuan an innei tawh a. Tin, Gaia fanu Phoibi (Rom 16 1&2) leh Jakoba, Matthaia unaupa kha an inneihtir ta bawk a. Chumi hnu pawh chuan Gaia inah chuan ni sâwm lai an la châm a, an hunte chu vân ram zawng mite hun hman dân tûr dik tak angin an hmang thin a.

BUNG XVI

An kal chhuah a lo hun leh dâwn tâk avângin inthlah nân Gaia chuan ruai a ṭheh a; an eiin an in a, an hlim tlâng hle a. A tâwpah chuan an chhuah hun a lo thleng ta nge nge a. Kal tûr chuan an insiam ta. Lungliana chuan an thlen man chu chhût chhuak tûrin a han ti a, mahse Gaia chuan, "Heta lo thlengte chu vân ram kawng zawhtu an nih phawt chuan an tân thlen man pêk a ngai hlei nêm. Hei kum tam fê chu a ni tawh a, tuma hnên aṭangin thlen in man ka la la ngai lo, an thlenna man chu Samari Mi Ṭha-in, a lo kir leh huna min pêk a tiam bawk a, chuvângin ani hnên aṭanga hmu tûrah ka inngai mai a ni," a ti a.

Lungliana chuan, Gaia hnênah chuan, "Pu Gaia, i ti ṭha ngawt mai. Hetia laichîn unau leh mikhual pawh thliar hrang hauh lova, mi tin chunga ṭhat i chhuah reng ṭhin avâng hian Pathian chuan a hlamchhiah hauh lo vang che. Vân ram kawng zawhtu, i ina lo tlu lût tawh phawt chu hetia i lo enkawl zêl hi chuan a lâwmawm ngawt ang," a ti a.

An kal dâwn chuan Gaia chuan a thlah hlawm a. Rilruchaklova phei chu kalkawnga a ei tûr thil eng emaw a pe nghe nghe a.

Gaia in an han chhuahsan dâwn meuh chuan Rilruchaklova chu, la châm deuh rih duh ni âwm tak hian a khawsa ta a. Chu chu Lungliana chuan a hmuhin a ruala kal ve tûr chuan a sâwm t a. "Rilruchaklo, kan rual hian kal ve zâwk rawh, ka hruai dâwn che u alâwm. Puih i ngaihna apiangah ka pui dâwn che nia," a ti a.

Rilruchaklova chuan, "Kei zawng, in mi hmuh ang hian

ka chhia-ṭha êm mai a. Nangni in hrisêlin in ngal a chak hlawm si a, ka pâwl ve zo êm lo vang che u; tin, in tân phur rit mai ka ni ang tih pawh ka hlau hlel lo va; a thuhriman, keia tân pawh a hahthlâk lutuk ang tih ka hlau rêng rêng a. Chuvângin ka kal rualpui theih âwm tâwk deuhte ka han nghâk rih zâwk ang e.

"Sawi leh sawi hnu, kei zawng rilru leh taksaa rual ban lo ta rêng rênga khawsa hi ka ni a, hlim taka nuih tlâwrh tlâwrh te hi ka ngaithei lo va, silhfên lâr deuh chite hi ka ngaina hek lo. Tin, thil ṭangkai tûr lêm lo inzawh mai maite pawh hi ka duh zâwng a ni law. Mite, mahni duh zawng sawia tui taka an han titî bawrh bawrh maite pawh hi ka kham hluah hluah ṭhin a ni. A hming Kristian ve chang chang, thu dik pawh la hre fiah thiam lo ka ni a. Miin Lalpaa an lâwmzia an han sawite hian, ka la tawng ve phak loh êm avangin min tibuai zâwk mah mah ṭhin. Chuvâng chuan mi chak tak tak zînga pa âwm nêm tê awm ve ang mai ni te hian ka inhria a, a châng leh mi hrisêl tak tak fuan khâwmna hmuna mi bawrhsâwm tak awm ve ang ni te hian ka inhre bawk ṭhin a, a nih loh leh khâwnvâr êng tak tak kâra khâwnvâr chhe tê, de ve sêt sêt ang mai ni te hian ka inhre ṭhin. ***'Mahni ke veng zo lova tlu fo mai ṭhin khawnvar thi lek lek ang a ni a, mi tlawktlaw taka ngaih a ni ṭhin,*** tih a nih kha. Chu chu ka din hmun chiah hi a nih avângin a ngaihna ka hre tawh lo a ni e," a ti a.

Lungliana chuan, "Mahse unaupa, rilru chak lote thlamuantu tûr leh mi chak lote pui tûra kei hi tirh ka ni alâwm. Kan zinga kal ve ngei tûr i nih zâwk chu, kan nghâk zêl ang che a, puih i ngaihna apiangah kan ṭanpui zêl ang che. I rîlrem zâwngin kan ngaihdân leh kan thiltihte pawh kan tidanglam zêl ang a, i hriata chuan thil chiangkuang lo deuhte chu sawi pawh kan sawi malêk tûr alâwm. Nang kan kalsan che ai chuan kan thurual theihna dân tûr kawng apiang kan ḍap zâwk nâ'ng e," a ti a.

Chutih lai chuan Gaia kawngkhâr bul maiah khân an la awm a. An insâwm buai laih laih lai chuan Chawlhduhrenga hi a zak do tiang nên a lo thleng ve a. Ani pawh chu vân ram kawng zawh mi bawk a ni. Rilruchaklova chuan Chawlhduhrenga hnênah chuan, "E khai! Engtia he lam lam te lo thleng ve nge i nih chu le? A va han tihzia êm! Tûnah mai khân ka pâwl ve phâk tûr ṭhian ka nei lo ve tiin ka lo pha luam a, ka kawp duhzâwng tak i lo thleng hlauh va. Keini pahnih chu kan inthurual theih ngei ka beisei e," a ti a.

Chawlhduhrenga chuan, "Ṭhian duh tak Rilruchaklo, nang nêna inkawp chu ka duh thusâm alâwm. Hetia kan inhmuh remchân tâkah phei chuan inkalsan lovin i inkawp zêl ang aw. Ka zak do tiang pakhat hi ka hawh ve nghe nghe ang che," a ti a.

Rilruchaklova chua, "Kei akâr chutı taka mın han duhsak chu ka va han lâwm tak êm! Mahse ke bai te ka la nih lêm rih loh avângin zak do tiang chu ka la mamawh rih lo ve. A, engpawh ni se i tiang chu ui laka invên nân te pawh kan la duh viau mai thei asin," a ti a.

Chawlhduhrenga chuan, "Ṭhian Rilruchaklo, kei emaw, ka zak do tiang emaw pawh hi i tâna ṭangkai thei tûr kan nih ngai chuan i duh ang anga i chhawr tûrin i thu hnuaiah kan intulût e," a ti a.

Tichuan an kal ta a. Lungliana leh Rintlâkan hma an hruai a. Kristiani leh a faten an zui a; Rilruchaklova leh Chawlhduhrenga te chuan tiang hawl chungin hnu an dâl thung a. Rintlâka chuan Lungliana hnênah chuan, "Ka pu, hei kan kal ṭan leh ta chu a ni a, kal pah hian tûn hmaa vân ram kawng zawhtute chanchin, kan tâna ṭangkai tûr âwm leh kan hriat atâna ṭhaa i rin apiang min han hrilh teh ka ti," a ti a.

Lungliana chuan, "Inhrilh teh tak ang hmiang. Anih leh Kristianan Zahna Kâwna Setana a tawh thu te, harsa ti tak

chunga Thihna Hlim Kawr a paltlang thu te kha chu in hre tawh châwk ang a. Tin, he lai kawnga mi chimawm tak tak pali, anni aia sual leh chuang hi awm thei tawha mawi lo ṭhiau Suallâwmmanduhi te, Adamhmasaa te, Lungawilova te leh Zakzuma ten Rinawma an lo chhaih buai vêl dânte pawh kha in hre tawh phawtin ka ring a," a tih lai chuan Rintlâka chuan, "Aw, hre nual e. Rinawma mi tawhte zingah chuan Zakzuma khân a chhaih buai nasa berin ka hria a, ka lo ngei-sak ngawt asin," a lo ti a.

Lungliana chuan, "Ni ngawt mai. Amah Kristianan a ti mathlâwn lovin, khawvêl mihring zingah hian ani tluka hming pu dik lo hi an awm rêng ka ring lo," a ti a.

Rintlâka chuan, "Anih leh ka pu, Kristiana leh Rinawma khân Dangnâla kha khawi lai takah nge an tawh? Ani pawh kha pa nasa tak chu a tlin ve âwm kha maw le!" a ti a.

Lungliana chuan, "Dangnâla kha maw? Mi â, â chhah lutuk maw le! Mahse mi tam takin a thu leh hla kha zu âwih viau tlat a!" a ti a.

Rintlâka chuan, "Rinawma pawh a bum ṭhelh a ni lâwm ni?" a ti a.

Lungliana chuan, "Bum ṭhelh e, mahse Kristiana kha a lo awm hlauh va, anin a lo kheuh harh thuai a, a bum ta lo chauh alâwm," a ti a.

Tichuan an kal ta zêl a. Pathianthuhriltuan Kristiana leh Rinawma a tawhna hmun kha an thleng ta a. Chumi hmunah chuan Lawilo Dawrpui an thlen huna an chunga thil lo thleng tûr pawh a hrilh a nih kha.

Lungliana chuan, "He laiah hian alâwm Kristiana leh Rinawman Pathianthuhriltua an tawh a, anin Lawilo Dâwrpui hmuna harsatna an tawh tûrte a hrilh lâwk ni," a ti a.

Rintlâka chuan, "Zuk lo ni tak a! Chuti ang thu han

inhrilhte chu pai dam thiam a har âwm teh e!" a ti a.

Lungliana chuan, "A har duh viau vang, mahse Pathian-thuhriltua chuan fuihna thu pawh a hrilh nghâl rêng a ni. Tin le, kan han ti mai pawh a, anni pahnih kha sakeibaknei ang maia huaisen an ni a, an hmêl han en khân an meng thîr rum mai a. Rorêltute hmaa an din lai pawha an zâm lohzia te kha in la hre reng lâwm ni?" a ti a.

Rintlâka chuan, "Hria e, Rinawma phei chuan huaisen takin a nunna a ral ṭhak thlengin a tuar ta a nih kha!" a ti a.

Lungliana chuan, "Tuar tluan chhuak ṭhak e, mahse sahuai chu sahuai vêkin a thlâk ṭhin tih ang deuhvin, Rinawma chu huaisen taka a thih tâk avângin amah anga huaisen Beiseia leh mi dangte vân ram zawng mi-ah an rawn inleh phah vc leh tlat a ni," a ti a.

Rintlâka chuan, "Ka pu, thil awm dân i hre chiang bawk a, khawngaihin han sawi zawm zêl teh," a ti a.

Lungliana chuan, "Sawi zêl tak ang hmiang. Kristianan Lawilo Dâwrpui a pelh hnua a mi tawhte zingah chuan Mahnihmasiala kha a sawi tham deuh ber âwm e," a ti a.

Rintlâka chuan, "Mahnihmasiala â ni? Eng ang mi nge maw le?" a lo ti thuai a.

Lungliana chuan, "Mi fing verther, vervêk lutuk tlat mai maw le! A tlat hmun lei rem ang zia zêla sakhaw mi ber anga lan tum mi, amaherawhchu tawrhna tûr thil emaw, a tâna heu zâwkna tûr thil emaw a awm vaih chuan finrâwl chhuaha a pumpelh dân tûr zawng zar zar mai mi a ni a. A sakhaw vawn dân te chu a boruak tawn dân ang angin a tla chawp hian a her danglam zêl mai ṭhin a. A nupui pawh amah ang chiah bawk hi zuk nia! A ngaihdân hi a thlâk zûr zut mai a, a ngaihdân thar chu a sawi mawi thei zêl bawk a, a mak teh asin! Nimahsela chutia mahni hma a sial luatna lamah chuan

a boral phah ta ni âwmin ka hria a; tin, a tu leh fate zingah pawh sakhaw mi leh Pathian han ṭih mi an awm âwm rêng ka hre zui lo," a ti a.

BUNG XVII

Chutih lai chuan Lawilo Dâwrpui awmna Lawilo khua chu a lang thei tawh a. Chu khua an han hmuh chuan engtin nge kan pal tlang ang le tiin an inrâwn nak nak a; an rawt dân pawh a inang lo thluah hlawm a. A tâwpah chuan Lungliana chuan, "Lungngai duh suh u. Vân ram kawng zawhtute hruaiin vawi tam ka vei tawh tih in hriat kha; he khua pawh hi vawi enge maw zât ka pal tlang tawh a. Thlen in tûr hmêlhriat pawh ka nei ṭha khawp a nia.A hming chu Mnasona a ni a, Kupra thliarkara chêng ṭhin, zirtir hmasa pâwl zinga mi kha a ni nghe nghe a. Tûn ṭumah pawh hian kan thleng leh thei mai ang. Chu chu ṭha âwma in ngaih ve phawt chuan kan thleng dâwn nia," a ti a.

Rintlâka chuan, "A ṭha khawp ang chu," a lo ti var a. Kristiani chuan, "Kei pawh ṭha ka ti e," a lo ti ve a. Rilru-chaklova pawh chuan, "Ni e, a ṭha ber ang," a ti ve bawk a. Mi dang pawh chuan chuta thlen chu ṭha an ti tlâng ṭheuh va. Khawpui daifêm an thlen chuan khua a tlai fû tawh a, mahse Lungliana khân an thlenna tur putar in panna kawng kha a hriat chian sa avângin an pan ta zêl a. Kawngkhâr an thlen chuan a han au va. Putar chuan Lungliana aw chu a lo hriat ṭhan tawh avângin kawng chu a rawn hawnsak thuai a, an lût ta a.

An thlen inpa Mnasona chuan, "Tûkinah khawi aṭangin nge in lo chhuah?" a han ti a. Anni chuan, "Kan ṭhianpa Gaia in aṭangin," an ti a. Ani chuan, "E, in va rawn ban bla ve! Chuti chu in hah hle dâwn zuk nia! Ṭhu phawt teh u khai," a ti a.

Lungliana chuan, "Ti rawh u, Pute u, i ṭhu ang u. Hei, ani hi kan ṭhianpa a ni a, mi ṭha tak a nih hi. Kan thleng pawh hi a lâwm khawp ang," a ti a.

Mnasona pawh chuan, "E, lâwm tehlul mai e! Inthlahrung rêng rêng suh u, thil duh mamawh in neih apiang sawi ula, kan ngaihtuahsak zêl ang che u," a ti a.

Rintlâka chuan, "Kan mamawh ber chu hahchawlhna hmun leh ṭhian ṭha tak a ni a, hei tûnah chuan kan nei ve ve ta bawk si a, kan duh a kim tawh mai ang a," a ti a.

Mnasona chuan, "Chawlhna hmun chu le, hei in hmuh ang hi a ni mai a, ṭhian ṭha chungchâng erawh chu la hriat chawp tûr thil a ni ang chu," a ti a.

Lungliana chuan, "Anih leh kan ṭhiante chu an innghahna hmun tûr i han hrilh emaw chu ni ang?" a ti a.

Mnasona chuan, "E, ni tuk e a!" a ti a. An innghahna tûr hmun ṭheuh chu a han kawhhmuh thliah thliah hlawm a; tin, chaw eina pindan ṭha tak mai a entir bawk a, chutah phei chuan chaw an ei-ho bâkah, mut a hun hma chu an duh ang angin an awm thei ang tih a hrilh nghâl bawk a.

Tichuan anmahni hmun tûr ṭheuhvah chuan an han innghat fel sang sang a. Chutia an han insingsak fel hnu phei chuan harh deuh huaiin an inhria a. Rintlâka chuan an thlen inpa hnênah chuan, "He khuaah hian mi ṭha, kawm tlâk âwm deuh an awm rêng em?" tiin a han zâwt a.

Mnasona chuan, "Tlêm azâwng chu an awm ang; mahse kawm tlâk loh an tamzia ngaihtuah chuan kawm tlâk chu tlêm tak an ni," a ti a.

Rintlâka chuan, "Anih leh mi ṭha awm chhunte chu engtin nge kan hmuh theih ang le? Tuifinriata zin mite tâna thla leh arsi lo langte a thlâkhlelhawm êm êm ṭhin ang hian vân ram kawng zawhtute tân chuan mi ṭha takte hmêl hmuh

hi a thlâkhlelhawm ngawih ngawih asin," a ti a.

Mnasona chuan a ke a per ri chhak a, chutah a fanu Zahngaii a lo kal, a hnênah chuan, "Zahngai, va kal ta la, ka ṭhian Lungchhîra te, Thianghlima te, Mithianghlimngainaa te, Daw-ngailova te, Inchhîra te hnênah, 'Ka pain kan inah ka ṭhiante pahnih pathum emaw an lo thleng a, zânin tlai hian an kâwm duh che u a, in lo lêng thei lâwm ni? a ti e,' va ti rawh," a ti a.

Zahngaii chu a kal ta a, a mi kohte pawh chu an lo thleng ve thuai a. An han inchibai hnu chuan, dawhkân an kîl a, an ṭhu khâwm ta laih a.

In neitupa Mnasona chuan, "Hei le, ṭhenawmte u, in hria emaw, kan mikhualte hi vân ram kawng zawh mi, khaw lam hla tak aṭanga lo kal, Zion tlâng pan tum an nih hi," a ti a. Kristiani chu a han kâwk a, "Hei hi tu nge nia in rin le? Kristiana nupui Kristiani a nih hi. Kristiana chu in hre lâwm ni? Vân ram kawng zawhtu, mi hmingthang tak, a ṭhianpa Rinawma nêna he mi khuaa an sawisak hrep kha maw le," a han ti a. Mak an ti hle hlawm a. Ding meuh chuan an thlîr ṭhap mai a. "Zahngaiin min rawn koh lai khân Kristiani hi kan hmu ang tih rêng kan ngaihtuah phâk lova sin. Hetia ani hmêl kan han hmuh thut mai chu a va han lâwmawm êm!" an ti a.

Tichuan Kristiani chu an chhûngkaw chanchinte an zâwt a. Naupang awm ve-te chu Kristiana nêna an fate an nih leh nih loh te an zâwt a. An chhûngkaw chanchin leh naupangte chu an fate an ni tih Kristianin a han hrilh chuan anni chuan, "In hmangaih Lalpa, a rawng in bâwl ṭhina chuan in pa Kristiana angin siam che u sela, thlamuang taka a chawlhna hmunah chuan hruai ve che u rawh se," an ti a.

Ṭhutna hmun an han rem fel hnu chuan Rıntlâka chuan Lungchhîra hnênah chuan, "Tûn lai in khawtlâng dinhmun hi

eng nge a an?" a han ti a.

Lungchhîra chuan, "Hetia tualchhûng boruak a ṭhat lai hi chuan mahni ṭânghma ûm hian hmanhmawh takin kan phe lâwp lâwp ṭheuh va, mahse boruak a ṭhat mang loh lai thung erawh hi chuan rilru mumal nei thei aram hi kan awm ṭhin lo. A thu hrimah, keini awmna anga chêng ve, kan thawh ang thawk ve tûr tân hi chuan eng lai pawha hnung lama mit nei ang kara fîmkhur taka khawsak reng hi a ngai a ni ber mai e," a ti a.

Rintlâka chuan, "Anih leh in ṭhenawmhote hi an ziaawm deuh tawh em?" a ti leh a.

Lungchhîra chuan, "Tûn hma ai chuan ziaawm deuh tawh e. Kristiana leh Rinawma an lo sawisak dânte kha chu in hre tawh châwk ang a, mahse ka sawi chuan, tûn hnuah zawng an ziaawm ta viau ve. Rinawma thisen an lo chhuah mai kha tûn thleng hian an inthiam lo hle ni tûr a ni. Tin, a ruang an han hâl leh zêl te kha tûn hnu hian a zahthlâk a ni tih nachâng an hre ta a ni ang chu, tumah an hâl leh ta ngai lo. Tin, khatih hun lai kha chuan khawlai kan lêng ve ngam meuh ṭhin lo va, mahse tûnah chuan kan lêng ve ngam ta viau ve. Ti leh pek ṭhin ila, khatih lai kha chuan Kristian nih ringawt pawh mi ngei hlawhna a tling a, nimahsela tûnah chuan sakhua hi thil zahawm leh puithû takah kan vêng lam mite hi chuan an ngai tawh a ni; amaherawh le, kan khua hi a lian ve ang reng a, inhriat chian vek sên a ni lo tih chu in hai bîk lo vang chu. Anih leh ka'n zâwt ve thung ang che u a. Eng nge in vân ram kawng zawhna lam chanchin hi? In rawn pal tlang khuate chuan eng angin emaw chu an lo ngaih che u le?" a ti a.

Rintlâka chuan, "Chuti ang khati ang chu a ni e, tih fak thiam a har khawp mai. A châng chuan kan kawng chu a thiang viau va, a châng erawh chuan a pik hle thung a, hmun ṭhenkhat chu a chho êm êm mai a, hmun ṭhenkhat erawh chu a chhuk

leh viau ang lawi bawk ṭhin a. Thli lahin hnung lamah chauh min chhêm lo va, kalkawnga kan mi tawhte lah ṭhiante an ni vek bawk hek lo. Harsatna eng emaw tak takte pawh kan rawn tâwk nual a, eng engte nge kan la hmabâk zêl dâwn tih lah hriat phâk a ni si lo. Eng pawh ni se, kan thil tawhte aṭang mai pawhin ***'Mi ṭha chuan harsatna an tâwk ṭhin'*** pi leh puin an lo tih ṭhin hi a dik hle a ni tih chu kan hmu chiang ve ta hlein kan inhria e," a ti a.

Lungchhîra chuan, "Chu, eng ang harsatnate nge in tawh a?" a ti a.

Rintlâka chuan "Ngawi teh, kan hotupa Pu Lungliana kha zâwt mai teh. Anin a sawi thiam ber ang," a ti a.

Lungliana chuan, "Ṭum thum, ṭum li emaw lai chu harsatna kan tâwk ta. A hmasa berah chuan Kristiani leh a fate hi mi sual pahnihin an tibuai hrep mai a, thi lo aruangin an chhuak hrâm a. Tin, mi lian Thisenchhuahchinga te, Misawisakhmanga te, Miṭhathattua te pawhin min tibuai hlawm a. Miṭhathattua hi chu ama min tihbuai chiah pawh ni lovin keimahniin kan va cho chhuah a ni zâwk mah e. Gaia hnêna rei vak lo kan châm hnuin chu lai vêlah chuan vân ram kawng zawhtute hmêlma an awm a ni tih kan hria a, an zînga pakhat phei chu a huatthlala zual bîkin an sawi a, chutah keiniho chu kan inrawt khâwm a, kan râlthuam nêna thawh chhuaha va beih kan rawt ta a.

"Ama chêttlatna leilung ngang a ni a, Gaia chuan hmêlma awmna leh an khân ṭha zawng zawng chu a hre fai vek mai si a. Tichuan le, rawlrâl chêtin kan va bei ta, a tâwp a tâwpah chuan a huatthlala ber Miṭhathattua chu a awmna pûkah kan va hmu ta a. Kan va hmu fuh chu kan lâwm teh asin! Kan han inrâlring ṭha tê tê a, kan va bawh chilh ta a. Kan va luh chhuah nâk chuan, hei Rilruchaklova te hi a man bet reng mai lo niin! A lo tihlum ṭêp tawh a. Kan khawngaih teh

asin aw! Amaherawhchu mi liana chuan keini min hmuh chuan, mi 'dang man tûr hmu leh taah a inngai ni tûr a ni, Rilruchaklova chu a kalsan lawk a, mi rawn beih tumin a rawn inlek chhuak ta mai a. Keini lah kan lâwmah a tla, kan inbei ta chiam mai a, ani pawh a ţang nasa, mahse kan tam hneh hrim a, a tâwpah zawng a thi ta nge nge a. A lu chu kan tan a, vân ram zawng mite lo tihbuai chîng ţhinte ţihkhai atân kawng sîrah kan târ tâk nghe nghe kha. Chûng ka thu sawi chu a dik a ni tih nemnghet thei tûrin amah Rilruchaklova ngei pawh hei a awm alâwm. Sakeibaknei âng chhûnga beram no awm tawh hnu chhanchhuah leh ang mai a nih hi," a ti a.

Rilruchaklova chuan, "Ni e, a dik chiah mai. Mi liana khân ruh tliak vek khawpa sawisakah mi vau deuh reng mai si a. Chutih lai tak chuan Pu Lungliana leh a hote, râlthuam nên, min rawn chhan chhuak tûra an lo kal ka han hmu hlauh mai chu, ka lâwm teh asin!" a ti a.

Thianghlima chuan, "Vân ram kawng zawh mite tâna thil neih mâkmawh pahnih a awm a, chu chu **huaisenna** leh **nun thianghlim** a ni. Huaisenna an neih loh chuan an kal thui thei ngai lo va; tin, an nun a khawloh viau chuan vân ram kawng zawh mite hming an tihliau nasa hle bawk ţhin a ni," a ti a.

Mithianghlimngainaa chuan, "Nangniho zawng chuti ang kawngah chuan zilh hran in ngai lo vang chu maw. Amaherawhchu he kawnga kal ve si, mahse vân ram kawng zawhtute laka intimikhual tlat, khawvêl mite zinga intimikhual leh mang hauh si lo hi, mi tam tak zuk awm tlat ţhin a!" a ti a.

Dâwtsawiduhlova chuan, "Dik chiah mai! Ţhenkhat hi zawngin vân ram kawng zawhtute zia hi an pu mawlh lo va, an huaisen tûr angin an huaisen ngai bawk hek lo. An phei chhêh rêng rêng mai hi a khawr hian an khawr hne mai a, pheikhawk leh mawza takngial pawh an bun dik thei lo va.

Pawnchhe hnangkhai hnûk delh delh tâwk lah bo lo. An Lalpa pawh an tizahawm lo zo vek ni te hian zuk hre ṭhin ia," a ti a.

Inchhîra chuan, "Vân ram kawng zawhtute chuan chuti ang nungchang mawi lo leh duhdah chu an chîng hauh lo tûr a ni asin. Chîn ahnêkin an ngaimawh zawk tûr a ni, chuti lo chuan hma lam an pan theih zêlna tûrin khawngaihna an dawng thei rêng rêng lo vang," a ti a.

An zanriah ei tûr an rawn hlui hma chuan an titîho zêl a. Zanriah an ei kham chuan chawlh hahdam nân an mu dial a.

Lawilo Dâwrpui hmuna Mnasona inah chuan rei tâwk an châm a. Heta an châm chhûng hian Kristiani fapa Samuela leh Mnasona fanu Khawngaihi kha an innei a, tin, Josefa leh Mnasona fanu vêk Marthii pawh an innei ve bawk a.

BUNG XVIII

Kan sawi tawh ang khân he khua hi tûn hma ang kha chu a ni tawh bîk lo va. Kristiani teho pawh chu rei tak an khawsa a. Chuvâng chuan khuaa mi tam takte nen phei chuan an inhmêlhriat ṭha hman hle a; an theih ang angin an ṭanpui hlawm a.

A dân pangngaiin Ngilneii chuan retheite tân thil eng eng emaw a buatsaih a, a ṭûl êm êm ṭhin a. A thil tih a ṭhat êm avang chuan mi fak leh chawimawi pawh a hlàwh hle a. Tin, Zahngaii te, Phoibi te, Marthii te pawh chu mi ṭha tak vek an ni a, an theihna mual mualah chuan an ṭangkai êm êm ṭheuh va. Chu bâkah kan sawi tawh ang khân Kristiana hming khawvêla a daih tawh loh nân leh an chhûngkaw chi a mang mai loh nân fa ṭha tak tak an hring ta nghe nghe a.

Chuta an awm lai chuan ramhnuai aṭangin Sakawlh pakhat hi khuaah a lo lût ṭhin a. Khuaa mi tam tak chu a tihlum a. Naupangte chu a la a, a notête châwm nân a hmang ṭhin a. Chu Sakawlh chu tumahin an tâwng ngam lo va, a lo kal thâwm an hriat tawh phawt hi chuan baklêngin an tlân chhe zo vek ṭhin a ni.

Chu Sakawlh chu ramsa dang ang pawh hi a ni lo va. A taksa chu ***dragon*** ang a ni a, lu pasaraih a nei a, ki sâwm a nei bawk a. Naupangte chu a tithlabâr nasa mai ṭhin a, mahse hmeichhe pakhat thu hnuaiah a awm tlat lawi si. Mite bulah chuan a invaukhâng vêl ṭhin a, chu chu mahni thlarau aia nunna hmangaih zâwktute chuan an hlau va, a thu hnuaiah an intulût leh mai ṭhin a ni.

A tâwpah chuan Lungliana leh an ina lo lêngte chuan,

chu Sakawlh nghal leh koham tak mai lak ata Lawilo khaw mipuite chu an chhanhim theih mial beiseiin Sakawlh chu beih an rawt ta a.

Tichuan Lungliana te, Lungchhîra te, Thianghlima te, Dâwtsawiduhlova te, Inchhîra te chu an râlthuam keng ṭheuhvin Sakawlh bei tûr chuan an chhuak ta a.

Sakawlh tih takah chu sakawlh chu a kawlh kher mai a, amah bei tûra lo kalte chu tham lo âwm zet mai hian a lo en a. Mahse anni pawh chu pasalṭha leh râl tuk thiam tak vek an nih avângin an duai lo hle a, huaisen takin an bei a. A tâwpah zawng an hnawt bo thei ta nge nge a. Tichuan Mnasona inah chuan an haw leh ta a.

Sakawlh chuan lo lan duh hun bîk a nei a; a khât tâwk hian khawpui chhûnga naupanghote lâk tumin a lo thawk ṭhin a, mahse chûng pasalṭhaho chuan an lo châng a, an lo bei chiam ṭhin a. A rei deuh hnu phei chuan an hliam na ta viau mai a, a ke pawh a bai ta hial a. Chuvâng chuan tûn hma ang chuan a nghal ta lo va. Ṭhenkhat phei chuan a hliam chu a thihpui ta niin an ring hial a.

Chûngte avâng chuan Lungliana leh a hote chu an hming ṭha ta hle a. Tûn hmaa bara pawha khawn duh ngai lo ṭha ṭhate pawh khân an zah ta êm êm mai a. Chu khuaah chuan vân ram kawng zawhtu dangten harsatna an tawh nasat theih tehlul ṭhin nên, anni chuan harsatna dang teh chiam an tâwk ve lo va. Amaherawhchu chuti ang khua ve lêmah chuan mi maksak leh danglam bîk hi chu awm loh theih ni hek lo, Lungliana leh a hote huaisenzia leh khawpui tâna hna an thawh ṭhatzia hre hauh lote pawh eng emaw zât an awm ve tho mai a, chûngho chuan le, zah tûr an ni tih pawh an hre law, fak nachâng pawh an hre hek lo.

An châm rei ta bawk a, an chhuah a lo hun leh dâwn ta a. Kal tûr chuan an inbuatsaih leh ta map map mai a. An ṭhiante

pawh chu an chah khâwm a, an kal dân tûr an rawt ho va. Tin, Lalpa vên himnaa tluang taka an kal zêl theihna tûr dilna hun bîk pawh an serh hrang a. Chutah an kalkawng mamawh tûr ţheuh an dawn kim hnuah kawng pangngai zawh zawm leh tûr chuan chu khua chu an chhuahsan leh ta a. An ţhiante pawh chuan an theih ang tâwk tâwka hla thlengin an thlah a, "Lalpan vêng che u rawh se, Dam takin," tiin an inthlah liam ta a.

Tichuan vân ram kawng zawhtuho chu an kal leh ta a. Lungliana khân hma a hruai a, hmeichhia leh naupang chak lo tê tê an nih hlawm avângin an tha tlin tâwk lekin a kalpui zela. Chu chu Rilruchaklova leh Chawlhduhrenga phei chuan an lâwm thu tak a lo ni nghe nghe a.

Khawpui kawtchhuah an pelh fela an ţhiante pawhin an kîrsan tâk hnu rei lo têah chuan Rinawma an tihhlumna hmun kha an thleng ta a. Tahchuan an ding a. Rinawm taka a Kraws pu thei tura Rinawma ţanpuitu Pathian hnênah chuan lâwm thu an sawi a. Tin, ani Rinawman huaisen tak leh chhel taka a lo tuar tawhna rah chu annin an seng theih avâng chuan lâwm thu an sawi bawk a.

Chumi zawh chuan an kal leh ta a. Kristiana leh Rinawma chanchin chu an sawi pah zêl a. Rinawman Kristiana a thihsan hnua Beiseian Kristiana a rawn zawm ve tâk thu te an sawi a.

Thui fê an kal hnu chuan Tangkahlêpna Tlâng an tih kha an thleng ta a. Chutah chuan tangka laih chhuahna khur pawh a awm a. Chumi an thlen chuan Hlepduhan kawng a bo tâkna leh Mahnihmasiala pawh, mi tam takin chuta boral ta chu nia an rin thute kha an ngaihtuah chhuak leh a. Tlâng chhîp an han lâwn chhuah hnu erawh chuan lung phun hlui tak mai hi an han hmu a. Chumi an hmuh chuan Chi-Lung an tih mai ţhin, Sadom khua leh a chhûnga dîl rim chhe tak mai

lan theihna hmuna lung phun hmingthang tak mai (***Lota nupui chi lunga chang ta)*** kha a ni tih an hre chhuak ta a. Tichuan hriatna leh finna lam kawnga puitling ve tawh, vân ram kawng pawh chu chen lo zawh thleng ve tawh bawk si, tangka sum duh luat avanga kawng an bo leh ta mai ṭhin chu, Kristianan mak a tih tluk zet khân mak an ti ve a. Chuvâng chuan, "Mi tam tak rilru hi zawng a lo mak teh a nih hi! An duhzâwng thil an hmuh tawh phawt hi chuan khaw dang hawi zai rêng hi an rêl thei tawh ṭhin lo va, an kalna tûrah chuan khuarkhurum leh tlûk chhiat theihna tam tak a awmin, mi tam takin an tlûkchhiat phah tawh a ni tih pawh hre reng mah se, an insûm zo ngang ṭhin lo a nih ber dawn hi maw!" an ti ta hial a.

BUNG XIX

Tlangnuam bula lui pui awmna chu an kal thleng ta hian ka hmu a. Lui kam tuakah chuan thing mawi tak tak hi a ding a. Chûng thing hnahte chu, ei chuan damdawi ṭha tak, nâte tihdamna a ni a. Phûlte chu kum tluanin a hring dup reng mai a, hahdam tak leh lungmuang taka mut chawlh theihna tûr hmun a ni.

Chumi lui kam phûlah chuan berâm huang leh berâm inte a awm a; tin, berâm note enkawl bikna tur in hran dang a awm bawk a. Chutah chuan vân ram kawng zawhtute zingah nuho, nau pawm an awm phawt chuan, an nautête chu an enkawlsak ṭhin a ni.

Chu in vêngtu atâna ruat bik mi pakhat a awm a. Ani chuan berâm notête chu duat takin a enkawl a, a khawngaih êm êm a, a ṭûl chuan a kuahin a pawm a, an tlin ang tâwk zêlin a hruai dial dial ṭhin a ni.

Kristiani pawh chuan a monu palite chu, berâm vêngtu hnênah an fate chu dah tûrin a hrilh a. Chu berâm notête châwmna hmuna nautê an enkawl tawh phawt chu an ṭha duh êm êm bik a. Damloh hritlân leh nun sual lakah pawh an him bik a, hun lo kal zêl tûrah pawh an hmuingilin, tlachham mangangin an awm ngai dawn lo a ni. Kawng bo emaw, kawng pêng dik lo zawh palh emaw an awm pawhin an vêngtu chuan kawng dikah a hruai khâwm zêl a, ruh tliak leh inhliam an awm pawhin a tuamsak a, damlo an awm leh a enkawl a, a bâwihsâwm zêl ṭhin a ni. Chumi hmuna mite chuan ei leh in, silhleh fên an tlachham ngai rêng rêng lo va, rûkru leh suamhmang lakah pawh an him tâwk a. Chumi huang chhûnga

mi chu pakhat tê pawh an boral a-ai chuan an vêngtu chuan ama nunna chân a huam zâwk zêl a ni. Tin, chûng bâkah chuan enkawlna leh zirtirna ṭha tak tak an dawng ṭhin a, kawng dika kal dân te an zir a, duh sakna chungchuang bîk an dawng zêl ṭhin a ni. An tuisikte chu a thiang tui êm êm bawk a; pangpâr chi tinrêng a vul chûk reng a, thei kûng chi hrang hrang a awm bawk a, chûng chu kum tluanin a rah hmin tuar reng a. Belzibuba thei, a huan pal pâwn lama lo zâr chhuak, a rah pawh Matthaian a eia a pum a nat tâkna ang kha a ni ve lo va, hrisêlna leh damna thei, rêm ve ngai lo, pung tial tial zâwk ṭhin a ni.

Tichuan chutah chuan an fate chu an kawltîr ta a. Chumi hmun chu Lalberin fahrah leh naupangte a enkawl ṭhinna hmun a ni tih an hriat avângin chutia an fate an dah pawh chu ngaih ṭhatthlâk an ti hle a.

An kal leh ta zêl a. Kawng-pêng-nuam an thleng ta a. Chu chu Kristiana leh Beiseian dai an lâwn liama Milianbeidawngan a lo manna hmun, Rinhlelhna Ina a tantîr tâkna kha a ni. Chutah chuan an ṭhu a, engtia tih nge ṭha ber ang tih an ngaihtuah ho ta a. An ṭhahnem tâwkin chak tâwk bawk tûrah an inngai a, chu bâkah an hruaituah Lungliana a lo ṭang kher bawk si a, chuvâng chuan Miliana in chu va nuai chhiat vek mai an rawt ta a. Tin, Miliana inah chuan mi tâng, vân ram kawng zawh mi, chhanchhuah tûrte pawh an lo awm reng mai thei a, ti tein an ngaihtuah pahfâwm a. Nimahsela an ngaihdân a inang thei meuh lo va. Pakhat chuan, chuti ang ram bawlhlawh leh tenawm tak va dai chu a fel lo vang tih thu a han sawi a. Pakhat chuan an thil tum a ṭhat pawh chuan pawiin a rin loh thu a rawn sawi ve leh a. Chutah Lungliana chuan, "Ngawi teh u, in ngaih dân hnuhnung zâwk kha chu a dik zîktluak meuh âwm lo mang e âw, ka ti deuh. A thu hrimah kei hi sual do tûra thu pêk ka ni a. Chuvângin Milianbeidawnga beih chu ka tân chuan tih mâkmawh a ni. Chuti a nih si chuan

ka ve bei ang a, ka va that ang a, Rinhlelhna In pawh chu ṭhiat vek ka va tum a ṭûl a nih chu. Tu nge lo kal ve dâwn che u?" a ti a.

Rintlâka chuan, "Kei ka lo kal ve ang," a ti a. Kristiana fapate pali, Matthaia, Samuela, Jakoba leh Josefa pawh chuan, "Keini pawh kan lo kal ve ang," an ti a. Anni pawh hi tlangval ṭhalai chak rual tak an ni tawh hlawm a.

Tichuan hmeichhheho chu kawngpuiah chuan an hnutchhiah a, an va thang hlâna anmahni vêng tûrin Rilruchaklova leh Chawlhduhrenga te chu an dah a. Chutia kawng laia hmeichhheho an kalsan tâk maina chhan chu Milianbeidawnga in chu, naupang tualchaina phâk lek tih mai tûr khawpa hnai a nih vâng a ni.

Milianbeidawnga bei tûr chuan Rinhlelhna In lam panin Lungliana leh Rintlâka, tlangvâl palite nên chuan an chhuak ta a. Rinhlelhna In an va thlen chuan kawngkhâr chu danglam deuh tak hian an han kik a. Mi lian, tar pui mai chu kawngkhâr bulah chuan a lo kal a, a nupui Inringlovin a rawn zui a. Miliana chuan, "Milianbeidawnga meuh pawh zah lova, chuti taka duhdaha kawngkhâr han kik ta mai chu tu nge maw i nih le?" a rawn ti khur khur a.

Lungliana chuan, "Keimah Lungliana! Lalber hnên pan tûra vân ram zawng mite hruai ṭhintu ka nih hi! Ka lo luhna tûrin i kawngkhâr hi hawng vat mai rawh. I lu la tûr leh Rinhlelhna In hi tichhe vek tûra lo kal ka nih avângin inbei tûrin lo inrâlring nghâl bawk rawh," a ti a.

Mi lian a nih avângin Milianbeidawnga chuan tuma hneh theih tûrah a indah lo va. "Tûn hmaa vântirhkohte pawh lo hneh tawh ṭhin hian Lungliana te ang aduang hi ka hlau ang maw?' a ṭi rilru a. Tichuan thîr lukhum a khum a, meialh âwmphaw a inbel a, thîr pheikhawk a bun a, tiang lian pui a keng bawk a; râlthuam famkima inthuam chung chuan a lo

chhuak ta a. Pâwn a lo chhuah veleh chuan mi parukte chuan an lo beih rawn ta chiam mai a. Inringlovi chuan a pasal chu rawn chhan a tum a, mahse Rintlâka khân a lo sât chawrh mai a. Rei ngial an inbei a, a tâwp a tâwpah chuan an ti tlu thei ta a, mahse a chalchâng chu rei fê a tâl a tâl a. Mi pawhin, 'zawhte ang maia hnuk fei a ni' an lo tih ṭhin rêng a ni a. Chuvâng chuan Lungliana chuan a lu a tansak hma chuan a bei zui zêl a, a tâwpah chuan a tan ta nge nge a.

Milianbeidawnga a thih tâkah chuan Rinhlelhna In lama ṭuan chu a har tawh lo va. Amaherawhchu han sawi ṭhiat vek tûr chuan ni sarih lai a duh ve a. In chhûng an han luh chuan kil khatah hian Beiseinatlachhama leh a fanu Thlaphângi hi rilṭâma thi lek lek tawhin an va hmu a, an chhanchhuak ta a. In chhûng hmun tin maia mitthi ruang leh, tân in pindan chhûnga mihring ruh ro awm zozaite an han hmuh chuan mak an ti hle a.

An duh ang tâwka Rinhlelhna In an suasâm hnu chuan Lungliana te chu an kîr leh ta a. Beiseinatlachhama leh a fanu Thlaphângi te pawh chu Milianbeidawnga In, Rinhlelhna Ina tâng reng mah ni se, mi rinawm tak an nih avângin an hnênah an hruai ve ta a.

Milianbeidawnga ruang chu lungin an vawm khuh a, a lu erawh chu an la a. Kawng puiah, an ṭhiante hnên chu an thlen a, an thiltihte chu an entîr a. Rilruchaklova leh Chawlhduhrenga tena Milianbeidawng lû an hmuh chuan lâwmawm an ti êm êm mai a.

Kristiani kha perhkhuang tum thiam tak a lo ni a, tin, Ngilneii lah kha a ṭul dân azira ṭingṭang han tum ve thei mai a lo ni bawk a. Tichuan an inrawt phûr a, Kristiani te pahnih chuan ṭingṭang an tum a. Chawlhduhrenga chu lâm tûrin an tir ta a. Ani chuan lâm pah chuan Beiseinatlachhama fanu Thlaphângi chu a bânah a kai lawk a, a lâmpui ta a. An hlim

bawk a ni ang, kalkawngah pawh tiang hawl lova kal thei hlei lo, tiang tel lo chuan a lâm ve chiam ta mai a. Thlaphângi lah chuan lâm a lo thiam kher bawk, kawng laiah chuan a lâm ta dâwrh dâwrh mai a.

Beiseinatlachhama erawhchu a chauh êm avângin, ri mawi an han tum pawh chuan a chechâng ve peih lo va; lâm zai rêng a rêl thei ve lo. Chuvâng chuan Kristiani chuan ei leh in tûr a han buatsaihsak a. A ei a, a in zawh hnu chuan ani pawh chu a lo harh ve leh ta a.

BUNG XX

Ka mumangah chuan, an duh tâwka Milianbeidawnga lu an lâm zawh hnu chuan Lungliana chuan kawng sirah, Kristianan vân ram kawng zawhtute, Milianbeidawnga rama an luh palh loh nâna hriattirna lung a phun ep takah khân han a phun ve a, tahchuan Milianbeidawnga lû chu a târ ta a. A hnuaia sailungvâr phêkah chuan ti hian a ziak a:

Heta a lu kan târ hi tûn hma chuan
A hming mai pawh vân ram kawng zawhtute an hlau ṭhin.
A kulh ropui tak chu mi huaisen Lunglianan
A tihchimsak a, a nupui Inringlovi pawh a thahsak ta.
Pasalṭha Lungliana chuan Beiseinatlachhama leh a fanu Thlaphângi,
Milianan a mante chu a chhanchhuak bawk.
Chu mi ringhlel chuan an mit han lên vêl sela,
Chunglama mi hi an hmuh chuan
An lungawi tâwk ve ngei ang.
Amah vânga ralṭî rêng rênga khawsa phei chu,
Chhanhima an awm tâk avâng hian
Lâwmin an lâm ngei ang.

Tichuan vân ram kawng zawhtute chuan Rinhlelhna In an tihchhiata, Milianbeidawnga that thei khawp hiala an huaisenzia an lantîr hnu chuan kal an siam leh ṭan ta a. Tlângnuam an thlen thlengin an kal ta zêl a. Chu chu Kristiana leh Beiseia an chawlh hahdamna hmun kha a ni. Chuta Berâm vengtute nên an han inhmêlhriat hnu chuan Berâm vêngtute chuan tûn hmaa Kristiante an lo chiau-au dân ang bawk khân

ţha takin Tlângnuamah chuan an lo lâwm lût a.

Mi ţhahnem tâwk takin Lungliana chu an rawn zui a ni tih an hmuh chuan Berâm pute chuan, (Lungliana chu an hmêlhriat sa a lo ni bawk a), "Pu duh tak, hei ţhian i rawn nei duah thei a, khawi khawi aţanga i rawn kawi khâwm nge maw ni hlawm le?" tiin a han zâwt a. Lungliana chuan ti hian a han chhâng a,

A hmasa ber hi Kristiani a ni a,
A hnunga mite hi a fapate leh an nupuite an ni.
Sual tlânsana zahngaihna lam pan tûrin
Hrui khat vuanin an lo kal a nih hi;
Chuti ni suh se, he lai hmun hi an lo thleng hauh lo vang.
A dawttu hi van ram zawngtu Rintlâka a ni a,
Tin, hei pawh hi Chawlhduhrenga a ni,
Mi rilru dik leh rintlâk tak a ni.
Rilruchaklova pawhin hlamchhiah bik nih duh lovin,
Theih tâwp a rawn chhuah ve a nih hi.
A hnung leha mi hi miţha tak Beiseinatlachhama a ni a,
Tin, hei hi a fanu Thlaphângi a ni.
Hetah hian min thleng thei ang em?
Nge kan kal zel zawk dawn?
Ngaihdân kan siam theih nân min hrilh ta che u,"

tiin

Berâm pute chuan, "E, khual ţha zuk ni che u a, kan thleng châk khawp ang che u. Mi chak tân pawh hmun kan nei, mi chak lo tân pawh hmun kan nei tho. Kan Lalpa chuan hêng mi tê berte chung kan thil tih hi a hmuh hmaih ngai lo va. Chuvângin he laia lo thleng tûr hi chuan mi chak lo an ni tih vânga inthlahrunna tûr rêng rêng a awm lo ve," an ti a. Tichuan anniho chu Lal in kawngkhâr bulah chuan an hruai

a, an hnênah chuan, "Lo lût rawh le Rilruchaklo, nang pawh Chawlhduhreng, Beiseinatlachham, nang pawh lo lût rawh; nang pawh Thlaphâng, lo lût vek rawh u le," an ti a.

Tin, Lungliana hnênah chuan, "Anniho kha an hminga kan han koh kherna chhan chu an chak loh êm avângin an hnungtawlh leh mai ang tih kan hlauh vâng a ni. Nangniho erawh chu in chak a, in ngaihtuahawm lo ve, nangmahni thua lût mai ngam tûrah kan ruat vâng che u a ni," an ti a.

Lungliana chuan,"Vawiin zet chu in hmêlah zahngaihna lo pâr chhuakin ka hmu ka ti! Kan Lalpa berâmpu dik tak zawng in lo ni na meuh mai e! Mi bawrhsâwmte chu in nawr lui mai lo va, an zai ngâi tak chungin an kalna tûr kawng chu pangpârin in lo chei mawisak a, hei hi in tihdân tûr a ni rêng a ni," a ti a.

Tichuan a chak lo leh derthâwng deuh deuhte chu an lût hmasa a, chutah Lungliana leh mi dangte chuan an zui tût ve ta a. An han ṭhut fel hnu chuan berâm pute chuan a chhia-ṭha zual deuhte hnênah chuan, "Hei le, keini chu mi chak lote chhawmdâwl leh ṭanpui ngaite lo ṭanpui hi kan hna pui ber a ni a. Chuvângin eng nge in mamawh hmasa ber ni ang aw, ei leh in tûr aw ni ang?" an ti a. Ei tûr tuihnai tak tak leh an pum lam pawhin a ngeih tûr âwm chi chu an rawn hlui a. An eia an in hnu chuan anmahni hmun tûr ṭheuhvah an châwl hahdamin, an mu ta hlawm a.

A tûk zingah chuan an dân pangngai angin berâm pute chuan an mikhualte chu, thil vâng tak tak Kristiana an entir ang kha entir an duh a. An awmna tlâng chu a sângin chu mi tûk chuan khua a thiang ṭha kher bawk a, chaw an ei kham hnu chuan an mikhualte chu an vah chhuahpui ta a. A hmasa berah chuan tlâng pakhatah hian an hruai a, Kristiana an entir ang thilte kha an han entir phawt a.

Chumi zawh chuan hmun dang dangah an hruai leh a.

An hruai hmasakna ber chu **Tlâng-mak** a ni. Chu tlâng aṭang chuan an han thlîr a, hla takah hian mi pakhat thu sawi mawlh mawlh chunga tlâng sâng tak tak kâra, a chhuk a chhova vâk vêl ruai hi an hmu a. Berâm pute hnênah chuan chumi awmzia chu an han zâwt a. Anni chuan chu mi chu Khawngaihnaliana (Kristian Vân ram Kawng Zawh Bu khatnaa a chanchin in chhiar tawh kha) fapa a ni a, vân ram zawng mite zirtirtu atâna ruat a ni a, au rin dân tûr te, harsatna an tawh châng pawha rinna nên chhel taka an kawng chu an zawh tlang theih zêl dân tur te lo kawhhmuh ṭhintu a ni tih an hrilh a. Lunglıana chuan, "Kei chu ka hria asin, mi narân chunga lêng a ni rêng a ni," a ti a.

Hmun dang an hruai lehna chu tlâng pakhat, **Sualkailo Tlâng** tia an koh mai ṭhin chu a ni a. Chutah chuan mi pakhat silhfên vâr hlîr hlaka inthuam hi an va hmu a. Nimahsela mi pahnih, Ngeiawma leh Huatthlalaa te hian bawlhhlawh chi tinrêng mai hian an lo theh ngat ngat mai a. Mahse an bawlhhlawh theh chu rang takin a tla fai leh mai ṭhin a, a silhfênte chu bawlhhlawh theh a ni tih hriat chuan rêng rêng loh tûr khawp hian a thianghlim pângngai a thianghlim reng a.

Chumi an hmuh chuan, "Hei, eng nge a awmzıa le?" tiin an zâwt a. Berâm pute chuan, "He mi hi a hming chu Sakhawmia a ni a. A silhfên thianghlim tak saw a nungchang ṭhatzia leh sual bawlhhlawh kai lo mi a nihzia entirtu a ni. Bawlhhlawh thehtute saw mi sual leh huatthlala, mi ṭhate do tum ngar ngar chi hi an ni a, mahse a silhfênah bawlhhlawh rêng rêng a kai thei hauh lo a ni tih in hmuh kha. Mi fel leh rilru thianghlim pu reng mite chu mi sualte hian khawih sual tum sa teh ṭhin mah sela, an hlawhtling ngai lo, an thawk rim thlâwn mai â ni. A invawn thianghlimna chu Pathianin mal a sâwm a, kâr lovah êng mawi tak angin a inlâr chhuahtir ṭhin a. An dikzia chu chhûn ênga thil a lang fiah ṭhin ang hian a târ chhuahsak ṭhin a ni," an ti a.

Chumi zawh chuan tlâng pakhat, **Thilphalna Tlâng** an tihah chuan an hruai leh a. Tahchuan mi pakhat hi an hmu a, a bulah chuan puanthân têl khai hi a awm bawk a. Chu mi chuan a puanthân têl aṭang chuan kawr leh silhfên chi hrang hrang a han siam zung zung a, tichuan a bul vêla mi rethei tê tê awmte chu a sem ta a. Mahse chutia a han sem chiam hnu pawh chuan a puanthân têl chu a tê chuang rêng rêng lo va. Anni chuan chumi awmzia chu an zâwt leh ta a.

Berâm pute chuan, "Hemi awmzia chu, tupawh mahni thawh rim rah, mi retheite hnêna sem phal chuan engmah a tlachham ngai lo vang tihna a nih hi. Hmeithai pakhat pawhin zâwlnei hnênah chhang a pe ṭhin a. Nimahsela a chhangphut bêl chu a phai thei chuang hauh lo a nih kha (I Lalte 17:15 - 16). Chuvângin mite hnêna phal taka thil petu chu pêk belhchhahin a awm ṭhin ang tih entirna a nih hi," an ti a.

BUNG XXI

Hmun pakhatah an hruai leh a, chutah chuan Mâwla leh Hriatnatlachhama hian Ethiopia mi, mi dum pakhat hi bual ngo theih inbeiseiin an lo bual ngat ngat mai a. Nimahsela an bual nasat poh leh a hanzia chu a lang chiang ting mai si a. Kristiani te chuan a awmzia an zâwt leh ta a. Berâm pute chuan, "Mi bengtlalo laklawh tawh hi chu khati ang tlat kha an ni ṭhin! An ṭhatna tûrin mi ṭhehnemngaiten kawng tinrêngin bei mah sela, an beih nasat poh leh an tlâktlai lohzia a lang fiah ting mai ṭhin a ni. Pharisaite leh mi vervêkte pawh kha heti ang tlat hi an ni alâwm," an ti a.

Matthaia nupui Ngilneii chuan, a nu Kristiani hnênah chuan, "Ka nu, kei chu, a remchân chuan pûk ti mai ila, khur chhia tlâng panga awm, **Hremhmun Rahka** an tih mai ṭhin kha en ka châk khawp mai â," a ti a. Kristiani chuan Berâm pute hnênah chuan a han hrilh a. Anni chuan tlâng panga kawngkhâr awmnaah chuan an hruai ta a. Kawngkhâr chu an han hawng a, Ngilneii chu ngaithla tûrin an han hrilh a. A han ngaihthlâk nâk chuan le, lungngai mangang aw râwl mak pui pui a hre ta !

Pakhat chuan, "Nunna leh thlamuanna kawng ka zawh ve phal lotu ka pa kha ânchhe dawngin awm mawlh rawh se," ti hian a hria a. Pakhat chuan, "Âw, heti ang hrim hrima ka thlarau a boral dâwna ai chuan, ka nunna chhanhima a awm theih nân ka taksa kha chu lo pawt sawm vek se ṭha zâwk tur!" a ti a. Pakhat leh chuan, "Âw, han nung leh thei na ila chuan he mi hmuna kal lo tûr hian, mahni pawh inhre chang lo lêkin ka'n bei mai tûra âw," a lo ti vawng vawng bawk a.

Chuti ang mangang au thâwm a ngaihthlâk lai chuan

Ngilneii chuan a dinna lei chu nghîng dur dur hian a hre ta a. Chu mai pawh chu ni lovin a lei chawp chuan rûm vung vung hian a hre ta lehnghâl a. A hlau êm êm a, a dâng ta sâwp sâwp mai a. Khûr zawih zawih chung chuan a tlân kir a, "He hmun hrehawm leh râpthlâk tak laka chhanhima awmte chu, a hmei a pain an va han nihlawh tak êm!" a ti ta hial a.

Chûng thilte chu an entir zawh chuan Berâm pute chuan anniho chu an in ropui lamah chuan an hruai leh a, an thil neih ṭha leh tuihnai hnaite chu an hlui hlawm a. Nimahsela Ngilneii chu pasal nei hlim, ruak lo ṭantir, la naupang ve tak mai a nih avângin chumi ina a thil hmuh pakhat chu a awt ta tlat mai a. Han dil châwih mai lah chu a zak bawk si. A hmêl aṭang chuan a nu Kristiani chuan thil engto eng emaw tak nei nia a hriat avângin a zâwt ta a.

Ngilneii chuan, "Ih e, ka nu, chaw eina pindanah khân inenna chi dârthlalang pakhat hi a awm a. Chu chu ka awt thlu a·ni ber ang chu, ka rilru-ah hian a châm reng mai a. Kan neih loh chuan ka nau pai hi chhiat dâwn tlat hian ka inhre hial mai zu nia!" a ti ta a.

A nu chuan, "Chuti taka i awh te chuan Berâm pute hnênah ka dil sak ang che'ng a, a ni mai alâwm. Phal pawh an lo phal zên mai thei asin," a ti a. Ngilneii chuan, "Khai, ka awt êm êm a ni tih an hriat chuan a zahthlâk âwm êm mai," a ti a. Mahse ani chuan, "Zahthlâk awkawng lo ve a! Chuti ang thil ṭha awh nachâng hriat te chu mi fel nihna a ni zâwk asin," a ti a. Ngilneii chuan, "Anih leh ka nu, Berâm pute hnênah chuan, 'In hralh phal mai lâwm ni?' ti talin dil ta che," a la ti ṭâlh a.

Chu dârthlalang ang chu a vâng kher mai a. A hmai pakhata han inen chuan mahni hmêl dik tak mai hi fiah zet hian a hmuh theih a; a leh lamah erawh chuan vân râm zawng mite Lalber hmêl chu fiah takin a hmuh theih thung a ni. Chu dârthlalang chanchin hre chiang inti ṭhenkhatte sawi ka hriat

dân phei chuan, Lalber lua hlîng lukhum awm te, a kut leh ke, leh a nâka hliamte pawh an hmu thei a. Tin, ṭhat chungchuanna bîk tak pakhat a nei a, chu chu tupawhin Lalber chu an duh thusâm ang ang hmêl puin an hmu thei tlat mai a ni. A dam lai hmêl te, a thih hnu hmêl te, vâna a awm emaw, leia awm lai emaw, a tuar lai hmêl emaw, rorêl tûra a lo kal lai hmêl emaw, an duh ang hmêl puin an hmu thei ṭhin niin an sawi a ni.

Kristiani chuan Berâm pute chu a ko hrang a, an hming chu Finga te, Hretama te, Vênthiama te, Mitaka te an ni a. An hnênah chuan, "Pute u, hei ka fanute zingah hian pakhat, ruak lo lehnghâl a awm a, ani chuan he mi in chhûngah hian a thil duhzâwng tak mai pakhat a hmu a, a awt êm êm mai a. In pêk phal loh phei chuan a nau pai lai chu chhiat mai dâwnin a inhre hial a. Chuvângin, tlâwm leh zah pawh dâwn chang lovin ka han hrilh râwih mai che u a nih hi," a ti a.

Hretama chuan, "A ni maw, han ko teh. Pêk theih tûr chi kan neih phawt chuan eng aiah nge kan pêk loh tehlul ang ni," a ti a. Tichuan, "Nginei, eng thil nge ni i han awh êm êm mai chu?" a ti a.

Zak hmai sen awp awp chung hian Ngilneii chuan, "Chaw eina pindana dârthlalang lian tak inkhai saw," a ti ta a. Chu veleh Mitaka chu a tlân thuai a, dârthlalang chu a va la a, phal tak maiin a pe ta a. Ani chuan kûna chibai bûk pahin, "Hei zet hi chuan in mi duhsakna ka dawn nasatzia mi hriat chiantir ngei mai," tiin lâwm thu a hrilh ta a.

Hmeichhe dangte pawh chu an thil duhzâwng an pe ṭheuh va; tin, an pasalte pawh chu, Milianbeidawnga that tûr leh Rinhlelhna In rûn tûra Lungliana an lo va puih ve avângin an fak hle a.

Tin, Berâm pute chuan Kristiani chu ṭhi an awrhtir a, a mote pawh chu an awrhtir ve a, bengbehte pawh an behtir a. An chalah chuan chhinchhiahna lung hlu an bel sak bawk a.

BUNG XXII

Chumi hmun aṭang chuan kal chhuah an tum leh ta a. Berâm pute chuan thlamuang taka kal tûrin an thlah a; nimahsela Kristiana te ṭhian dûn hnêna fîmkhur dân tûr leh fîmkhurna hmun turte an chah thliîm thliam ang kha chuan engmah an chah ve lêm lo va. A chhan ni bera lang chu, kalkawng chin hre bel êm êmtu Lunglianan a hruai vâng a ni. Ani chuan fîmkhurna tûr hmun leh hun te a hre vek a, thil hlauhawm an tawh dâwn pawhin a hrilh lâwk dîm diam thei dâwn tlat a ni. Kristiana te ṭhian dûn pawh kha Berâm pute chuan thil chinchâng chu an hrilh chiang viau alâwm, mahse a hun a lo thlen meuh chuan an thil chah kha an lo theihnghilh leh hman tawh a nih kha. Chuvângin anni ṭhian dûn chan ai chuan Kristiani teho chan chu duhawm tak a ni. Kal pah chuan he hla hi an sa a:

En teh u, he lai hmun remchânzia hi!
Vân ram zawngtute tân hahchawlhna ṭha tak a ni.
A man kan chawi ngai lovin min thlentir,
Kan tân chênna in nuam a lo ni.
Keini khualzin mai pawh hi
An neih thil hlu tinrêng min hlân,
Chuvâng chuan kan kalna apiangah
Hlim takin kan awm thei zêl dâwn a ni.

Berâm pute hmun an chhuahsan hnu rei vak lovah chuan Kristianan Hawikîra, Rinlohna khuaa mi a tawhna hmun kha an va thleng a. Chutah an hruaitu Lungliana chuan Hawikîra chanchin sawi chu a remchâng dâwn êma a hriat avângin ti hian a hrilh ta a. "He lai hi alâwm Kristianan Hawikîra a tawhna hmun chu. Hawikîra chu mi danglam tak, inlamlêtna

rilrua khat tlat reng mai mi hi a ni a. Tuma thurâwn leh zilhna hi a benga rawngah a thun duh ngai lo va. Kalkawnga a han tlûk palh hlauh mai phei hi chuan tumahin a rilru an hmin leh thei tawh ngai rêng rêng lo. Kraws leh a bula thlân awmna a thlen ve lai pawhin Kraws bulah chuan mi pakhat hi a lo awm a. Ani chuan Kraws chu en tûrin a lo sâwm a. Mahse en chu a teuhvin a hnai lo; a ha chang a ṭhial a, a ke a per khum a, 'Kan khaw lamah ka kir leh daih nghâl loh,' a tihsan mai a ni. Tin, Kawngkhâr a thlen hma deuh pawh khân Pathianthuhriltua a tâwk a. Ani chuan a chunga kut nghat meuhvin kawng dika kal turin a han hrilh a. Mahse Hawikîra chuan a hnial fithla ṭhak a. Pathianthuhriltua thu sawi chu pawisa lo tih hriat fahran mai hian bangah chuan a lâwn liamsan a, a kal bo ta daih mai a ni," a ti a.

Tichuan an kal zêl a, Rintlêma an rawkna hmun kha an va theng a. Chutah chuan mi pakhat hi khandaih keng hian a lo ding a, a hmai chu a thi hnuang mai a. Lungliana chuan, "Tunge i nih?" tiin a han zâwt a. Chu pa chuan, "Thudikahuaisena ka ni a, vân ram kawng zawhtu ka ni. Chuvângin tûnah hian Vân khawpui panin ka kal mêk a ni. Nimahsela kalkawngah mi pathumin thil kawng chi thum hmangin min lo tibuai a. **Pakhatnaah** chuan an zinga tel ve tûrin min han ti phawt mai a. Kei erawh chuan, 'Kha leh chen kha nungchang ṭha tak puin ka lo khawsa tawh a, tûna taka nangni rûkru zînga tel tûr chuan ka inphal awzâwng lo mai,' ka ti a. A **pahnihnaah** anni chuan, 'Anih leh in khaw lam ah kir leh rawh,' min ti leh a, mahse keiin, 'Kan khua chu a pâwng ataka chhuahsan satliah mai ka ni hlei nêm; nuam ka ti thlâwt lo va, chênna tlâk ni mawlha ka hriat loh vâng chauhva chhuahsan ka ni asin. Chuvângin kîr leh rual ka ni lo,' ka ti leh a.

"A **pathumnaah** chuan, 'Anih chu, he laia thih mai hi i duh a ni maw?' min ti leh a. Kei chuan, 'Ka nunna hi chutia

nangni'n in nawm in mâka in lâk bo mai mai chi a ni lo, a hlu êm! A rêng rêng thuah, a kawi a ngila nangni thu ka zawmna ngawt tûr hi a awm lo va, ka duha ka thlan kawng ka zawhna tûr min dâl ngawtna tûr pawh a awm bawk hek lo. Min tihbuai in tum hrim hrim a nih chuan inring mai rawh u,' ka ti ta a. Chutah le, chûng mi pathum, Rothapa te, Midangpawisalova te, Mahniduhthua te chuan an khandaih an phawi a, min han beih rawn ta mai a.

"Kei pawh chuan ka khandaih ka phawi ve a, pathum leh pakhat chu kan inbei ta chiam mai a, dârkâr thum zet kan inbei a. Huaisen pawh an huaisen kher mai; hei, an mi hliamna pawh in hmuh hi. Mahse, kei pawhin thal zawng thlah ve alâwm, an taksa khawi lai lai emawa hliam tuar chungin an liam tâk kha. Tûnah khân an insasêng fel chiah a ni. ***'In sakawr ke chhep thâwm an hriat khân an tlânchhe ta e,'*** an tih ṭhin ang deuh khân nangniho thâwm hi an hria ang a, an tlânchhe ta ni ngeiin ka ring," a ti a.

Lungliana chuan, "Mi pathumin pakhat han beih rawn te chu, a va han mak ngai ve le!" a ti a, Thudikahuaisena chuan, "A dik khawp mai, mahse thudik ṭantu tân chuan tam leh tlêm hian kawngro a su teh chiam hlei nêm. Mi pakhat pawhin heti hian a tih kha:-

Sipai rualte chu mi do tûrin rawn inkulh mah sela,
Ka thinlung chu a zâm lo vang a,
Min do rawn hial mah sela
Ka hlau lo vang tih ka ring tlat a ni,

tiin. Tin, chu bâkah, mi pakhat chauhvin sipai rual a tawn thu pawh ka chhiar tawh a. Samsona pawh khân sabengtung khaberuhin mi eng zât nge a vuak hlum kha?" a ti a.

Lungliana chuan, "Engati nge i au vak mai loh va? Ṭanpuitu tûr che an lo kal mai thei asin," a ti a.

Thudikahuaisena chuan, "Ka au alâwm,ka au thâwm lo

hre ngei ngeitu tûr ka Lalpa chu ka au va. Ani chuan thil hmuh theih lohvin min ṭanpui a, chu chu ka tân chuan a tâwk hlein ka hria," a ti a.

Lungliana chuan Thudikahuaisena hnênah chuan, "Ni, i ti dik ngawt mai. Anih leh, khawi nge, i khandaih chu ka lo en teh ang," a ti a. Ani chuan a han entir a. Lungliana chuan a lek vêl a, ngun takin a han en a, "E khai! I khandaih chu Jerusalem kutchhuak dik tak zu ni rêng a!" a ti a.

Thudikahuaisena chuan, "Ni chiah e, miin heti ang khandaih hi a neiha, a hûmna tur kut a neih bawka, a hman dân a zei tâwk bawk si chuan vântirhkoh pawh a cho ngam mai palh ang e tih awl a ni asin. A hriam hi a ṭha khawp a, a bil thei lo rêng rêng ringawt mai a. Ruh leh tisa, rilru leh thlarau te pawh a sât phel thei vek zu nia! Chuvângin a hman dân tûr riruang han sawi thei mai chin tân chuan hman ṭihna tûr rêng rêng a awm lo a ni," a ti a.

Lungliana chuan, "A rêng rêng thu-ah, in inbeih rei tehlul nên i chau hle lo chu mak ka ti mang e," a ti a.

Thudikahuaisena chuan, "Bei rei bawk e! A tâwp lamah phei chuan ka khandaih leh ka kut zungṭangte chu a inchâr zo vek tawh a, ka kut aṭanga lo chawr chhuak emaw tih mai tûr hi a ni a. Ka kut zungṭang kâr aṭanga thisen lo luangchhuakte chuan min tihuaisen sauh sauh mai a. Chuvângin huai tak leh chau lutuk lovin ka bei thei niin ka inhria," a ti a.

Lungliana chuan, "I ti ṭha ngawt mai. Sual dovin, thisen chhuak khawpin i ṭang a nih chu. Eng pawh ni se kan zingah lo tel ve la, a ṭha ang, kan kal ho zel dâwn nia, kan ṭhian tûr tak pawh i nih hi," a ti a.

Tichuan an zingah chuan an teltir ve ta a. A hliamte chu an sil faisak a. A intihharh nân an ei tûr neihte chu an han pe a. An kal tlâng ta a.

BUNG XXIII

Amah anga huaisen leh âwmkhauh kalpui tûr an neih tâk avâng chuan Lungliana chu a lâwm hle a. A hmaa a mi hruaiteho kha hmeichhia leh mi âwmnêm tê tê vek ngang kha an ni a, an tân chuan lâwm viau tûr pawh a ni rêng a ni.

An kalpuitehote hriat atâna ṭangkai dâwn êma a rin avângin Lungliana chuan Thudikahuaisena chu eng eng emaw a zâwt a.

A hmasa berin an ram lam chanchin a han zâwt a.

Thudikahuaisena chuan, "Kan ram hming chu Khawthim a ni, chuta piang chu ka ni a, ka nu leh pa te pawh chutah chuan an la awm," a ti a.

Lungliana chuan, "Khawthim maw ni? Boralna khaw awmna lam tuipui kamah bawk khân a ni maw?" a ti a. Thudikahuaisena chuan, "Ni e," a ti a.

Lungliana chuan, "Anih leh engtin nge vân ram kawng i zawh mai theih?" a ti a.

Ani chuan, "Vân ram kawng ka zawh tâk dân chu heti ang hi a ni: Ṭum khat chu kan ramah chuan Thudikhriltua a lo kal a. Kristiana chanchin, Boralna khua a chhuahsan dân te, a nupui fanaute meuh pawh thlahlel zo lova vân ram kawng a zawhsan tâk thu te a rawn sawi a. Tin, kalkawnga a thil tawhte leh amah rawn beitu rûlpui a thah dân te, a tum ram pana a kal tlang zêl dan te a rawn sawi a. Chu bâkah, a Lalpain A rama a lo lawm luh dân ropuizia te, Vân khawpui kawngkhâra an lo chawimawi nasatzia te a sawi bawk a. Tin, mi Êng vâr rualten tawtawrâwt ri nên an lo hmuak a ni, tih thu leh amah lawm

nâna Khawpuia dâr zawng zawng an vuak rîk tâk chuah chuah thu te, rangkachak silhfên an lo silhtir thu te a rawn sawi a. A, a sawi zawng zawng phei chu tûna han sawi kim leh sên chi ziazâng tûr pawh a ni law. A tawi zawngin han sawi ta mai ila, Kristiana zin dân chanchin a sawi chuan kal ve min tichâk ta tlat mai a. Ka châk ṣatliah mai pawh ni lovin, a tur hian mi tur ta ut ut mai a. Nu leh pa te han khap beh mai rual ni hek lo i, tichuan anni chu ka kalsan a, he lai hmun hi ka lo thleng ve ta hial a nih hi," a ti a.

Lungliana chuan, "Kawngkhârah khân i lo lût phawt ang chu maw?" a ti a.

Thudikahuaisena chuan, "Aw lût e, Thudikhriltua khân, 'Kawngkhâra luh ṭan phawt loh chuan engmah a an tak tak theih loh a ni,' tiin min hrilh tlat alâwm," a ti a.

Lungliana chuan Kristiani hnênah chuan, "Chu, Kristian i hria alâwm maw? I pasal chu, vân ram kawng a zawh avâng leh thil ṭha tak takte a dawn avângin khawvêl ram tina miten an ngaisâng huai huai a nih chu," a ti a.

Thudikahuaisena chuan, "E heu! Hei hi Kristiana nupui a ni maw?" a lo ti thuai a. Lungliana chuan, "Ni e. Hêng tlangvâl palite pawh hi a fate an nih hi," a ti a.

Thudikahuaisena chuan, "Zuk ni tak a! Vân ram kawng an rawn zawh ve a nia maw?" a ti leh a. Lungliana vêk chuan, "Ni e. An pa hniak hnung an rawn zui ve a nih hi," a ti a.

Thudikahuaisena chuan, "E, lâwmawm ka va han tihsak tehrêng êm! A tira pawha zui duh hlei lovin an rawn zui ve leh a, Vân khawpui kawngkhâr an rawn thleng ve leh ta mai a lo hmuh hun chuan Kristiana chu a va han lâwm dâwn êm âw!" a ti ta hial a.

Lungliana chuan, "Ni e, ti rawh. Amahin vân ram a thleng thei ngawt pawh a lâwm dâwn tawh tehlul nên, a nupui

fanauten an han thleng ve leh tûr chu a tân chuan a lâwmawmin a thlamuanthlâk dâwn êm alâwm!" a ti a.

Thudikahuaisena chuan, "Vân ram i sawi tâk azârah chuan, chu mi hmun chungchângah chuan i ngaihdân hriat duhna deuh ka nei asin. 'Mi ṭhenkhat hian chumi hmunah chuan kan inhria ang em?' tiin zawhna an siam ṭhin a. Eng nge i ngaih ve dân?" a han ti a.

Lungliana chuan, "Chuti anga i hnêna zâwttute chuanin vân ram pawh thleng se anmahni an inhriat chu an ring phawt ang chu maw? Anih loh leh chatuan hlimna hmuna an luh tâk avâng chuan an lâwm ṭheuh pawh an ring bawk anga ti rawh? Chuti ang thil chu an hriat theih an rin si chuan anmahni pawh an inhre tawn theiin, an lâwmnaahte pawh an inlâwmpui tawn thei mai dâwn lâwm ni?"

"Eng le khaw le, heta kan laichîn unau kan inkûngkaihna hi chu keimahni mihringa bet tel ve hlek chauh a ni a, chuvângin chumi hmunah chuan heti anga intihchhûngkhat bikna hi chu a bo tawh ang a. Amaherawhchu vân rama an hmêl hmuh tûr an lo tel ve theih phawt chuan a lâwmawm hle zâwk ang tih chu, mi â nilêng tân lo chuan a rin theih mai lâwm ni?" a ti a.

Thudikahuaisena chuan, "A ni dâwn tak! I sawi dân chu ka hriat fiah thiam zâwng tak a ni. Anih leh ka lo chhuah ṭan tirh lam chanchinte min zâwt duh em?" a ti a.

Lungliana chuan, "Duh e a. Hetia vân ram kawng zawh mia i ṭan dâwn lai hian i nu leh pate an remti rêng em?" a ti a.

Thudikahuaisena chuan, "Teh nâng le! An remtih loh vângin ina awm tûrin thlêm chi tinrêngin min thlêm asin," a ti a. Lungliana chuan, "E, eng vânga chuti taka thlêm che nge an nih? Engtin tinte nge an tih a?" tiin a zâwt a.

Thudikahuaisena chuan, "Vân ram kawng zawh chu mi

thatchhe hna a ni a, mi thatchhia leh zawmthaw tak nih i duh si loh chuan vân ram kawng zawhtu nun chu i ngaih theih zâwng a ni lo tawp ang,' ti tein min hrilh ṭhin," a ti a.

Lungliana chuan, "Anih leh thu dang engte nge an sawi?" a ti leh a.

Thudikahuaisena chuan, "Vân ram panna kawng chu kawng râlṭî, khawvêla kawng hlauhawm ber ni tein an sawi bawk," a ti a.

Lungliana chuan, "Anih leh, he mi kawng khawi lai lai nge hlauhawm deuh âwma an sawi?" a ti leh a.

Thudikahuaisena chuan, "Hlauhawm lai âwma sawi chu an ngah mai," a ti a. Lungliana chuan, "Chung hmunte chu, a ṭhen azâr tal han sawi teh," a ti a.

Thudikahuaisena chuan, "Kristiana pil bo lek lekna Lungngaihna Chirhdûp te kha an sawi a. Tin, Kawngkhâra luh tuma kiktu apiangte chu Belzibuba Râlvên bûk aṭangin a thal kâp miten an châng reng ṭhin niin an sawi bawk a. Hlauhawm deuh ni âwma an sawi dang lehte chu, ram ngaw dur pui pui leh tlâng sâng hmun râlṭî tak takte a awm a. Tlâng Chho an tih phei chu râpthlâk khawpa chho hrehawm hi a ni a. Sakeibaknei leh mi lian râwngrã pui pui Misawisakhmanga te, Thisenchhuahchînga te, Miṭhathattua te pawh an awm tiin an sawi ṭhin a. Chûng bâkah chuan Zahna Kâwn a awm a, chutah chuan ramhuai sual, huatthlala deuh mai hi a awm a, chu ramhuai chuan Kristiana pawh a ti-hlum ṭhelh niin an sawi bawk. Tin, heti hian an ti bawk tak asin, 'Thihna hlim kawr Ruam a awm a, chutah chuan phûng an awm noh noh mai a. A thimzia lah chuan ai mit thlawn ang hlauh, chu achhapah kawng tluanin thang leh fal; tlâkhawlh leh ngalhemte hi a khahin a khat phei tlat mai bawk a; vân ram kawng i zawh dâwn chuan chu chu i pal tlang ngei ngei a ngai bawk si,' tiin min sawi ṭhaih a. Milianbeidawnga leh a Rinhlelhna

Ina vân ram kawng zawhtute ruh ro tam tawhziate min hrilh bawk ţhin a. Chûng lo pawh chu Mutthlûkna hmun, hmun hlauhawm chi tinrêng ka pal tlang hnuah pawh chuan Vân Khawpui thlen hmain Lui pakhat kân ngei ngei tûr, mahse lei awm hauh si lohna a awm bawk, tiin min hrilh ţhin a ni," a ti a.

Lungliana chuan, "Chuti zawng chu em ni an hrilh che?" a ti a. Thudikahuaisena chuan,, "La ni lo cheu ve! A kawngah chuan mi bum hmang tak tak hi an khat tlat mai a, mi ţhate kawng dik aţanga kaih pên tumtu lah chu kawng tluanin an ther fuk mai bawk ni âwmte hian min hrilh bawk," a ti a.

Lungliana chuan, "Tu tute nge, chuti ang mi hnawksak deuh ni âwma an han sawi?" a ti a.

Thudikahuaisena chuan, "An han sawi lansarh deuhte chu Khawvêlthilafinga te, Dâna leh Vervêka te, Mahnihmasiala te, Dangnâla te, Hlêpduha te, Finglova te an ni a. 'Mi bum tum ringawtin Khawvêlthilafinga a lo awm ang a, tin, kawng tluana tibuai tûr chein Dâna leh Vervêka an lo thawk bawk ang a; tin, Mahnihmasiala te, Dangnâla te, Hlêpduha te pawhin an lama ţang tûrin an han kher châmchi bawk ang che a. Finglova phei chuan thil chinchâng hre uk si lovin kawngkhâra hruai che a tum ang a, mahse tlâng panga pûk, khurchhia, Hrem hmun kawngkâ an tih maiah chuan a hruai lût daih mai ang che,' ti tein min hrilh ţhin a ni," a ti a.

Lungliana chuan, "An thu hrilh che chu lunghnual phah rawihna tûr zuk nia maw le! Anih leh chûng thil an hrilh che chuan an duh tâwk deuh mai em ni?" a ti leh a.

Thudikahuaisena chuan, "Duh tâwk mai nâ'ng! He kawng zawhtu, mi tam tak, inlamlêta kir leh ta-te chanchin pawh min hrilh âwl lo mai maw le! 'Mi tam takin ropuina nasa tak chan beiseiin he kawng hi thui tak tak thlengin an zawh ve bawk a. Manilomaha miin, an in chhûng lum an chhuahsan tirh aţanga ât so ang leka an lo ngaih rilrûk nâk

alaiin, mi hmuhsit tizual tûr tingin an beidawng an lo kir leh hlawl hlawl mai ṭhin, a pawi teh asin,' ti tein min sawi ṭhaih ṭhin.

"Chuti anga lo kir leh an sawite zingah chuan Tihmawha te, Thlêmsama te, Ringhlela te, Dâwihzepa te, Hawikîra te, Pathianawmringlova te pawh an tel. Tin, mi dang pawh sawi an nei nual hlawm a, chûng zingah chuan a ṭhente chu, eng emaw tak hmuh inbeiseia thui tak tak thlenga kalte pawh an awm a. Mahse chûngho pawh chuan vân ram kawng zawh ṭangkaina chu tin ther tia pawh an hmu mawlh lo, ti tein min hrilh bawk a ni," a ti a.

Lungliana chuan, "Anih leh tihlunghnual tum nân che thil dang sawi an la nei em?" a ti leh a.

Thudikahuaisena chuan, "La nei cheu ve! Vân ram kawng zawhtu mi pakhat Hlauthâwnga chanchinte pawh an sawi ṭhin. Ani chu khawhar êm êm leh thil hlauh nei rêng rênga khawsa kawng tluan ni âwm tein an sawi a. Tin, Beiseinatlachhama pawh rilṭâma thi lo chauh niin an sawi bawk a. Kristiana phei chu, vâna Lallukhum chan tuma khati khawpa bei nasa a nih kha tlâng hriat ni mah sela, Thihna Luipuiah khân a pil bo ta hmiah angin an sawi a; a chhuah leh thu te chu an sawi tel duh rêng rêng hlei nêm," a ti a.

Lungliana chuan, "Chûng an thil sawi zawng zawng pawh chuan a tilunghnual chuang lo che a ni maw?" a ti a.

Thudikahuaisena chuan, "Hnual suh ei! 'Chuti angte mai mai chuan ka hrik a tithak tham lo ve,' ka tihsan mai," a ti a.

Lungliana chuan, "Engtin nge chuti anga i ngaih theih mai chu le?" a ti a. Thudikahuaisena chuan, "Eng aiah nge ka theih loh vang? Thudikhriltua thu sawi kha ka ring tâwk a, chuvang chuan thil hlauhawm an han sawite chuan ka tâw tê pawh a tisai chin lo rêng rêng a ni," a ti a.

Lungliana chuan, "Chu chu i tân chuan hnehna a nih chu. Chuti ang chu alâwm **rinna** an tih ṭhin," a ti a.

Thudikahuaisena chuan, "A nih âwm teh tak e! Ka ring a, chuvâng chuan ka ke ka pên chhuak a, tichuan he kawng hi ka lo zawh thei ta a. Tin, kalkawnga min dodâl tumtu apiangte chu huai takin ka bitum ta zêl a, tichuan rinna avângin he lai hmun hi ka lo thleng thei ve ta hial a lo nih tak chu," a ti a. Kal pah chuan he hla hi an sa ta a:

Vân ram kawng zawh mi ni tûr chuan
Mahni thu tiamah rinawm taka awm a ngai.
Thli pui, ruah pui hnuaiah leh
Hlauhawm chi tinrêng kârah pawh
An zâm tûr a ni hek lo.
Chuti ang mi huaisen hmêl hmu duh chu,
Hetah hian lo kal mai rawh se.

Vân ram kawng zawh mi ni tûr chuan
Sawi ṭhaihna mai maite chu mausâm tûr a ni.
Harsatnain phuar vêl mah se,
A chakna a zual zêl ang,
Sakeibaknei lakah a zâm ngai lo'ng
Mi sual chu a do zel ang,
Chuti ang ti thei tûr chuan thuam a ni si a.

Vân ram zawng mi ni tûr chuan
Ramhuai chu hlauh tûr a ni lo.
A tâwpah chatuan nunna
A rochung dâwn tih a hria a.
Mi sawi leh sel tur dawn lovin
Chhun zan zawmin a thawk zawk a.
Chutah ramhuai chu an thlawk bo ṭhin.

BUNG XXIV

Mutthlûkna Hmun an lo thleng ta reng mai a. Mutthlûkna Hmun tih takah chu boruak chuan mut a tichhuak hliah ṭhin a ni. Chu laiah chuan chawlhna in, nuam âwm fahran mai pakhat hi a awm a, chumi hmun tih loh chu hlimhlîngnei leh hlîng bawnin a bawh khat tlat a. Mi ṭhenkhat chuan chu chawlhna ina châwla, muhîl tawh rêng rêng chu harh chhuak leh zo an awm tawh ngai lo niin an sawi ṭhin. Inzui thliah thliah hian an kal a. Hruaitu ber a ni bawk a, Lungliana chuan hma a hruai a; tin, ramhuai emaw, dragon emaw, mi lian emaw, rûkrûin emaw, hnung lam aṭanga an rawn beih thut te an hlauhthâwn avângin Thudikahuaisena chu hnu an dâltîr thung a. Hmun râlṭî a ni tih an hriat avângin mipaho chuan an khandaih chu phawi sain an keng ṭheuh va; tin, tumah zâm lo tûrin an infuih a, an intiphûr tlâng zêl a. Lungliana chuan Rilruchaklova chu a hnung chiaha zui tûrin a ti a, Beiseinatlachhama pawh chu Thudikahuaisena vên atân a dah bawk a.

An la kal thui vak lo tih chuan chhûm a lo zîng ta mup mup mai a, anmahni pawh chu an inhmu thei ta meuh lo va. Chuvâng chuan an awmna chin an inhriat tawn theih nân a auhvin an inau ta ringawt mai a.

Chu lai hmuna kal zet chu, an zînga chak leh huaisen ber tân pah a hautak êm avâng chuan hmeichhia leh naupang âwmnêm zâwk tâṇa a hrehawm dân tûr chu suangtuah tham tak a ni. Nimahsela an hmahruaitupa chuan eng lai pawha a fuih reng avangin zawi zawi chuan hma an sâwn zêl a.

Kawng chu a diakin a hnawk êm êm mai a, chuvâng

chuan kal pawh a hahthlâk kher mai. Mahse han intihharhna tûr hmun emaw, han chawlhhahdamna tûr khualbûk emaw takngial pawh a awm hauh si lo va. An hah lutuk chu an thaw ri hlawp hlawp mai a, an rûm ṭan titih ta hial a. Chutah pakhat chu hnim bukah a tâng ta a, a ṭhen chirhdiakah an tâng bawk. Naupangho phei chuan an pheikhawkte an hloh pheng phung ta mai a. An zinga pakhat chua, "E khai, kei chu ka pil thaw-thâng a ni mai a!" a han ti a. Pakhat leh chuan, "E heu! khawnge in awm tâk?" a rawn ti bawk. Pakhat leh chuan, "Kei pawh hei, thing bukah ka tâng tlat mai, ka chhuak thei tawp lo vang," a lo ti ve bawk a. An buai ta hle mai a.

Zawi zawia hma an sâwn hret hret lai chuan chawlh theihna tûr in nuam zet mai awmna hi an va thleng a. Vân ram kawng zawhtute tân liau liauva sak ni âwm tak hian a lang a. A hmun a thengthaw nuamin a vêlahte chuan hnim hring mawi tak takte a zîng chêk bawk a. A chhûngah chuan ṭhutthlêng nuam tak tak leh, chau zual deuh tâna han tlukzâlna mai tûr khum dûp nuam tak tak a awm thluah bawk a. A hma lawka kawng hrehawm leh hahthlâk tak mai lo pal tlang hlim hlawltu tân chuan chu in chu chawlh nân hian a îtawm êm êm mai a. Mahse hmêlmaten vân ram kawng zawhtute tihbahlah nân leh kawng dik ata pên kawitir nâna an sak hi a lo ni reng a, a hmingah pawh **"Thatchhe Ṭhian"** an vuah a. Chuti taka chawlh nâna îtawm chu ni mah sela tumah chuan chawlh an rawt hauh lo va. A chhan ni âwma ka hriat tâk ber chu an hotupa thu an ngaihchân thiam vâng a ni. Ani chuan hmun hlauhawm leh râlṭî laite a hre chiangin, a râlmuan loh deuh apianga inrâlring tûra a hrilh vat ṭhin avângin ani chu an ring tâwk êm êm tlat a ni. Eng lai pawhin a mitmei an en thlîthlai reng a, anin ṭûl a tih phawt chuan an taksa hah leh hrehawm pawh an pawisa ngai lo a ni.

Ka mumangah chuan chu kawng reh leh râlṭî tak mai chu zawh ta zêl hian ka hmu a. Nakinah chuan bo awl êm

êmna tûr hmun hi an va thleng ta a. An hruaitupa ber pawh chuan, kawng pêng dik lote chu chhûn êngah chuan hre chiang viau mah se thim-thamah chuan a lo hre hlei thei bîk hauh lo mai a. Chuvâng chuan a ding ta a. Nimahsela a iptê-ah chuan Vân khawpui panna kawng ziahna ***Map*** a lo ak hlauh va. Meitalh a han talh êng a (Meitalh ak reng chi a ni a), mei êngah chuan ***Map*** chu a han en a, ding lama pên tûr tih a hre ta a. Chu lai hmunah chuan ***Map*** ken chu en nachâng hre hlauh lo phei sela chuan, an bul lawka kawng pêng nuam âwm êm êma lang, mahse a piah lawk pên thum emaw leka khuarkhurum thûk êm êm mai, a thûkzia tûma hriat loh, chirhdiak hlîra khatah chuan an tla lût ngei tûr hi a ni a. Chu khuarkhurum chu hmêlmahovin vân ram kawng zawhtute an tlâk hlum nâna an siam pawh a ni rêng a.

Chumi ka han hmuh chuan vân ram kawng zawhtute chuan, kawng pêng zawh tûr bîk an hriat loh hun apianga an en tûr, vân ram panna kawng chuanna ***map*** ṭha tak an kawl reng a ṭûlzia ka hriat chian phah ta hle a.

Chutia mutthlûkna rama an kal zêl lai chuan kawng pui hrûl chawlh hmun awmna an va thleng leh a. Chu chawlh hmunah chuan mi pahnih Pawisalova leh Ngampaluaa hi an lo muhil reng mai a. Chu mite pahnih chu vân ram kawng zawhin thui tak an lo kal tawh a, mahse an chauh êm avângin an han ṭhu chawl a, an muhil ta a ni. Chu mite an hmuh chuan an dinhmun chu khawngaihhthlâk êma an hriat avângin an din chilh a, an pawi ti lutuk chu an chek ta tlawk tlawk a. Tichuan kal pelh mai tûr nge ni ang tih leh, kaih thawh tum chhin teh rêng tûr em ni ang tih an han inrâwn khâwm a. A tâwpah chuan kaih thawh tum chu ṭhain an hre ta a. Amaherawhchu kaih thawh dâwn pawhin anni chu an ṭhu ve hauh tur a ni lo va; tin, chu chawlh hmuna thil engmah chu khawih hauh lo tûr leh tum pawh tum chhin hauh lo tûrin an inti tlat a.

Tichuan chawlh hmunah chuan an va lût a, an hmingin an han ko va, (an hruaitupa khân an hming a lo hre hlauh va), mahse anni chuan an chhâng hauh lo va. An hruaitupa chuan tihharh tumin a han sawi ngial a, pakhat zâwk chuan, "Ka pawisa ka lâk hunah ka pe mai ang che," a ti a. Lungliana chuan mak a ti hle a. Chutih nâk alai chuan pakhat zâwk chuan, "Ka khandaih ka ken chhûng chuan hlauh ka nei lo, ka thihchilh loh tâk ah," a rawn ti ve leh a. Naupang pakhat phei chu a nui chhuak ta hial a.

Kristiani chuan, "Eng tizia nge maw ni le?" a han ti a. Lungliana chuan, "An ṭawngvai a nih hi. A vuak te pawhin vua ila, engti ang pawhin sawisa ila, khati ang lek bawk khân a nia an ṭawngvaih mai tho vang ni. Titî-ah pawh an sawi ṭhin hi; pa pakhat pawh lawnga a chuan laiin tui fâwnin a vawrh ta hrep mai a, mahse a lo muhîl nghet hle mai chu niin, chutia tui fâwnin a khuh hlap hlap lai te pawh chuan, 'Ka harh hun chuan ka va la zawng chhuak leh rua êm!' a ti chhar chhar e an tia lâwm. Ṭawngvai hi zawng an chuti châwk zuk nia! Eng eng emaw hi an sawi a, harhfîm anga ngaihtuahna mumal nei ni hek lo, anmahni puah puah hian an puak phawng phawng mai ṭhin rêng a ni. Kha tûnah pawh, vân ram kawng an zawh ṭan tirh leh he lai hmun an thlen inkâr thu an han chawhpawlh vak ni ngei tûr a nih kha.

A thu hrimah fimkhur lo tak chunga vân ram kawng zawh hi zawng ti hian a tâwp mai mai duh viau rêng a ni.

He mutthlûkna hmun hi hmêlmahovin vân ram kawng zawhtute tihbuaina tûra an thil ruahman zinga a tâwp ber a ni a. Kawng tâwp lama an dah avâng hian a hlauhawm zual lehnghâl a, chuvâng chuan fimkhur ngai tak a ni. Hmêlmate chuan, vân ram kawng zawhtute chu an kal hlat poh leh an chau vang a, an chauh poh leh chawlh an châk ang tih an hria a. Chuvângin he laia mutthlûkna hmun lo ruahmansak hi

tihbalhlahna remchâng tak a nih an ring a. Tichuan an zin kawng an zawh chhuah dâwn aruaiah pawh an la hruai bo theih hrâm beiseiin, vân ram zawngtute chu fimkhur a ngai tak meuh meuh va, chuti lo chuan heta mite ang mai hian kaihthawh zawh rual lohva ngheta muthilh hlen mai awl tak a ni," a ti a.

An awmna kha Mutthlûkna hmun huam chhûng a la nih avângin hlauthâwng tak leh khûr chungin hma lam pan chu an tum hrâm hrâm zêl a. Khua a thim leh tlat tawh avângin an hruaitupa chu khâwnvâr chhi tûrin an ngên a. Khâwnvâr êngah chuan kal ṭhat theih deuh an inbeisei a, an beisei ang ngei chuan kal pawh chu an kal tluang thei ta deuh va.

Nimahsela naupangho chu an chau hle tho mai a, chuvâng chuan Lalpa hnênah an kalna kawng chu tinuam deuh tûrin an dil ta a. Piah deuh hlek an thlen chuan thlifîm a lo tleh a, chhûm chu a rawn chhêm kiang a, khua pawh chu a lo êng ta deuh va, hmuh pawh an inhmu thei tawh a, an kalna tûr kawng pawh an hmu fiah thei ta a, mahse Mutthlûkna Ram chu an la kal chhuak chuang ta lo cheu va.

BUNG XXV

Chu ram chu an kal chhuak ṭêp tih chuan an hma lam hla vak lovah hian, tih tak zeta ṭawngṭai ni âwm tak thâwm hi an han hria a. An va thlen chuan an rin ang ngeiin mi pakhat hi, vân lam en chunga, a kut phar chhova ṭhingṭhiin an hmu ta a; ti tak deuh mai hian Pathian hnênah a ṭawngṭai mêk hi a lo ni a. An hnaih deuh hnu pawh chuan eng chiah nge a sawi chu an hre thei lo va. Thâwm dîm tak chungin an pan hnai zêl a. A tâwpah chuan a ṭawngṭai zo va, a tho lawk a, Vân Khawpui lampan chuan a tlân ta a.

Lungliana chuan "E khai, ṭhianpa, Vân ram pan tûr i ni ve âwm phawt a, i kal ho ang u hmiang," a ti a. Chu pa chu a lo ding a; a awmna an va thlen chuan Rintlâka chuan, "A ka hmêl hriat a ni reng alâwm maw le!" a han ti a. Thudikahuaisena chuan, "Maw ni? Tu nge a nih min hrilh teh," a lo ti thuai a. Rintlâka chuan, "Dingngheta, kan khaw bul lawka mi a nih hi. Ani pawh hi mi ṭha tak, vân ram pan tum ve bawk a ni asin," a ti a.

Chutia a lo thlen chuan Dingngheta chuan, Rintlâka hnênahchuan, "Aw khai, Pu Rintlâk, kan khaw bul lawkah khân i awm ṭhin thânin ka hria a?" a ti a. Ani chuan, "Awm e, nangmah ang bawkin mahni khaw lamah chuan awm ṭhin teh rêng e!" a ti a.

Dingngheta chuan, "He mi kawnga ka han hmu ta mai che chu ka va han lâwm êm!" a ti a. Rintlâka chuan, "Kei tak asin lâwm ni! Ṭhingṭhia ṭawngṭaiin ka rawn hmu lehnghâl che a," a ti a. Dingngheta chu a zak ta deuh hlek a, "Chu, ka ṭhingṭhi lai kha min lo hmu elo?" a ti a.

Ani chuan, "Hmu e. Ka han hmu che chu ka lâwm teh asin!" a ti a. Dingngheta chuan, "Chuti maw? Engtin tin nge min ngaih?" a ti a. Rintlâka chuan "E le, engtin dang teh chiamin nge ka ngaih ang che? Mi rinawm tak kal rualpui tûr kan nei dawn ta a nih hi ka ti mai," a ti a.

Dingngheta chuan, "I mi ngaih ang chu han ni tak tak ila chuan a va han lâwmawm dâwn êm! Mahse ka nih phâk loh tâk pawhin le, keima mawh a ni mai ang chu," a ti a.

Rintlâka chuan, "A dik alâwm.Engpawh ni se, chuti ang lam hlauhthâwnna i neih avâng ngawt pawh chuan vân ram zawng mite Lalpa nên chuan i nunna chu a inzawm nghet hle tawh a ni tih a hriat theih a, a lâwmawm ngawt mai. Amah ngeiin *'mahni din hmun hlauhthâwn nachâng hria chu an nihlawh e,'* a tih kha," a ti a.

Thudikahuaisena chuan Dingngheta hnênah chuan, "Anih leh unaupa, nichinah khân eng vânga lo ṭhingṭhi reng nge maw i nih le? Khawngaihna dawn bîk eng emaw tak i neih avânga lâwm thu sawia ṭhingṭhi i ni hial lo maw?" a lo ti ve a.

Dingngheta chuan, "Ni zêl mai e. Hei kan awmna chu mutthlûkna ram a ni tih in hria a. He lai ram kan rah ṭah tirh chiah aṭang hian he mi kawng hlauhawmzia hi ka ngaihtuah reng mai a. Vân ram kawng zawhtu, he lai hmun pawh thleng ve hial si, mahse boral leh ta mai an tamzia te ka ngaihtuah chhuak a. An boral dân lah chu natna leh hrehawm tuara thi pawh an ni lo va, a tîra beiseina sâng tak neia thawk chhuak ve, hlim taka kalkawng pawh thui tak lo zawh tawh, an tân a pawi dâwn a ni tih hre hauh lova muhîla, mu hlum ta mai an nih ngei ka ring bawk ṣi a. Chuti a nih chuan anmahni duhna lẹh lungtlûkna ang ngeia boral ta-ah te pawh mi chuan an ngại mai dâwn a....," a tih lai chuan Rịntlâka chuan, "Tak ana, chawlh hmunah khân mi pahnih muhil i hmu lo maw?" tiin a thu sawi lai chu a lo pawtchat a.

Dingngheta chuan, "Hmu e maw le. Pawisakneilova leh Ngampaluaa te ka hmu alâwm! Kha, khatia an mut reng chuan an mut hlum ngei ka ring asin.

"Ti leh ṭhin ila, kan titî pângngai bawk kha, mut hlum mai a awl tûrzia ka ngaihtuah lai tak chuan nu pakhat, nu chang tawh fê hi, nalh fahran maia inchei hian mi rawn pan a. Ka chauhzia te, ka mut chhuahzia leh ka pachhiatzia te a hria ni ngei tûr hi a ni a, chu lai hmuna mi tihkhawtlai tum chuan a neih sum tinrêng, ama taksa nên lam inphalraiin, a khuma mu tûrin min thlêm ta a nih chu! Vawi hnih khat ka han hnial hnu-ah pawh chuan a bei dawng duh lo va, mu chungin min la dâwr zui zêl a. Ka thin ka han tih-ur pawh chuan eng thamah mah a ngai duh rêng rêng lo mai a. Thil eng eng emaw talin min thlêm ngar ngar a. A thu ka âwih phawt chuan ropui tak leh nuamsa taka min siam te a intiam kûr liai luai mai a. A châng leh, 'Khawvêl lalnu hi ka nia, mite hlim taka awmtîrtu hi ka ni asin,' ti tein min thlêm a. Chutah kei chuan a hming ka han zawt a. Ani chuan Daih-reilovi a ni tih min hrilh a. A hming ka han hriat chiah chuan, kal bosan vat chi a ni tih ka hre nghâl mai a, mahse ani chuan min zui lui zêl a. Tih ngaihna dang ka hriat tâk loh avângin **mi ṭanpui peih renga** hnênah chuan ṭanpuina dîlin ka ṭawngṭai ta ngawt mai a ni. Chutia vân lama kut phar chunga ṭhingṭhia ka ṭawngṭai lai chu nangni khân min rawn hmu ta a nih kha. Khatia nangni in lo thlen tâkah khân chu nu pawh chuan min kalsan ta a ni. Dik chiahin, chu nu chuan thil ṭha min duh sak tak tak lo va, min tihkhawtlaia ka zin kawng hi zawh thui thei lo tûra min siam a duh vâng chauh a ni tih ka ring nghet tlat a. Chutia ka dilna min chhânga min chhanchhuah tâk avâng chuan lâwm thu ka sawi ta a ni," a ti a.

Rintlâka chuan, "A thil tum ṭhat lohzia chu a chiang alâwm. Ngawi teh, i han sawi tâk azârah chuan, chu nu chu khawii-ah emaw chuan hmu tawh thânin ka inhre tak e; a nih

loh vêk pawhin a chanchin chu ka chhiar tawh a ni tal ang," a ti a.

Dingngheta chuan, "Amah chu i hmu tawhin a chanchin pawh i chhiar tawh ta ve ang e," a ti a.

Rintlâka chuan, "Daih-reilovi chu nu hleitling tâwk tak, pian nalh fahran mai, ngo erawh ngo teh chiam lo a ni lâwm ni kha?" a ti a.

Dingngheta chuan, "Ni e, i sawi ang chiah chu maw le," a ti a.

Rintlâka chuan, "Anih leh, ṭawngkam thiam tak, ṭawng zâwnga han nui deuh sak ṭhin a ni lo maw?" a ti leh a.

Dingngheta chuan, "Ni ang chu. A awm dân i sawi chu a dik chiah zêl mai," a ti leh a.

Rintlâka chuan, "Anih leh a tangka ip chu taivawnin a khât tâwkin a tangka a khawih ri reng ṭhin lo maw?" a ti leh a.

Dingngheta chuan, "Tiri teh rêng mai e. A awm dân leh a khawsazia i va han hre chiangin i va han sawi fiah thiam tak êm! Ka hmaah lo ding mah sela i sawi ang hi chuan kei chu a awm dân kha ka sawi thiam hauhvin ka inring hlei nêm," a ti a.

Rintlâka chuan, "Chuti chu a chanchin ziaktu khân a lo ziak chiang thiamin a pianhmang leh kimtlâng awm dân te a lo sawi fiah thiam kher a nih chu," a ti a.

Lungliana chuan, "Kha nu kha dawithiam a nih kha. He lai ram pawh hi a dawi khawłoh avânga mutchhuahna ram lo chang ta a ni nghe nghe asin. Tupawh chu nu malchunga lu nghat chu keipui kawlh tak mai kâa ring rawlh ang an ni a. A hmêl mawina thlirtute pawh Pathian hmêlma an ni ṭhin. Chu nu chu alâwm vân ram kawng zawhtute lo tibuaitu apiang theih tâwpa lo ṭanpui zêltu chu. Amah ngei pawh hian mi tam tak a hruai bo tawh a. Titî a thiamin ṭawngkam ṭha a ui si lo.

"An fanute lah chu amah siar amah siar. Vân ram kawng zawhtute hi amahin a zui loh leh a fanu pakhat talin an zui a. A tirah an han fak mawi chiam a, chutah khawvêl nun nawmzia leh thlâkhlelhawmzia an fah zui leh ṭhin a ni.

"Daih-reilovi chu nu nasa tak, zak thei lo deuh mai, mipa bula tîm ngai map lo hi a ni a. Vân ram kawng zawhtute pachhe deuh a hmuh hi chuan a nuih sawh chiam ṭhin a, a hausa deuh erawh hi chu a lo-a luak chhuak hian a fak thung ṭhin. Mi fing vervêk, sum hmuh dân thiam tak an awm phawt hi chuan in tinah kal lâwrin a fak chiam peih zêl a. Chaw ei khâwm leh ruai ṭhehte hi a lâwmzâwng tak a ni a, hlui hrana kîl lâwrte hi zuk chîng mawlh a. Hmun ṭhenkhatah phei chuan Pathian-nu-ah a inchhâl a, lo be tâwkte lah chu an awm ve leh mai bawk ṭhin a. A châng leh amahin ruaite a han buatsaih leh hluai mai ṭhin a. Chutah a ruai kîltu-ho hnênah chuan, 'Ka ruai chaw anga tui hi chu tumâ'n an hlui ngai lo vang che u,' ti te hian a hrilh hrep zêl mai ṭhin a. Chuvâng chuan a thu an âwih duh phawt chuan an tu leh fate nên lama enkawl pawh a hnial lo a ni tih te a hrilh ṭhin a.

"Tin, hmun ṭhenkhatah phei chuan rangkachak tangka hi mi zingah a vawrhin a vawrh ṭhin zu nia! Mi zâwn lat lat nih te, mi fak nih te hi a duhzâwng tak a ni a; mipa bula awm te hi a thil châkzâwng tak a ni ṭhin. A thil neihte chu a fak ning ngai lo a, amah chu mi ṭha ber nia ngaitu tawh phawt hi chu a hmangaih êm êm ringawt mai a ni. A thu an zawm duh dâwn phawt chuan lallukhum leh lal ram te a tiam nghâl zêl a, chuvâng chuan mi tam tak a tichhe tawh a, a sânga sâng tam tak chu Hrem hmun-ah pawh a khalh lût tawh a ni," a ti a.

Dingngheta chuan, "E e ê! Ka lo dodâl thei hrâm chu a va tihzia ve le! Chuti ni suh sela khawiah emaw chuan min hruai bo ngei dâwn zu nia!" a ti a.

Lungliana chuan, "Khawiah emaw tak zawng a hruai

ngei ang che! Mahse a hruaina tûr che chu Pathian chauh lo chuan tunge hria ang? Engpawh ni se, a tih dân ṭhin ber chu, thil âtthlâk leh tisa châkna sualah a hruai lût phawt ang chia, chu chuan chhiatna tâwp khâwk, mihring boralnaah chuan a thlen ngei ang che.

"Chu nu chuan alâwm Absaloma pawh a pa dotîr a, Jeroboama pawh a pu dotîr! Tin, chu nu vêk chu a nia Juda pawh a Lalpa hralhtîra, Hlêpduha pawh vân ram kawng pên bosantîrtu chu. A, a suahsualzia leh pawi a khawih hnemzia hi tu han sawi sên tûr chi pawh a ni lo ve. Rorêltute leh mipui vântlâng inkârah inhriat thiam lohna a siam a, nu leh pate leh an fate inkârah pawh inhuatna a thlen a, ṭhenawm khawvêngte zingah inhmuh mawhna a siam a, nupa kârah ngat pawh inngeih lohna a thlen duh tlat a ni. Chu mai pawh a la ni hlei nêm, mihring pawh hi mahni tâna pawi tûr a khawihtîr a, an taksa leh thinlungte pawh a indotîr ṭhin a ni.

"Chuvângin nang zawng Dingnghet, chu nu chu i lo dodâl thei tawh bawk a, i hming Dingngheta a ni ang bawk hian huaisen tak leh chhel takin, rilru nghet tak neiin awm zêl tum ang che," a ti a.

An titî chu vân ram kawng zawhtuho chuan an lo ngaithla ṭhap mai a, a châng chuan an ṭim uai uai a, a châng erawh chuan an lâwm hle thung a. A tâwpah phei chuan he hla hi sa-in an zai ta a:

Vân ram zawng mite chu
Hlauhawm leh hmêlma kârah an lêng,
Sual lam panna kawng pêng tamziate hi
Hring mi zinga hria an awm lo.
Ṭhenkhatin khuarkhurum an hêl
Mahse chirhdiakah an tlu lût si,
Thil hlauhawm tlân bosan e ti lovin
Hlauhawm zawkah an zuang lût ṭhin.

BUNG XXVI

Ka mumangah chuan, chawlhna ram, chhûn zân zawma ni a ên rengna hmun an thlen thleng chuan kal ta zêl hian ka hmu a. An chau tawh bawk a, an châwl hahdam ta rih a. Chu ram chu Vân Khawpui Lalber ta a nih avângin a chhûnga thei chi hrang hrang leh grêpte chu vân ram kawng zawhtute tân chuan inthlahrung hauh lova ei theih a ni a. Chuvângin anni pawh chuan an duh duh an ei thei a.

Rei lo tê-ah chuan an hahdamin an lo harh ta thuai a, dâr te a rîka, tawtawrâwtte mawi tak maia an ham reng avâng chuan mut pawh an muhil thei lo va, mahse mut kham taka mu ang hrim hian an harh vâk mai thung a. Kawtthlêra mi veivâkte ṭawng an hriat tam ber chu, ***'Khawpuiah vân ram kawng zawhtu an lo thlen belh zêl e,'*** tih hi a ni a. A ṭhenin, ***'Vawiin chu lui kai ta leh Rangkachak kawngkhara an lawm luh tâk an tam hle mai,'*** an lo ti ve bawk a.

Tin, ṭhenkhat chuan, 'Khawpuiah Vân Mi êng rual an lo kal hnem êm mai, vân ram kawng zawh mi hmuah tûr an ngah a ni tih a hriat mai. Anni chuan vân ram kawng zawhtute chu an lo hmuakin an lungngaihnate chu an lo thlamuan si ṭhin a,' ti teh nual te hian an hre bawk a.

Chumi an hriat chuan vân ram kawng zawhtute chu an tho va, an han vei vêl a. An beng chu vân ram aṭanga thil ri mawi tak takte chuan a khat a, an mitte pawh vân lamah chauh a fu tawh a. An awmna hmuna thil chu an taksa lam duh loh zâwng emaw, an rilru tihrehawm thei tûr chi emaw pawh engmah hriat tûr leh hmuh tûr an nei lo rêng rêng a. Kalkawnga an kân tûr Lui tui an han tem erawh chuan kha deuh fek hian

an hria a, an lem thlâk hnu erawh chuan thlum deuh telh telh hian an hre thung a.

He khuaah hian hmân lai aṭangin vân ram kawng lo zawhtute hming an lo chhinchhiah zêl a. An thil tih zawng zawng pawh, a chhia a ṭhain an chhinchhiah vek a ni. Tin, a bul lawkah chuan vân ram kawng zawhtuten an kân ngei ngei tûr lui pakhat a awm a. Chu lui chu a hmingthangin mi sawi pawh a kai hle a. Ṭhenkhatin an kân lai chuan a lian hle a, ṭhenkhatin an kân lai chuan a kâm deuh ni tein an sawi a. Tin, ṭhenkhatin an kân lai erawh chuan a kang chat a, a ṭhenin an kân lai erawh chuan a kuang liam hial niin an sawi bawk ṭhin.

Khuaa naupangte chuan Lalber huana pangpâr mawi tak takte chu thliakin vân ram kawng rawn zawhtute chu duhsak takin an lo hlân ṭhin a ni. Tin, he lai hmunah hian thing ṭangkai leh hriak rimtui pai chi, chi tinrêng a awm a. Beraw leh Mura kûngte pawh a tam mai a. Chu khuaa an châm chhûnga an awmna in pawh chu chuti ang rim tui chuan a tikhat reng a. Tin, an taksate pawh chu Lui pui kân a hun veleha inpeih sa diama an awm theih nân hriak rim tui chuan an chulh vek bawk a ni.

An chhuah leh hun tûr nghâka, Kristiani te chu khuaa an châm lai chuan Vân Khawpui aṭangin mi pakhat, lehkha pawimawh tak mai keng hi a lo thleng a. Chu lehkha chu Kristiana, tûn hmaa vân ram kawng lo zawh tawhtu nupui Kristiani hnêna pêk tûr a ni a. A awmna in chu a rawn zawng chhuak a, lehkha chu a han hlân a. Chu lehkhaah chuan heti hian a lo inziak a.

"Chibai, Hmeichhe duhawm, i hnênah thlamuanna awm rawh se. Tûn aṭanga ni sâwm chhûng hian thih theih tawh lohna puan sina A hmaa inlan tûrin Lalpa chuan a ko a che," tiin.

Dâk-pu chuan lehkha chu a han chhiar sak tê tê a. Tin,

Dâk-pu dik tak a ni tih chhinchhiahna a pe tel a. Chu bâkah, kal tûra inpuahchah thuai tûrin Kristiani a hrilh bawk a. Chu chhinchhiahna chu **Thal** a ni a, Kristiani thinlunga awlsam taka a luh theih nân a hmawr chu hmangaihnaa tah zum a ni a. Kal a hun veleha a lo inpeih sa diam theihna tûra a thinlung chhûnga lût thûk tial tial tûra siam a ni.

BUNG XXVII

Kristianin lui a kân chu a lo hun ta a. An zînga Lui kai hmasa ber tûr a ni tih a hriat chuan an hruaitu Lungliana chu a ko va, thil awmzia a hrilh a. Ani chuan chuti ang thu lâwmawm chu dawn ve a châkzia leh, ani Kristianin a dawn avânga a lâwmpuizia te chu a lo hrilh a. Kristiani chuan a kal dân tûr leh, chu lam pan tûr chuan engtia inpuahchah nge ṭha ang tih te a zâwt a.

Lungliana chuan, "Engpawh ni se, a ṭûl ang anga inpuahchah chawp zêl mai tûr a ni ang; tin, keini heta la châmbâng tûrte hian Lui pui kam thleng chuan kan va thlah thei ang che chu," a ti a.

Tichuan Kristiani chuan a fateho chu a ko khâwm a, mal a sâwm a. An chala chhinchhiahnate chu chhiar theiha a la chian ṭhat reng avâng leh chumi hmuna an awm ve avâng te, an silhfênte vâr taka an la vawn ṭhat theih reng avâng chuan lâwm thu a hrilh a. Ani chuan a thil neih chhun tê têt chu mi retheiho hnênah a sem fai vek a. Tin, a fanu fapate chu Dâk-pu a lo kal huna lo inpeih sa at tûrin a fuih hlawm a.

A fate leh Lungliana a biak hnu chuan Kristiani chuan Thudikahuaisena a han be ve leh a, "Ka pu, i rilru dikzia hi khawiah pawh i lo lantîr tawh ṭhin a, chuvângin thih thlengin rinawm takin awm ang che, tichuan ka Lalpa chuan Nunna Lallukhum a pe dâwn che nia," a ti a. "Tin, ka fateho hi i lo kilkawi zêl ka duh a, chau deuh âwma i hriat phawt chuan lo ṭawng thlamuan zêl la. Tin, ka monuteho pawh hi an rinawm ṭheuhvin ka hria a, anni pawh a tâwp thlenga rinawm tluan chhuak ngei tûrin ka duh bawk a ni," a ti a.

Dingngheta erawh chu zungbun a pe thung a.

Chu mi zawh chuan Rintlâka kha a ko ve leh a, "En teh u, Israel mi dik tak, rilru verther rêng rêng pu ngai lo mi hi," tiin Rintlâka chu a han chham khum a. Ani chuan, "Zion tlâng pana i kal dâwn hun chuan khua chu ṭhain thiang vâk sela, tin, i kephah takngial pawh huh hauh lova Lui pui chu i kân theih ka duhsak a che," a ti a.

Kristiani chuan, "Huh leh huh loh lampang ka ngaihtuah chang tawh lo, kal hlân ka nghâkhlêl êm êm tawh ringawt mai a ni. Ka kalna kawng chu hrehawmin hahthlâk hle mah sela, ka thlen hun chuan chawlh hahdamna tûr leh intih-hul lehna tûr hun ka la ngah dâwn êm mai," a ti a.

Chumi zawh chuan mi ṭha tak, Chawlhduhrenga kha Kristiani rawn hmu tûr chuan a lo kal ve leh a. Kristiani chuan, "Harsatna tam tak pal tlangin he lai hmun hi i thleng thei a. Nimahsela chûng harsatnate chu i chawlh hahdam theih huna i nawmna tûr a ni tih hre reng ang che. Amaherawhchu inpuahchah la, inring rengin awm ang che, chuti lo zawng i rin loh dârah kohna lehkha kengtu a lo kal hlauh dah ang e," a ti a.

Chawlhduhrenga hnungah chuan Beiseinatlachhama leh a fanu Thlaphângi an lo kal ve leh a. Kristiani chuan an hnênah, "Milianbeidawnga kut ata leh a Rinhlelhna In ata chhan chhuaha in awm tâk dân kha hre rengin lâwm thu hril ṭhin ang che u. Kha khawngaihna avâng chauh khân a nia he lai hmun pawh hi him taka in lo thlen theih ni. Invêng reng ula, tin, in hlauhnate chu paih bovin, intipachang ula, a tâwp thleng thei ngei tûrin inbeisei tlat ang che u," a ti a.

Rilruchaklova hnênah chuan, "Nang pawh, i Lalpa chu thlamuang taka i tawh theih nân leh chatuan nunna êngah chuan kumkhuaa i awm ve theihna tûrin Miṭhathattua kut ata chhan chhuah i nih kha hre reng ang che. Lalpa chuan a koh

ve che hma ngeiin tûn hmaa i hlauhthâwnna te, a ṭhatna i lo rinhlelh ṭhinte kha bânsan ngei tûrin ka râwn duh chia; chuti lo zawng i fel lohnate nên chuan a hmaah zak taka i din a ṭul hlauh dah ang e," a ti a.

Kristiani kal ni tûr chu a lo thleng ta a. A kal lai hmu tûrin mipui chu kawngah chuan an lo khat mup mai a. Lui râl leh lamah pawh chuan amah lo hmuak tûr leh Khawpui kawngkhâra hruai tûrin, chung lam aṭanga lo chhuk, sakawrte, tawlailirte an ngîr khup mai bawk a. Lui kam an thlen chuan amah thlahtute chuan an han chibai a, tui chu a dai ṭan ta a. A thu sawi an hriat theih hnuhnung ber chu **"Lalpa, i hnêna chêng tûr leh nangmah fak fo tûr chein ka lo kal e,"** tih hi a ni.

Lui râl leh lama amah lo hmuaktute khân Kristiani chu hmuh phâk lohva an kalpui tâk avângin Kristiani fate leh a ṭhiante chu an awmna lamah chuan an kîr leh ta a. An nu-in a han kalsan meuh chuan Kristiani fate chu an ṭap ta a. Nimahsela Lungliana leh Thudikahuaisena chuan anmahni tihhlim nân ṭingṭangte an tum a, dâr benthektein an awi bawk a, an theih ang tâwkin thlamuan an tum a. Tichuan anmahni awmna lam ṭheuh an pan ta a.

Kristiani kha chuan khawpui kawngkhâr kha a lût ta a. A pasal Kristiana an lo lâwm ang mai khân nasa takin an lo lâwm a.

Rei lo deuh hnuah chuan Dâk-pu kha khawpuiah a lo thleng leh ta a. Chumi ṭum chuan Chawlhduhrenga tân lehkha a rawn keng thung a. A han zawn hmuh chuan a hnênah, "Tiang nên pawha i pan hrâm hrâm ṭhin, i hmangaih Lalpa chuan i hnêna lo kal tûr hian min tîr a. Chuvângin ka lo kal a nih hi. Ani chuan Thawh lehna Ni hnua ni lo awm leh hmasa berah chuan Ama rama chaw hlui kîlpuiah a duh che a, chuvâng chuan kal tûrin inpuahchah nghâl ta mai che," a ti a. Tin, Dâk-

pu dik tak a ni tih a hriat nân chhinchhiahna a pe a, ***"I rangkachak berhbu chu ka tikeh ta a, i tangkaraw hrui hrual pawh ka phelh ta e,"*** tiin a hrilh bawk a.

Tichuan Chawlhduhrenga chuan a zinpuite chu a ko khâwm a, an hnênah chuan, "Hei le, min han ko ta chu a ni a. Pathian chuan nangni pawh a rawn ko ve thuai ang che u," a ti a. Tin, a thurochhiah siam pui atân Thudikahuaisena chu a sâwm nghâl a.

A tiang hawl ṭhin leh induhsakna thil mai lo chu han hnutchhiah tûr engmah a neih loh avângin a thurochhiah chu ti hian a sawi ta a: "Hêng ka tiang hawl ṭhinte hi ka fapa, ka hniak hnung la rawn zuitu tûra tân ka dah ang a, ani chuan kei hi kawng engkima min rawn khûm theih nân ka duhsakna sâng ber chu a chungah ka hlân bawk e," tiin.

Tin, Lungliana chu kalkawnga anmahni hruaitu ṭha tak leh ngilnei tak a nih avângin lâwm thu a hrilh a. Tichuan a kalna tûr lam pan chuan a chhuak ta a. Lui pui kam a thlen chuan, "Hêng tiangte hi chu ka mamawh ta lo ve. Ka chuanna tûrin rãl leh lama saw sakawr leh tawlailir a ngîr khup alâwm," a ti a. A thu sawi an hriat hnuhnun ber chu, "Aw Nunna, ka va han lâwm tak che êm!" tih hi a ni. Tichuan a hma lam pan chuan a kal ta zêl a.

Chumi hnu chuan Rilruchaklova tân thu a lo thleng ve leh ta. Dâk-pu kha lo kalin a pindan bulah chuan thâwm a rawn neih a. In chhûng a lo luh chuan Rilruchaklova hnênah, "I Lalpain a mamawh ta che a ni tih leh tûn aṭanga hun rei lo têah hian A hmêl êng tak mai chu i hmu dâwn a ni tih rawn hrilh tûr chein ka lo kal a ni e. Ka thu rawn thlen hi a dik ngei a ni tih i hriat nân hei hi lo dawngsawng teh khai. ***'Tukverha dak chhuakte chu an chung a pik ang,'*** tih hi." a ti a.

Chu veleh Rilruchaklova chuan a ṭhiante a ko khâwm a, a thu chah dawnte chu a hrilh a. Tin, a thu dawn chu a dik

ngei a ni tih chhinchhiahna ṭawngkam a dawnte pawh chu a hrilh a. A ṭhiante hnênah chuan, "Engmah han inrochun tûr nei hek lo i le, thurochhiah siam pawh ka tân a ṭûl ve lêm em ni? Ka neih ve chhun ka rilru chak lo tak mai lah hi chhawm zêl tlâk a nih loh ahnu hmanah, vân ram kawng zawhtute zinga rethei ber tân pawh han khâwm tlâk chai a ni bawk si lo va. Engpawh ni se, kei pawhin ka kalna tûr hmunah chuan ka mamawh tawh dâwn loh avângin ka kalsan ang a, Thudikahuaisenan bawlhhlawh khurah a lo phûm tel ve mai a ni ang chu," a ti a.

Chûng chu a sawi zawh chuan a kal a lo hun ta a. Mi dangte ang bawk khân Lui pui lam chu a pan ve ta a. "Rinna leh dawh theihna chu ka vawng reng dâwn a ni," tia a au lauh lauh chu a aw an hriat hnuhnun ber a ni ta. Tichuan râl leh lam chu a kai ve ta mai a.

Ni tam fê a ral hnuah chuan Beiseinatlachhama koh a ni ve leh ta a. Dâk-pu kha a lo thleng a, kohna lehkhaah chuan, "Hlau rêng rênga khawsapa, i Lalpa Ni lo thleng leh tûrah chuan Lalber hmaa ding tûra koh i ni e. Chutih hunah chuan i beidawnna leh rinhlelhna ata chhan chhuaha i awm avâng hian lâwmin i la au dâwn a ni," tih thu hi a chuang a.

Tin, lehkha kengtu chuan, "Ka thu han ken hi a dik ngei a ni tih i hriat fiah theih nân hei hi nei ang che," a ti a. A tâna thil hnawksak ang reng tak tûr **Khaukhuap** a pe a.

Thil awmzia chu Beiseinatlachhama fanu Thlaphângin a lo hriat chuan a pa ruala kal ve chu a tum ta a. Tichuan Beiseinatlachhama chuan a ṭhiante hnênah chuan, "Keini pafa chu kan nikhua lohzia in hria a, ṭhiante zawng zawng tâna kan buaipuiawmzia lah zêp thu chêng lo. Kal thei pawh lo ni ta teh rêng ila, kan beidawnna te, kan hlauhthâwnna te hi kan kalsan ve phawt dâwn chu a ni âwm si a. Chuti a nih chuan tute thinlungah emaw chên an tum ngei ang a. Mahse keini

pafain kan duhdân chuan hêng kan tlin lohna zawng zawng hi chu tumahin lo dawngsawng duh lo se kan ti a ni. Nangni bulah chuan, buichhia laih lohvin han inpuang ta mai ila, kan beidawnna leh hlauhthâwnna zawng zawng hi ramhuai sual, vân ram kawng kan zawh ṭan ni aṭanga min chên chilhtu, kan hnawh ho theih si lohte an ni a. Hetia keinin Lui râl kan kaisan dâwn tâkah chuan vân râm kawng zawhtu dangte hnena chên beiseiin an vâk vêl ruai dâwn a. Nimahsela tumahin lo chiau-au duh rêng rêng suh u. Keinin kan ngen che u avâng tal pawh hian in thinlung kawngkâ chu, an lo luh theih loh nân, lo khâr tlat zêl ang che u," a ti.

An kal hun tûr a lo thlen chuan Lui pui kam lam chu an pan ta a. Beiseinatlachhama ṭawngkam hnuhnung ber chu, "Aw zân thim, dam takin le. Aw nang zing ni êng, ka va han lâwm tak che êm!" tih hi a ni a. A fanu phei chuan hla sa chungin Lui pui chu a dai kai a, a hla sak awmzia erawh chu tumahin an hre thei lo.

Chumi hnu rei vak lovah chuan Dâk-pu a lo thleng leh ta a. Rintlâka a rawn zawng a. A awmna inah chuan a lo kal a, a kut ngeiah lehkha chu a rawn hlân a. Chu lehkhaah chuan, "Chatuan Pa Inah, i Lalpa hmaa ding tûra koh i ni e. Lo inpeih rawh," tih hi a chuang a.

Lehkha kengtu chuan a thu rawn thlen chu thu dik tak a ni tih nemngheh nân chhinchhiahna a pe a. Chutah chuan, ***"I fanute ri mawi tum zawng zawngte chu a reh zo tawh ang,"*** tih hi a chuang a.

Rintlâka chuan a ṭhiante chu a ko khâwm a, an hnênah chuan, "Hei le, kei pawh ka kal ve dâwn ta a, mahse thurochhiah engmah ka siam dâwn lo. Ka ro neih chhun mi rin tlâk ka nihna lah chu chhawm ka tum si a. Chuvângin ka hnunga lo la kal ve leh tûrte pawh, chu chu in lo hrilh dâwn nia," a ti a.

A kal hun chu a lo thleng ve ta ngei mai a. Lui pui lam pan tûr chuan a inpuahchah ta a. Chumi lai chuan Lui pui chu a lian hle mai a, hmun ţhenkhatah phei chuan a kuang a liam titih hial a. Nimahsela Rintlâka chuan tûn hmain Tlâwmngaia hnênah Lui pui a kân ni chuan amah lo hmuak tûrin a chah diam tawh a lo ni a. A chah ang ngeiin ani chuan a lo hmuak a, a rawn ţanpui a; tichuan lui chu a kai thei ta a ni. Rintlâka thu sawi hnuhnung ber chu, "Tûnah zet chuan Zahngaihnain ro a rêl ta," tih hi a ni. Tichuan khawvêl chu a chhuahsan ta a ni.

Chumi hnu deuhvah chuan Dâk-pu bawk kha a lo thleng a, mi dang ang bawkin Thudikahuaisena kha a rawn ko ve leh ta a ni tih thu a lo thang ve leh a. Tin, a kohna chu a dik ngei a ni tih hriat nân pawh he thu, ***"A hlum bel chu tuikhurah chuan a keh ta e,"*** tih hi a rawn hlân tel ni âwmin an sawi bawk a. Chu chu Thudikahuaisenan a han hriat chuan a ţhiante chu a ko khâwm a, koh a nih thu chu a hrilh hlawm a. An hnênah chuan, "Ka pa in lam ka pan dâwn ta. Harsatna tam tak pal tlanga he lai hmun thleng thei ţâwk chauh pawh ni ila, he mi hmun ka thlen theih avâng ngawt pawh hian ka inchhîr chuang lo. Ka khandaih hi chu vân ram kawng zawh tûra ka thachhang dâltu hnênah ka pe ang a, ka huaisenna leh ka remhriatna pawh hi a hmang thiam tûr apiang hnênah ka rochun ang. Tin, ka taksaa ser leh hliamna hnuhma awmte erawh hi chu ka chhawm zêl ang a. Lâwmman min petu tûra tâna ka beih nasatzia mi hriatpuitu ah ka hmang thung dâwn a ni," a ti a.

A kal tûr ni a lo thlen chuan mi tam takin Lui pui kam thlengin an thlah a. Tui a dai pah chuan, "Aw, Thihna, Khawiah nge i tûr chu?" a ti a. A han dai thûk deuh hnu chuan, "Aw Thlân, khawiah nge i hnehna chu?" a ti a. Tichuan Lui chu a kai ta mai a. Tin, râl leh lam a kai veleh chuan amah lawm nân tawtawrâwt an lo hâm chiam a.

Chumi hnu chuan Dingngheta kohna a lo thleng ve leh a. (Dingngheta chu Mutthlûkna hmuna ṭhingṭhia an hmuh kha ani). Lehkha kengtu chuan lehkha chu a han hawnsak a. Chutah chuan Dingngheta chu a Lalpa chuan a awmna aṭanga hla taka a awm reng a duh tawh lo va, chuvângin nun danglam nei tûra inpuahchah tûra a hrilhna thu a chuang a. Chu thu a han hriat chuan Dingngheta chu a ngaih a ngam zân lo va. Dâk-pu chuan, "Ka thu han ken hi ringhlel duh suh, a dikzia i hriatna tûrin chhinchhiahna thu pawh ka nei asin, ***'I tawlailir chu tuikhuah bulah chuan a chhe ta'*** tih hi," a ti a.

Tichuan anmahni hruaitu ber Lungliana chu a ko va, a hnênah chuan, "Ka pu, in zingah ka la tel rei hman vak lo nâin i mi kaihhruaina ka hlâwkpuizia hi sawi pawhin a siak lo hial ang a. Engpawh ni se, in Hotupa hnênah kîr lehin vân ram kawng zawhtu dangte hruai tûrin i la veivâk leh ngeiin ka ring a, chuvângin hei hi ka'n ngên teh ang che. In lamah ka fate tê tê panga leh ka nupui ka kalsan a. I kal leh hun chuan an hnênah ka chanchin zawng zawng hi khawngaihin han hrilh la. Tin, hlim taka he lai hmun ka thlen thu leh, malsâwmna nasa tak vûra ka awm thuai tûr thute hi min han hrilhsak bawk la. Chu bâkah Kristiana nupui Kristiani leh a faten an pa kalna lam kawng an zawh ve tâk thu te, Kristiani thlen tâwp chin leh chatuan hlimna hmun a thlen tâkzia te pawh i han hrilh vek dâwn nia.

"An tâna ṭawngṭai leh mittui sên tih mai loh hi chu tihsak theih leh han thawn tûr pawh ka nei lo va. Engle khaw le, anmahni i hmuh remchâna, ka thu chah che chu i han hrilh phawt chuan a tâwk viau ang e," a ti a.

A kal hun tûr a lo thlen chuan Dingngheta chu a insiam fel sawk sawk a, Lui pui lam chu a pan ve ta a. Lui chu a lo dam ruih mai a. Lui lai a thlen chuan a han ding vang vang a. Amah thlahtu, Lui a dai kai hma chu lo la nghâk rengtute

hnênah chuan, "He lui hi mi tam tak tân chuan ṭihbaiawm tak mai a ni a. Ka han ngaihtuah ngawt pawh hian kei pawh ka ṭim uai uai mai ṭhin a. Mahse tûnah chuan hlauh ang rêng a lo ni hauh lo mai. Dai kai har tûr niin ka hre ta lo ve. Israel faten Jordan lui an kân laia Thuthlung Bâwm zâwntu Puithiamte ke nghahna zêlah khân ka rap a. Chuvângin ka ke chu phet rual a ni lo, nghet tak a ni. Tin, a tuite hi kâah chuan a kha a, pumah pawh a vâwt raih mai a, mahse hêng mai mai te hi zawng ka kalna tûr leh râl leh lama min lo hmuaktuten min lo lawm dân tûr ka ngaihtuah hian, ka tân chuan lâwmna tizualtu an ni zâwk e.

"Tunah chuan rim taka ka thawh lai ni chuan mual an liam ta a, ka zin kawng pawh ka zawh tâwp dâwn ṭêp tawh e. Keimah avânga hlîng lukhum khuma, a hmaia chil chhâk hlawhtu hmêl kha ka hmu dâwn tawh a ni.

"Tûn hma chuan mi sawi ringin ka nung ṭhin a, tûnah erawh chuan keima mit ngeia ka hmuh ringin ka nung tawh dâwn a, chu mai pawh ni lovin A hnêna awm ka châk êm êm ṭhina kiangah chuan ka chêng ve thei tawh dâwn a ni.

"Ka Lalpa chanchin an sawite chu ngaihthlâk ka châk ṭhin a, he khawvêlâ a sûlhnu ka hmuh theih ang ang hi chu chhui chhuah vek ka duh ṭhin.

"A hming chu ka tân chuan rimtui bâwm a ni a; a ni, rim tui dang zawng zawng ai pawhin a rim tui chungchuang bîk si a. A aw-te chu ka tân chuan thil ri mawi ber a ni a. A hmêlte chu, ni êng, mite lawm êm êm ṭhin ai pawhin a lâwmawm zâwk a ni. A thute chu ka tân chuan chaw tui ber, ka chauh dâwn lai pawha min tiharh ṭhintu a ni. Ani chuan min vuan tlat a; bawhchhiatna lakah min vêng a, ka kawng chu thuang taka ka zawh theih nân ka ke pênte chu min tihchak sak ṭhin a ni," a ti a.

Chutia a chhaih lai chuan a hmêl chu a lo danglam ta a,

a thahrui chaknate pawh chuan ṭinsan ta duak ni hian a lang a. Chumi zawh chuan, "I hnên ka rawn pan e, min lo lâwm ang che," a ti a. A ṭhiante chuan an hmu thei ta lo va.

Vân ram kawng zawhtute, Vân Khawpui Kawngkhâr mawi tak maia a mal tê têa lo lâwm lût tûrin, phai zâwl zaupui maiah hian tawtawrâwt hâmtute, phênglawng tumtute, zaithiamte, ṭingṭang kaih thiamte, sakawr leh tawlailir nêna inchhawpin an lo awm khat ṭhup mai a. Chu mi han hmuh zet mai chu a ropui teh asin!

Ka hmuh lai chuan Kristiani fate pali leh an nupuite chu Lui pui kai tûr chuan an la kal ve lo va. Tin, an kal hun pawh chu ka nghâk thleng ta hek lo. Ka kal bosan tâk mai hnu chuan mi pakhat kâ aṭangin ka lo hria a, anniho chuan Lui pui kha an kân ve mai lo va, Kohhran tipung tûr leh phun nghet tûrin chu lai hmunah chuan awmhmun an bêngbel rih zâwk ni âwmin a sawi.

Heta ka sawi bâk hi hre châkte an awm ngai a nih chuan he lai hmun ka tlawh remchân leh hunah ka la hrilh nâ'ng e. Aw le, tûn atân chuan chhiartute zawng zawng hnênah, ***"Dam takin'*** ka'n ti rih mai ang e.

....

MIZORAM : AIZAWL

Kristian Vân Ram Kawng Zawh Bu - I ziaktu John Bunyan-a hian Bu I-ah khân Kristianan Vân Khawpui a pan thu leh harsatna tam tak tâwn tlanga Vân Ram a thlen tâk thu a ziak a. Bi II-ah hian a nupui leh a fateho khân an rilru inlam leta an pa kalnaa kal ve an duh tâk dân leh Van Ram Kawng an rawn zawh ve a. harsatna tam tak an pal tlang hnu-a Vân Ram an thlen tak dân, a ziak ve leh a ni.

Bu I chhiar tawh tân chuan hmaih hauh loh chi a ni.

Cover print - ***Gilzom Offset,*** Electric Veng, Aizawl - Ph. 320853/320355